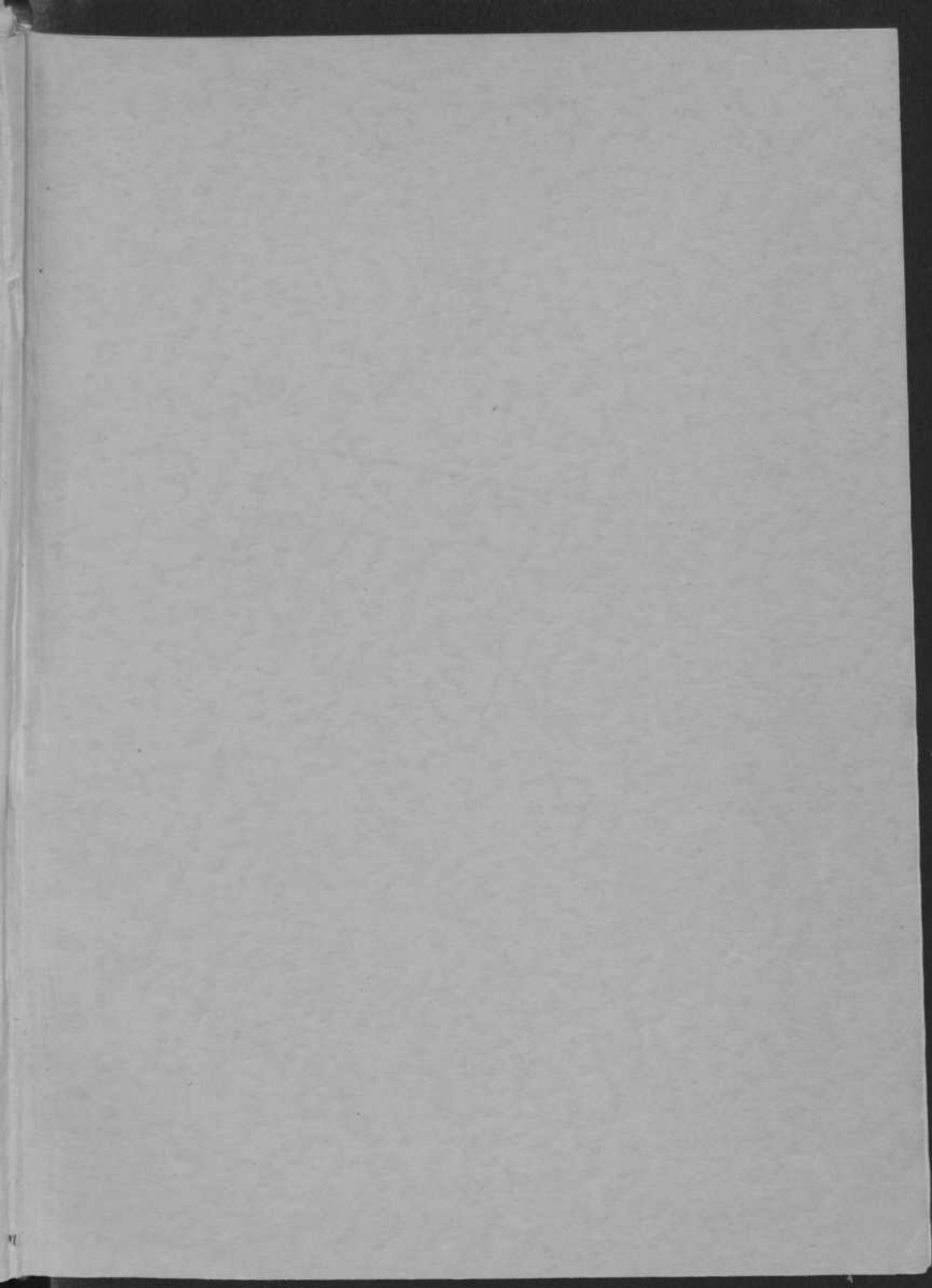

561 F

2e EXEMPLAAR

BIBLIOTHEEK
DER
TECHNISCHE HOGESCHOOL
DELFT

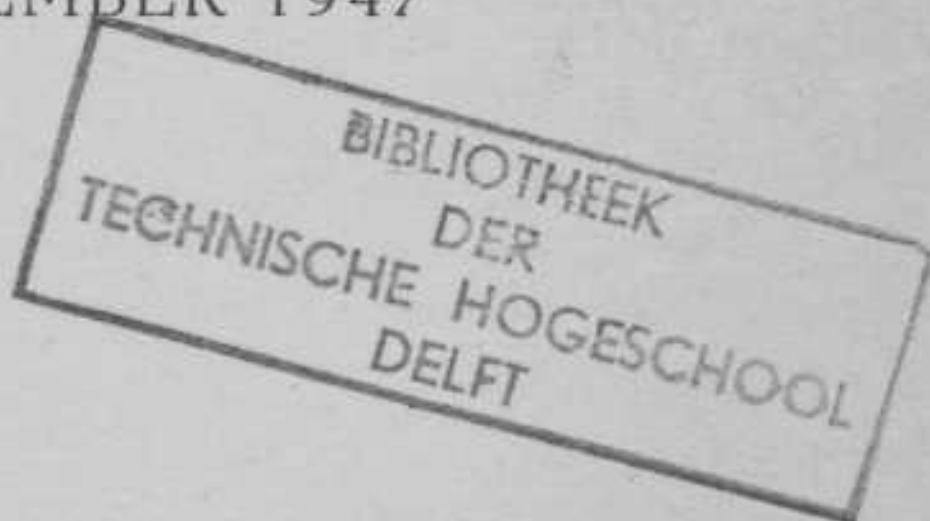

J A A R B O E K
VAN DE
TECHNISCHE HOGESCHOOL
TE DELFT

2^e EXEMPLAAR

UITGEGEVEN DOOR DE SENAAT
IN SEPTEMBER 1947

561 F

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN DIT JAARBOEK

Dr ir H. J. van der Maas
J. M. Tienstra
Dr ir H. I. Waterman

GEDENKDAGEN

8 Januari 1842.

Bij Koninklijk Besluit No. 73 wordt een Koninklijke Akademie te Delft opgericht ter opleiding der Burgerlijke Ingenieurs zo voor 's lands dienst als voor de nijverheid en van kwekelingen voor de handel.

4 Januari 1843.

Plechtige inwijding der Koninklijke Akademie door Z.M. Koning Willem II, vergezeld van Z.K.H. de Prins van Oranje, beschermheer der Akademie.

1 Juli 1864.

Ingevolge Koninklijk Besluit van 20 Juni 1864 No. 136 wordt de Koninklijke Akademie opgeheven en de Polytechnische School, krachtens de Wet van 2 Mei 1863 S. 50, te Delft gevestigd.

10 Juli 1905.

De Technische Hogeschool, krachtens de Wet van 22 Mei 1905, S. 141, in de plaats gekomen van de Polytechnische School, wordt door H.M. Koningin Wilhelmina, vergezeld door H.M. de Koningin-Moeder en Z.K.H. de Prins der Nederlanden, plechtig geopend.

I. Geschiedenis der Technische Hogeschool.

1. Verfahren zur Erzeugung von...

1. Rede, uitgesproken op de gedenkdag der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947, door prof. dr ir C. J. van Nieuwenburg.

DE CHEMISCHE MICROANALYSE

Excellentie, Mijne Heren Curatoren, Mijne Heren Doctorandi, Mijnheer de waarnemend Rector-Magnificus, Dames en Heren!

Bij alle meningsverschil, dat er – gelukkig – in de kringen van de Technische Hogeschool bestaat, is er één punt, waarover wij het wel allen in hoofdzaak eens zijn, en dat is de volstrekte noodzakelijkheid, om binnen zeer kort aanmerkelijk meer goede ingenieurs af te leveren dan vóór de oorlog het geval was.

Willen de Nederlandse industrieën hun uitbreidingsplannen met enig succes tot uitvoering brengen, wil het door het Ministerie van Economische Zaken voorbereide industrialisatieplan enige kans van slagen hebben, dan mogen wij gerust daarvoor als *conditio sine qua non* stellen de jaarlijkse productie van circa anderhalf à tweemaal zoveel behoorlijk onderlegde ingenieurs als vóór 1940. Het spreekt vanzelf, dat daarmee zeer aanzienlijke uitgaven gemoeid zullen zijn; daarover wilde ik thans niet spreken. Het is evenzeer duidelijk, dat de kwaliteit van de ingenieurs niet mag achteruit gaan; eerder zal nog naar verbetering moeten worden gestreefd. Immers een belangrijk gedeelte van de nieuwe ingenieurs zal voor wetenschappelijke research op het allerhoogste peil moeten worden gebruikt, voor de „offensive” research, om met de President-Curator te spreken, die alleen ons in staat zal stellen bij het buitenland vóór te komen en dus een export van kwaliteitsproducten, d.w.z. van „brains”, op te bouwen. Ook dit punt wilde ik verder onbesproken laten.

Maar de beschouwingen, waarvoor ik vandaag Uwe aandacht vraag, en die volgens de *usance* aan mijn eigen vakgebied zijn ontleend, wilde ik stellen in de omlijsting van nog een ander probleem, dat dringend om behandeling vraagt, n.l. dat van de waarlijk academische vorming van die toekomstige aantallen studenten. Ik wil me niet op het exclusieve standpunt stellen, dat de hogeschool de enige bron van geestesbeschaving is, maar ik betreur het toch in de sterkste mate, dat zij dit karakter meer en meer verliest, de Universiteiten evenzeer als onze eigen Hogeschool. Hoe moeilijk een karakteristiek van de academisch gevormde ook is te geven, wij kennen

hem allen, zij het ook misschien alleen van vroeger: de man van het bezonken en ingetogen oordeel, die niets zozeer vreest als het vooroordeel, de bevestiging en de leuze, die de limitaties van eigen kunnen en kennen scherp aanvoelt en die zich onderscheidt door zelfbeheersing en begrip voor andermans overtuiging, alles kenmerken weinig van deze tijd. Ik vrees ten zeerste, dat de sterke toename van het aantal studenten voor deze zo belangrijke vorming in hoge mate schadelijk zal zijn, tot groot verlies voor het komende geslacht, en dat het dus goed zal zijn, maatregelen te beramen om hierin verbetering te brengen. Het komt mij voor, dat het allereerste vereiste daartoe is, dat er weer een geestesgemeenschap groeit tussen docenten en studenten, buiten de eigenlijke collegezalen, opdat de student leert de academie als een geheel te zien en hij wordt opgevoed in dat levende gevoel van verbondenheid aan de Alma Mater, dat de academisch gevormde altijd heeft gesierd, maar dat ook voor de Hogeschool zelve van zo grote betekenis is.

Ik heb daarom gemeend, vandaag een onderdeel van de analytische chemie te mogen bespreken, aan welks ontwikkeling Nederland in het algemeen en Delft in het bijzonder een zó belangrijk aandeel heeft gehad, dat wij dit met rechtmatige trots kunnen herdenken, en wel verzoek ik U, mij te willen volgen in enkele beschouwingen over *de chemische microanalyse*.

Te dien einde is het nodig, dat ik U eerst in korte trekken schets, hoe de chemische analyse zich heeft ontwikkeld in de loop der eeuwen vóór de microanalyse ten tonele verscheen.

Reeds aan haar eerste systematische bestudering in het midden van de 16de eeuw heeft, naast de Duitser Agricola en de Italiaan Biringuccio, iemand van Nederlandse stam, zij het niet eigenlijk een Nederlander, n.l. de Brabander Johannes Baptistus van Helmont een werkzaam aandeel gehad. Hebben de beide eersten zich voornamelijk bezig gehouden met het onderzoek van ertsen, in beginsel op de wijze zoals wij dat tegenwoordig in de docimasie bedrijven, van Helmont is het geweest, die meer dan twee eeuwen vóór Lavoisier de overwegende betekenis van de balans voor alle chemisch onderzoek heeft verdedigd, en die daardoor de kwantitatieve chemische analyse heeft mogelijk gemaakt.

Voor de ontwikkeling van deze laatste en voor het juist begrijpen van het ontstaan, zeer veel later, van de microanalyse, is het nu interessant te zien, dat in de loop der eeuwen de hoeveelheid stof, waarmee die oude analyses werden bewerkstelligd, voortdurend is gedaald. Werkten Agricola en Biringuccio nog met hoeveelheden van de orde van grootte van een kilogram, reeds in 1700 werkte Homberg, aan wie wij de grondbeginselen van de stoechiometrie danken, met enkele tientallen grammen. Ten tijde van Gay-Lussac, de grondlegger van de volumetrische analyse, en van Berzelius, zegge omstreeks 1825, was men reeds beneden het gram gekomen, en tegen

het einde van de 19de eeuw, de bloeitijd van de school van Fresenius en het begin van die van Treadwell, was de hoeveelheid uitgangsmateriaal gestabiliseerd op hoeveelheden van de orde van grootte van 200–300 mg, gewogen tot op 0,1 mg nauwkeurig.

Langs soortgelijke lijnen is ook de kwalitatieve analyse gegroeid. Zij dankt hare ontwikkeling bovenal aan het werk van Robert Boyle, de eerste, die in het midden van de 17de eeuw een redelijk bruikbare definitie gaf van het begrip „element”, n.l. een definitie die gebaseerd was op de onmogelijkheid, de stof in kwestie te scheiden in analytisch herkenbare bestanddelen. Bovendien zijn van Boyle de eerste typische „reagentia” afkomstig. In het einde van de 18de eeuw heeft de Zweed Bergman het zwavelwaterstof als voornaamste reagens ingevoerd, waardoor het aan de chemici van de Duitse analytische school, Klaproth, Rose en Fresenius is mogelijk geworden, het geheel in vaste, systematische banen te leiden. Ook hier zien wij dan tevens een regelmatige daling van de hoeveelheid stof, die in bewerking wordt genomen.

Het merkwaardige, en eigenlijk tragische slot van deze evolutie is nu helaas geweest, dat in het begin van de 20ste eeuw de gehele chemische analyse min of meer geconsolideerd, verstarde tot een rigiede systeem, in menig opzicht voortreffelijk en betrouwbaar maar weinig ruimte meer biedend voor de speurzin van de individuele werker. Zij was naar de inzichten van sommigen feitelijk een „laboratoriumtechniek” geworden, hoogstens nog een dode wetenschap, en al moge in deze uitspraak onmiskenbaar een zekere overdrijving schuilen, geheel ongegrond was zij niet.

Maar sindsdien zijn de tijden alweer veranderd, en het is vooral aan de ontwikkeling van de microanalyse te danken geweest, dat aan het vak weer nieuw, eigen leven is ingeblazen.

Nieuw was deze microanalyse niet, ja, voor zover het betreft de kwalitatieve microanalyse, gaan de eerste sporen reeds terug tot het einde van de 17de eeuw. Wij staan hier op haar geboortegrond! Het was hier in *Delft*, dat Anthonie van Leeuwenhoek zijn microscopische waarnemingen verrichtte, die hem op de 11de Februari 1675 leidden tot een memorie aan de Royal Society te Londen, getiteld: „On the Figures of Salts”, een verhandeling, die de microscopische analyse reeds onafscheidelijk aan *Delft* bindt. In 1747 riep de Duitser Marggraf het microscoop te hulp om de door hem voor het eerst uit bieten geïsoleerde suiker als gewone rietsuiker te identificeren. In de eerste helft van de 19de eeuw waren het twee zoölogen, de Fransman Raspail en wederom een Nederlander, Harting, eerst in Franeker, later in Utrecht, die de gedachte verder cultiveerden. In zijn boek, „Het microscoop”, van 1848, geeft Harting een groot aantal tekeningen van de kristalvorm, waaronder chemische praecipitaten zich onder het microscoop voordoen.

Van hem als eerste kan men het recht zeggen, dat hij microscopisch-chemische „analyse” bedreef. Een systematische analyse was het evenwel nog niet. Men koos zijn reagentia nog niet zó, dat ze bijzonderlijk voor het microscopisch onderzoek geschikte producten leverden. De eerste stappen in die richting werden ondernomen door Bořický uit Praag en door Haushofer uit München. Het is echter weer Delft geweest, waar de gedachte tot volle ontwikkeling zou komen, en wel door het werk van de grootmeester der microscopische analyse, Behrens, in 1890 tegelijkertijd gepubliceerd in de *Annales de l'École Polytechnique de Delft* en in de *Encyclopédie chimique française* van Frémy.

Door dit werk was de kwalitatieve microscopische analyse plotseling geworden tot een volledig systeem, tot een afgerond geheel, waarin alle elementen een behoorlijke behandeling vonden en waarin ook aan het herkennen van de elementen naast elkaar grondige aandacht werd besteed. Voor zover het de zuiver chemische analyse betreft, is zijn werk hier in Delft voortgezet door Kley en Gravesteyn, in Utrecht door Schoorl, in België door Klément en Rénard en in de laatste jaren vooral in Noord-Amerika door Chamot en Mason. In enigszins andere richting, n.l. in die van de mineralogische microanalyse, is het werk van Behrens, ook alweer in Delft, overgenomen en uitgebreid, het eerst door Schroeder van der Kolk, die de microscopische bestudering van mineraalgruis tot een systematisch geheel uitwerkte, waarbij hij vooral, doch geenszins uitsluitend, van de bepaling der brekingsindices onder het microscoop gebruik maakte. Later zijn het vooral de helaas zo vroeg overleden van der Veen en diens medewerker Schouten geweest, die voor de ontwikkeling van de z.g. „mineragrafische” techniek, de bestudering van gepolijste, aangeslepen vlakken van ertsen in opvallend licht, opnieuw de aandacht op de Technische Hogeschool vestigden als centrum van microchemische studie, dit begrip thans in ietwat ruimere zin genomen.

Een leek ziet als aantrekkelijkheid een groot voordeel van deze microscopische analyse allereerst de thans geboden mogelijkheden om kwalitatieve onderzoekingen te verrichten aan minimale hoeveelheden stof, b.v. aanmerkelijk minder dan 1 mg, hetgeen van groot belang kan zijn, indien ons nu eenmaal niet meer van het materiaal ter beschikking staat. Inderdaad vindt de microanalyse hier een gebied van noodzakelijke toepassing. Maar een veel groter attractie, waarop vooral door Schoorl is gewezen, ligt in het feit, dat zij veelal een zo bijzonder grote mate van zekerheid verschaft, die haar onder meer bij het gerechtelijk-chemisch onderzoek van zo grote waarde doet zijn.

Deze opvallende betrouwbaarheid maakt de microscopische reactie bij uitstek geschikt als z.g. „identiteitsreactie”. Men heeft immers langzamerhand leren inzien, dat de aloude scheidingsprincipes van de systematische kwalitatieve analyse geenszins dat volledig vertrouwen verdienen, dat men

er vroeger aan had geschonken. Allerlei weinig typische witte of zwarte neerslagen in een zeker stadium van de analyse wijzen wel „op papier” op de aanwezigheid van dit of dat element, maar men is er behoefte aan gaan gevoelen, dit dan nog eens extra bevestigd te zien door een reactie van zó sprekend karakter, dat alle twijfel wordt weggenomen. Zo is de moderne kwalitatieve analyse gegroeid, die men kan kenschetsen als te bestaan uit de oude groepsscheidingen, waarop een systeem van identiteitsreacties is gesurperponeerd.

Het is daardoor begrijpelijk, dat men zich meer dan vroeger juist voor deze identiteitsreacties is gaan interesseren en van de microscopische techniek van Behrens een dankbaar gebruik heeft gemaakt. Maar het lag tevens voor de hand, dat men zich weldra heeft afgevraagd, of er buiten deze techniek ook niet andere typen voor hetzelfde doel beschikbaar waren. Dit is nu inderdaad gebleken het geval te zijn. Sinds ongeveer 1920 is er nog weer, vooral door het werk van Feigl in Wenen, een gehele nieuwe groep van identiteitsreacties ontwikkeld, die men gewoonlijk samenvat onder de naam van „druppelreacties”, of met een neologisme van Delaby: „stillireacties”. Werkend met één enkele druppel van de te onderzoeken oplossing en van het reagens, hetzij op filtreerpapier, hetzij op de porceleinen druppelplaat, verkrijgt men daarbij zó sterk sprekende kleureffecten, dat alle twijfel over het effect achterwege blijft. Het spreekt vanzelf, dat dit gepaard gaat met een grondige wijziging van de gehele analytische apparatuur, alles op veel kleiner schaal, onder vermindering van tijdrovende bewerkingen als het filtreren, hetgeen een en ander aan de snelheid en speciaal ook aan de elegantie van het werk bijzonder ten goede is gekomen. De gebezigde hoeveelheid stof is doorgaans iets groter dan bij de microscopische techniek, maar toch nog slechts een kleine fractie van wat bij de oude macroanalyse werd gebruikt, en er is dus alle reden, om ook de druppelreacties tot de microanalyse te rekenen. Wil men het liever als semi-micro kwalificeren, dan heb ik daartegen geen bezwaar.

Sinds het begin van de twintiger jaren is op dit gebied zó ontzaglijk veel gepubliceerd, dat in 1935 de Union internationale de Chimie het nodig heeft geoordeeld, door een commissie van deskundigen het kaf van het koren te doen scheiden en zodoende de analytici van „l'embarras du choix” te ontlasten. Deze commissie heeft sindsdien haar bevindingen in een tweetal uitvoerige rapporten van 1938 en 1945 neergelegd. Het vele daartoe vereiste experimentele werk was tijdens de oorlog verdeeld over de analytische laboratoria van Genève, Gent en Delft en in Delft komen ook thans nog alle draden van het commissoriale werk tezamen.

Tot zover over de kwalitatieve microanalyse. In de kwantitatieve is merkwaardigerwijze een geheel analoge evolutie waar te nemen; ook hier,

en zelfs nog sterker hier, eerst een sprong van de oude macro-techniek naar wat men ultra-micro zou kunnen noemen, daarna de meer gematigde micro-vorm en ten slotte als laatste de semi-microanalyse. Ter besparing van tijd wil ik hier de bespreking van de ultra-microanalyse achterwege laten en direct overgaan tot de kwantitatieve micro-stijl. Hij dankt zijn ontstaan allereerst aan de constructie, omstreeks 1912, van de balans van Kuhlmann, die bij een draagvermogen van 10 gram een weegnauwkeurigheid pretendeert te bezitten van 1 μ g, d.i. één duizendste milligram. Op dit apparaat heeft de Oostenrijkse school van micro-analytici in de jaren 1915–1920 onder leiding van Emich en Pregl die volledige methodiek opgebouwd, die wij nu kennen als de reeds min of meer „klassieke” kwantitatieve microanalyse, waarvoor in 1923 aan Pregl de Nobelprijs voor chemie werd toegekend. Zij gaat uit van hoeveelheden stof van b.v. 1–5 mg en weegt, gelijk gezegd, in duizendste milligrammen nauwkeurig, en is sindsdien een volkomen onmisbaar onderdeel van de moderne laboratoriumtechniek geworden. Haar grootste triomfen heeft zij gevierd op het gebied van de organische, en daarvan vooral de fysiologische chemie, ja men kan gerust zeggen, dat de fenomenale recente ontwikkeling van deze vakken slechts door haar mogelijk is geworden. Zonder haar zouden wij over constitutiebestemmingen van vitaminen, hormonen, auxinen, plantenkleurstoffen etc. etc. niet behoeven te denken, evenmin trouwens over menig onderdeel van het modern klinisch-chemisch onderzoek in de geneeskunde.

Het ligt voor de hand, dat ook hier weer het terrein van toepassing van de microtechniek allereerst daar moet worden gezocht, waar men niet meer dan enkele milligrammen stof aan de analyse kan spenderen, en die gevallen zijn waarlijk niet zeldzaam. Maar ook afgezien daarvan heeft zij duidelijke attracties, die hebben gemaakt, dat zij veelvuldig wordt toegepast als de noodzaak niet aanwezig is. Men moet zelfs constateren, dat zij hier en daar een „mode-artikel” is geworden.

Van die attracties noem ik in de allereerste plaats de onmiskenbare elegantie, weliswaar „slechts” een ideële factor, maar daarom niet minder belangrijk in wetenschappelijk werk. Direct in geld te waarderen zijn twee andere voordelen, n.l. de zeer veel grotere snelheid van werken, vergeleken bij de macro-analyse, en, natuurlijk, de belangrijke besparing aan chemicaliën. Men kan op goede theoretische gronden plausibel maken, en de praktijk van de analyse bevestigt het, dat de duur van een analyse ongeveer $\sqrt[3]{10}$, dus zegge omstreeks tweemaal wordt verkort, indien de hoeveelheid uitgangsmateriaal tot op het tiende deel wordt gereduceerd. En de besparing aan chemicaliën, maar ook aan vaatwerk en zelfs aan ruimte, is volkomen evident. Vraagt men niet alleen naar een vermindering van kosten, maar allereerst naar een meer efficiënt gebruik van de bestede gelden, dan kan men betere, maar duurere reagentia binnen de kring van het mogelijke

trekken en platina vaatwerk steeds gebruiken daar, waar het voordelen biedt.

Tegenover deze aantrekkelijkheden van de kwantitatieve micro-analyse staan evenwel zeer duidelijke bezwaren, die men niettemin veelal over het hoofd ziet. Zo is daar in de eerste plaats het werken met de Kuhlmann-balans. Men moet wel een door de wol geverfd micro-fanaticus zijn om dit tot de aangenaamheden des levens te rekenen. Maar laten wij aannemen, dat het uitvoerbaar is, haar ten aanzien van schokvrijheid en gelijkmatige verwarming zodanig op te stellen, dat zij gelijkarmig blijft en dat haar nul-punt redelijk constant is. En laten wij verder onderstellen, dat het probleem van de ijking der gewichten en van de ruit-inkepingen op het juk op de een of andere wijze behoorlijk is opgelost. Dan blijft nog steeds bestaan het bezwaar van de tijdens de duur van de analyse veranderende opwaartse druk, die bij iedere weging de aanwezigheid van een barometer, een thermometer en een hygrometer, en dus een vrij lange berekening van een correctie noodzakelijk maakt.

Het kan dus geen bevreesding wekken, dat men zich sinds omstreeks 1930 ernstig is gaan afvragen, of er niet een middenweg te vinden was, die de voordelen van de microstijl paarde aan de mogelijkheid om de bezwaren te ontgaan, en deze is gevonden in de tegenwoordig meer en meer in zwang komende semi-microanalyse.

Bij deze stijl van werken copieert men in het algemeen de micro-apparaten, zij het ook op iets minder kleine schaal. Men gaat uit van hoeveelheden stof van b.v. 10–25 mg en weegt tot in honderdste milligrammen nauwkeurig. Het wegen met de hiervoor gebruikte semi-microbalansen, ontwikkeld uit de sinds lang bekende essaibalansen, biedt nauwelijks meer moeilijkheden dan bij gebruik van de oude balansen in tiende milligrammen. De bezwaren van het ijken van de gewichten vervallen hier, terwijl nu de nodige correcties in verband met de variabele opwaartse druk kunnen worden gevonden met behulp van een toestel, dat de waarde van de correctie direct aangeeft. De snelheid van werken en de besparing op chemicaliën zijn vrijwel dezelfde als bij de microanalyse, en, wat mij in het bijzonder van belang lijkt, de „eierlijkheid” is veel groter. Bij de microanalyse pretendeert men wel in duizendste milligrammen te wegen. Men doet alsof, maar de talloze bronnen van fouten maken dit volkomen illusoir. Nu stelt men zijn ideaal tienmaal minder hoog, maar men bereikt het ook in redelijke mate.

En weer was het Delftse Laboratorium voor Analytische Scheikunde voorbestemd om op dit terrein leiding te geven, thans door het baanbrekende werk, dat in de jaren van 1925 tot 1935 door ter Meulen is verricht op het gebied van de organische elementairanalyse. Hieraan zijn duidelijk twee nieuwe kanten te onderscheiden, één zuiver chemische, n.l. de vervanging

van de oxydatieve destructie, de verbranding, door een hydrogenering in een waterstofstroom, maar daarnaast een apparatieve kant, een aanmerkelijke reductie van de afmetingen der gebruikte toestellen en van de hoeveelheid gebezigde stof. In mijn ogen is dit laatste verreweg het belangrijkste; de hydrogenering was een interessante en nuttige nieuwe vondst, de nieuwe apparatuur was meer, n.l. het begin van een nieuwe stijl, en zo ooit, dan was hierop het epitheton elegant van toepassing. Het bleek weldra mogelijk, verschillende van ter Meulen's werkwijzen vrijwel onveranderd in de semi-microanalyse over te nemen. Zij zijn daardoor onmiskenbaar een stimulans geweest bij de recente ontwikkeling van de organische analyse.

Maar ook op anorganisch gebied is de semi-microstijl bijzonder nuttig en van zeer algemene toepasbaarheid gebleken, niet het minst op het terrein van de technische analyse, waar de snelheid van werken en de besparing op chemicaliën uit de aard der zaak zoveel zwaarder weegt dan bij het wetenschappelijk onderzoek. Voor haar systematische invoering is het geenszins voldoende, de bestaande macro-voorschriften eenvoudig in reden 10 : 1 te verkleinen. De semi-microstijl stelt haar eigen, specifieke eisen en het is zaak, deze zorgvuldig na te gaan. Hier ligt nog een ruim arbeidsterrein open voor een vruchtbare samenwerking tussen academische en industriële chemici.

Ik zal U niet vermoeien met een opsomming van het weinige, dat reeds is bereikt en het vele, dat nog om oplossing vraagt; dat zou mij te ver voeren op het eigenlijke terrein van de vakman. Liever wil ik terugkeren naar meer algemene beschouwingen en dit wel aan de hand van een tweetal citaten.

Het eerste is van Goethe en dateert van 1805. In zijn „*Farbenlehre*”¹⁾ zegt hij: „*Wir müssen uns die Wissenschaft notwendig als Kunst denken, wenn wir von ihr irgendeine Art von Ganzheit erwarten*”.

En het tweede, van gelijke strekking, is van de hand van een weinig bekend Frans philosophe uit het begin van de 19de eeuw, *Sophie Germain*, zeer bevriend met Lagrange, Legendre en Gauss. In haar in 1833 uitgegeven posthume werk, „*Considérations générales sur l'état des sciences*”²⁾, komt de volgende passage voor:

„... il existe en nous un sentiment profond d'unité, d'ordre et de proportions, qui nous sert de guide à tous nos jugements. Dans les choses morales nous en tirons la règle du bien; dans les choses intellectuelles nous y puisons la connaissance du vrai. Dans les choses de pur agrément nous y trouvons le caractère du beau”.

Uit beide citaten spreekt sterk de overtuiging, dat wetenschap en kunst, de twee hoogste uitingen van het menselijk kunnen, aan één en dezelfde

¹⁾ Goethe's sämtliche Werke; Cotta'scher Verlag 1860; Bnd VI, p. 280, eerste kolom.

²⁾ Oeuvres philosophiques de Sophie Germain; Paris, Ed. Paul Ritti, 1879; p. 127.

bron ontspringen. Goethe postuleert, Sophie Germain preciseert het, ons gevoel voor eenheid, orde en verhoudingen als gemeenschappelijke basis voor alle onze oordelen, morele en aesthetische zowel als verstandelijke.

Toetsen wij aan deze uitspraken de recente ontwikkeling van de chemische analyse, dan mogen wij tevreden zijn. Eenheid, orde en zin voor proporties kenmerken haar methode meer dan ooit. Wij hebben betoogd, hoe zij weer eerlijker is geworden, en dus het goede benadert; wij mochten haar elegantie prijzen; zij bevredigt dus onze aesthetische gevoelens en heeft klaarblijkelijk Goethe's raad ter harte genomen; zij berust weer op logisch denken en streeft dus het ware na. Kortom, zij heeft zich ontworsteld aan de verstarring, die haar in het begin van deze eeuw min of meer kenmerkte, en heeft dus het recht, weer een eigen plaats in de rij der echte, levende wetenschappen op te eisen. Zij moge ook hulpwetenschap zijn, ook technische wetenschap, immers met een duidelijk economisch doel, maar niettemin *wetenschap!*

Aan deze schone herrijzenis hebben Nederlandse en speciaal Delftse chemici in belangrijke mate medegewerkt; reeds dat was voldoende aanleiding, om er op een gedenkdag van de T. H. in het openbaar over te spreken. Maar de historische schets, die ik U heb gegeven, paste, naar ik meen, ook in het raam van de beschouwingen, waarmede ik deze toespraak ben begonnen. Academische gemeenschapszin en liefde voor de Hogeschool kan bij onze studenten niet beter worden opgewekt en aangekweekt, dan door hen kennis te doen nemen van de leidende gedachten, die schuilen achter datgene, wat hun op colleges en practica wordt voorgezet. Academische vorming is meer dan alleen collegebezoek, natuurlijk. Het is boven en behalve dat ook het zich inleven in een sfeer, in een gedachtenwereld, in een geesteshouding.

Laat ons dus trachten, ondanks de ontstellende toename van het aantal studenten, het geestelijk contact te versterken en te verdiepen en op deze wijze er toe mede te werken, dat de academische opleiding tot volle ontplooiing kome. Voor de practische verwezenlijking daarvan is echter meer nodig dan de goede wil alleen. U bent, ook vandaag weer, geconvoceerd, noodgedwongen, op aan de T. H. vreemd gebied; indien wij tot onze studenten willen spreken, dan moeten wij uit eigen huis gaan. Ik wil dan ook tot besluit de hoop uitspreken, dat deze diesrede er een bescheiden bijdrage toe moge leveren, dat wij in afzienbare tijd in een eigen, voldoende ruime Aula van onze goede wil de tastbare bewijzen zullen kunnen leveren.

Ik dank U.

2. Rede, uitgesproken op Maandag 15 September 1947 door prof. J. M. Tienstra bij de overdracht van de waardigheid van Rector Magnificus aan prof. dr ir H. I. Waterman

Mijnheer de vertegenwoordiger van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mijnheer de Gezant en gevolmachtigd Minister van Zwitserland, Edelgrootachtbare Heren leden van het College van Curatoren, Hooggeleerde Collega's, Heren Lectoren, Dames en Heren Privaatdocenten, Assistenten en Studenten, Ambtenaren en Beambten onzer hogeschool en voorts Gij allen Dames en Heren, die door Uw aanwezigheid luister bijzet aan deze bijeenkomst.

Zeer gewaardeerde Toehoorderessen en Toehoorders.

Het is hedenmiddag mijn taak om U, getrouwd aan de zinrijke traditie een overzicht te geven van de belangrijkste gebeurtenissen aan de Technische Hogeschool in het afgelopen studiejaar.

Ik sprak zoëven van een zinrijke traditie, inderdaad. Het is nuttig bij tijd en wijle stil te staan en het verleden te overdenken; het lief en leed tegenover elkaar te wegen, maar bovenal om te trachten in hetgeen geweest is het blijvende te onderkennen en richtlijnen te vinden voor het toekomstig handelen. In de onzekere tijden waarin wij thans leven is dit in het bijzonder nodig en in dit verband kwamen mij enige beschouwingen van de bekende filosoof A. N. Whitehead in de gedachten, die men in zijn „Adventures of Ideas” kan vinden. Hij merkt op, hoe duidelijk de wereldgeschiedenis een voortdurende verkorting doet zien van het tijdsverloop tussen belangrijke veranderingen in de maatschappelijke structuur. Hij vestigt de aandacht van de lezer op de zeer langzame ontwikkeling van het technische kunnen van de mens in prae-historische tijden, welke ontwikkeling moeizaam liep over het bewerken van vuursteen, de uitvinding van het vuur, het temmen van dieren, de ontdekking van de metallurgie en dergelijken, waarmee hij dan de stormachtige opeenvolging van grote feiten in onze tijden vergelijkt. Nog slechts een paar generaties geleden was er een opmerkelijke standvastigheid in de principes van de technologie die maatschappelijke verhoudingen en economie beheersten. Een grote stabiliteit maakte dat de kinderen zich konden richten naar de gewoonten van hun ouders en slechts een bestaande lijn behoeften door te trekken. Volgens de schrijver leven wij thans in de eerste periode van de menselijke historie, waarin dit niet meer het geval is. Was vroeger de tijd, gelegen tussen twee belangrijke veranderingen aanmerkelijk

groter dan de duur van een enkel menselijk leven, thans is het andersom en moet de mens zich erop voorbereiden in zijn leven nieuwe omstandigheden onder de ogen te zien. Maar omdat wij ons nimmer kunnen voorbereiden op het onbekende ligt hier het probleem voor deze en toekomstige generaties. De rol van de traditie is sterk verminderd en het enige is, dat wij trachten de betekenis van het nieuwe zo goed mogelijk te begrijpen en dit te wegen tegenover het essentieel waardevolle dat wij door zorgvuldige bestudering van het verleden moeten leren kennen.

Het zijn forse lijnen die Whitehead trekt, maar behalve met de diepliggende moeilijkheid door hem aangewezen, heeft onze generatie bovendien te kampen met de nasleep van de wereldoorlog. Moge deze oorlog over het totale verloop van de geschiedenis, in het groot gezien, geen bijzondere plaats innemen en slechts een rimpel zijn in de stroom van de tijd, het is iedereen duidelijk dat de armoede, de vijandschap en de haat, die als koude schaduwen het pad verduisteren dat wij hebben te gaan, realiteiten zijn, die als moeilijk te helen oorlogswonden nog lang het geluk van de mensheid in de weg zullen staan.

Een diep besef van de ~~w~~ ^{wereld} meest bovenmenselijke zwaarte van de tegenwoordige problemen zal ons ~~anderzijds~~ ^{enerzijds} tot de grootste krachtsinspanning moeten aansporen, anderzijds zal het ons moeten helpen de vele teleurstellingen te dragen, die deze tijden ons doen ondervinden.

Wanneer ik nu mijn blik richt op de Hogeschool, dan wil ik allereerst uiting geven aan een gevoel van erkentelijkheid voor het goede dat het afgelopen jaar ons bracht. Ik geloof echter dat bij het afsluiten van de rekening bij velen de dankbaarheid niet zal overheersen. Daarvoor is onze Hogeschool nog lang niet de efficiënte instelling die zij behoort te zijn, daarvoor wachten nog te veel plannen op verwezenlijking, daarvoor ontbreekt te veel aan inrichting en organisatie.

Ik ga nu over naar mijn eigenlijke verslag en ik moet mij dan in de eerste plaats de tolk maken van al degenen, die met bewondering de grondige wijze hebben gadegeslagen, waarop het College van Curatoren het herstel van onze Hogeschool heeft aangevat.

Het is bekend, hoe intensief de bemoeiingen van het College sedert zijn optreden zijn geweest. Moge dit enerzijds grote gerustheid geven, anderzijds is het voor ons, die aan de hogeschool verbonden zijn, een aansporing, eveneens het uiterste te geven.

Wij moesten meemaken, dat de Secretaris van het College van Curatoren, dr mr dr ir A. R. Veldman wegens verandering van werkkring op 1 Augustus aftrad. Hij toonde zich een goed organisator en een kundig man, die in de betrekkelijk korte tijd, dat hij hier was, achting en vertrouwen wist te winnen.

Het stemt tot voldoening, dat Prof. Veldman in de functie van buiten-

gewoon hoogleraar in het recht van de industriële eigendom aan de hogeschool blijft verbonden.

De nieuwe Secretaris van het College van Curatoren, de heer ir C. L. de Voogt, trad op 1 Juli in functie. Wij heten hem van harte welkom aan de Hogeschool.

Tot Administrateur bij het College van Curatoren werd benoemd voor het tijdvak van 1 Augustus 1947 tot 31 December 1948 de heer W. de Haas.

Ons kwam begin December 1946 te ontvallen de oud-hoogleraar dr ir D. F. Slothouwer, die van 1926–1946 aan de hogeschool doceerde, verder op 1 Maart 1947 ir W. P. Smit, hoogleraar van 1 September 1918 tot 1 October 1923 en eind Maart 1947 ir C. W. Weys, hoogleraar van 1 September 1913 tot 1 Januari 1919. Allen waren zij bekwame mensen, die de Technische Hogeschool naar hun beste vermogen hebben gediend.

Op 17 Maart 1947 overleed de student J. D. de Jong als gevolg van een ziekte; de student N. D. Geurts kwam op 13 Mei 1947 en de student J. van Varik, op 24 Juni 1947, door een ongeval om het leven.

1 Augustus 1947 overleed de student A. Strengers, als gevolg van een ziekte, die hij tijdens zijn gedwongen verblijf in Duitsland in de bezettingsjaren had opgelopen.

Prof. dr D van Dantzig ontving per 1 October 1946 op zijn verzoek eervol ontslag wegens zijn benoeming tot hoogleraar aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. Eveneens werd op zijn verzoek aan prof. ir E. J. F. Thierens eervol ontslag verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Wij zagen beiden node heengaan.

Prof. dr R. Kronig werd aangezocht de hoogleraarsplaats in de theoretische physica aan de Rijksuniversiteit te Utrecht te bezetten, doch meende deze uitnodiging te moeten afslaan. Wij wensen hem met de onderscheiding, die hierin besloten ligt, geluk, en verheugen ons, dat hij voor onze hogeschool behouden bleef.

Prof. dr ir C. B. Biezeno ontving de uitnodiging om als „visiting professor” aan het Massachusetts Institute of Technology in de cursus 1947–1948 college in de mechanica te komen geven. Prof. Biezeno heeft gemeend aan deze zeer vererende uitnodiging in het belang van de hogeschool geen gevolg te moeten geven. Ook hem wensen wij met deze onderscheiding geluk. Wij waarderen in hoge mate zijn besluit.

Prof. dr H. A. Kramers was in het tweede semester van het vorig jaar verbonden aan het Institute of Advanced Studies te Princeton. De appreciatie van het werk van deze Nederlandse geleerde stemt tot grote voldoening.

De lector dr P. van der Leeden werd benoemd tot hoogleraar in de physica aan de Technische Hogeschool te Bandoeng en verliet mitsdien onze Hogeschool.

Aan de heer N. van den Berge, administrateur bij het College van Cura-

toren werd wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd eervol ontslag verleend. De heer van den Berge, die 50 jaar in overheidsdienst werkzaam is geweest, heeft daarvan het overgrote deel doorgebracht in dienst van de Technische Hogeschool, welker belangen hij op uitnemende wijze in verschillende functies heeft gediend. Hem moge een gelukkige levensavond geschonken zijn.

Aan Prof. H. Rosse werd verlof buiten bezwaar van 'sRijks schatkist verleend van 1 April 1947–31 Maart 1948 en aan Prof. dr ir P. E. Verkade buitenlands verlof van 1 September 1946 tot Kerstmis van dat jaar.

De lector J. W. Gonggrijp genoot buitenlands verlof van 24 October 1946–31 Maart 1947 ter vervulling van een opdracht van de Minister van Overzeese gebiedsdelen.

De Rector Magnificus kon wegens ziekte van eind November 1946 tot begin Mei 1947 zijn functie niet waarnemen. Plaatsvervangend Rector Magnificus waren de hoogleraren ir J. A. Grutterink, dr J. G. Rutgers en daarna weer eerstgenoemde.

Ik kan aan deze laatste mededeling niet voorbijgaan zonder uitdrukking te geven aan gevoelens van grote erkentelijkheid jegens beide hoogleraren, die toen het nodig was geen ogenblik aarzelden naast hun reeds zware taak de zorgen en moeiten aan het rectoraat verbonden op zich te nemen. Hun komt daarvoor de oprechte dank van de Hogeschool toe.

Een groot aantal hoogleraren werd benoemd en aanvaardde het ambt met het uitspreken van een rede in de vergaderzaal van de Senaat.

Dr C. Visser op 3 October 1946 als hoogleraar in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica.

Dr J. A. Prins op 10 October 1946 als hoogleraar in de theoretische en toegepaste natuurkunde.

Ir P. P. Jansen op 31 October 1946 als hoogleraar in de algemene waterbouwkunde.

R. Roelofs op 7 November 1946 als hoogleraar in het landmeten, het waterpassen en de geodesie.

Dr ir F. J. Faber op 13 November 1946 als hoogleraar in de geologie.

Jhr ir J. L. W. C. von Weiler op 20 November 1946 als buitengewoon hoogleraar in de radiotechniek.

Dr N. G. de Bruijn op 26 November 1946 als hoogleraar in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica.

Ir M. de Lange op 22 Januari 1947 als hoogleraar in de electrotechniek.

Dr A. C. S. van Heel op 19 Maart 1947 als hoogleraar in de optica.

Ir A. Roggeveen op 29 April 1947 als hoogleraar in de leer der ijzerconstructies.

Dr G. Meyer op 7 Mei 1947 als hoogleraar in de anorganische scheikunde.

Dr G. J. A. Grond op 14 Mei 1947 als bijzonder hoogleraar in de mijn-
schadeleer en de toegepaste mijnmeetkunde.

Ir P. P. Bijlaard Jzn op 21 Mei 1947 als hoogleraar in de plasticiteitsleer en
bijzondere bouwconstructies.

W. F. J. M. Krul op 3 Juni 1947 als buitengewoon hoogleraar in de water-
voorziening.

Dr ir P. M. Heertjes op 11 Juni 1947 als hoogleraar in de scheikundige
technologie.

Dr C. A. Lobry van Troostenburg de Bruyn op 18 Juni 1947 als buitenge-
woon hoogleraar in de kennis en het onderzoek van bouwstoffen.

Dr mr dr ir A. R. Veldman op 25 Juni 1947 als buitengewoon hoogleraar in
het recht van de industriële eigendom.

Prof. ir J. T. Thijsse zag zijn buitengewoon hoogleraarschap omgezet in
een gewoon hoogleraarschap in de hydraulica.

Verder werden benoemd tot gewoon hoogleraar in de architectonische
vormleer ir J. F. Berghoef, tot buitengewoon hoogleraar in de architectuur-
geschiedenis dr E. H. ter Kuile, tot buitengewoon hoogleraar in het stede-
bouwkundig vooronderzoek, ir T. K. van Lohuizen, tot gewoon hoogleraar
in de stedenbouwkunde, ir J. H. Froger, tot gewoon hoogleraar in de water-
bouwkunde ir N. Nanninga, tot buitengewoon hoogleraar in de scheikundige
technologie ir J. G. Hoogland, tot gewoon hoogleraar in de bouwconstructies
ir A. de Heer.

Benoemd werden verder de lectoren N. D. Haasbroek en W. Baarda, beiden
in het landmeten, het waterpassen en de geodesie, ir J. A. Plaizier in de kennis
en het onderzoek van bouwstoffen, ir P. P. Bijlaard Wzn, in de leer van de
rioleringen, ir H. J. Kist in de toegepaste mechanica, ir L. A. van der Putte,
in de aëro- en hydrodynamica, ir J. van Buuren in de constructie van vliegtui-
gen en dr ir W. F. de Jong in de kristallografie.

De lector N. D. Haasbroek hield een openbare les op 24 Januari 1947.

Dr J. Terlingen werd toegelaten als privatdocent in de Spaanse en Por-
tugese taal.

Van deze benoemingen, waarmee een groot aantal bekwame krachten
aan de hogeschool werd verbonden, wordt met grote dankbaarheid gewag
gemaakt.

Van verschillende personen uit de kring der hogeschool werden de ver-
diensten geëerd door een onderscheiding.

De leden van het College van Curatoren dr C. H. van der Leeuw en ir F. C.
M. Wijffels, werden benoemd tot ridder in de orde van de Nederlandse
Leeuw.

De oud-hoogleraar dr ir W. Schermerhorn werd benoemd tot grootofficier
in de Orde van Oranje Nassau.

De oud-hoogleraar, oud-curator en oud-president van het College van Herstel ir J. Klopper werd Commandeur in de Orde van Oranje Nassau.

De hoogleraren dr ir C. B. Biezeno en ir J. T. Thijsse en de bijzonder hoogleraar dr B. van der Pol werden benoemd tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw.

Prof. ir P. P. Jansen werd benoemd tot officier in de orde van Oranje Nassau.

De amanuensis aan het laboratorium voor microbiologie, de heer H. R. Veenhoff, ontving de zilveren ere-medaille, verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

Prof. dr ir F. A. Vening Meinesz ontving een ere-doctoraat van de universiteit van Luik.

Prof. dr ir A. J. Kluyver werd benoemd tot buitenlands lid van de Academia Scientiarum Fennica te Helsinki.

De Senaat der Technische Hogeschool verleende het ere-doctoraat in de technische wetenschap aan de heren ir W. H. J. Harmsen, ir W. Hupkes, A. Plesman en ir D. P. Ross van Lennep. In de buitengewone senaatsvergadering van 8 Januari 1947, die in de Westerkerk werd gehouden, werden aan de nieuwe doctoren met de gebruikelijke ceremoniën plechtig de bewijzen hunner nieuwe waardigheid uitgereikt.

De uitreiking van het ere-doctoraat door de Universiteit van Gent aan prof. dr ir W. Schermerhorn had op 14 October 1946 plaats, waarbij de Rector Magnificus der Technische Hogeschool aanwezig was.

De Senaat had het voorrecht de oud-hoogleraren ir H. J. Heuvelink en dr ir J. Kraus te kunnen gelukwensen met hun 85ste verjaardag, die zij resp. op 3 September en 14 October 1946 mochten beleven. Aan de oud-hoogleraar dr G. Brouwer, die op 28 October 1946 de 70-jarige leeftijd bereikte, werden door de Senaat eveneens gelukwensen verzonden. De oud-hoogleraar dr ir J. Böeseke vierde op 11 Mei 1947 de dag, waarop hij 50 jaar geleden te Bazel promoveerde. De Rector had het genoegen hem de gelukwensen van de Senaat bij de herdenking van dit zeldzame jubileum te mogen aanbieden.

Op 1 September 1947 had prof. dr ir G. van Iterson jr het voorrecht 40 jaar hoogleraar aan de hogeschool te zijn geweest. Hij wenste die dag onopgemerkt te laten voorbijgaan, waaraan de Senaat uiteraard gevolg heeft gegeven.

De hoogleraren dr ir A. J. Kluyver en ir C. M. van Wijngaarden mochten op 13 December 1946, resp. 1 Juni 1947 de dag beleven, waarop zij 25 jaren als hoogleraar aan de Technische Hogeschool waren verbonden. Ook zij gaven de wens te kennen, dat geen werk van een herdenking van dit feit werd gemaakt.

De lector dr ir C. Schouten kon op 1 Maart 1947 de dag herdenken, waarop hij 25 jaar aan de Technische Hogeschool werkzaam was.

De bedrijfsingenieur-conservator dr ir R. H. Borkent was op 1 November

1946 25 jaar aan de hogeschool verbonden; de vast-assistent ir J. van Suylen herdacht op 16 Mei 1947 hetzelfde feit. Eveneens was dit het geval met de amanuensis J. W. van den Ende, de amanuensis N. den Harder, de technisch tekenaar K. van den Dool, de technicus eerste klasse P. Hensen, de bediende eerste klasse J. Suttorp en de stoomstoker C. Kromhout.

De activiteit van de hogeschool naar buiten kwam o.a. tot uiting in de volgende feiten.

Prof. dr ir A. J. Kluyver werd benoemd tot voorzitter van de afdeling natuurkunde van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen; Prof. dr J. M. Burgers tot ondervoorzitter van diezelfde afdeling. Prof. ir E. J. F. Thierens werd benoemd tot lid van het College van Regenten van de Nederlandse Stichting voor verlichtingskunde, de lector dr ir C. W. Kosten tot lid van de commissie voor luchtvaartverlichting van genoemde stichting. Prof. ir B. H. H. Zweers en Prof. ir A. Roggeveen werden lid van de Hoofdc commissie voor de Normalisatie. Prof. dr ir A. van der Neut werd benoemd tot lid van de Raad voor de Luchtvaart.

De hoogleraren Waterman, W. G. Burgers en Heertjes woonden het XXe congres van de „Société pour chimie industrielle” te Parijs bij.

Bij deze gelegenheid werd prof. dr ir Waterman tot ere-lid van dit genootschap benoemd.

De hoogleraren Grutterink en van Nes namen deel aan het symposium over gebergte drukverschijnselen, dat in Juni 1947 te Heerlen werd gehouden.

Prof. ir C. G. J. Vreedenburgh en prof. ir A. Roggeveen vertegenwoordigden de Technische Hogeschool bij de viering van het 200-jarig bestaan van de Ecole des Ponts et Chaussées te Parijs 19–22 Juni 1947.

Ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het „American Institute of Mining and Metallurgical Engineers” overhandigde prof. ir M. H. Caron aan de jubilerende instelling een felicitatieoorkonde namens de Technische Hogeschool.

De Senaat zond een schriftelijke gelukwens aan de Princeton University, die haar 200-jarig bestaan herdacht.

In het kader van de wetenschappelijke uitwisseling tussen België en Nederland hielden prof. W. Soete, prof. dr J. Gillis, beiden van de Universiteit te Gent en prof. dr P. Fourmarier van de universiteit van Luik voordrachten aan onze hogeschool. Prof. dr ir H. I. Waterman sprak aan de universiteit te Luik, van welke universiteit hij de medaille ontving, prof. ir J. T. Thijsse gaf een serie colleges over getijden te Gent. Hij ontving de medaille van de Universiteit te Gent.

De Technische Hogeschool ontving de volgende bezoeken.

5 September 1946 van sir Arthur Fleming, die het laboratorium voor technische physica, het rubberinstituut en het waterloopkundig laboratorium bezocht.

12-23 October 1946 van een gezelschap Deense studenten, wier excursie hierheen door prof. dr R. Kronig werd geleid.

Van 9-10 October 1946 bezochten de Belgische professoren F. Campus, P. Fourmarier, R. Bollengier en L. Tison onze hogeschool, speciaal de afdeling der weg- en waterbouwkunde.

22 October 1946 hield prof. J. G. Crowther een lezing.

5 November 1946 vond een voordracht plaats van dr R. Bianchi Bandinelli, directeur van het instituut voor de oude- en schone kunsten te Rome.

5 December 1946 waren hier de heren W. H. Haslam, vertegenwoordiger van de Australische Regering en F. Wilson, vertegenwoordiger van werkgeversorganisaties in het bouwbedrijf van New South Wales.

12 Mei 1947 genoten wij het bezoek van prof. Jadot met 5 andere hoogleraren en 25 studenten der Faculté Polytechnique de Mons. Zij bezichtigden de laboratoria voor electrotechniek en werktuigbouwkunde.

22 en 23 Mei 1947 bezochten ons de Inspecteur Général des Ponts et Chaussées te Parijs met een aantal leerlingen van de Ecole des Ponts et Chaussées.

4 Juni 1947 had de hogeschool de eer de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland te mogen ontvangen. Hij bezichtigde het nieuwe gebouw voor scheikunde en werd welkom geheten door een gezelschap hoogleraren en vertegenwoordigers van studentenorganisaties.

6 Juni 1947 hield de Franse oud-Minister Dautry in het gebouw voor weg- en waterbouwkunde een voordracht over „La situation actuelle du transport dans le monde”.

9 Mei 1947 bracht de Chinese Generaal Wei Li Huang een bezoek aan het waterloopkundig laboratorium, aan het gebouw voor geodesie en aan het laboratorium voor technische physica.

14 Juni 1947 maakten circa 120 ambtenaren van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een excursie naar de hogeschool, waarbij zij verschillende laboratoria bezochten.

17 Juli 1947 bezocht een groot gezelschap Italiaanse studenten uit Turijn de Technische Hogeschool.

En ten slotte op 21 Juli ontvingen wij een gezelschap van 3 hoogleraren en een aantal studenten van de hogeschool te Zürich, waarbij de Zwitserse Gezant van zijn zeer gewaardeerde belangstelling deed blijken.

De bezoeken van buitenlandse studenten werden georganiseerd door de studentengezelschappen, die zich daarmee uiterst verdienstelijk hebben gemaakt, en een belangrijke bijdrage hebben geleverd tot het bekend maken van onze hogeschool bij de jongere generatie.

Een aantal studenten onzer hogeschool volgde een cursus in New Castle en in Glasgow. Een groot aantal excursies naar verschillende Europese landen werd door de studenten ondernomen. In dit verband is het mij een

genoegen gewag te kunnen maken van het feit, dat door het Delfts Hogeschool Fonds een bedrag van f 10.000,— ter beschikking van het College van Rector Magnificus en Assessoren werd gesteld voor het daaruit verstrekken van subsidies voor excursies, die onder de auspiciën ener afdeling worden gemaakt. Deze subsidie is voor één maal verstrekt, waarbij door het Hogeschool Fonds is overwogen, dat het financieel steunen van excursies, die ten doel hebben studenten in de gelegenheid te stellen kennis te doen maken met objecten van hun studie, die hun niet in Delft kunnen worden getoond, een zaak is, die tot het normale onderwijs behoort en, mitsdien door de Regering behoort te geschieden. Gedacht wordt aan het bezoeken van een waterkrachtwerk in het buitenland, het doen van geologische onderzoekingen, het leren kennen van buitenlandse bouwstijlen, e.d.

Het Delfts Hogeschool Fonds, dat voortdurend een zo juist inzicht toont in de behoeften en de noden van de hogeschool, heeft met deze royale subsidie ook thans weer voortreffelijk werk gedaan.

Een belangrijk aantal studiebeurzen werd door buitenlandse regeringen en instellingen ter beschikking gesteld. Genoemd moeten worden de regeringen van Canada, België, de Verenigde Staten, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije, de British Council, de John Hopkins University of Baltimore, the Mac Hill University of Montreal, de Alumni Association of Syracuse University en General Motors.

Het is mij niet nauwkeurig bekend in welke mate de Delftse student van deze beurzen gebruik maakt. Wel meen ik te kunnen opmerken, dat aan het aanvaarden van een buitenlandse beurs bezwaren verbonden zijn, omdat het bedrag ervan veelal niet hoog genoeg is om er het verblijf in het buitenland volledig uit te bekostigen en er aldus moeilijkheden met deviezen ontstaan, terwijl het bovendien voor de student het meest van belang is de studie aan onze hogeschool te voltooien.

Er kwamen een aantal aanvragen van buitenlanders binnen om aan onze hogeschool te mogen studeren. In dit verband verzocht de Senaat het Koninklijk besluit, dat de toelating tot de examens aan de hogeschool regelt, met een drietal punten aan te vullen.

Op 26 Juni vond in de vergaderzaal van de Senaat op gezag van de President van de Nooduniversiteit te Batavia de posthume promotie plaats van ir W. H. van der Vegt, die in Japanse gevangenschap was overleden. De Rector Magnificus en de Secretaris van de Senaat vertegenwoordigden hierbij de hogeschool, terwijl enige hoogleraren van de afdeling der weg- en waterbouwkunde mede aanwezig waren.

In het afgelopen studiejaar werd het totale beeld dat de hogeschool te zien gaf geheel beheerst door het grote aantal studenten. Ingeschreven waren in totaal 5099 studenten, waarvan 1391 voor de eerste maal als volgt over de studierichtingen verdeeld:

civiel	1212
bouwkunde	315
werktuigbouwkunde	1085
scheepsbouwkunde	200
vliegtuigbouwkunde	251
electrotechniek	698
scheikunde	795
mijnbouw	161
natuurkunde	239
civiel-landmeter	56
ijker	3
alle lessen	36
enkele lessen	48

Het totale aantal studenten in het studiejaar 1945-1946 bedroeg 4072. In het afgelopen jaar is dit aantal dus nog met ruim 1000 studenten overtroffen.

Kon mijn ambtsvoorganger in zijn rede, nu een jaar geleden, opmerken, dat er heel hard was gewerkt aan de hogeschool en de docenten voor een geweldige taak stonden, dan is dit in het afgelopen jaar niet minder het geval geweest, en dit dan ondanks de uitbreiding van het docenten-corps, de wetenschappelijke staf en het personeel. Het is zeer teleurstellend te moeten vaststellen, dat niettegenstaande deze grote inspanning de studieresultaten, speciaal die bij de propaedeuse, sterk onder het normale bleven. Het behoort tot de grote uitzonderingen, dat een aankomend student in 1 jaar zijn eerste deel van het propaedeutisch examen haalt. De oorzaak hiervan moet voor een deel worden gezocht in het slechts onderwijs, dat de jongere generaties tijdens de oorlogsjaren op de middelbare scholen hebben genoten. Hierdoor zijn zij onvoldoende voorbereid voor de taak, die hun aan de hogeschool wacht. Een andere reden voor de slechte examenresultaten moet worden gezien in de mindere zorg, die aan de hogeschool aan elk der studenten individueel kan worden besteed, hetgeen veroorzaakt wordt door hun grote aantal. Het spreekt vanzelf, dat een te geringe assistentie in het laboratorium en bij de praktische oefeningen en het tot het uiterste minimum terugbrengen van de programma's hiervoor, regelrecht het peil van het onderwijs verslechteren. Bovendien is de onvoldoende assistentie de oorzaak van veel tijdverlies bij de studenten, waardoor bovendien de animo om aan te pakken niet wordt bevorderd.

Het is duidelijk, dat dit alles zeer sterk de aandacht heeft van alle betrokkenen. Het verhogen van het rendement van de Delftse studie is van grote betekenis primair voor de student, maar niet minder voor de maatschappij. Verheugend is het te kunnen vermelden, dat besloten is tot het aanstellen

van 20 instructeurs voor de wiskunde, 6 voor de natuurkunde en 4 voor de scheikunde. Deze nieuwe functionarissen zullen bij de propaedeuse worden ingeschakeld en tot taak krijgen de studenten op alle passende manieren bij hun studie te helpen. Men hoopt met deze instructeurs, die zich tot zeer waardevolle medewerkers bij het onderwijs kunnen ontplooien, ook te kunnen geraken tot een betere beoordeling van de kennis van de student. Op grond van de indruk, die een student maakt op de instructeur, aan wie hij is toegevoegd, zal hem verlichting van zijn examen kunnen worden geschonken. Een tweede maatregel om het aantal mislukkingen te verminderen is de instelling van een bureau, waar de studenten en ook hun ouders adviezen kunnen krijgen op het gebied van de studie, van de keuze van studierichting aan de Technische Hogeschool enz. en tot welk bureau de student zich eveneens kan wenden, wanneer hij met zijn studie in moeilijkheden is geraakt. Men denkt zich het bureau onder leiding van een zeer bekwaam persoon, die uit de aard der zaak zelf de studie voor ingenieur moet hebben voltooid. Hij zou worden geassisteerd door een psycholoog en wellicht door een econoom. Immers wil dit bureau aan zijn doel beantwoorden, dan zal daar ook studie gemaakt moeten worden van de maatschappelijke behoefte aan ingenieurs van de verschillende studierichtingen. Het bureau zal nauw moeten samenwerken met de Senaat, dus in de eerste plaats met de Rector Magnificus.

Wij willen oprecht hopen, dat deze beide maatregelen het gestelde doel naderbij kunnen brengen. Ik meen echter in dit verband te moeten opmerken, dat er onder de tegenwoordige generatie van jonge mensen altijd nog zijn, die niet voldoende inzien, dat om werkelijk iets in het leven te bereiken, men zich tot het uiterste moet geven. Velen vinden, dat zij het recht hebben er met weinig moeite ook te komen. Onder mijn toehoorders zullen er zijn, en ik denk dan speciaal aan de jongeren, die mijn laatste opmerking zullen beschouwen als zijnde die van de oude man, die altijd meent, dat het in zijn jeugd zoveel beter was. Ik wil daarom aan het bovenstaande nog dit toevoegen, dat ik een open oog heb voor hetgeen de tegenwoordige jongere generatie heeft moeten missen, maar niettemin blijft de stelling geldig, dat men zich moet inspannen om vooruit te komen.

In het zoëven gesprokene werd slechts één aspect van de vorming van de student behandeld: de studie in engere zin. Over het andere aspect: de karaktervorming, het opdoen van mensenkennis en van algemene ontwikkeling in de studententijd, wil ik thans iets mededelen, en het is hier, dat ik met grote voldoening moet gewagen van de vele moeiten, die studenten en studentenorganisaties zich in dit opzicht geven.

Ik kan dit onderwerp echter niet aanroeren zonder eerst te hebben getuigd van de zeer uitnemende verhoudingen tussen studenten en docenten, die thans aan onze hogeschool bestaan. Bij de ontvangst van de Commissaris van de Koningin was er een gezelschap hoogleraren en studenten voor de ont-

vangst bijeengekomen en ik sprak de hoge bezoeker toe namens „onze hogeschoolgemeenschap”.

Eerst later realiseerde ik mij pas goed wat dit betekende: hersteld vertrouwen en eendracht! Ik wil hiermee niet beweren, dat wij teruggekeerd zijn tot de toestanden van de jaren van voor de oorlog. Integendeel ik geloof, dat de gemeenschappelijk doorgestane ellende ons een blijvende winst heeft opgeleverd, die wij allen misschien beter aanvoelen, dan dat wij hem zouden kunnen beschrijven. Ik wil dit dan ook niet doen, doch met grote dankbaarheid het feit constateren. De studieverenigingen en de Centrale Commissie voor Studiebelangen hebben dit jaar veel en belangrijk werk verricht. Ik meen in deze bijeenkomst hierover niet in bijzonderheden te moeten treden, maar ik wil U toch in herinnering brengen de leergang over de reorganisatie van het Technisch Hoger Onderwijs, die op 28, 29, 30 en 31 Januari van dit jaar werd gehouden. Deze leergang werd georganiseerd door de Centrale Commissie van Studiebelangen in samenwerking met de Vereniging van Delftse Ingenieurs. Een groot aantal sprekers, waaronder de President-Curator, hoogleraren en studenten hield hier voordrachten. Wanneer ik zeg, dat hetgeen door de student-sprekers naar voren werd gebracht, zeer uitnemend was, bedoel ik niet de bijdragen van de andere sprekers te kleineren, maar te wijzen op de grote ernst, waarmee ook dit onderwerp door de studenten werd aangevat.

In het afgelopen jaar beleefden wij de oprichting van de Delftse Studenten Raad, een orgaan, waartoe alle belangrijke studentenorganisaties zijn toegetreden. Het is een forum voor de bespreking van de gemeenschappelijke belangen. Ik meen, dat ook in deze daad de wil van de studenten naar voren komt krachtig te werken in het belang van hogeschool en student.

Het bestuur van de Stichting van het Studium Generale kan met voldoening terugzien op zijn werk. Een zeer bevredigend aantal studenten bezocht de voordrachten. Er werden bijna 11000 bezoeken genoteerd. Echter bezochten lang niet alle studenten de bijeenkomsten, dezen gaven mitsdien blijk van een onjuist begrip van het nut en de noodzakelijkheid van het verbreden van de gezichtskring en het verhogen van het zedelijk bewustzijn: de macht van de moderne techniek in de handen van een moreel zwak ingenieur is even gevaarlijk als een handgranaat in die van een zuigeling. Ook ditmaal werden de cursussen gegeven door vooraanstaande deskundigen van zeer verschillende levensopvattingen. Ofschoon het Bestuur beseft, dat het uitoefenen van een zachte dwang van grote invloed op het bezoek zou zijn, is het overtuigd, dat de vrijwilligheid voor de deelneming moet worden gehandhaafd. Aan het slot van de cursus werd door het Bestuur een muziekavond in de Aula georganiseerd, waarvoor veel belangstelling bestond. De door de studenten ten gehore gebrachte muziek was het aanhoren overwaard, zodat deze, in zeer intieme sfeer verlopende avond, zeer geslaagd moet worden genoemd.

Het Bestuur van de Sportstichting heeft over belangstelling van de zijde van de studenten niet te klagen. Bij de inschrijving van 1946 gaf het grootste deel van de studenten zich op als begunstiger. Het bestuur heeft zeer veel werk moeten verzetten. Grote behoefte bestaat aan een algemeen sportleider. Reeds vroeg in de cursus werd hierover een voorstel aan het Departement gedaan. Toen tenslotte de toestemming tot het aanstellen van deze functionaris kwam, had de persoon, die men als sportleider had aangezocht, inmiddels ander werk verkregen.

Ook waren er een aantal takken van sportbeoefening, waarvoor nog geen regeling kon worden getroffen. Het is jammer, dat hierdoor een aantal studenten moest worden teleurgesteld. Het bestuur staat daarom en ook nog om andere redenen voor grote moeilijkheden. Wij willen hopen, dat deze spoedig kunnen worden opgelost en het belangrijke werk van deze Stichting in de toekomst zo vlot mogelijk mag verlopen. In de vacature van dr Van der Leeden werd prof. Roelofs tot lid van het bestuur benoemd.

Van 7-10 October 1946 organiseerde het bestuur een sportweek met aan het slot een voetbalwedstrijd tussen docenten en studenten.

De Commissie voor de Stichting van een Monument voor de Gevallen der Technische Hogeschool vergaderde meermalen. De plannen verkeren in een vergevorderd stadium. Verwacht wordt, dat dit najaar de onthulling kan plaats vinden. Prof. L. O. Wenckebach trad als lid der Commissie af, prof. dr ir H. J. van der Maas volgde hem op.

De huisvesting van studenten blijft een zorgelijk probleem. Omdat de afdeling der bouwkunde de ruimte niet langer kon missen, moesten de studenten, die op de bovenste verdieping in het gebouw bouwkunde woonden, dit gebouw verlaten. Hierdoor beschikt de commissie voor de huisvesting nog alleen over een deel van het gebouw St Jansbrug en de gebouwen Kogelgieterij en Haverkist. In deze gebouwen samen is woongelegenheden voor slechts 80 à 90 studenten en dan nog een primitieve.

Het wonen in de gebouwen Kogelgieterij en Haverkist valt zeer in de smaak bij de bewoners. Eveneens heerst een goede geest in het gebouw St Jansbrug. In zoverre mag het bestuur van de Stichting voor de Huisvesting dan ook voldoening van zijn werk hebben. Echter is het totale aspect van het probleem somber te noemen. Aan een grondige oplossing, door het stichten van studentenhuizen kan in de tegenwoordige omstandigheden niet worden gedacht.

De doorlichting op tuberculose had dit jaar weer op de gebruikelijke wijze plaats. De commissie, die dit regelt, heeft zich hiermee opnieuw zeer verdienstelijk gemaakt. Grote waakzaamheid op dit punt blijft geboden. Ik wil in dit verband in herinnering brengen het geval, waarbij 4 studenten die in één pension woonden, allen door deze ernstige ziekte waren aangetast.

Van al deze commissies bestaan de besturen uit hoogleraren en studenten.

Ook hier blijken de studenten voor het algemeen belang hun tijd en moeite beschikbaar te willen stellen. Allen, die op enigerlei wijze bijdroegen tot het werk van deze belangrijke organen, zijn wij oprecht dankbaar.

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Studenten-sociëteit Phoenix bood de Senaat een geschenk aan in de vorm van een geldsom voor het aanschaffen van meubilair.

De Senaat van de Technische Hogeschool stelde weder een Commissie in voor de beoordeling van buitenlandse diploma's. Leden van deze Commissie zijn de hoogleraren dr J. M. Burgers, dr R. Kronig en dr S. C. van Veen.

Verder benoemde de Senaat een commissie voor het praktisch werken in het buitenland. Deze bestaat uit de hooglearen ir C. L. van Nes, voorzitter, dr M. J. Druyvesteyn, ir C. G. J. Vreedenburg, ir H. T. Zwiers, ir A. J. ter Linden, ir M. de Lange, dr ir P. M. Heertjes en de vertegenwoordiger van de Centrale Commissie voor Studiebelangen de heer W. C. Mulder. De commissie heeft tot taak het coördineren van het praktisch werken van de studenten der Technische Hogeschool in het buitenland en het uitwisselen van onze studenten met die van buitenlandse onderwijsinstellingen.

Tenslotte verzocht de Senaat de hoogleraren ir P. Landberg, dr ir W. T. Bähler en H. Rosse zich te willen belasten met het moderniseren van het programma 1947-1948. Men wenste te breken met de gewoonte, dat het programma tot nu toe werd uitgegeven door een particuliere uitgeverijfirma. De Senaat was van mening, dat bij de inschrijving aan elke student een programma en een lesrooster behoorde te worden verstrekt en dat het uitgeven van een programma een zaak is van de hogeschool. Een programma in nieuwe vorm heeft thans het licht gezien, het kan nog wel niet gratis maar toch tegen een belangrijk lagere prijs dan vorig jaar aan de studenten worden verstrekt.

Aan het eind van zijn ambtsperiode heeft mijn ambtsvoorganger prof. dr ir H. J. van der Maas, tezamen met de secretaris van het College van Curatoren prof. dr mr dr ir A. R. Veldman een nieuwe regeling getroffen voor de organisatie van de administratie op het Hoofdgebouw van de hogeschool in dier voege, dat thans de bureaux van het College van Curatoren en van de Rector Magnificus gescheiden zijn. Naar algemeen gevoelen is dit een belangrijke verbetering, waardoor een zuiverder verhouding is geschapen. Het nieuwe bureau van de Rector Magnificus heeft in het afgelopen jaar in vele opzichten de vuurproef moeten doorstaan wegens de zeer grote hoeveelheid werk, die moest worden verzet.

Teneinde niet meer geheel onvoorbereid de stroom van studenten in September te moeten inschrijven en ook om van te voren enigermate te weten, welke aantallen studenten zijn te verwachten, werd dit jaar een proef genomen met een schriftelijke inschrijving. Ook werd in Februari de vraag gericht tot de rectoren van gymnasia en lycea en directeuren van H. B. S.

het aantal leerlingen hunner scholen te willen opgeven, dat aan de Technische Hogeschool wilde gaan studeren. Er werden 250 vragenlijsten verzonden, waarvan 160 werden beantwoord. Hieruit bleek, dat ruim 600 leerlingen het plan hadden naar Delft te komen. Wanneer ik opmerk, dat thans echter reeds bijna 900 eerste-jaars studenten zijn ingeschreven, dan blijkt daaruit dat, hetzij de verzonden vragenlijsten niet het geheel bestreken, hetzij na de invulling ervan nog anderen besloten de studie voor ingenieur te kiezen.

Dank zij de moeite door het College van Curatoren daaraan besteed, besloot de Minister van Oorlog de dienstplichtige student van de Technische Hogeschool niet eerder op te roepen dan na het candidaatsexamen. Ten behoeve van aan te vragen uitstel van militaire dienst werden door het bureau van de Rector ongeveer 3000 verklaringen afgegeven.

Met het besluit van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dat studenten, die in 1943 de loyaliteitsverklaring hadden getekend, op 1 Januari weer aan de hogeschool zouden worden toegelaten, verviel het probleem van de zuivering voor de ondertekenaars. Enige leden van de zuiveringscommissie vonden in het Ministeriële Besluit aanleiding hun ontslag als zodanig aan te bieden. Ofschoon de opvatting van deze leden volledig moet worden geëerbiedigd is het anderzijds voor de hogeschool van belang, dat niet alle leden heengingen. De zuiveringscommissie bestaat derhalve nog. Zij verstrekt thans aan de Rector waardevolle adviezen omtrent aanvragen om toelating van personen, die lid van de N. S. B. of aanverwante organisaties zijn geweest of zich in de oorlogsjaren aan schromelijke vergrijpen hebben schuldig gemaakt. Zowel jegens de leden, die in dit voorjaar uit de commissie traden, als aan hen, die thans nog hun nuttige werk voortzetten, betuig ik hierbij onze hartelijke dank.

Er werden in het afgelopen jaar 611 beurzen uitgereikt en wel het s'Jacobfonds 1, het Baehrfonds 2, het Lipkensfonds 1, het van der Boorfonds 8, beurzen volgens artikel 38 van de wet op het H. O. 20 en renteloze voorschotten 579. Verder werd door de Vereniging van Delftse Ingenieurs uit het Studie- en Reisfonds aan 8 studenten een renteloos voorschot verleend tot een totaal bedrag van f 5020,-. De beslissing inzake de toekenning van de beurzen was ook dit jaar weer rijkelijk laat. Het verdient aanbeveling pogingen in het werk te stellen deze zoveel mogelijk te vervroegen.

Van 1 Februari tot 10 Maart 1947 moest de Technische Hogeschool wegens kolenschaarste worden gesloten. Wel is waar was de winter streng en de kolenvoorziening bijzonder moeilijk, het was een grote teleurstelling, dat niettemin tot sluiting moest worden besloten en wel in een periode, die uiterst vruchtbaar voor de studie pleegt te zijn. Ik meen, dat het belang van de geregelde voortgang van het onderwijs aan de Technische Hogeschool van dien aard is, dat dit niet had behoren te geschieden. Ik wil de hoop uitspreken, dat in de komende winter aan de hogeschool ononderbroken kan worden gewerkt.

Ik moet thans nog een ogenblik stilstaan bij de opmerkingen, die de verschillende afdelingen ter opneming in dit overzicht inzonden.

Er is een begin van uitvoering gemaakt met het inrichten van een aantal lokalen in het aanvankelijk voor de scheikunde bestemde gebouw aan de Julianalaan voor de propaedeutische natuurkunde practica en voor de afdeling van prof. dr A. C. S. van Heel. Verder zijn plannen gereed gekomen voor de nieuwbouw van het laboratorium voor fysieke technologie en van het laboratorium voor technische physica. Een nadere bespreking daarvan is thans aan de orde.

Het gebouw voor bouwkunde heeft dringend een inwendige verbouwing nodig. Dat verder de toestand in het gebouw voor boetseren onmogelijk langer kan voortduren, mag bekend worden ondersteld. Ook de afdeling handtekenen vraagt betere huisvesting. Meermalen werd de wens geuit het Armamentarium te bestemmen voor een instituut voor bouwpraktijk met materialenverzameling, werkplaatsen en laboratoria.

Door de benoeming van de hoogleraren van Lohuizen en Froger kan worden verwacht, dat de sub-afdeling stedenbouw spoedig tot ontplooiing zal komen.

Door bemiddeling van de firma R. S. Stokvis te Rotterdam ontving het laboratorium voor mechanische technologie een belangrijke schenking gereedschapswerktuigen van fabrieken.

Deze bestond uit:

- 1 draaibank (Lodge and Shipley).
- 1 revolverdraaibank (Warner and Swadey).
- 1 sterke armschaafbank (Gould and Eberhardt).
- 1 freesmachine (Gorton).
- 1 radiaal boormachine (Bickford).

De thans afgetreden Directeur van de firma Stokvis de heer D. de Vries komt onze oprechte dank toe voor zijn initiatief in deze aangelegenheid.

Het heeft de grootste moeite gekost deze machines in het laboratorium op te stellen. Sedert meer dan 15 jaar is dringend om een allernoodzakelijkste uitbreiding gevraagd; bijna was het thans zover gekomen, dat plaatsruimte de aanvaarding van deze schenking onmogelijk had gemaakt.

Wegens gebrek aan werkruimte worden in het laboratorium voor electrotechniek grote moeilijkheden voor de komende cursus verwacht. De stoomketels en de verwarmingsinstallatie verkeren in dit gebouw in desolate toestand. De vooruitzichten zijn extra somber, omdat begin 1948 de afkeuring van de stoomketels vanwege het Rijkstoezicht op het stoomwezen wordt verwacht.

In Mei kon een begin worden gemaakt met het herstellen van de gelijk-

stroombatterijen. De herbouw van de tijdens de oorlog verdwenen radio-stations te Delft en te Monster is door de Rijksgebouwendienst ter hand genomen. Men hoopt daarom spoedig de proefnemingen op het gebied van de reflexie van electromagnetische golven te kunnen hervatten.

Aan de afdeling der mijnbouwkunde is thans in uitvoering een uitbreiding van het ertslaboratorium. Na goedkeuring van de suppletoire begroting 1947 door de Staten-Generaal zal worden overgegaan tot het instellen van een leerstoel in de metallurgie van ijzer en staal.

In December 1945 aanvaardde de Senaat een voorstel tot het invoeren van een studierichting voor Geodetisch Ingenieur in plaats van de thans bestaande opleiding voor Civiel-Landmeter. Gehoopt werd in September van dit jaar ermee te kunnen beginnen, echter moet nog worden gewacht op een wijziging van de wet op het Hoger Onderwijs.

Ook het invoeren van een studierichting voor mijnmeetkundig ingenieur kreeg nog niet zijn beslag.

In het afgelopen studiejaar heeft er een voortdurend contact bestaan tussen vertegenwoordigers van de Bataafse Petroleum Maatschappij en de betrokken hoogleraren omtrent de plaats, de bouw en de inrichting van het laboratorium voor fysische technologie voor welks bouw en inrichting genoemde maatschappij vorig jaar haar genereuze schenking aan de hogeschool had gedaan. Met goedkeuring van de Rijksgebouwendienst en van het Gemeentebestuur van Delft is besloten de genoemde laboratoria te bouwen op het driehoekige terrein gelegen tussen het nieuwe gebouw voor scheikunde en de Prins Bernhardlaan. De gebouwen zijn gedacht als proeffabrieken. Het gebouw voor fysische technologie zal circa 1000 m² oppervlakte beslaan en dat voor de chemische technologie ongeveer 500 m². De tekeningen en de begrotingen zijn nagenoeg gereed, zodat binnenkort met de bouw kan worden aangevangen. Bij de uitwerking van de apparatuur voor de gebouwen is contact gezocht met een groot aantal industrieën hier te lande, die grote steun en veel hulp verleenden. Met de aanschaffing ervan zal worden gewacht tot een overzicht van het geheel zal zijn verkregen.

Bovenstaande opmerkingen zijn slechts losse grepen uit hetgeen in de afdelingen leeft en geven daarom niet een volledig beeld van de toestand. De klacht over gebrek aan ruimte en outillage is algemeen, terwijl het gebrek, vooral aan assisterend personeel zeer nijpend is.

Onder de bezielende leiding van de President-Curator prof. dr G. Holst is gedurende dit studiejaar een grondige studie gemaakt van de behoeften van de hogeschool en zijn een groot aantal belangrijke rapporten opgesteld. In een tweetal vergaderingen met de Senaatsleden heeft de President-Curator van zijn gedachten over de organisatie van de hogeschool mededeling gedaan.

In hoofdzaak ging het om het opheffen van het ruimtegebrek, voorziening

van personeel en het opvoeren van het rendement van de opleiding. In December 1946 werd een uitgebreid urgentieprogramma opgesteld om in de eerste behoeften te voorzien. Hierin werden ook behandeld de middelen, die nodig zijn om te komen tot een toestand, waarin het verrichten van wetenschappelijk werk in behoorlijke mate mogelijk is, een mate, die in overeenstemming behoort te zijn met de taak en de plaats van de hogeschool in de samenleving. Aan de hogeschool wordt thans in veel gevallen roofofbouw gepleegd op de kennis, die in vroegere jaren werd vergaard. Het verrichten van wetenschappelijk werk is sterk in het gedrang gekomen. Dit is des te betreuenswaardiger nu ons land zoveel meer dan vroeger op techniek en industrie is aangewezen.

Ik kom thans terug op hetgeen ik in het begin van deze rede zei. Ik sprak daar over het snel wisselende aspect der tijden, en over de grote armoede, die allerwegen heerst. Het eerste geeft ons een gevoel van onzekerheid en het tweede van onmacht. Wij zien een zucht naar ogenblikkelijke behoefte en bevrediging en oppervlakkige genietingen, omdat men niet meer op lange termijn kan denken en men geeft het geld uit met het gemak van de man, die weinig meer heeft en morgen de deurwaarder verwacht. Hoe staat hier tussen onze hogeschoolgemeenschap? Zij staat sterk en sterk zal zij blijven staan. Dit vertrouwen heb ik gekregen in de beide jaren, die achter ons liggen, waarin hier duidelijk getoond is, wat met wil, doorzettingsvermogen en volharding bereikt kan worden, ook onder de ongunstigste omstandigheden.

Het zij mij thans vergund enkele persoonlijke woorden te spreken. De grote teleurstelling voor mij is dit jaar geweest, dat ik door ziekte gedurende 6 maanden mijn taak niet kon vervullen. Uit de vele bewijzen van medeleven, die ik daarbij mocht ontvangen, werd het mij eerst goed duidelijk hoe sterk de banden zijn, die ons allen binden. Voor een niet gering deel put ik hieruit mijn geloof in de kracht onzer gemeenschap.

Een groot deel van de zorgen en lasten van het rectoraat kwam te rusten op de schouders van U collega Grutterink en U collega Rutgers. Nimmer hebt Gij mij doen gevoelen wat het voor U betekende naast Uw toch reeds omvangrijke taak onverwacht extra zwaar belast te worden. Met opgewektheid hebt Gij beiden U ervan gekweten en veilig rustten de belangen van de hogeschool in Uw ervaren handen. De dank van de hogeschool voor Uw werk kan nauwelijks groter zijn dan de mijne. Ik zal steeds bij mij houden de gedachte aan de grote vriendschap, die uit Uw beider houding jegens mij bleek.

Allen, die mij bij het vervullen van mijn taak terzijde hebben gestaan betuig ik hierbij mijn oprechte dank. In het bijzonder betuig ik de Assessoren mijn erkentelijkheid voor de prettige verstandhouding en richt ik een woord van dank tot het personeel van het bureau van de Rector.

Het afgelopen jaar heeft mij geleerd hoe zelfs de zwaarste taak en de

zwaarste beproevingen licht kunnen worden wanneer men zich gedragen weet door vriendschap en sympathie.

Zo ben ik ondanks alles vervuld met dankbaarheid voor hetgeen het Rectoraat mij bracht, slechts betreurende, dat ik zo weinig voor de hogeschool kon zijn.

Waarde Waterman

Thans rest mij nog slechts U het teken der Rectorale waardigheid te overhandigen. Het is met een groot vertrouwen, dat ik dit doe, want weinigen zijn er die reeds zolang als Gij aan de hogeschool verbonden zijn. Gij zijt onder een vroegere regeling reeds enige jaren achtereen als secretaris van het College van Rector Magnificus en Assessoren opgetreden, welke taak U van September 1939—Mei 1940 en in de afgelopen cursus als secretaris van de Senaat opnieuw op de schouders werd gelegd. Bovendien zijt Gij gedurende anderhalf jaar als secretaris van de Senaat werkzaam geweest, waaruit Uw bereidheid blijkt de hogeschool volledig te willen dienen.

Gij hebt als secretaris van de Senaat getoond een scherp inzicht te hebben in de vele problemen, die aan de orde komen, waardoor Gij de goede zaak in belangrijke mate hebt gediend. Mij waart Gij tot een grote steun. Hiervoor en voor de vriendschap mij betoond, ben ik U zeer erkentelijk.

Het komende jaar zal nog een zeer moeilijk jaar zijn. Gij hebt daarbij de steun, dat weet ik bij ervaring, van Uw collega's en van allen, die aan de hogeschool verbonden zijn. Niettemin zal er veel van U worden geëist. Ik wens U toe, dat Gij in goede gezondheid veel voor de hogeschool tot stand moogt brengen en dat een voorspoedige ambtsperiode Uw deel mag zijn.

De nieuwe Rector heil.

3. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir W. J. H. Harmsen, gehouden door prof. ir J. W. Thierry in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947.

Zeer gaarne voldoe ik aan de mij door de Senaat gegeven opdracht om op te treden als promotor van Ir Harmsen, Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat.

De gronden, waarop deze onderscheiding wordt verleend, zijn reeds in het kort door de Rector Magnificus vermeld; ik moge hierover nog wat breder uitweiden.

Nadat Ir Harmsen in 1908 als civiel-ingenieur was afgestudeerd aan de Technische Hogeschool, werd hij aangesteld bij de Rijkswaterstaat en na 2 $\frac{1}{2}$ jaar bureaudienst bij de toenmalige Hoofdinspecteur-Generaal, was hij ruim 5 jaren werkzaam bij de aanleg van het Wilhelminakanaal in Noord-Brabant. Daarna is hij twaalf jaren in de gewone Arrondissementsdienst geweest in Zeeland, tot in 1928 een grote verandering in zijn ambtelijk leven kwam.

De aanleg van het net der snelverkeerswegen, begrepen in het Rijkswegenplan, vereiste betere kruisingen met onze grote rivieren dan de toenmaals overal bestaande pontveren en schipbruggen, die voor het snellere en zwaardere verkeer ontoereikend werden, en wier bedrijfszekerheid onder bepaalde omstandigheden gering was of zelfs tot nul kon dalen. Die veren en schipbruggen zouden door vaste bruggen moeten worden vervangen.

Een dergelijke omvangrijke opdracht maakte het nodig, een afzonderlijk bouwbureau voor de bruggen in te stellen. Van dat *Bruggenbureau* zoals het sindsdien alom in den lande bekend is, is Harmsen het hoofd geworden en 14 jaren lang gebleven. In de leiding van deze dienst, welke hij met hart en ziel heeft waargenomen, heeft hij zijn grote gaven ten volle kunnen ontplooiën.

Gedurende die 14 jaren zijn alle nieuwe overbruggingen van onze grote rivieren ontworpen en tot stand gekomen. Daarbij kwam zijn dienst voor talrijke vraagstukken te staan, waarvan de oplossing dikwijls een verreikende strekking had, waarmede dus grote belangen gemoeid waren. Ik moge daarvan enkele noemen:

Naast die van de algemene verkeersbelangen, die van de economie.

De juiste plaats waar een brug nabij een stedelijke kom moest gelegd worden, waarbij grote locale belangen in het geding kwamen.

De eisen inzake het verkeersprofiel van de bruggen en de aan te nemen

belastingtypen, die in het vooruitzicht van groeiende verkeerseisen nog voor lange jaren toereikend moesten zijn.

De algemene vormgeving, waarbij naast het constructietype ook het uiterlijk aanzien van betekenis was. Verschillende voor ons land nieuwe constructietypen zijn ingevoerd en hebben tot geslaagde oplossingen geleid.

De wijze van uitvoering van de bouw, die ook op de economie van grote invloed zou zijn en die op vernuftige wijze bij de plaatselijke omstandigheden werd aangepast; ik noem in dit verband het drijvend aanvoeren van vooraf geheel gereed gemaakte overspanningen, die op de bouwplaats op de inmiddels gereed gekomen onderbouw geplaatst werden. Lagere kosten en bespoediging van de aanleg werden hiermede verkregen.

Vele bruggen moesten worden gelegd op plaatsen, waar de bodem weinig draagkrachtig is; dit vereiste menigmaal moeilijke en kostbare funderingen.

Tezamen met zijn bekwame medewerkers heeft hij deze en nog veel andere vraagstukken opgelost.

Het is een eerbiedwaardige lijst van bruggen, die op rekening van het bruggenbureau staan:

Keizersveer, Zaltbommel, Arnhem, Nijmegen, Vianen, Hedel, Dordrecht, Moerdijk, Hendrik Ido Ambacht, Deventer.

Maar al deze werken, hoe belangrijk en omvangrijk ook, vormen slechts een gedeelte van de verrichtingen van het bureau.

Tal van andere kleine en grote bruggen in ons polderland en over onze scheepvaartwegen: Twenthekanaal, Amsterdam-Rijnkanaal, Kanaal door Zuid-Beveland, verschillende kleine rivieren; en verder honderden viaducten, meestal van gewapend beton, als opritten naar grote bruggen of ten behoeve van vrije kruisingen van de snelverkeerswegen met andere wegen of spoorwegen, zijn ook door het bruggenbureau ontworpen en uitgevoerd.

De gezamenlijke lengte der stalen bruggen bedraagt bijna 9000 m; van deze lengte is ongeveer 800 m aan beweegbare bruggen. De gezamenlijke lengte der bruggen en viaducten in gewapend beton bedraagt bijna 15000 m. Voorwaar een eerbiedwaardige arbeid!

Rustig en vast, met scherpe blik en helder, deskundig oordeel, eerlijk en met tact heeft hij deze dienst geleid. Hij heeft daarbij het volle vertrouwen gehad van de regering, van alle overheidsinstanties, waarmede zijn werk hem in aanraking bracht en ook, niet het minst, van zijn medewerkers. Dat op het bruggenbureau zulk een vriendschappelijke geest is gekweekt en een samenwerking in geestdriftige span-arbeid werd bereikt, is voor een groot deel aan zijn voortreffelijk beleid en aan de invloed van zijn persoonlijkheid te danken.

En de uitkomst was, dat in korte tijd een geheel tot stand is gebracht, waarop hij met zijn medewerkers trots kan zijn. Waarop wij allen trots zijn.

Alleen reeds zijn verdiensten ten aanzien van de bouw der bruggen in onze snelverkeerswegen zou wellicht voldoende reden zijn geweest, om hem de onderscheiding van het ere-doctoraat te verlenen.

Maar er is meer.

Van hetgeen in die 14 jaren gebouwd is, werd in de Meidagen van 1940 veel weer vernield. In verscheidene gevallen na herstel nog een tweede maal vóór de bevrijding.

En dit brengt mij tot de tweede grond, waarop deze onderscheiding werd verleend: zijn grote technische en organisatorische verdiensten ten aanzien van het spoedige herstel van oorlogsschade aan waterstaatswerken van allerlei aard.

In October 1942 werd hij benoemd tot Hoofdingenieur-Directeur van de belangrijke Directie der Beneden-rivieren. Drie jaren later, in October 1945, dus kort na onze bevrijding, werd hij geroepen tot het hoogste ambt van de Rijkswaterstaatsdienst, dat van Directeur-Generaal.

In deze werkkring, waarde Harmsen, zijt ge voor vraagstukken komen te staan, waarbij vergeleken die van de bruggenbouw in vreedstijd slechts kinderspel waren.

In ons geteisterde vaderland waren, voornamelijk in het laatste oorlogsjaar, behalve kerken, woningen en fabrieken, juist in het bijzonder waterstaatswerken vernield. Vernielingen, voor welke in het bijzonder ons polderland zo buitengewoon gevoelig is. De bevrijding vond opgeblazen bruggen en sluizen; door gezonken schepen verstopte waterwegen; havens met verwoeste kademuuren, losinrichtingen en pakhuizen; gebombardeerde wegen; gesloopte of geplunderde spoorwegen; met opzet doorbroken waterkeringen, en op grote schaal onder water gezet land. En overal verraderlijke land- en watermijnen.

Voorwaar, een volkomen ontredderd land!

En men zou er toe neigen, zij het ook met enige overdrijving, Zola in zijn *La Débâcle* na te zeggen: een geheel Nederland om over te doen.

In het vroeger bevrijde Zuiden kon men aanvankelijk slechts op bescheiden schaal werken: immers, in het etappegebied gingen de belangen der oorlogsvoering vóór. Eerst na de volkomen bevrijding van ons land kon het herstel als geheel krachtig en stelselmatig door de technische diensten worden aangevat.

Maar er moest worden opgetornd tegen schier onoverkoombare moeilijkheden; moeilijkheden zó zwaar, dat alleen een hoog idealisme en een breed verantwoordelijkheidsgevoel tegenover het eigen volk het mogelijk maakten, zich ondanks alles daar doorheen te worstelen.

Gebrek aan arbeidskrachten, en bij de beschikbare krachten soms verschijnselen van arbeidsschuwheid; gebrek aan bouwstoffen, aan brandstoffen, aan gereedschappen en werktuigen; gebrek aan vervoermiddelen, niet alleen

voor goederen en ten behoeve van de arbeiders, maar ook ten behoeve van hen, die de werken moesten uitvoeren en leiden.

Maar de ingenieur – hij zwoegde voort, en al zijn medewerkers met hem. Werktijden van 16, 20 en zelfs ook van 24 uur per etmaal, waren niet zeldzaam.

Er moge hierbij nog gewag worden gemaakt van de toewijding van vele constructiewerkplaatsen en aannemers, om ondanks de moeilijke omstandigheden, waaronder hun bedrijven gebukt gingen, van hun zijde vlotte uitvoering der werken te bevorderen.

Vele bruggen werden hersteld, herbouwd of door noodbruggen vervangen; wegen en sluizen, waaronder de grote sluis te IJmuiden en de sluizen van het Juliana- en het Twenthekanaal, werden hersteld; waterwegen werden vrij gemaakt. En hoewel nog zeer veel te doen valt, kan het verkeer te land en te water thans weer goeddeels op de oude voet worden voortgezet. Alleen het herstel van onze havens, overigens krachtig aangevat, zal wegens de aard en de omvang der vernielingen, enkele jaren duren.

Dijkbreuken werden gedicht, echter in bepaalde gevallen als op Walcheren slechts na zware en taai volgehouden strijd tegen de elementen en de oorlogsomstandigheden. Het ondergelopen land werd drooggelegd en aan de landbouwkundigen ter verdere verzorging overgelaten. Dankbaar zij hier vermeld, dat zij hun opdracht op dezelfde wijze hebben opgevat als de waterbouwkundigen, en met even gunstige uitkomsten. Terloops zij hier opgemerkt, dat het bekende voortploegen van de boer in vele gevallen alleen mogelijk werd door het voortzwoegen van de ingenieur en de zijnen.

Ook de dienst van de heropbouw bleef niet achter; in zijn moeilijke en verantwoordelijke taak van centraal verdeelkantoor voor de schaarse bouwstoffen onder de talloze gegadigden, en het doen verstrekken van credieten heeft deze dienst het herstel van beschadigde waterstaatswerken krachtig bevorderd.

Indien de grote schaarste aan bouwstoffen – overigens een verschijnsel, dat thans over de gehele wereld voorkomt, – niet zozeer belemmerend werkte, zou nu reeds nog veel meer zijn bereikt in ons land.

Vele technische diensten hebben nog tijdens de bezetting ons volk aan zich verplicht, door een onvermoeid en onverschrokken pogen om oorlogsschade te beperken of te voorkomen, o.m. door het voorbereiden of het aanleggen van noodwaterkeringen, het onschadelijk maken van springladingen, enz. Dikwijls zijn deze pogingen, die menigmaal ondergronds met levensgevaar werden uitgevoerd, met een gunstige uitslag bekroond. Soms ook moest de inzet van het leven betaald worden. Deze besparing op het herstel, die veel leed, schade en ongemak heeft voorkomen, zij hier dankbaar herdacht.

De zorg voor het herstel van een groot aantal der hiervoren vermelde waterstaatswerken was aan de Rijkswaterstaatsdienst onder Uw leiding toevertrouwd. Bij talrijke andere had Uw dienst in meer of mindere mate mede-

zeggenschap. In zeer veel gevallen werd van U een advies of een beslissing geveerd, zowel technisch als administratief.

Ge hebt Uw verantwoordelijke taak hier vervuld op dezelfde wijze als bij het bruggenbureau: rustig en vast, met scherpe blik en een helder, deskundig oordeel, eerlijk en met tact.

En om Uw eigen verdiensten ook in dezen, en tevens U beschouwende als exponent van de velen, die met de uiterste inspanning van hun geestelijke en lichamelijke krachten in volle overgave meewerkten aan het herstel van de oorlogsschade aan onze waterstaatswerken, besloot de Senaat van de Technische Hogeschool, in dankbare en deskundige waardering van de verrichte arbeid en van de reeds bereikte uitkomsten, U de graad van doctor honoris causa in de Technische Wetenschap te verlenen.

En namens de Senaat – en persoonlijk! – wens ik U hiermede van harte geluk.

Wegens Uw grote technische verdiensten als leider bij de bouw van bruggen in de Rijkswegen vóór de oorlog, en wegens Uw grote technische en organisatorische verdiensten ten aanzien van het spoedig herstel van oorlogsschade aan de waterstaatswerken in beheer bij het Rijk en andere openbare lichamen na de bevrijding, verklaar ik, namens de Senaat der Technische Hogeschool, ingevolge zijn besluit van 28 November 1946 krachtens zijn bevoegdheid hem door de Wet verleend, U

WILLEM JACOBUS HENDRIKUS HARMSSEN

te zijn Doctor in de Technische Wetenschap, honoris causa, met alle rechten, die door Wet en gewoonte aan de doctorstitel zijn verbonden.

Ten bewijze hiervan overhandig ik U hierbij het diploma, dat U het recht geeft de titel van Doctor in de Technische Wetenschap te voeren.

4. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir W. Hupkes, gehouden door prof. ir F. Westendorp in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947.

Dames en Heren,

Ten einde de redenen, welke de Senaat der Technische Hogeschool tot zijn besluit hebben geleid, toe te lichten, moge ik thans het levenswerk van de Heer Hupkes, zoals dat besloten ligt in zijn arbeid ten bate van de Nederlandse Spoorwegen, beschouwen tegen de achtergrond der technische wetenschap.

Het is niet de eerste maal, dat op een gedenkdag der Technische Hogeschool over de Nederlandse verkeersmiddelen wordt gesproken.

Reeds bij de plechtige inwijding van de Delftse Academie, op de 4e Januari 1843, roemde de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken in zijn openingswoorden onze goede middelen van vervoer.

De Hoogleraar J. M. Telders, die op de 4e Januari van het jaar 1893 bij de herdenking van het vijftigjarig bestaan der Delftse Academie het woord voerde, herinnerde aan die lof en merkte daarbij op, dat indertijd tussen Den Haag en Delft nog geen spoorweg was geweest, die de Minister herwaarts had kunnen brengen en dat de lof van Zijne Excellentie betrekking had gehad op de waterwegen. Prof. Telders vond daarin aanleiding om te wijzen op het tot stand komen van de spoorwegen en opnieuw te gewagen van onze goede vervoersmiddelen.

Betrekken wij heden, op de 105-de gedenkdag der Hogeschool, eveneens de Nederlandse vervoersmiddelen in onze beschouwingen, dan verschijnen zij nu als een vierledig geheel voor water-, weg-, rail- en luchtverkeer; als één grote verkeersmachine, die met zo gering mogelijke opofferingen gedreven, zo groot mogelijk nut behoort af te werpen.

Zo ver is de toepassing echter nog niet gevorderd. De vier vervoerstakken zijn aanwezig, maar het uiterst belangrijke probleem van de coördinatie der vervoersmiddelen wacht nog op oplossing. De Heer Hupkes heeft het dóór en dóór leren kennen, en de verdienste van zijn levensarbeid is deze, dat hij zich, omringd door de vele, moeilijke vragen, die hierbij samentreffen, heeft laten leiden door zijn technisch wetenschappelijk inzicht en daardoor vele

belangrijke bijdragen heeft geleverd tot de bevredigende oplossing, die uiteindelijk zal worden bereikt.

De Heer Hupkes heeft van 1904 af kunnen werken aan de opbouw van de spoorwegen. Aanvankelijk ongestoord; ik denk aan de tijd toen hij de ontwerpen maakte voor de locomotieven der Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, ontwerpen, die in vakkringen werden gewaardeerd, omdat zij het stempel droegen van een constructeur, die eigen denkbeelden heeft en ook kan verwezenlijken.

Belangrijker werk wachtte hem toen het wegverkeer, door de komst van de autobus en de vrachtauto, opleefde en een felle concurrentiestrijd met het railverkeer ontbrandde. Uit die strijd, waarvan het volle wicht allengs op zijn schouders kwam te rusten, is voor de spoorwegen veel goeds te voorschijn gekomen. De spoorwegen hebben het standpunt ingenomen, dat het railverkeer in beginsel alléén bestaansrecht heeft waar het het betere vervoer kan bieden en dat het, waar dit niet het geval is, zijn plaats dient af te staan aan andere vervoersmiddelen. Coördinatie betekent immers, dat de vier vervoerstakken elkaar aanvullen ten bate van het geheel.

Van dit beginsel uitgaande is het streven enerzijds gericht op het handhaven van het railverkeer met de beste hulpmiddelen der techniek, op die lijnen, waar het voor onafzienbare tijd het aangewezen vervoersmiddel dient te zijn, anderzijds op samenwerking met de overige middelen van vervoer, gericht op een efficiënt geheel.

Uit al het vele, dat te dien einde in de loop der jaren tot stand is gebracht en slechts door de ingewijde geschiedschrijver geboekstaafd zou kunnen worden, moge ik thans enkele grepen doen en vooreerst onder de aandacht brengen de belangrijke bijdrage tot de ontwikkeling van de Diesel-Electrische tractie.

Nadat uit enkele proeven op kleine schaal was gebleken, dat alleen omvangrijker proeven snel genoeg tot een resultaat zouden kunnen leiden, is een D. E. 3-wagentreinstel ontworpen, voor de snelheid van 125 km/h; veertig van deze modern ingerichte, gestroomlijnde treinen werden gelijktijdig in dienst gesteld.

Het resultaat van dit belangrijk research-werk is daarna belichaamd in het ontwerp voor een D. E. 5-wagentrein, berekend voor het rijden van treinen met een ingelegde snelheid van 160 km/h. In 1940 waren 18 van deze treinstellen gereed en geschikt voor het rijden van de verbinding van Amsterdam met Parijs, Basel, Berlijn enz. De Nederlandse spoorwegen hebben hiermede, dank zij het initiatief, de bekwame leiding en de volharding van de Heer Hupkes, een staal van Ingenieurskunst geleverd, dat nog heden op dit gebied der Europese spoorwegtechniek een vooraanstaande plaats inneemt.

De electrificatie van het middennet, mogelijk geworden nadat een gunstiger electriciteitstarief was verkregen, is eveneens doorgevoerd onder toepas-

sing van gestroomlijnd materieel, voorzien van een centrale koppeling en ontworpen voor de snelheid van 125 km/h. Het succes van dit materieel leidde tot het besluit alle hoofdlijnen aldus uit te rusten.

Belangrijke en zeer ingrijpende maatregelen ten aanzien van het personenverkeer zijn geweest de invoering van de z.g. starre dienstregeling, het sluiten van een 200-tal kleinere stations en het opheffen van locaalspoorwegen om te komen tot een goede verdeling van het personenvervoer tussen spoor en bus.

Het goederenvervoer is op overeenkomstige wijze gemoderniseerd door het invoeren van het z.g. groepstelsel, bediend door snelle nachtgoederentreinen tussen de groepstations en buurttreinen of auto's binnen de groepen.

Dat coördinatie van het rail- en wegverkeer dringend nodig en zeer goed uitvoerbaar is, is door de Heer Hupkes duidelijk in het licht gesteld, o.a. in zijn van doorwrochte studie getuigende voordracht voor de Vereniging van Delftse Ingenieurs, gehouden te Amsterdam op 24 September 1943, getiteld Vervoerscoördinatie in Nederland.

De modernisering van het bedrijf der Nederlandse spoorwegen heeft in verschillende richtingen doorgewerkt: de grote spoorwegwerkplaatsen zijn geheel gereorganiseerd, de Nederlandse Industrie heeft zeer belangrijke opdrachten met grote bekwaamheid uitgevoerd, in uitstekende samenwerking met de Dienst van Materieel en Werkplaatsen, die bij al deze plannen op de voorgrond moest treden en leiding moest geven. Maar ook de Dienst van Weg- en Werken heeft veel werk moeten verzetten: de bovenbouw moest verzwaaard worden en geschikt gemaakt voor de hogere snelheden, tal van bruggen, waaronder zeer grote, zijn verzwaaard en voor dubbel spoor gebouwd, het seinwezen moest in verband met grotere remwegen geheel worden herzien.

Wat bereikt is kan wellicht in de volgende drie punten worden samengevat:

de snelheid van het reizigersverkeer in Nederland was in het jaar 1938, blijkens een studie van de Brusselse hoogleraar Lionel Wiener, gepubliceerd in Bulletin du Congrès International des Chemins de fer van October 1938, over het gehele verkeer genomen, groter dan in Duitsland, Frankrijk, Italië en Engeland, in welke landen op een klein gedeelte van het net slechts enkele treinen sneller werden gereden dan in Nederland;

de veiligheid van het Nederlandse reizigersverkeer kan beoordeeld worden naar deze cijfers; in het jaar 1943 werden 210 miljoen reizigers vervoerd; daarvan werden tengevolge van spoorwegongevallen 2 reizigers dodelijk getroffen;

de capaciteit van het gemoderniseerde apparaat komt alleen aan de dag als bij bijzondere gelegenheden een beroep wordt gedaan op de latente mogelijkheden van het systeem. Op 6 September 1938 werden 137286 reizigers naar en van het Centraalstation te Amsterdam vervoerd. Op 29 Augustus

tus 1938 werden 10000 militairen met 1300 militaire paarden en bovendien 25 extra treinen naar Den Haag vervoerd. Ongevallen kwamen niet voor, hinderlijke treinvertragingen zijn vermeden, de dienst verliep vlot.

Dit resultaat is bereikt door dat de leiding van het Nederlandse Spoorwegbedrijf onverstoort heeft doorgewerkt aan de verbetering van de materiële inrichting van het bedrijf, overtuigd dat de techniek, in het huidig stadium harer ontwikkeling, voor vervoersvragen van deze aard en omvang, geen andere oplossing kent dan het railverkeer.

De spoorbaan, de beveiligingsinrichtingen, het rollend materieel en de drijfkracht, het moge dan stoom, of electriciteit of dieselolie zijn, zijn slechts dode materie.

De N. S. behoeven voor hun bedrijf héél wat meer dan de zeer geperfectioneerde materiële uitrusting: het is de geestkracht van een leger van acht en dertig duizend mannen en vrouwen, geschoold in toegewijde arbeid. Wij merken weinig van deze arbeid, die niet naar buiten is gericht, maar naar binnen, naar de inwendige dienst, waar gespannen aandacht wordt gevraagd, waakzaamheid, verantwoordelijkheidsbesef, nauwgezette plichtsbetrachting, eerbied voor het leven en voor de eigendom van de medemensen. En deze krachten van de geest behoeven zo geen leiding dan toch inspiratie.

Slechts bij enkele zeer bijzondere omstandigheden hebben wij iets van de aard van dit werk en van de persoonlijkheid dezer arbeiders kunnen bemerken. Zo in de Septembermaand van het jaar 1939, toen zij, ter herdenking van het 100-jarig bestaan der Nederlandse Spoorwegen, in Amsterdam verschenen met hun tentoonstelling van hetgeen techniek en sociale zorg in een eeuw van spoorwegexploitatie in Nederland had gewrocht. Zij gaven een beeld, dat getuigde van zelfbewustheid, vertrouwen in de toekomst, vreugde bij de arbeid, blijdschap om en bewondering vóór het vele dat verworven was.

Maar op het ogenblik, dat de spoorwegarbeiders naar voren kwamen met hun: ziet hier, hier zijn wij, viel helaas óók de zware schaduw over de wereld, voorbode van de nacht, de diepe duisternis, waarin ook de Nederlandse Spoorwegen hun schone bouwsel volkomen zouden zien ondergaan.

In de Meidagen van 1940 zijn de spoorbruggen en seinhuizen dadelijk opgeofferd in de tegenstand tegen de binnenstromende vijand, de spoorwegmannen hebben op hun wijze vlijtig en dapper medegewerkt aan het vernielingswerk, tot de Vaderlandse bodem werd overgegeven aan de overmachtige indringer.

Er is toen een schone bladzijde in het Tijdschrift Spoor- en Tramwegen geschreven, waar de dichter Melis Stoke, de onvergetelijke, de zanger van de liedjes van de rails, die de ziel van de arbeid heeft gepeild en verstaan en vertolkt, in een gedichtje, getiteld „Na de strijd” beschrijft hoe de wachter

van het spoor uit zijn verslagenheid, bevrijd van angst en smart, in Liefdes Naam opnieuw zijn morgenwacht betreft, omdat hem de zegen is aangedaan, de zon te zien opgaan over het dierbaar plekje grond, dat van ons en van hem was, en de dageraad te beleven, die leert, dat wát er ook verloren gaat, de krachten van de geest onverwoestbaar zijn. Het gedichtje staat afgedrukt naast de afbeeldingen van vernielde bruggen.

Die geestkracht, tot welke de vijand met géén zijner middelen toegang heeft kunnen krijgen, hebben de Spoorwegarbeiders behouden tot – eerst vele, moeilijk te doorworstelen jaren later, – op de 17de September 1944, de Heer Hupkes uit Engeland het afgesproken wachtwoord mocht ontvangen, dat „de kinderen van Versteeg onder de wol moesten gaan”.

Dat dit lang verbeide vertreksein prompt is opgevolgd en dat de lange reis van deze zo bijzondere vacantietrein met 38000 reizigers, die acht maanden onderweg moest blijven, zonder ongevallen is afgelegd, is het lichtend bewijs van de onverwoestbaar goede Vaderlandse geest onder het personeel en van het organisatievermogen der Nederlandse Spoorwegen.

Wij hebben daar de diepste eerbied voor. Met ontroering hebben wij ook gezien hoe deze mannen, op hun leeggeplunderde en verwoeste posten teruggekeerd, de wederopbouw zwijgend ter hand hebben genomen met de toegewijde werkkraft, die weet dat er niet beter is dan plichtsgetrouwe arbeid aan de werken des vredes.

Gij, waarde Hupkes, hebt de eer gehad dit grote bedrijf met dit grote arbeidsleger, te mogen leiden. Gij hebt het in een zeer moeilijke periode van technologische verschuivingen, waarin zelfs twijfel ontstond aan het bestaansrecht van het spoor, de nieuwe middelen gegeven zich te handhaven; Gij hebt het geleid óók onder de loodzware druk der bezetting, óók tijdens de eclips, en op de puinhopen van het schone bouwsel hebt Gij de weg geopend naar een nieuwe, nog betere toekomst. En Gij hebt daarbij Uw steunpunt gezocht en gevonden in de technische wetenschap.

Waarde Hupkes,

Wegens het door mij aangevoerde, in het kort wegens Uw zeer uitstekende verdiensten als technisch leider van het spoorwegbedrijf en bevorderaar van de werktuigbouw in ons land, namens de Senaat der Technische Hogeschool en ingevolge zijn besluit van 28 November 1946, krachtens de bevoegdheid door de Wet toegekend, verklaar ik U

WILLEM HUPKES

te zijn doctor in de Technische Wetenschap, met alle rechten, die door de Wet of gewoonte aan dit doctoraat zijn verbonden – honoris causa.

5. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan A. Plesman, gehouden door prof. dr ir H. J. van der Maas in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947.

Het is mij een voorrecht de motieven uiteen te kunnen zetten, welke de Senaat tot het besluit brachten aan

ALBERT PLESMAN

het doctoraat in de Technische Wetenschap, honoris causa, te verlenen. De geweldige reeds met veel succes bekroonde inspanning, die in het gehele bedrijf der K. L. M. werd ontwikkeld, moest waardering vinden. Ook in onze Technische Hogeschool. De waarde van het verrichte werk is voor ons land in het algemeen en voor de luchtvaart in het bijzonder zó groot en de wijze waarop het werk werd aangevat, getuigt van een zodanige begaafdheid voor en overgave aan de gestelde taak, dat de Senaat van de erkenning ervan blijk heeft willen geven door het toekennen van de hoogste onderscheiding waarover hij beschikt, daarmee allen die aan de opbouw der K. L. M. hebben medegewerkt, maar toch Plesman zeer in het bijzonder, erend.

Het is niet mogelijk in de korte tijd, die beschikbaar is, een volledig overzicht te geven van hetgeen door Plesman werd verricht, van het ogenblik af waarop hij voor de vorming tot waarnemer bij de toenmalige luchtvaartafdeling werd gedetacheerd en tot militair vlieger werd opgeleid, tot op het tijdstip, dat wij nu beleven, waarop de K. L. M. nog steeds een groei beleeft als zelden een onderneming doormaakte.

Het komt mij voor, dat hoe belangrijk ook voorafgaande momenten in Plesman's leven geweest mogen zijn, wel het meest beslissende de organisatie in 1919 van de Eerste Luchtvaarttentoonstelling te Amsterdam, de Elta, is geweest. De organisatie rustte in hoofdzaak op de schouders van Plesman, die toen 30 jaar oud was. Het inzicht, dat zulk een tentoonstelling nodig was om, na de isolering tijdens de wereldoorlog in ons land belangstelling voor en kennis omtrent de luchtvaart te kweken, het werven van de medewerking van grote ondernemers, het overwinnen van talloze moeilijkheden, die dikwijls het gehele plan in de war dreigden te sturen – waaronder ik slechts noem een bezoek aan Engeland per watervliegtuig met noodlanding in zee, en het toespreken van arbeiders, die in conflict waren met de aannemer van de bouw

der tentoonstellingsruimten – zij zijn voor een zeer belangrijk deel het werk van Plesman, al mag ik daarbij de persoon van Generaal Snijders niet vergeten.

Uit de Elta werd de K. L. M. geboren, weer dank zij de onvermoeide werkracht van Plesman.

Dat onder zijn leiding de K. L. M. groot werd is mede te danken aan een combinatie van eigenschappen als men zelden aantreft. Bezield met een volledige toewijding aan de zaak, waarvoor hij zich heeft ingezet, zodat men kan zeggen wanneer men Plesman ontmoet, „ik ontmoet hier de K. L. M.“, met een grote belangstelling voor alle vraagstukken, die, in de meest ruime zin genomen, voor de K. L. M. van belang zijn of kunnen worden, een groot indringend vermogen in zulke problemen, gepaard aan doorzicht ook op commercieel terrein, een uitstekend organisator in het groot, die daarbij de onderlinge beïnvloeding van de verschillende elementen der grote zaak scherp in het oog houdt en ook de details niet vergeet, begiftigd met fantasie, met een goed inzicht in de betekenis van opleiding van het personeel, dat in zo veelsoortige functies werkzaam is, heeft hij de zaak tot aan het uitbreken van de vijandelijkheden in 1939 voortdurend kunnen opbouwen.

Hij is daarbij niet star geweest, maar durfde van het traditionele af te wijken. Deze houding treft ons wel sterk bij de verkoop van vliegtuigen, die geheel of nagenoeg geheel waren afgeschreven en in het ogenblikkelijke programma nog een goed resultaat opleverden. Hij zag echter de grote betekenis in van het moderniseren van de vloot, waardoor betere resultaten konden worden bereikt. De verkochte vliegtuigen, welker aantal in de loop der jaren tot 54 is gestegen, vertrokken naar alle windstreken tot Brits Nieuw Guinea toe. In dit laatste geval was een, door de K. L. M. geplaatste advertentie oorzaak van het eerste contact; de afwikkeling van de koop geschiedde geheel schriftelijk en de levering verliep tot volledige tevredenheid van beide partijen. Het vliegtuig werd gebruikt bij de transporten naar en van het goudgebied Wau.

Niemand kan verwachten, dat geen fouten werden gemaakt; bij de zo snelle groei, waarbij de K. L. M. tot een der belangrijkste luchtvaartmaatschappijen ter wereld werd, zijn deze onvermijdelijk. Het heeft Plesman dan ook niet aan critiek ontbroken. Wij zien thans echter de man, die met volharding zijn bedrijf heeft weten op te stuwen tot één van de belangrijkste in ons land en die daarmee de wederopbouw van ons land heeft bevorderd.

Het zou naar mijn gevoelen de moeite waard zijn de gegeven schets met feiten toe te lichten; ik wil echter eerst de ontwikkeling der laatste jaren memoreren.

Van grote invloed op de huidige ontwikkeling van de K. L. M. is de periode

geweest, dat Plesman in afzondering heeft moeten leven. De tijd daarvan in Twente doorgebracht, heeft hem de gelegenheid geboden alle aspecten van de luchtvaart opnieuw door te denken en de ontwikkeling, die de K. L. M. thans doormaakt, te zien. Hier in het bijzonder heeft Plesman ondervonden hoe Mevrouw Plesman hem door haar opgewektheid tot steun was. Van de dag der bevrijding van Twente af heeft hij met ijzeren energie en stuwkracht zijn visie op de ontwikkeling, dikwijls tegen de mening van zijn naaste medewerkers in, doorgezet, waarbij hij ten aanzien van zijn plannen voldoende soepel bleef om de feiten, zoals ze waren, te laten gelden.

Het heeft ertoe geleid, dat het bedrijf der K. L. M. in omvang reeds driemaal zo groot is als in 1939 en het personeel nu ca. 6000 man telt, waarvan 3000 man tot de technische dienst behoren. De groei bedraagt ca 300 man per maand. Het aantal viermotorige vliegtuigen bedraagt 26, (waarvan verschillende 44 passagiers kunnen vervoeren), benevens 28 tweemotorige. Uitbreiding van de vloot in de naaste toekomst met 14 viermotorige en 12 tweemotorige vliegtuigen staat voor de deur. Luchtverbindingen worden onderhouden met Batavia, New York en Curaçao, met Londen, Glasgow, Parijs, Brussel, Madrid, Lissabon, Genève, Bazel en Zürich, met Praag, Kopenhagen, Malmö, Stockholm en Oslo, er bestaat een uitgebreid luchtnet in West Indië, er wordt per dag een afstand afgelegd, welke zo groot is als $2 \times$ de omtrek van de aarde. Dit werd in ruim 1 jaar tijd opgebouwd. De K. L. M. is bezig van een flinke zaak tot een grote onderneming uit te groeien.

De K. L. M. is in wezen een bij uitstek technisch bedrijf, het technische gedeelte vormt er de ruggegraat van. In de keuze van de leider van het technisch bedrijf is Plesman zeer gelukkig geweest. Wijlen Guillonard heeft met grote begaafdheid deze taak verricht, niet alleen als Plesman's medewerker, maar tevens als zijn vriend. Het leek sommigen dat, toen Guillonard bij de beproeving van een vliegtuig in Amerika omkwam, het technisch bedrijf in ernstige moeilijkheden zou geraken. Zij weten nu, dat in de persoon van de technische directeur Veenendaal de voortzetting is gevonden.

De K. L. M. heeft zijn ontplooiing in de eerste 15 jaar van haar bestaan voor een deel te danken aan de samenwerking met Fokker en de Fokkerfabriek. De eigenschappen welke de vliegtuigen, door haar geleverd, bezaten, waren zodanig, dat een grote mate van veiligheid was bereikt. Langzamerhand was de Amerikaanse industrie op een zodanige peil gekomen, dat aanschaffing van materieel van die zijde de K. L. M. een voorsprong op haar buitenlandse concurrenten gaf.

De Nederlandse ingenieur en hij niet alleen betreurt het, dat de vloot van de K. L. M. thans geheel uit materieel van buitenlandse oorsprong is samengesteld. Het is nu en evenmin in de naaste toekomst te ontgaan, dat buitenlandse vliegtuigen worden gebruikt. Het is echter bekend, dat Plesman,

wanneer door een Nederlandse fabriek wederom materieel wordt geleverd, dat vergelijking met het buitenlandse kan doorstaan, aan het Nederlandse zeker de voorkeur zal geven. De inspanning, welke de vliegtuigindustrie, met steun van de regering, in toenemende mate ontplooit, sterkt de verwachting dat, met medewerking ook van de K. L. M. in de toekomst weer in hoofdzaak Nederlands materieel in onze nationale luchtvaart zal worden gebruikt.

Alle aspecten van het bedrijf hebben steeds de grootste aandacht van Plesman gehad. Ook de technische zijde. De beslissende keuze water- of landvliegtuig, luchtschip of vliegtuig, gemengd vervoer dan wel gescheiden post- en passagiersvervoer, werd door Plesman genomen na uitvoerig overwegen tezamen met zijn staf. Het zal zo gaan met de grote vraagstukken, die in de volgende jaren aan de orde zullen zijn als zuigermotor of gasturbine of straalvoortstuwing, vliegtuig met of zonder staart, de keuze van de kruissnelheid, van de mate van het aan te bieden comfort.

Het overwinnen van de moeilijkheden bij de opbouw van het grote bedrijf zijn geweldig geweest. Schiphol was een ruïne, slechts te bevatten voor hen, die haar aanschouwden; maar deze luchthaven herleeft dank zij de krachtige aanpak van de gemeente Amsterdam en de havenmeester Dellaert. Slechts enkele vliegtuigen waren overgebleven, spoedig aangevuld met door de Nederlandse regering gehuurde 14 viermotorige vliegtuigen, Skymasters, alras volgden meer vliegtuigen.

Er waren aanvankelijk geen hangars, geen ruimten om passagiers te ontvangen, geen personeelsruimten, geen reservedelen of uitrustingsstukken, geen gereedschappen op de routes noch op Schiphol.

Aanvankelijk met uiterst gebrekkige hulpmiddelen heeft het personeel onder de meest moeilijke omstandigheden zijn taak volvoerd met grote ijver en nauwgezetheid. Niemand zal betwisten, dat van het technische personeel wel het meeste moest worden gevergd. Inderdaad, hier stond een stuwkracht achter, die allen voortdreef en die allen met grote beslistheid de weg wees: Plesman.

Het tot stand brengen van de verbinding met de overzeese gebiedsdelen is vóór de oorlog voor Nederland van de grootste betekenis geweest, het is dat ook nu. De K. L. M. heeft, door deze verbinding tot stand te brengen, en aan deze delen en aan ons land een onschatbare dienst bewezen.

We zijn er zeker van dat de diensten, die de K. L. M. aan ons land kan gewijzen, met het huidige gebeuren nog niet zijn uitgeput. Moge het haar gegeven zijn in toenemende mate haar taak in het belang van ons land te vervullen.

Wegens Uw uitstekende verdiensten als baanbrekend leider van de Nederlandse verkeersluchtvaart verklaar ik, namens de Senaat der Technische

Hogeschool, ingevolge zijn besluit van 28 November 1946, krachtens zijn bevoegdheid hem door de Wet verleend, U

ALBERT PLESMAN

te zijn Doctor in de Technische Wetenschap, honoris causa, met alle rechten die door Wet en gewoonte aan de doctorstitel zijn verbonden.

Ten bewijze hiervan overhandig ik U hierbij het diploma, dat U het recht geeft de titel van doctor in de Technische Wetenschap te voeren.

Waarde Doctor Plesman,

Het is mij een voorrecht de eerste te mogen zijn, die U met de U verleende onderscheiding kan gelukwensen.

6. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir D. P. Ross van Lennep, gehouden door prof. dr ir H. I. Waterman in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947.

Het is mij een voorrecht, dat mij is opgedragen heden in het kort toe te lichten welke beweegredenen er toe hebben geleid U te verzoeken het eredoctoraat in de Technische Wetenschap te aanvaarden.

Reeds gedurende Uw studietijd, eerst als student in de Mijnbouwkunde, spoedig daarna in de Scheikundige Technologie, wist U zich te onderscheiden, niettegenstaande U ook intensief aan het studentenleven, in het bijzonder op sportgebied, deelnaamt. Uw laboratoriumwerk in het laatste studiejaar kwam voor publicatie in aanmerking. Uw hoogleraren waren over Uw studie bijzonder tevreden, zodat U het ingenieursdiploma in het begin van 1911 met lof verkreeg.

Weldra aanvaardde U het assistentschap in het laboratorium voor technische hygiene, waar Uw werk zich meer in biologische richting bewoog. Ook hierover verscheen een publicatie.

Uit eigen ervaring weet ik, hoe nauwgezet U het assistentschap vervulde. Ik zelf was dikwijls Uw gast op dit laboratorium, waar U ons steunde bij het verrichten van biochemisch onderzoek, waarbij ook dierproeven genomen werden. Uw wetenschappelijke aanleg kwam op dit laboratorium verder tot ontwikkeling.

Lang duurde dit werk echter niet. Bij U was de drang aanwezig spoedig een positie in de maatschappij te aanvaarden. U verkreeg een betrekking aan de gasfabriek te Rotterdam, aan de Keilehaven, waar U de eerste ervaring in de chemische industrie opdeed.

Betrekkelijk kort daarna verwisselde U deze functie met een werkkring als scheikundig ingenieur aan de Staatsmijnen. In dit nieuwe bedrijf zoude U Uwe gaven ten volle kunnen ontwikkelen.

Natuurlijk was het daar aanvankelijk de cokesoven, die Uw aandacht vroeg. Zorgvuldig verrichtte U wederom de studie dezer cokesovens. Het waren meer de problemen der gelijkmatige verhitting, die Uw aandacht vroegen en spoedig waart U een erkend cokesoven-deskundige.

Omstreeks 1928 werd Uw arbeidsveld ruimer. Naast Prof. Dr. F. K. Th. van Iterson werd U de organisator en leider der grote chemische industrie, waarmede de Staatsmijnen en daarmee ons land, zijn verrijkt.

Kenmerk van Uw werk bleef ook nu de zorgvuldigheid die U destijds reeds bij Uw eigen onderzoek in de laboratoria te Delft ten toon spreidde. In Limburg zag ik alleen de uiteindelijk bereikte resultaten, maar ik wil U niet verhelen, dat ik in de loop der jaren en in het bijzonder ook gedurende de allerlaatste tijd dikwijls mijn oren te luisteren heb gelegd bij Uwe naaste medewerkers.

Uw zorg en verantwoordelijkheidsgevoel golden in het bijzonder de veiligheid in Uw bedrijf. U waart zich goed bewust van de gevaren, die er in schuilen, indien er in het cokesovengas, dat aan de gasscheiding wordt onderworpen, belangrijke hoeveelheden stikstofmonoxyde (NO), zuurstof en acetyleen kunnen voorkomen.

Vooraf bij het buiten bedrijf stellen en weer in bedrijf nemen der gasscheidingsapparaten kunnen dan explosies optreden. Dat een veiligheidsmaatregel, zoals het werken onder een kleine overdruk in de ontgassingskamers der cokesovens geen geld behoeft te kosten, dank zij een toevallige dichting der cokesovenwanden als gevolg van de kraking der gassen, waardoor het waterstofgehalte van het gesplitste gas steeg, werd door Uwe maatregelen aangetoond.

Het gebruik van olie bij het uitwassen van zwavelwaterstof met waterige vloeistof met het oog op het oplossen van naphhtaleen en verschillende andere technische verbeteringen werden door U ingevoerd.

Dezelfde zorgzaamheid, die kenmerkend voor U was bij de proeven in het klein, behield U bij het hanteren Uwer fabrieksapparaten. U wist precies wat er gebeurde, U waart van alles volkomen op de hoogte, en dag en nacht voor het bedrijf beschikbaar, waarbij U de welwillende raadsman van Uwe medewerkers waart.

Zowel bij vraagstukken van grote betekenis, zoals het plaatsen van reusachtige bedrijven op gronden boven de mijnexploitatiegebieden, terwijl hierbij het ondergronds bedrijf niet door bijzonder hoge extra kosten werd belast, wist U de verantwoordelijkheid te dragen, U aanvaardde verantwoordelijkheid ook in andere gevallen, indien proefnemingen niet spoedig tot het gewenste resultaat leidden.

U waart de man van juiste beslissingen op het goede ogenblik, waardoor de Staatsmijnen voor grote mislukkingen gespaard werden.

Geleidelijk aan werd het Chemisch bedrijf meer en meer uitgebreid, zowel door verdere veredeling van bijproducten en het winnen van nieuwe, volgens doeltreffende methoden. Nieuwe methoden werden toegepast o.a. bij de steeds meer doorgevoerde zuivering der cokesovengassen onder druk, de verbeterde zuurstofbereiding uit de lucht, waarbij in de loop der jaren de druk, waarop de lucht gecomprimeerd wordt, steeds op lager niveau kon worden gebracht, dank zij ook het gebruik van expansiemachines.

Door de goedkopere bereiding der zuurstof komen tal van toepassings-

mogelijkheden op de voorgrond, zoals bij de totale vergassing, die in de komende jaren bij de Staatsmijnen ongetwijfeld een grotere rol zal gaan spelen.

Dank zij Uw initiatief zijn de gasscheidingsapparaten van de aanvang af steeds van goede meetapparaten voorzien, waardoor grote ervaring werd verkregen, zodat de Staatsmijnen thans in staat zijn volgens eigen tekeningen zelf nieuwe gasscheidingsapparaten te bouwen. In dit verband dient de stichting van een chemisch-technisch constructiebureau vermelding.

Het was natuurlijk niet mogelijk, dat U dit alles persoonlijk kon verrichten, maar het is algemeen bekend, dat Uwe leiding en stuwkracht bij al deze taken van bedrijf zeer gunstig gewerkt hebben, waardoor het goede resultaat werd verkregen. In dit verband zou ik ook de verbeterde wassing van het koolzuur uit de cokesovengassen met behulp van ammoniakwater kunnen vermelden. Het koolzuur wordt uitgedreven, het resterende ammoniakwater opnieuw gebruikt. Bij deze wassing wordt een belangrijk gedeelte van het stikstofmonoxyde verwijderd, waardoor onder meer de gasscheidingsapparaten minder vaak buiten bedrijf behoeven te worden gesteld.

Er is nu tevens een bron van koolzuur ontsloten, die met ammoniak en het gemakkelijk van bevriende zijde te verkrijgen zout tot de fabricage van soda zal leiden, waarbij vast ammoniumchloride als bijproduct wordt verkregen. Hierdoor zal binnenkort de gewenste sodabereiding bij de Staatsmijnen zijn gerealiseerd.

Reeds lang geleden was de bereiding van consumptie-alcohol uit aethyleen verwezenlijkt. Met de bereiding van dichlooraethaan komen we dan tevens tot allerlei andere belangrijke plannen, de bereiding van methanol, die van ureum, synthetisch phemol, phtaalzuur anhydride; redelijkerwijze kunnen we verwachten, dat de bereiding van al deze producten spoedig werkelijkheid zal worden, wat onder meer voor onze kunstharsindustrie van grote betekenis is.

De bereiding van kunstmeststoffen is onder Uwe leiding in moderne banen geleid. De kalkammonsalpeter met 40 % mergel is nog steeds het hoofdproduct, daarnaast kwam de fosphaatammonsalpeter. De Staatsmijnen staan vooraan in deze stikstofmeststoffenindustrie. Hier verdwijnt geen zwavelzuur meer als waardeloos calciumsulfaat. Ook bij de bereiding van droog calciumnitraat zijn successen geboekt.

De bereiding van het reële salpeterzuur uit geconcentreerde stikstofoxyden met zuurstof en 68 % salpeterzuur is in Uw bedrijf tot stand gebracht.

Interessant is ook de werkwijze, in Uw bedrijf ontwikkeld om bij het nitreren mengsels van oleum en geconcentreerd salpeterzuur te gebruiken, welke laatste tenslotte verkregen zijn door inleiden van zuiver SO_3 in geconcentreerd salpeterzuur. Aan het gebruik van deze oplossing zijn bij verschillende nitraties vele voordelen verbonden; er is geen afvalzuur, er ontstaat minder reactiewarmte en de reacties kunnen bij lagere temperatuur plaats vinden.

Hier openen zich nieuwe mogelijkheden o.a. voor de bereiding der tussenproducten van de organische kleurstoffen.

Men krijgt de indruk, dat de ontwikkeling van de chemische industrie der Staatsmijnen thans in nog sneller tempo zal gaan dan voorheen. We weten, dat deze onder Uwe beproefde leiding gerealiseerd zal worden, terwijl enkele der hier genoemde onderwerpen reeds tot oplossing zijn gebracht.

Uw bedrijf is van een goed toegerust research laboratorium voorzien; daar wordt belangrijk werk voorbereid, maar het is hier niet de plaats daarover te spreken. Belangrijke publicaties zullen binnenkort van dit laboratorium uitgaan of hebben reeds het licht gezien.

Toen ik dezer dagen het voorrecht had enige Uwer naaste medewerkers te spreken, trof het mij steeds woorden van waardering over U te horen. Men weet, dat U niet meer als voorheen dagelijks bij alles wat op laboratorium of fabriek geschiedt, aanwezig kunt zijn, maar Uw medewerkers weten zich desniettemin gesteund door Uw belangstelling en zij weten ook, dat boven hen staat een humane en krachtige chef, die hen onder alle omstandigheden zal bijstaan, indien zij zijn hulp zouden behoeven.

Op grond van Uwe uitnemende verdiensten op chemisch technologisch gebied verklaar ik, namens de Senaat der Technische Hogeschool ingevolge zijn besluit van 28 November 1946 krachtens zijn bevoegdheid hem door de Wet verleend, U

DANIEL PIETER ROSS VAN LENNEP

te zijn Doctor in de Technische Wetenschap honoris causa met alle rechten, die door Wet en gewoonte aan de doctorstitel zijn verbonden.

Ten bewijze hiervan overhandig ik U hierbij het diploma, dat U het recht geeft de titel van doctor in de Technische Wetenschap te voeren.

7. Ambtsaanvaarding van hoogleraren.

Dr C. Visser aanvaardde 3 October 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der algemene wetenschappen om onderwijs te geven in de zuivere en toegepaste wiskunde en de theoretische mechanica met een rede, getiteld: „De leer der getallen”.

Cornelis Visser werd 8 April 1910 te Sliedrecht geboren. Hij studeerde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, waar hij in 1935 promoveerde tot doctor in de wis- en natuurkunde op een proefschrift getiteld: „Sur la dérivée angulaire des fonctions univalentes”.

Daarna studeerde hij te Cambridge Mass. en Princeton N. J. in Amerika.

Van 1936 tot 1946 was hij leraar aan de Gem. H. B. S. te Dordrecht. Van zijn hand verschenen publicaties in binnen- en buitenlandse wiskundige tijdschriften.

Dr J. A. Prins aanvaardde 10 October 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der algemene wetenschappen om onderwijs te geven in de theoretische en toegepaste natuurkunde met een rede getiteld: „De veelzijdigheid van de warmteleer”.

Jan Albert Prins werd 18 April 1899 te Grouw geboren. Hij deed in 1916 eindexamen gymnasium te Leeuwarden en studeerde vervolgens aan de Rijksuniversiteit te Groningen en aan die te Leiden. Hij verwierf in 1927 te Groningen de doctorale graad na verdediging van een proefschrift, getiteld: „Meetkundige constructies en algebraïsche vergelijkingen”. In 1919 werd hij benoemd tot leraar in de natuurkunde aan het Instituut Hommes te Hoogezand en was vervolgens werkzaam als assistent aan het natuurkundig laboratorium der Rijksuniversiteit te Groningen bij Prof. Haga, leraar in de wiskunde aan het stedelijk gymnasium te Groningen, assistent aan het natuurkundig laboratorium te Groningen bij Prof. Coster, hoofdassistent en lector in de natuurkunde aan dezelfde Universiteit. In 1936 volgde zijn benoeming tot hoogleraar aan de Landbouwhogeschool te Wageningen. Een 60-tal publicaties verscheen van zijn hand.

Ir P. P. Jansen aanvaardde 31 October 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in de algemene waterbouwkunde met een rede, getiteld: „Eenige ervaringen bij de droog-

making van Walcheren en de mogelijkheid van hare toepassing bij de afsluiting van de Zandkreek”.

Pieter Philippus Jansen werd 11 Augustus 1902 te Dordrecht geboren. Hij bezocht aldaar de H. B. S. en ging vervolgens naar Delft, waar hij in 1926 het diploma van civiel-ingenieur verwierf.

Hij trad in Rijksdienst als ingenieur bij de Zuiderzeewerken en werd o.m. belast met de uitvoering van de kunstwerken in de Afsluitdijk.

In het jaar 1931 werd hij aangesteld als ingenieur van de Rijkswaterstaat en was als zodanig op verscheidene standplaatsen werkzaam.

Van 1931-1936 was hij verbonden aan de Dienst der Maasverbeteringswerken en ontwierp daarvoor de schutsluis bij St. Andries en het stuwcomplex bij Lith. Tot 1938 werkte hij daarna mede aan het opmaken van een ontwerp van de kanalisatie van de Gelderse IJssel. In 1938 volgde zijn verplaatsing naar Hoek van Holland waar tot 1940 het onderhoud van de toegang tot de Rotterdamse Waterweg aan zijn zorgen was toevertrouwd. In die periode leidde hij tevens de Studiedienst van de Westerschelde.

Van 1940 tot 1941 duurde zijn verblijf in Hoorn, waar hij als arrondissementsingenieur tevens belast was met bestudering van de problemen der kustverdediging van de Waddeneilanden.

In 1941 volgde zijn overplaatsing naar Breda in verband met de voorgenomen watervrijmaking van westelijk Noord-Brabant.

In 1944 werd hij tot hoofdingenieur van de Rijkswaterstaat bevorderd. Ten slotte werd hij in November 1944 belast met de herbedijking van het eiland Walcheren.

R. Roelofs aanvaardde 7 November 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in het landmeten, het waterpassen en de geodesie, met een rede, getiteld: „Van foto tot kaart”.

Roelof Roelofs werd 13 Juli 1905 te Oosthuizen geboren. Hij volgde het onderwijs aan de Rijks H. B. S. te Hoorn. In 1925 werd hij benoemd tot candidaat Indisch landmeter met de opdracht de studie voor landmeter aan de Landbouwhogeschool te Wageningen te volgen, waar hij in 1929 met lof slaagde voor het examen van landmeter.

In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot landmeter van het kadaster in Ned. Indië. Geplaatst aan de afdeling Herkadastreringen van het Hoofdbureau van het Kadaster te Batavia had hij een belangrijk aandeel in de wetenschappelijke voorbereiding en de uitvoering van de herkadastreringen van Batavia en verschillende andere plaatsen in Ned. Indië. Na afloop van periodiek verlof in Nederland werd hij op 1 April 1936 benoemd tot vast hoofd-assistent in de afdeling der weg- en waterbouwkunde aan de Technische

Hogeschool. Op 16 Juni 1942 volgde zijn benoeming tot lector in diezelfde afdeling om onderwijs te geven in het landmeten, het waterpassen en de geodesie. Van zijn hand verschenen in binnen- en buitenlandse tijdschriften verschillende publicaties over landmeetkundige, astronomische en fotogrammetrische onderwerpen.

Dr ir F. J. Faber aanvaardde 13 November 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der mijnbouwkunde om onderwijs te geven in de geologie met een rede, getiteld: „Geologische krachten tegen den mensch.”

Frederikus Jacobus Faber werd 15 Januari 1899 te Alkmaar geboren. Hij studeerde aan de Technische Hogeschool te Delft van 1918–1923 en verwierf het diploma van mijnningenieur. Tijdens zijn studie werd zijn antwoord op een prijsvraag, uitgeschreven door de Universiteit van Amsterdam, over de geologie van Nederland eervol vermeld. Van 1923–1926 was hij hoofd-assistent voor de geologie aan de Technische Hogeschool. In 1925 vergezelde hij ir J. C. Schagen van Soelen op een exploratietocht naar Zuid-Angola. Na terugkeer verwierf hij met lof de graad van doctor in de technische wetenschap op een proefschrift getiteld: „Bijdrage tot de geologie van Zuid-Angola”. Van 1926–1946 was hij in dienst van de B. P. M. en werkzaam in Roemenië, Nederlands-Indië (Tarakan, Pladjoe, Djambi, Balik Papan). In 1932 werd hij naar Venezuela gezonden en in 1936 vertrok hij via Nederland opnieuw naar Nederlands-Indië, nu als chef van het winnings- en boorbedrijf der B. P. M. op Java ter standplaats Tjepoe. In Januari 1940 kwam hij opnieuw met verlof in Nederland. De inmiddels ingetreden oorlog belette hem naar Indië terug te keren. Hij aanvaardde de betrekking van geologisch adviseur en technisch leider van de N. V. Winterswijkse Kalk- en Steengroeve en was eveneens bij de Geologische Stichting te Haarlem werkzaam.

Jhr ir J. L. W. C. von Weiler aanvaardde 20 November 1946 het buitengewoon hoogleraarsambt in de afdeling der electrotechniek om onderwijs te geven in de radiotechniek, met een rede, getiteld: „Radar”.

Jhr Jacob Lambert Wilhelm Carl von Weiler werd 13 Augustus 1902 te Rotterdam geboren. 7 Augustus 1920 legde hij het eindexamen aan de H. B. S.-afdeling van het Nederlands Lyceum te 's-Gravenhage af. Vervolgens studeerde hij aan de Technische Hogeschool, aanvankelijk voor civiel-ingenieur, daarna voor electrotechnisch ingenieur, als hoedanig hij 27 April 1934 werd gediplomeerd. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot ingenieur bij het Laboratorium voor Fysische Strijdmiddelen. Hij had de leiding bij de ontwikkeling van de eerste Nederlandse „radar”-toestellen, die later aan boord

van H. M. Isaïc Sweers werden geplaatst. 14 Mei 1940 vertrok hij naar Engeland, waar hij geplaatst werd bij de „Radar Research Laboratory” van de Engelse Admiraliteit. 10 September 1941 werd hij benoemd tot luitenant ter zee eerste klasse van de Koninklijke Marine Reserve voor speciale diensten. Nadat hij gedurende de oorlog verschillende reizen, o.a. naar Malta, en naar Amerika had gemaakt voor het opdoen van praktische ervaring, keerde hij 14 Januari 1946 naar Nederland terug om dienst te doen bij de Marine-radiodienst en bij de Commissie voor wetenschappelijk onderzoek van het Ministerie van Marine.

Dr N. G. de Bruijn aanvaardde 26 November 1946 het hoogleraarsambt in de afdeling der algemene wetenschappen om onderwijs te geven in de zuivere en toegepaste wiskunde en theoretische mechanica met een rede, getiteld: „Eenige beschouwingen over de waarde der wiskunde”.

Nicolaas Govert de Bruijn werd 9 Juli 1918 te 's-Gravenhage geboren; hij bezocht aldaar van 1930 tot 1934 een H. B. S. met 5-j.c. en deed in 1934 uit de vierde klas met goed gevolg eind-examen H. B. S. voor extraneï. Hij bekwaamde zich daarna door zelfstudie voor de Middelbare-acte-examens Wiskunde K_I en K_V , die hij in 1935 en 1936 met goed gevolg aflegde. Van 1936–1939 studeerde hij aan de Rijksuniversiteit te Leiden in de wis- en natuurkunde. In 1939 deed hij candidaatsexamen. Van 1939–1944 was hij assistent bij de wiskunde aan de Technische Hogeschool te Delft. In 1941 deed hij te Leiden doctoraal examen. 26 Maart 1943 promoveerde hij cum laude aan de Vrije Universiteit te Amsterdam tot doctor in de wis- en natuurkunde na verdediging van een proefschrift „Over modulaire vormen van meer veranderlijken”. Van Juni 1944 af was hij werkzaam als wiskundige op het natuurkundig laboratorium van de N.V. Philips' Gloeilampen Fabrieken te Eindhoven. Gedurende 1945 was hij docent en examinerator aan de Tijdelijke Academie te Eindhoven.

Ir M. de Lange aanvaardde 22 Januari 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der electrotechniek om onderwijs te geven in de electrotechniek met een rede, getiteld: „Moderne synchrone machines van groot vermogen”.

Michiel de Lange werd 27 Juli 1896 te Tholen geboren. Hij bezocht de R. H. B. S. te Bergen op Zoom, waar hij in 1914 het eindexamen deed. Daarna studeerde hij aan de Technische Hogeschool en verwierf in Januari 1923 het diploma van electrotechnisch ingenieur. Van Augustus 1914 tot November 1918 was hij in actieve dienst als vrijwilliger bij het reserve-kader, waardoor zijn studie aan de Technische Hogeschool aanmerkelijke vertraging

ondervond. In Februari 1923 trad hij in dienst als ingenieur bij de N.V. „Electrotechnische Industrie” v/h Willem Smit & Co., Slikkerveer. Van 1925 af was hij aldaar chef van de afdeling „Synchroonmachines”, omvattende projectering, prijsberekening, elektrische en mechanische berekening, constructie, beproeving, inbedrijfstelling en reparatie der machines, in horizontale en verticale land- en scheepsuitvoering voor Europees en tropenbedrijf in verschillende uitvoeringen en vermogens. Bovendien was hij belast met het mechanisch en metallografisch onderzoek van blik en staal, ook speciaalstaal, in het bijzonder van grote smeedstukken, voorts met het chemisch en mechanisch onderzoek van de isolatiematerialen en de lakken voor de gehele fabricage, tenslotte met fabricage en ontwikkeling der hoogspanningsisolatie.

Van zijn hand verschenen enige publicaties in het weekblad „De Ingenieur”.

Dr A. C. S. van Heel aanvaardde 19 Maart 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der algemene wetenschappen om onderwijs te geven in de optica met een rede, getiteld: „Optische eischen”.

Abraham Cornelis Sebastien van Heel werd 17 Juli 1899 te Pati (Java) geboren. Hij bezocht te 's-Gravenhage de lagere school der Haagse Schoolvereniging, daarna het Nederlands Lyceum aldaar. In 1917 deed hij eind-examen en studeerde daarna aan de Rijksuniversiteit te Leiden in de faculteit der wis- en natuurkunde. In 1924 legde hij het doctoraal examen af. 20 October 1925 promoveerde hij tot doctor in de wis- en natuurkunde op een proefschrift, getiteld: „Het vaste lichaam bij lage temperatuur optisch onderzocht”. Hierin gelukte het voor de eerste maal een analyse van een absorptiespectrum van een vaste stof (in kristalvorm) te geven. In 1922 werd hij assistent van prof. dr H. Kamerlingh Onnes. Na diens aftreden werd hij assistent van prof. dr W. J. de Haas. 1 September 1925 trad hij in dienst als hoofd-assistent der Technische Hogeschool te Delft. Zijn werk lag voornamelijk op het gebied der toegepaste optica. In 1927 werd hij toegelaten als privaatsdocent in de technische optica aan de Technische Hogeschool. In 1928 werkte hij gedurende 3½ maand bij prof. Fabry te Parijs. In 1936 werd hij benoemd tot lector aan de toenmalige Nederlandse Handelshogeschool te Rotterdam. 1 October 1937 werd hij belast met de dagelijkse leiding van het 3e en 4e jaars practicum der natuurkundige ingenieurs. Met ingang van 1 September 1938 werd hij benoemd tot lector in de theoretische en toegepaste natuurkunde aan de Technische Hogeschool. Onder zijn leiding kwamen verschillende promoties tot stand. De oprichting van de optische industrie te Delft is in hoge mate aan zijn initiatief te danken. De ingenieursfuncties in deze industrie worden door zijn leerlingen bekleed. Van zijn hand verscheen een groot aantal publicaties op het gebied van de optica.

Ir A. Roggeveen aanvaardde 29 April 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in de leer van de ijzerconstructies met een rede getiteld: „Aluminium voor constructieve doeleinden”.

Adrianus Roggeveen werd 30 April 1897 te Rotterdam geboren. Hij deed in 1914 eindexamen H. B. S. en verwierf in Juli 1919 aan de Technische Hogeschool te Delft het diploma voor civiel-ingenieur. Na een practijk van enkele maanden te Vlissingen bij de voorbereiding van de werken tot uitbreiding van de buitenhaven aldaar, was hij 8 jaar werkzaam als ingenieur bij de gewestelijke werken van de Preanger Regentschappen en bij de Provinciale waterstaatsdienst van West-Java. Vervolgens werkte hij gedurende 4 jaar in Philadelphia (U. S. A.) voor enige bruggen-bureaux aan het ontwerpen en uitvoeren van een aantal bruggen. Van 1931 af was hij als ingenieur, sedert 1941 als hoofd-ingenieur in dienst van het Rijksbruggenbureau te 's-Gravenhage. Als zodanig was hij belast met het ontwerpwerk van vele Rijksbruggen voor gewoon verkeer over de grote rivieren en kanalen. Vervolgens was hij hoofd van de ontwerpafdeling voor staalconstructies der Directie Bruggen.

Dr G. Meyer aanvaardde 7 Mei 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der scheikundige technologie om onderwijs te geven in de anorganische scheikunde met een rede, getiteld: „Welke eischen mogen wij aan den jongen scheikundig ingenieur stellen?”

Gerrit Meyer werd 14 April 1892 te Amsterdam geboren. Na voltooiing zijner academische studie werd hij 1 September 1917 assistent aan het anorganisch laboratorium der gemeentelijke universiteit van Amsterdam, welke functie hij bekleedde tot zijn benoeming tot lector aan de Technische Hogeschool te Delft. In 1922 promoveerde hij tot doctor in de scheikunde op een proefschrift, getiteld: „Over de geldigheid der verdeelingswet bij het evenwicht tusschen mengkristallen en hunne oplossingen”.

Sinds zijn komst in 1920 als lector in de anorganische scheikunde heeft zijn onderwijstaak zich voortdurend uitgebreid.

Was hij aanvankelijk belast met de leiding van het derde-jaars practicum, dat door alle technologische studenten werd gevolgd, reeds spoedig daarna werd hem opgedragen enige capita selecta uit de anorganische scheikunde voor de 5de jaarsstudenten te verzorgen.

In de laatste jaren zag hij zich mede belast met de algemene colleges in anorganische scheikunde.

Van zijn hand verschenen verschillende verhandelingen.

Dr G. J. A. Grond aanvaardde 14 Mei 1947 het bijzonder hoogleraarsambt in de afdeling der mijnbouwkunde om onderwijs te geven in de mijnschadeleer en de toegepaste mijnmeetkunde met een rede, getiteld: „Doel en wezen van de mijnschadeleer”.

Gerard Jozef Alphons Grond werd 11 Augustus 1890 te Heerlen geboren. Hij volgde het onderwijs aan de H. B. S. te Rolduc en kwam in 1910 in dienst bij de Staatsmijnen te Limburg als assistent op de afdeling Mijnmeters. In 1916 werd hij bevorderd tot mijnmeter. Van 1920 tot 1926 studeerde hij aan de Technische Hogeschool te Aken en aan de Universiteit te Munster. In 1926 promoveerde hij in de filosofische en natuurwetenschappelijke faculteit van de Universiteit te Munster op een proefschrift, getiteld: „Gebirgsbewegungen bei Steinkohlenbergbau”. In 1933 volgde zijn benoeming tot hoofdmijnmeter bij de Staatsmijnen. In 1945 werd zijn titel gewijzigd in die van chef van de afdeling mijnmeten der Staatsmijnen en werd hij tevens belast met de mijnmeetkundige diensten van het beheer van alle Limburgse Mijnen.

Van zijn hand verscheen een groot aantal publicaties.

Ir P. P. Bijlaard aanvaardde 21 Mei 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in de plasticiteitsleer en bijzondere bouwconstructies met een rede, getiteld: „Over plasticiteit en stabiliteit van stalen platen en van de aardkorst”.

Paulus Pieter Bijlaard werd 2 December 1898 te Rockanje geboren. In 1915 deed hij eindexamen aan de H. B. S. te Brielle. Hij studeerde vervolgens aan de Technische Hogeschool, waar hij 8 Juli 1920 het diploma van civielingenieur behaalde. Kort daarop werd hij benoemd tot ingenieur bij de Staatsspoorwegen in Ned.-Indië, waar hij geplaatst werd op het constructiebureau. Hier verrichtte hij werk bij het ontwerpen, de bouw en de montage van verschillende spoorbruggen. In 1927 werd hij benoemd tot docent en in 1928 tot gewoon hoogleraar in de leer van belangrijke ijzerconstructies, de brugbouw, werken in gewapend beton en de bovenbouw van spoorwegen aan de Technische Hogeschool te Bandoeng. Tijdens zijn hoogleraarschap maakte hij vele ontwerpen van bruggen in staal en gewapend beton en van dokken, steigers, hellingen en andere waterbouwkundige werken in gewapend beton.

Hij slaagde erin verschillende stabiliteits-vraagstukken met succes op te lossen, zoals het plooien van platen in gedrukte staalconstructies. Gedurende het studiejaar 1937-1938 is hij in Delft als docent in het vak staalbouw opgetreden, daar in de vacature Kist nog niet was voorzien.

In Maart 1938 hield hij te Amsterdam een lezing over „Plasticiteit in staalconstructie en geologie” voor de commissie voor de studie viscositeit en plasticiteit en de andere leden van de afdeling natuurkunde van de Kon. Nederl. Akademie van wetenschappen en voor de geophysische kring van het Geologisch mijnbouwkundig genootschap. Van zijn hand verschenen talrijke publicaties in verschillende binnenlandse en buitenlandse tijdschriften en in de handelingen van technische congressen.

W. F. J. M. Krul aanvaardde 3 Juni 1947 het buitengewoon hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in de drinkwatervoorziening met een rede, getiteld: „Onderzoek en Fantasie”.

Wilhelmus Franciscus Johannes Marie Krul werd 4 December 1893 te Breda geboren. In 1911 werd hij kadet der genie aan de Koninklijke Militaire Akademie te Breda. In 1914 werd hij 2de luitenant der genie. Na bevordering tot 1ste luitenant in 1916 ging hij in 1921 tot het reservekader over bij zijn benoeming tot ingenieur 2de klasse bij het Rijksinstituut voor drinkwatervoorziening. Een jaar later volgde hij na het aftreden van de toenmalige directeur W. Hanegraaff deze in diens hoedanigheid op. Van 1926 af heeft hij meermalen studieopdrachten aangenomen en vervuld van de Section d'hygiène van de volkenbond. In 1934 werd hij vice-voorzitter van het Congrès Internationale des Travaux d'hygiène publique te Genève. In 1937 bracht hij na een studiereis naar Polen een verslag uit aan het Ministerie van Nijverheid omtrent de rentabiliteit van waterleidingaanleg in de omgeving van Warschau. In 1939 maakte hij in opdracht van een combinatie van Nederlandse industriëlen en banken een studiereis naar Egypte. Sedert 1936 is hij voorzitter van de Sectie Nederland der Association d'hydrologie scientifique (dochtervereniging van de Union de Géodésie en de Geophysique Internationale) (U. G. G. I.), voorzitter van de afdeling voor Gezondheidstechniek van het Kon. Instituut van Ingenieurs en onder-voorzitter van het Nederlands Congres van Openbare Gezondheidsregeling.

Een groot aantal publicaties heeft van zijn hand het licht gezien op het gebied van watervoorziening, hydrologie en gezondheidstechniek.

Prof. dr ir P. M. Heertjes aanvaardde 11 Juni 1947 het hoogleraarsambt in de afdeling der scheikundige technologie aan de Technische Hogeschool om onderwijs te geven in de scheikundige technologie met een rede, getiteld: „Chemische technologie en chemische techniek”.

Pieter Martinus Heertjes werd 18 December 1907 te Monnickendam ge-

boren. Hij doorliep de H. B. S. te Batavia en studeerde van 1926–1932 aan de Technische Hogeschool te Delft, waar hij 24 Juni 1932 het diploma van scheikundig ingenieur met lof verwierf.

22 December 1938 promoveerde hij tot doctor in de technische wetenschap na het verdedigen van een proefschrift, getiteld: „Dichtheidsmetingen van vezels en enkele toepassingen hiervan”, waarbij prof. dr ir H. I. Waterman als zijn promotor optrad. 1 April 1933 trad hij bij prof. Waterman in dienst als assistent bij de scheikundige technologie aan de Technische Hogeschool. Met ingang van 14 Maart 1938 werd hij belast met het geven van onderwijs in de scheikundige technologie, nadat hij reeds in 1935 was toegelaten als privaattoecent om onderwijs te geven in de scheikundige technologie der kleurstoffen. 1 April 1939 volgde zijn benoeming tot lector in de scheikundige technologie. Van 20 November 1945 tot en met 3 Juni 1946 werd hij op non-activiteit gesteld in verband met zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Van zijn hand verscheen een groot aantal publicaties op het gebied der chemische technologie.

Dr C. A. Lobry van Troostenburg de Bruyn aanvaardde 18 Juni 1947 het buitengewoon hoogleraarsambt in de afdeling der weg- en waterbouwkunde met een rede, getiteld: „De beteekenis van het water voor ontstaan en vergaan van onze bouwmaterialen”.

Cornelis Adriaan Lobry van Troostenburg de Bruyn werd in 1889 geboren. Hij studeerde aanvankelijk korte tijd aan de Technische Hogeschool te Delft voor mijningenieur. Al spoedig ging hij echter na het afleggen van het Staatsexamen B over tot de studie in de scheikunde aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. Daar legde hij in 1912 het candidaatsexamen in de scheikunde af en in 1916 cum laude het doctoraal examen scheikunde, hoofdvak fysische chemie. In 1920 promoveerde hij cum laude na verdediging van een proefschrift, getiteld: „Bijdrage tot de kennis der passiviteit; onderzoekingen over ijzer en nikkel”. Het volgend jaar richtte hij te Amsterdam op het chemisch technisch laboratorium dr Lobry de Bruyn, dat in 1925 belangrijk werd uitgebreid tot proefstation voor mechanisch onderzoek van metalen, steen, cement, hout, enz. In 1939 werd hij benoemd tot Directeur van het C(entraal) I(nstituut) (voor) M(ateriaal) O(nderzoek). In verband daarmee trad hij in 1940 uit het laboratorium te Amsterdam. Van zijn hand verschenen tal van publicaties, waarvan enkele in samenwerking met zijn promotor prof. dr A. Smits in de verslagen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen; voorts over de eigenschappen en het onderzoek van verschillende metalen, verven en bouwmaterialen.

In later jaren van zijn wetenschappelijke arbeid heeft hij zijn aandacht in het bijzonder gewijd aan de aantasting „Corrosie” van bouwstoffen.

Hij was voorzitter van de Nederlands Chemische Vereniging en bestuurslid van de Bond voor materialenkennis.

Dr mr dr ir A. R. Veldman aanvaardde 25 Juni 1947 het buitengewoon hoogleraarsambt in de afdeling der algemene wetenschappen om onderwijs te geven in het recht van de industriële eigendom met een rede, getiteld: „Bescherming van spuurwerkresultaten”.

Allert Reinder Veldman, geboren 22 Januari 1909 te Adorp, verkreeg in 1933 het diploma van scheikundig ingenieur, promoveerde in 1937 tot doctor in de technische wetenschap, verkreeg in 1942 het diploma van meester in de rechten en promoveerde in 1946 tot doctor in de rechtswetenschap. Na in 1935 tot assistent van prof. dr ir H. I. Waterman te zijn benoemd, volgde in 1938 een benoeming bij de International Hydrogenation Engineering and Chemical Company (een tot de Koninklijke-Shell-Groep behorende octrooi-belangenmaatschappij), vervolgens in 1942 een benoeming bij het secretariaat van Curatoren der Technische Hogeschool en in 1947 een benoeming bij de Octrooiafdeling der Staatsmijnen in Limburg.

8. Lijst van rectores magnifici en secretarissen van de Senaat sedert de oprichting der Technische Hogeschool.

Studiejaar	Rector Magnificus	Secretaris v. d. Senaat	Opmerkingen
1905—1906 1906—1907	Dr ir J. Kraus Dr S. Hoogewerff	Mr B. H. Pekelharing	} Wegens benoeming tot Minister van Waterstaat op 17 Augustus 1905 afgetreden als rector magnificus.
1907—1910 1910—1913 1913—1916 1916—1919 1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924 1924—1925 1925—1926	Ir S. G. Everts Dr ir J. Cardinaal Ir W. K. Behrens Ir J. C. Dijkhoorn Dr M. de Haas Ir J. Nelemans Ir J. A. G. v. d. Steur L. A. van Royen Ir C. L. v. d. Bilt Dr ing. C. Feldmann Dr ir G. v. Iterson Jr	Ir I. Franco Dr M. de Haas Ir C. L. v. d. Bilt Dr L. H. Siertsema Ir J. Nelemans Ir J. A. G. v. d. Steur L. A. van Royen Dr ing. C. Feldmann Dr ir G. van Iterson Jr Dr G. A. F. Molengraaff Ir W. H. L. Janssen van Raay	
1926—1927	Ir W. H. L. Janssen van Raay	Ir N. C. Kist	
1927—1928 1928—1929 1929—1930 1930—1931 1931—1932 1932—1933	Ir N. C. Kist T. K. L. Sluyterman Ir F. Westendorp Dr ing. ir H. S. Hallo Dr ir H. ter Meulen Ir J. A. Grutterink	T. K. L. Sluyterman P. Meyer Dr ing. ir H. S. Hallo Dr ir H. ter Meulen Ir J. A. Grutterink Dr J. G. C. Volmer Dr J. G. Rutgers	} In verband met zijn aftreden als gewoon hoogleraar op 1 Jan. '33 werd dr J. G. C. Volmer op 7 Dec. '32 vervangen als secretaris van de Senaat door dr J. G. Rutgers.
1933—1934	Dr J. G. Rutgers	Ir G. H. de Vries Broekman	
1934—1935 1935—1936	Dr W. Reinders Ir G. Diehl	Ir G. Diehl Dr F. E. C. Scheffer Jhr dr G. J. Elias	} Wegens gezondheidsredenen werd dr F. E. C. Scheffer met ingang van 1 ^o Maart 1936 vervangen als secretaris van de Senaat door Jhr dr G. J. Elias.

Studiejaar	Rector Magnificus	Secretaris v. d. Senaat	Opmerkingen
1936—1937	Jhr dr G. J. Elias	Dr ir C. B. Biezeno	} Wegens aftreden van de rector magnificus en de secretaris van de Senaat werd dr ir C. J. v. Nieuwenburg met ingang van 15 Mei 1940 met de waarneming van beide functies belast. Met ingang van 25 Mei 1940 trad dr H. B. Dorgelo als secretaris van de Senaat op.
1937—1938	Dr ir C. B. Biezeno	Dr ir J. A. Schouten	
1938—1939	Dr ir J. A. Schouten	Dr J. A. Veraart	
1939—1940	Dr J. A. Veraart	Dr ir H. I. Waterman	
Mei 1940—	Dr ir C. J. van	Dr H. B. Dorgelo	
Febr. 1942	Nieuwenburg		
April '42—	Dr H. B. Dorgelo	Ir J. Muysken	
7 Sept. '43			
1943—1944	Ir J. Muysken	Dr ir H. G. Nolen	
Juni 1945—	Dr ir H. J. van der	J. M. Tienstra	
1946	Maas		
1946—1947	J. M. Tienstra	Dr ir H. I. Waterman	

9. Ere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hogeschool.

Datum van het Senaatsbesluit	NAAM	PROMOTOR	Opmerkingen
19 Dec. 1906	† Dr A. Kuyper † Dr J. Bosscha † Ir G. van Diesen Prof. ir J. Kraus † Ir C. Lely	} Dr S. Hoogewerff } Ir S. G. Everts Ir J. F. Klinkhamer	Toespraken tot de eredoctoren 8 Januari 1907. Gezondheidsredenen verhinderden de benoemde het ere-diploma persoonlijk in ontvangst te nemen.
20 Dec. 1907	† Dr P. J. H. Cuypers † Prof. dr ir J. H. van 't Hoff		
17 Dec. 1908	† Ir R. D. M. Verbeek	Dr G. A. F. Molengraaff	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1909.
16 Dec. 1911	† Dr J. Lorié	Dr H. G. Jonker	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1912.
20 Juni 1913	† Ir J. L. Cluysenaer	Ir W. K. Behrens	Toespraak tot de eredoctor 19 September 1913.
8 Dec. 1916	† Ir A. C. C. G. van Hemert Ir G. W. van Heukelom † Ir G. L. F. Philips	} Ir J. Nelemans Dr W. Reinders Dr M. de Haas	Toespraak tot de eredoctoren 8 Januari 1917. Toespraak tot de eredoctor 7 Maart 1918.
23 Jan. 1918	† Prof. dr H. A. Lorentz		
16 Dec. 1918	† Ir J. Schroeder van der Kolk	Ir N. C. Kist	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1919.
28 Nov. 1919	† Prof. dr H. Kamerlingh Onnes	Dr L. H. Siertsema	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1920.
26 Mei 1922	† Prof. C. P. Holst Gzn	Ir J. A. G. van der Steur	Toespraak tot de eredoctor 2 Juni 1922.
8 Dec. 1924	† Dr H. P. Berlage	Ir J. A. G. van der Steur	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1925.
25 Mei 1925	† Dr ir F. G. Waller	Dr J. G. C. Volmer	Toespraak tot de eredoctor 6 October 1925.
6 Dec. 1927	† Ir N. Wing Easton	Dr G. A. F. Molengraaff	Toespraak tot de eredoctor 9 Januari 1928.
3 Dec. 1928	† Ir C. F. Stork † Sir H. W. A. Deterding	L. A. van Royen Dr J. G. C. Volmer	Toespraken tot de eredoctoren 13 Maart 1929.

Datum van het Senaatsbesluit	NAAM	PROMOTOR	Opmerkingen
16 Juni 1930	Prof. ir F. K. T. van Iterson † Ir P. Joosting Ir J. A. Ringers	Ir A. J. ter Linden Ir N. C. Kist Ir G. H. van Mourik Broekman	Toespraken tot de eredoctoren 22 September 1930.
5 Dec. 1933	Prof. G. Holst	Dr M. de Haas	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1934.
30 Nov. 1937	Ir M. H. Damme	Dr ir W. Th. Bähler	Toespraak tot de eredoctor 8 Januari 1938.
28 Nov. 1946	Ir W. J. H. Harmsen	Ir J. W. Thierry	Toespraken tot de eredoctoren 8 Januari 1947.
	Ir W. Hupkes	Ir F. Westendorp	
	A. Plesman	Dr ir H. J. van der Maas	
19 Juni 1947	Ir D. P. Ross van Lennep	Dr ir H. I. Waterman	Toespraak tot de eredoctor 15 September 1947.
	Dr A. Stoll	Dr ir G. van Iterson Jr	

10. Lijst van in 1946–1947 voor het eerst ingeschreven studenten.

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Abarbanel, J.	Magelang, 26 Augustus 1923	E ₁
Abbing, Mej. D. W. C.	Amsterdam, 6 November 1928	N ₁
Abrahamse, J. C.	Delft, 12 October 1928	T ₁
Adank, L. W. C.	Breda, 19 Juli 1910	W ₁
Addink, J.	Winterswijk, 18 Juni 1929	E ₁
Aerts, G. M.	IJzendijke, 11 April 1912	E.L.
Aits, M.	Renkum, 6 November 1928	T ₁
Akerboom, C. H.	Boskoop, 30 Augustus 1926	S ₁
Akkerman, H.	Krommenie, 13 Februari 1925	C ₁
Alblas, W. H.	's-Gravenhage, 18 April 1924	E ₁
Alers, L. J. T.	Bandoeng, 9 Februari 1926	E ₁
Alink, H. F. M.	Enschede, 1 Mei 1927	E ₁
Altena, G. J. J.	Hengelo (O.), 16 April 1928	T ₁
Amstel, H. R. van	Haarlem, 30 October 1928	W ₁
Anema, J. H.	Batavia, 31 Augustus 1929	M ₁
Appels, D. F. J.	Driebergen, 23 October 1922	B ₁
Aris, D. J. B.	Hoogezand, 20 April 1928	W ₁
d'Arnaud van Boeckholtz, J. J.	Semarang, 24 Mei 1928	C ₁
Arnoldij, R.	Amsterdam, 6 Mei 1929	C ₁
Asselt, B. J. van	Deventer, 17 Januari 1928	V ₁
Assen, J. M. van	Rotterdam, 18 December 1928	T ₁
Baars, R.	Batavia, 6 Juli 1924	C ₁
Baaijens, M. J. M.	Boxtel, 9 September 1924	W ₁
Bakker, H. J.	Goes, 18 Februari 1929	V ₁
Bakker, H. L.	Eindhoven, 27 December 1927	E ₁
Bakker, J. C.	Emmerick, 13 Mei 1911	E.L.
Bakker, P. J.	Bennebroek, 12 October 1928	T ₁
Bakkers, K. P.	Ermelo, 22 Juni 1928	B ₁
Baller, J. F. W.	Amsterdam, 2 December 1924	C ₁
Barbas, J. E.	Salatiga, 12 Mei 1925	C ₁
Bard, P. G.	Bazel, 30 November 1927	M ₁
Barkey, J. A.	Meester Cornelis, 11 Februari 1924	T ₁
Bart, J. T.	Rotterdam, 10 Maart 1927	W ₁
Barten, P. G. J.	Amsterdam, 1 December 1927	N ₁
Bartheld, M. van	Malang, 5 December 1922	C ₁
Baumgarten, W. A.	Rijswijk (Z.H.), 15 April 1924	W ₁
Baurdoux, A. H.	Goes, 14 September 1929	C ₁
Becker, T. F. P.	Almelo, 18 November 1924	S ₁
Beckering Vinckers, H.	Lyndhurst (U.S.A.), 24 Januari 1927	B ₁
Beckers, H. J. M.	Amstenrade, 27 October 1927	M ₁
Beeftink, G. B.	Rotterdam, 17 October 1928	W ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Beek, A. van	Rotterdam, 17 Maart 1927	W ₁
Beek, J. van	Utrecht, 5 December 1926	V ₁
Beek, W. V. C. van	Amboina, 16 Maart 1926	N ₁
Beek, G. F. van der	Rotterdam, 2 Juni 1922	E.L.
Beelaerts van Blokland, V. J. G.	Heerjansdam, 19 April 1928	V ₁
Beenhakker, C.	Sliedrecht, 15 Februari 1929	C ₁
Beenker, J. H. J.	Arnhem, 16 Juni 1928	W ₁
Beersma, C. P. J.	Eijgelshoven, 8 Augustus 1928	V ₁
Beiboer, F. G.	Utrecht, 2 April 1925	W ₁
Bekedam, H. E. J.	Rotterdam, 29 September 1924	W ₁
Bekkers, P. M. H.	Venlo, 26 Februari 1925	E ₁
Bellem, E.	Meppel, 21 Januari 1923	E ₁
Bellingwout, J. J.	Semarang, 9 Mei 1923	T ₁
Bemmelen, H. M. van	Den Helder, 9 Februari 1929	W ₁
Beneken gen. Kolmer, J. H. A.	Arnhem, 17 April 1927	W ₁
Berdenis van Berlekom, H. A.	Haarlem, 18 April 1928	C ₁
Berg, J. J. W. H. M.	Hilversum, 4 Februari 1929	W ₁
Berg, P. G.	Meester-Cornelis, 1 October 1928	W ₁
Berg, D. J. van den	Nijmegen, 26 November 1926	W ₁
Berger, J.	Wageningen, 13 Juli 1929	N ₁
Bergh, H.	Weesp, 6 Februari 1926	V ₁
Bergman, H. A. H. M.	Velsen, 12 Februari 1927	T ₁
Berkel, E. C.	Rotterdam, 10 Mei 1928	T ₁
Berkel, F. C. A. A. van	Eindhoven, 14 Juli 1927	S ₁
Berkepeis, B.	Arnhem, 4 Mei 1927	N ₁
Berkum, P. A. van	Alphen a/d Rijn, 11 November 1927	E ₁
Bersma, P. C.	Rotterdam, 3 Juli 1921	C ₁
Berts, R. H.	Soerabaja, 3 December 1927	C ₁
Besseling, J. F.	Enschede, 10 Maart 1928	V ₁
Bessems, J.	Maastricht, 20 December 1927	M ₁
Best, E.	Amsterdam, 6 April 1926	V ₁
Besten, A. den	Monster, 25 Februari 1928	E ₁
Bettman, R.	Haarlem, 11 Maart 1928	T ₁
Beuving, L.	Zweeloo, 10 October 1927	C ₁
Bezemer, H. C.	Batavia, 8 Juli 1926	V ₁
Bie, A. van der	Leiden, 22 Februari 1928	T ₁
Bienfait, A.	Helmond, 19 Augustus, 1928	T ₁
Bierhuizen, F. M.	Paree, 18 Februari 1924	B ₁
Biesot, J.	's-Gravenhage, 22 December 1927	T ₁
Billroth, F. M.	Magelang, 1 Mei 1913	E.L.
Blaricum, J. P. C. van	Rotterdam, 27 Maart 1929	W ₁
Bliek, J. A. van der	Goes, 28 September 1928	V ₁
Bloemheuvel, M. H.	Amersfoort, 29 November 1926	B ₁
Bloemink, H.	Marbau, 23 April 1925	T ₁
Blok, P.	Atamboea, 1 Februari 1924	E ₁
Blokhuis, G.	Doetinchem, 13 Mei 1928	W ₁
Blokker, N. J.	Alkmaar, 24 Augustus 1925	E ₁
Blokland, J.	Soerabaja, 26 Juli 1926	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Blokland, P.	Papendrecht, 18 Maart 1920	C ₁
Blom van Assendelft, W. A. G.	Bergen op Zoom, 22 Februari 1926	C ₁
Blonk, A. P.	Huizum, gem. Leeuwarderadeel 13 Augustus 1928	T ₁
Boekwijt, H. A. M.	Magelang, 24 Maart 1923	C ₁
Boele, A. H. L.	Arnhem, 15 September 1928	V ₁
Boer, E. de	Vlagtwedde, 25 Februari 1925	T ₁
Boer, H. J. de	Groningen, 22 Augustus 1922	W ₁
Boer, J. B. de	Haarlem, 22 Maart 1929	C ₁
Boer, J. de	Tilburg, 24 Maart 1929	C ₁
Boer, J. K. de	Zuidlaren, 16 Februari 1928	C ₁
Boer, M. de	Gaasterland, 15 April 1927	W ₁
Boerboom, B.	Nijmegen, 2 Januari 1929	W ₁
Boerema, H. B.	Groningen, 9 September 1922	E ₁
Boerman, J.	Kampen, 8 Mei 1927	C ₁
Boers, M. W. A.	Sittard, 7 Juli 1922	E.L.
Boersma, R.	Opënde, 21 Februari 1923	C ₁
Boertje, H. J. C.	Dordrecht, 14 December 1923	T ₁
Bogaards, J.	's-Gravenhage, 24 November 1926	B ₁
Bogaards, A. H.	's-Gravenhage, 28 Juli 1928	B ₁
Bogaerde, G. H. van den	Alkmaar, 1 Januari 1928	C ₁
Bollee, B.	Doorn, 31 Augustus 1920	E ₁
Bommel, F. P. van	Osnabrück, 6 Januari 1929	W ₁
Bondam, J.	Soerabaja, 16 Februari 1924	T ₁
Bonebakker, J. A.	Amsterdam, 7 Juni 1928	E ₁
Bonekamp, G. A. T. M.	Maastricht, 18 Juli 1927	E ₁
Boogert, C. J.	Rotterdam, 4 Augustus 1929	V ₁
Boon, A. J.	's-Gravenhage, 6 December 1928	E ₁
Boon, J. M.	Zaandam, 10 Maart 1922	E ₁
Boorsma, H.	Monster, 18 September 1927	W ₁
Boot, J.	's-Gravenhage, 12 September 1924	B ₁
Bork, E. J. van	Amsterdam, 3 Mei 1924	W ₁
Bormans, L. G. P.	Heerlen, 10 Juni 1923	L.
Borsboom, A. C. H.	's-Gravenhage, 15 Januari 1929	E ₁
Bos, F.	Amsterdam, 11 Juli 1928	N ₁
Bos, J.	Rotterdam, 23 Juli 1928	S ₁
Bos, J. J.	Warffum, 14 April 1928	V ₁
Bos, H. J. van den	Oostvoorne, 20 Maart 1928	S ₁
Bosch, C. P. C.	Winkel, 20 November 1926	S ₁
Bosch, J. J. van den	Baarn, 20 Januari 1925	S ₁
Boshuizen, M.	Amsterdam, 7 September 1911	A.L.
Bosma, L. J. P.	's-Gravenhage, 16 Juni 1929	V ₁
Bosmann, G.	Zaltbommel, 5 November 1928	T ₁
Both, A. J.	Arnhem, 1 Juli 1924	C ₁
Both, J.	Amsterdam, 31 December 1928	W ₁
Botman, A. G.	Amsterdam, 5 September 1927	M ₁
Böttger, W. O. J.	Amsterdam, 22 October 1928	C ₁
Boulogne, H.	Rotterdam, 24 November 1924	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Bouman, G. H.	Rotterdam, 28 Mei 1923	E.L.
Bouman, P.	Soerabaja, 1 Augustus 1924	E ₁
Bouman, S. L.	Rotterdam, 3 Augustus 1928	W ₁
Brandenburg, J.	Rotterdam, 23 Juni 1927	C ₁
Brands, A. J.	Enschede, 26 November 1916	B ₁
Brands, J.	Haarlemmermeer, 31 Januari 1924	C ₁
Brederode, T.	Amersfoort, 31 Mei 1924	E ₁
Brederode, J. P. van	Haarlem, 11 Juli 1923	C ₁
Breejen, P. den	Hardinxveld, 10 Februari 1929	B ₁
Breeijen, H. J. den	's-Gravenhage, 3 Februari 1928	E ₁
Bregman, J.	Gouderak, 23 October 1927	C ₁
Bremer, G. J. W.	Pasoeroean, 7 Mei 1923	W ₁
Brenkman, J. A.	Gouda, 5 April 1925	T ₁
Bresters, J.	Croydon, 28 October 1928	C ₁
Breukers, K.	Bangil, 20 Augustus 1924	E ₁
Breukink, K. W.	Brummen, 19 November 1926	T ₁
Brink, T. W.	's-Gravenhage, 3 April 1928	E ₁
Brink, D. van den	Hilversum, 6 Mei 1924	C ₁
Brinkhorst, J. H.	Paree, 28 Mei 1924	C ₁
Broekhuijse, H. T. M.	Vleuten, 6 Januari 1928	T ₁
Broekman, P. M.	's-Gravenhage, 6 Mei 1928	E ₁
Brons, W. J. A.	Amsterdam, 6 December 1924	E ₁
Brouwer, E.	's-Gravenhage, 14 Februari 1927	S ₁
Brouwer, F. J. M.	Delft, 7 Juli 1927	V ₁
Brouwer, G.	Puttershoek, 18 October 1927	C ₁
Brouwers, J. A. C. T.	's-Gravenhage, 28 Augustus 1929	T ₁
Brouwers, L.	Blokker, 8 Maart 1927	E ₁
Brouwers, S. J.	Minnertsga, gem. Barradeel, 18 October 1927	W ₁
Bruggink, A.	Apeldoorn, 24 October 1927	V ₁
Bruggink, A. J.	Dinxperlo, 26 Januari 1926	T ₁
Brugman, F. W.	Semarang, 22 Januari 1925	T ₁
Brugman, H.	Hamborn (Duitsland), 19 Februari 1922	C ₁
Bruininga, R. A.	Soemenep, 22 Maart 1924	E ₁
Brummelen, H. van	Hilversum, 20 Juli 1927	C ₁
Brummelkamp, J.	Amsterdam, 11 Mei 1928	M ₁
Bruijn, J.	's-Gravenhage, 13 December 1927	T ₁
Bruijn, N. L. de	Wassenaar, 19 November 1928	C ₁
Bruyn, Kops, R. W. de	's-Gravenhage, 24 September 1923	C ₁
Bruyn, L. A. le	Maros, 17 October 1889	W ₁
Bückmann, J. L.	's-Gravenhage, 2 Januari 1928	W ₁
Buesink, B.	Pernis, 17 September 1927	T ₁
Buisman, J. J. I.	Enkhuizen, 1 Februari 1929	C ₁
Buiting, F. P.	Belfeld, 25 Januari 1924	E ₁
Buizert, H.	Maarssen, 24 Februari 1925	E ₁
Bulder, C. J. E. A.	Voorburg, 9 Mei 1928	T ₁
Bunte, A.	Utrecht, 4 Februari 1927	W ₁
Buntsma, W.	Waarder, 3 Maart 1929	V ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Buren, N. van	Rotterdam, 9 September 1927	T ₁
Burger, W. C. J.	Batavia, 19 Augustus 1924	C ₁
Burggraaf, A.	Leiden, 22 December 1928	C ₁
Buss, A. E. J.	's-Gravenhage, 28 Juli 1927	E ₁
Bussemaker, F.	Amsterdam, 10 Februari 1928	T ₁
Bussemaker, O.	Amsterdam, 10 Februari 1928	S ₁
Buytendijk, M. E. J.	Maastricht, 9 Juli 1928	C ₁
Buijze, J. C.	Papendrecht, 25 Januari 1924	C ₁
Bijkerk, J. C.	Steenwijkerwold, 7 Maart 1928	C ₁
Bijl, C. L.	Rotterdam, 13 Januari 1929	N ₁
Bijl, G. van der	Lemmer, 1 Juli 1924	C ₁
Bijleveld, H. O. B.	's-Gravenhage, 21 December 1923	W ₁
Bijleveld, J. G.	's-Gravenhage, 17 Juni 1921	C ₁
Bijvoet, J. A.	Kerkrade, 25 Februari 1926	E ₁
Canta, G. M.	Parijs, 25 Januari 1925	E.L.
Clercq, Mej. C. le	Oostburg, 11 Februari 1928	T ₁
Coehoorn, W.	Bolsward, 10 October 1927	V ₁
Cohen, A.	Malang, 15 September 1927	C ₁
Cohen, C. E.	Batavia, 30 April 1928	E ₁
Convent, C. C. G.	Zaandam, 26 Februari 1923	C ₁
Cools, J. J.	Berg en Terblijt, 6 December 1927	V ₁
Coops, J. J.	Bussum, 15 Juli 1928	W ₁
Copier, O.	Leerdam, 1 November 1929	V ₁
Coppens, M. J. M.	Borkel en Schaft, 25 Juli 1921	N ₁
Corée, L. D.	Leeuwarden, 20 December 1924	C ₁
Cosquino de Bussy, M. E. le	Utrecht, 21 Juli 1925	W ₁
Court, H. de la	Leiden, 21 Augustus 1929	C ₁
Couvret, H.	Utrecht, 11 Juli 1924	C ₁
Cox, B.	Leiden, 21 Januari 1926	M ₁
Cox, D. H.	Balikpapan, 3 October 1925	B ₁
Cox, P. J. M.	Utrecht, 3 September 1928	V ₁
Cremer, E.	's-Gravenhage, 18 Juni 1928	V ₁
Cremer, W. L.	's-Gravenhage, 9 Januari 1923	W ₁
Croes, J. N.	Malang, 3 Juli 1928	C ₁
Cuypers, H. H.	Mataran, 31 Augustus 1928	C ₁
Daamen, C. D.	Wassenaar, 18 September 1927	W ₁
Daatselaar, C. J. van	's-Gravenhage, 20 Augustus 1925	E ₁
Dake, J. A.	's-Gravenhage, 19 Januari 1927	E ₁
Dalen, G. van	Amsterdam, 16 Februari 1927	V ₁
Dalen, J. van	Vollenhove, 8 Augustus 1927	E ₁
Dalman, H. H.	Semarang, 20 Februari 1923	V ₁
Dam, C. van	Leiden, 7 October 1928	W ₁
Dam, C. L. van	Vught, 13 Maart 1929	E ₁
Dam, P. G. van	Rotterdam, 10 Augustus 1927	C ₁
Dam, R. W. E. van	Amersfoort, 10 December 1927	C ₁
Damme, C. van	Rotterdam, 26 April 1922	C ₁
Dantzig, J. van	Hillegersberg, 28 Februari 1929	T ₁
Dart, E. K.	Amsterdam, 9 Februari 1929	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Datema, L. H.	den Ham, gem. Aduard, 6 September 1928	T ₁
Deckers, W. H. H.	Roermond, 10 Juli 1926	B ₁
Deenen, L. B. M.	Heerlen, 2 Juli 1928	M ₁
Degenars, T.	Medan, 30 October 1921	C ₁
Deinum, B.	Bodjongpitjoeng, 28 Augustus 1923	C ₁
Dekker, A.	Middelburg, 22 Juli 1929	L ₁
Dekker, G.	Voorburg, 24 Juli 1926	C ₁
Dekker, H.	Rotterdam, 9 November 1927	W ₁
Dekker, J. C.	Obdam, 31 Januari 1927	W ₁
Dekker, J. W.	Wormerveer, 22 Maart 1928	T ₁
Deknatel, J. W.	's-Gravenhage, 17 Mei 1929	W ₁
Delcour, J.	's-Gravenhage, 3 Juli 1929	N ₁
Dert, L. F.	Vlissingen, 23 Mei 1922	S ₁
Deuschle, R. G.	Amsterdam, 20 April 1928	E ₁
Diekhuis, J. K.	Warffum, 30 Januari 1928	W ₁
Diels, J. C.	Dreumel, 24 Juni 1925	E ₁
Dinther, P. J. M. van	's-Hertogenbosch, 7 Juli 1928	E ₁
Dirkmaat, J.	Broek op Langendijk, 3 September 1927	E ₁
Ditmar Jansse, H. F. G.	Djakakarta, 31 October 1924	T ₁
Dobson, R. J. C.	Salatiga, 24 September 1925	S ₁
Doetjes, A. J.	Woluwe, Saint-Lambert, 14 Augustus 1929	N ₁
Dommerholt, G.	Tjepoe, 4 April 1924	T ₁
Don, C.	Velsen, 14 Juli 1929	C ₁
Donath, C. D.	Amsterdam, 13 Juni 1928	S ₁
Donkersloot, J. A. H.	Rotterdam, 26 Januari 1928	L ₁
Dooge, J.	's-Hertogenbosch, 11 Augustus 1927	M ₁
Doorenbos, C. J.	Groningen, 21 November 1928	W ₁
Dorth, G. H. van	Almelo, 18 April 1924	T ₁
Douwes, J.	Amsterdam, 26 November 1927	W ₁
Dreumel, J. G. van	Groningen, 6 Februari 1928	C ₁
Drunen, J. M. van	Rotterdam, 6 Augustus 1928	W ₁
Dufour, R.	Steenwijk, 9 November 1927	N ₁
Dun-Baars, Mevr. F. S. P. van	's-Hertogenbosch, 18 Januari 1911	E.L.
Duste, M. F.	Herwijnen, 28 April 1924	W ₁
Duijn, C. van	Katwijk, 11 April 1924	L
Duijn, M. van	Rotterdam, 19 Juni 1928	W ₁
Duijs, A.	Cheribon, 14 November 1926	C ₁
Duijvenbode, J. van	Amsterdam, 23 September 1927	S ₁
Duijvestijn, A. J. W.	's-Gravenhage, 10 December 1927	E ₁
Dwingelen, F. J. van	Zeist, 6 Juni 1929	C ₁
Dijk, P. H.	Bergen (N. H.) 10 Juni 1928	T ₁
Dijk, A. F. van	Waalre, 17 Februari 1921	W ₁
Dijk, G. A. van	Zwolle, 18 Juli 1928	V ₁
Dijk, J. J. van	's-Gravenhage, 1 Februari 1929	C ₁
Dijk, S. van	Sneek, 29 October 1926	V ₁
Dijkmans, M. J.	Malang, 5 December 1922	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Dijksman, A. P.	Nieuwerkerk a/d IJssel, 6 Mei 1922	W ₁
Dijkstra, C.	Magelang, 14 September 1925	W ₁
Dijkstra, J.	Drachten, 12 Juni 1928	V ₁
Dijkstra, R. S.	Sneek, 4 September 1923	L ₁
Eck, J. M. van	Culemborg, 22 Augustus 1915	T ₁
Edwards van Huyen, E.	's-Gravenhage, 21 Juli 1923	N ₁
Ee, M. A. van	Sawah Loento, 24 Mei 1925	C ₁
Eede, B. W. van	Deventer, 15 October 1920	C ₁
Eenschooten, A.	Kampen, 27 April 1926	C ₁
Egge, P. A.	Rotterdam, 17 September 1928	C ₁
Ehrencron, B.	Batavia, 13 October 1924	E ₁
Eigeman, J.	Rotterdam, 1 September 1928	W ₁
Eikelboom, B. C. T.	Bergambacht, 25 October 1928	C ₁
Eikelenboom, J. C.	Abcoude-Baambrugge, 13 Maart 1928	E ₁
Elemans, J. H. W.	Ravenstein, 27 September 1927	B ₁
Ellens, J. W.	Ede, 15 April 1928	C ₁
Ellinger, J. E. F.	Soerabaja, 4 September 1924	T ₁
Endert, J.	Buitenzorg, 31 Maart 1922	C ₁
Engelbert van Bevervoorde, F. H. W.	Serón, Almeria, (Spanje), 13 Juni 1929	E ₁
Engelen, J. P. J.	Roermond, 21 Juli 1929	E ₁
Enklaar, F. H. J.	Zwolle, 10 September 1928	C ₁
Enschedé, D. J.	Groningen, 23 Mei 1923	C ₁
Entrop, R. E.	Curaçao, 18 Januari 1928	T ₁
Entzinger, W. A.	Batavia, 20 Maart 1926	C ₁
Eppinga, G. L.	Rijssen, 4 Mei 1928	W ₁
Erk, G. A. van	Laren (N. H.), 8 Augustus 1927	T ₁
Erkelens, J.	Eindhoven, 4 September 1924	W ₁
Erp, J. C. van	Utrecht, 20 Februari 1924	E ₁
Eussen, H. K. A.	Semarang, 21 Augustus 1925	W ₁
Exel, G. A. van	's-Gravenhage, 24 September 1927	V ₁
Faber, H. A.	Amsterdam, 13 Juli 1929	C ₁
Feekes, R. G. M. P.	Semarang, 28 October 1925	B ₁
Feenstra, L.	Arnhem, 17 Februari 1926	E ₁
Feige, J. M. R.	Amsterdam, 11 October 1929	W ₁
Feld, F. A.	's-Gravenhage, 28 Juli 1927	W ₁
Fermin, A. H.	Eindhoven, 22 Juli 1924	C ₁
Ferrante, B. de	Paree, 21 Juli 1923	E ₁
Ferwerda, G. G. J.	Leeuwarden, 3 December 1922	W ₁
Feijter, J. de	Waterlandkerkje, 30 Januari 1928	W ₁
Fick, J. M.	Bergen op Zoom, 24 October 1927	T ₁
Fievez de Malines van Ginkel, A. H.	Salatiga, 25 Juni 1924	E ₁
Fleuren, A. J.	Rotterdam, 4 Maart 1929	W ₁
Flieringa, P.	Rotterdam, 13 October 1928	M ₁
Flinterman, J.	's-Gravenhage, 22 October 1927	C ₁
Flohr, H. A.	Cheribon, 13 October 1919	C ₁
Fockens, P.	Amsterdam, 14 Maart 1926	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Fokkinga, G. Y.	Tegal, 19 Januari 1923	V ₁
Fokkinga, Y. J.	Salatiga, 31 Augustus 1925	N ₁
Fortuin, J. M. H.	Hillegersberg, 30 September 1927	T ₁
Franck, H. J.	Semarang, 7 September 1922	T ₁
Francke, A.	Oostkapelle, 8 April 1928	T ₁
Fransen, A.	Amsterdam, 12 Mei 1924	E ₁
Free, J. A.	Oude Pekela, 27 Januari 1925	W ₁
Frijn, R. J.	Batavia, 25 December 1927	V ₁
Gaag, P. C. J. van der	Schiedam, 19 October 1928	C ₁
Gakeer, A. C. J.	Varinfroy (Frankrijk), 23 September 1928	W ₁
Gabriëls, H. L. J.	Semarang, 4 November 1921	E ₁
Galjaard, C. J.	Helmond, 6 Juni 1926	T ₁
Gast, L. M. L.	Eindhoven, 12 Maart 1927	W ₁
Gasteren, L. J. van	Culemborg, 29 Juli 1926	C ₁
Geelen, C. F. J.	Born, 21 Juni 1927	T ₁
Geense, J. M.	Krabbendijke, 19 Juni 1924	C ₁
Geerling, R.	Amsterdam, 29 Augustus 1927	C ₁
Geertsma, J.	Leiden, 11 Juli 1922	W ₁
Gelder, A. de	Werkendam, 17 Juli 1928	V ₁
Gelder, W. van	Amsterdam, 9 October 1928	T ₁
Gelderloos, H. C.	Uithuizen, 8 December 1926	C ₁
Gelissen, M. J. W.	Heerlen, 16 September 1928	W ₁
Gerards, H. L. A.	Nuth (L.), 27 Augustus 1928	M ₁
Gerrits, H. J. M.	Nijmegen, 17 Maart 1929	E ₁
Gestel, C. J. G. van	Eindhoven, 1 Juli 1927	C ₁
Getreuer, M.	Berlin-Karlshorst, 30 April 1928	W ₁
Geurts, N. D.	Amsterdam, 8 Februari 1929	E ₁
Gielen, J. T. M.	Maastricht, 13 Februari 1928	W ₁
Giessen, J. H. van	Soest, 31 December 1928	V ₁
Giessen, J. A. van der	Hendrik Ido Ambacht, 11 Juli 1928	N ₁
Glas-Lindenbergh, Mevr. P. Z.	Hornhuizen, 14 September 1918	E.L.
Goede, B. F. de	Soest, 15 April 1928	C ₁
Goessens, L. H.	Maastricht, 17 November 1926	M ₁
Gonggrijp, H. S.	Paramaribo, 5 April 1923	T ₁
Goor, J. van	Delft, 25 Maart 1929	T ₁
Goossens, H.	Amsterdam, 16 April 1928	T ₁
Goot, A. van der	Soekaboemi, 15 September 1923	V ₁
Gorcom, H. J. M. van	Baarle-Nassau, 25 April 1925	W ₁
Goudswaard, H. P.	Heerlen, 17 September 1924	W ₁
Govaert, L. E.	Koepang, 12 Maart 1925	W ₁
Graaf, J. de	Rotterdam, 7 Februari 1928	T ₁
Graaf, S. J. de	Soerabaja, 7 October 1924	W ₁
Graaf, W. N. de	Leiden, 16 October 1928	T ₁
Graaf, J. van der	Delft, 27 Maart 1910	E.L.
Graaff, P. J. de	Vianen, 28 Juni 1922	W ₁
Grabowsky, A. I.	Hoorn, 7 October 1926	M ₁
Grauwelman, C. L. A.	Lochem, 31 Augustus 1925	W ₁
Gregorius, J. F.	Djokjakarta, 11 Augustus 1922	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Groen, T. J. de	Enschede, 3 December 1927	T ₁
Groeneveld, A. G. H.	Nijmegen, 30 Mei 1928	C ₁
Groeneveld, H.	's-Gravenhage, 24 April 1924	B ₁
Groeneveld, J.	Rhoon, 26 Augustus 1928	W ₁
Groenewegen, H.	Tjimahi, 21 September 1922	C ₁
Groot Wassink, J.	Rotterdam, 14 Juni 1928	T ₁
Groot, B. H. M. de	Tilburg, 20 December 1928	C ₁
Groot, J. de	Utrecht, 9 Juni 1924	C ₁
Groot, J. E. L. de	's-Gravenhage, 10 Januari 1926	T ₁
Groot, J. P. de	's-Gravenhage, 29 October 1928	C ₁
Groot, L. H. de	Rotterdam, 20 December 1928	W ₁
Groot, W. J. de	Amsterdam, 17 October 1928	C ₁
Grootheest, H. R. J. van	Utrecht, 29 Juni 1924	T ₁
Groothoff, A. C.	Heerlen, 19 Februari 1929	E ₁
Groothuis, K. A.	Soerabaja, 8 Juli 1922	E ₁
Gros, H.	Akkrum, 7 Juni 1917	V ₁
Grotenhuijs, B.	Hengelo, 5 Maart 1927	C ₁
Grotjohan, T.	Batavia, 18 Juli 1925	W ₁
Grupping, A. W. J.	Amsterdam, 12 Maart 1929	M ₁
Grupping, T. I. F.	Amsterdam, 4 Juni 1927	T ₁
Haagmans, M. J. G.	Kerkrade, 1 Maart 1928	E ₁
Haak, F. W.	Amsterdam, 24 Februari 1926	W ₁
Haalmeijer, J. A.	Naarden, 11 April 1922	W ₁
Haan, C. de	Bergen op Zoom, 5 December 1927	C ₁
Haan, D. W. de	Leiden, 7 September 1928	C ₁
Haan, R. J. A. den	Bandoeng, 2 April 1925	C ₁
Haane, T. A. N.	Maastricht, 15 Juni 1927	E ₁
Haar, M.	Selong, 3 Augustus 1924	V ₁
Haas, F. de	Utrecht, 21 Juni 1924	C ₁
Haas, T. de	Bandoeng, 2 Februari 1926	E ₁
Haasnoot, J.	Katwijk, 28 Februari 1927	C ₁
Haastert, J. J. M. van	's-Gravenhage, 30 Maart 1926	C ₁
Haayen, J. F. A.	Curaçao, 22 Maart 1926	B ₁
Haccou, W. A.	Sampang, 20 Mei 1926	E ₁
Hagen, G. H.	Heerenveen, 21 Maart 1928	C ₁
Hagenouw, M. H.	Jutfaas, 14 Maart 1911	B ₁
Hajema, R.	Bussum, 11 Februari 1929	B ₁
Halbmeijer, P. J.	Amsterdam, 5 Mei 1928	W ₁
Halfweeg, N. J.	Wembley, 9 Juni 1926	E ₁
Halk, B. E.	Rotterdam, 3 Juni 1929	C ₁
Ham, C. J. G.	Nijmegen, 8 Februari 1927	C ₁
Hamaker, L. M.	Rotterdam, 25 Juni 1926	N ₁
Han Lioe Hong	Djokjakarta, 31 Maart	E ₁
Han Swie Tik	Soerabaja, 26 Januari 1925	W ₁
Hanke, K. F. M.	Semarang, 16 September 1924	W ₁
Hanken, D. G.	Rotterdam, 18 Januari 1926	W ₁
Haring, C. J.	Madioen, 8 Januari 1925	E ₁
Harm, F. O.	Amsterdam, 22 December 1926	N ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Harnas, B.	Soerabaja, 8 Mei 1924	E ₁
Hart, C. 't	Rotterdam, 25 Juli 1927	C ₁
Hart, J. J. 't	's-Gravenhage, 4 December 1924	N ₁
Hart, H. J. P. van der	Amsterdam, 24 Juli 1928	W ₁
Hartman, A. W.	Haarlem, 28 Maart 1924	E.L.
Hartman, C.	Onstwedde, 25 Augustus 1924	C ₁
Hartman, Mej. A. D.	's-Gravenhage, 7 Maart 1930	T ₁
Hartogs, K.	Rotterdam, 2 September 1922	W ₁
Hasselbach, W. H.	Djonbang, 20 Maart 1924	E ₁
Hattink, O.	Almelo, 13 September 1927	W ₁
Have, A. ten	Beverwijk, 21 November 1927	E ₁
Haverkorn van Rijsewijk, H. C.	Oudenrijn, 20 Januari 1929	W ₁
Hazejager, P.	Rotterdam, 2 April 1926	C ₁
Heemstra, H. D. Baron van	Amersfoort, 16 Februari 1928	E ₁
Heer, C. de	Rotterdam, 16 Januari 1915	E.L.
Heeroma, N. H.	Eindhoven, 21 October 1928	E ₁
Hees, J. T.	Djakakarta, 16 October 1928	W ₁
Heesterman, P. J. R.	Maastricht, 15 Februari 1927	C ₁
Heesewijk R. G. van	Makassar, 2 Mei 1925	E ₁
Heetman, A.	Rotterdam, 6 Augustus 1924	E ₁
Heetveld, H.	Delft, 21 Januari 1929	M ₁
Heide, H. M. van der	Groningen, 4 Augustus 1922	W ₁
Heikens, H. J. E.	Groningen, 28 December 1922	W ₁
Hekke, C. J. van	Rotterdam, 26 Juli 1929	E ₁
Helder, J.	Utrecht, 10 Februari 1928	W ₁
Hellenberg, H. F.	Haarlem, 9 Juni 1928	B ₁
Hendriksen, A. R.	Voorst, 14 Augustus 1927	V ₁
Hengel, W. J. van	Rotterdam, 6 April 1927	E ₁
Hennepf, J.	Palembang, 8 November 1924	N ₁
Henskens, H. H.	Maastricht, 3 Augustus 1927	W ₁
Henssen, J. L. G.	Bocholtz, 14 Augustus 1926	M ₁
Herfst, L. P.	Leiden, 5 December 1924	S ₁
Hermans, J. M. A.	Heerlen, 2 Mei 1926	M ₁
Hermans, P. P. M.	Kerkrade, 11 November 1927	M ₁
Hermans, W. H. M.	Heerlen, 7 September 1927	E ₁
Hetteema, T.	Leeuwarden, 8 April 1924	C ₁
Hetzel, H. K.	Kota Baroe, 9 September 1924	E ₁
Heulen, G. van	Rotterdam, 12 April 1926	C ₁
Heuvel, G. J. L. R. van den	's-Gravenhage, 5 October 1925	C ₁
Heijboer, R. J.	Paree, 23 December 1925	E ₁
Heijden, A. Q. F. van der	's-Hertogenbosch, 8 April 1927	W ₁
Heijligers, H.	Voorburg, 26 November 1926	S ₁
Heijmerink, H. A.	Utrecht, 22 Februari 1928	C ₁
Heijn, H. J.	Zaandam, 4 Februari 1928	E ₁
Heijna, B. J.	Rotterdam, 27 April 1926	E.L.
Hiddema, W. A.	Tebing Tinggi, 7 October 1926	N ₁
Hillege, W. C.	Dordrecht, 12 Juli 1928	C ₁
Hillen, J. J.	Bandoeng, 10 Juli 1925	C ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Hilling, J. J.	Semarang, 23 Maart 1926	S ₁
Hoefman, H.	Amsterdam, 12 Februari 1926	C ₁
Hoek Bzn, W. J.	Leiden, 7 April 1924	W ₁
Hoek, G. B. van	Delft, 5 September 1927	C ₁
Hoek, A. W. J. van den	Pladjoe, 18 Februari 1928	W ₁
Hoeken, J. L. P. A. van	Leiden, 14 April 1927	N ₁
Hoekstra, F.	Roermond, 4 December 1922	C ₁
Hoekstra, J. S.	Almelo, 13 Mei 1924	C ₁
Hoekstra, W. M.	Delfzijl, 27 December 1926	E ₁
Hoenderkamp, F. T. A.	's-Gravenhage, 9 Maart 1928	W ₁
Hoepelman, J. D.	Amsterdam, 26 Februari 1924	E ₁
Hoepermanns, F. L.	Lintfort, 26 December 1926	T ₁
Hoesen, R.	Batavia, 19 November 1923	C ₁
Hoetink, B. J.	Hilversum, 21 Augustus 1927	W ₁
Hoeven, F. G. van der	Hilversum, 25 Maart 1927	M ₁
Hoey Schilthouwer Pompe, C. M. van	Amsterdam, 21 Juni 1925	E ₁
Hoffman, J. H.	Amsterdam, 29 April 1924	W ₁
Hoftijzer, W. P.	's-Gravenhage, 13 Maart 1929	E ₁
Hogendoorn, J. A.	's-Gravenhage, 3 Juli 1929	T ₁
Hogendijk, J.	Schoten, 9 Mei 1926	E ₁
Hogendijk, M. J.	Franeker, 24 Februari 1925	W ₁
Hogenhout, J. A.	Hengelo, 9 October 1925	S ₁
Hogenkamp, W. S.	Noorddijk, 16 Maart 1928	W ₁
Hol, A.	Vlagtwedde, 8 April 1923	N ₁
Hol Craanen, M. A.	Middelburg, 7 Februari 1929	C ₁
Holt, J. C. A. ten	Hengelo, 16 Maart 1929	T ₁
Holten, H. van	Rotterdam, 31 Januari 1927	T ₁
Holthe tot Echten, Mej. C. J. van	's-Gravenhage, 4 Januari 1923	E.L.
Holzhaus, E. A. J.	Amsterdam, 20 Juli 1929	W ₁
Hommens, E.	Bandoeng, 4 Juni 1924	E ₁
Homs, H. A.	Rotterdam, 18 Januari 1929	B ₁
Hon, P. L. de	Soerabaja, 14 Juni 1927	W ₁
Hondebrink, E. J. H.	Almelo, 2 Mei 1928	E ₁
Hooff, E. G. A. W. van	Tjepoe, 8 Augustus 1928	N ₁
Hooff, F.	Rotterdam, 27 Juli 1928	E ₁
Hooff, Mej. A. M. van der	Kloetinge, 28 Februari 1926	C ₁
Hoofman, J. C.	Boskoop, 14 December 1928	E ₁
Hoog, A. de	Rotterdam, 8 Januari 1927	C ₁
Hoogenraad, J.	's-Gravenhage, 7 Maart 1928	C ₁
Hoogeveen, C.	Rotterdam, 27 Januari 1928	B ₁
Hoogewerff, J. C.	Bandoeng, 27 Juni 1924	W ₁
Hoogewoning, H. C.	Amsterdam, 17 Augustus 1924	B ₁
Hoopen, H. F. ten	Hillegom, 27 November 1928	W ₁
Hoorman, H. C.	Schiedam, 30 September 1928	S ₁
Hoorn, W. H. C. ten	Amsterdam, 16 Juli 1922	E.L.
Hoorn, J. van	Zwolle, 6 November 1927	W ₁
Hoorn, J. P. H. van	Maastricht, 30 Mei 1925	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Hopman, H. T.	Batavia, 19 November 1924	B ₁
Horbach, P. M. H. M.	Gulpen, 15 Juni 1923	M ₁
Hornix, J. M. W. H.	Utrecht, 25 Februari 1929	T ₁
Horst, P.	Muntok, 20 Mei 1925	T ₁
Houbraken, H. S. J.	Eindhoven, 4 Februari 1923	W ₁
Houssaye, L. de la	Haarlem, 9 April 1928	W ₁
Hout, F. J. van der	Rotterdam, 7 September 1917	B ₁
Houtman, D.	's-Gravenhage, 17 November 1923	W ₁
Houven van Oordt, A. J. van der	Deventer, 7 Juli 1929	E ₁
Houwink, E. H.	Eindhoven, 18 Januari 1929	T ₁
Hoveijn, C. A.	Arnhem, 2 Juli 1927	W ₁
Höweler, Y. I.	Amsterdam, 3 December 1927	C ₁
Howes, C. N.	Bandoeng, 13 Januari 1925	E ₁
Hoytema, W. P. H. U. van	Arnhem, 12 Juli 1917	W ₁
Huber, F. D.	Amsterdam, 18 Augustus 1929	E ₁
Huigen, F. A. M.	's-Gravenhage, 19 September 1926	C ₁
Huizer, G. J.	Arnhem, 6 April 1929	C ₁
Hulshoff Pol, D. J.	Buitenzorg, 8 Mei 1928	W ₁
Hulsman, A. N.	's-Gravenhage, 23 Februari 1927	T ₁
Hulst, A.	Curaçao, 27 November 1928	C ₁
Huneus, W. H. G. P.	Baarn, 22 Maart 1923	B ₁
Huydts, E. J. C.	's-Gravenhage, 12 October 1929	W ₁
Huijsse, H.	Utrecht, 18 Augustus 1924	B ₁
Hijfte, H. M. van	Texel, 18 Juli 1928	E ₁
Hylkema, K. H.	Oruro (Bolivia), 26 December 1923	W ₁
Hijmans van Anrooij, H. A.	Soerabaja, 15 Januari 1925	V ₁
Ic, H.	Pasoeroean, 8 Maart 1923	V ₁
Ignatius, A.	Boskoop, 12 Augustus 1928	E ₁
Ike, J.	Groningen, 6 Januari 1927	C ₁
Ingen-Housz, P. C.	Teteringen, 6 December 1926	B ₁
Jacob, Mej. E. C. 's-	Amsterdam, 30 Augustus 1928	B ₁
Jacobs, W. P. L.	Batavia, 30 December 1924	E ₁
Jansen, B. H.	Delft, 20 April 1923	N ₁
Jansen, F. L.	Almelo, 6 April 1927	E ₁
Jansen, H. J.	Zwolle, 7 December 1927	W ₁
Jansen, J.	Emmen, 11 Februari 1928	W ₁
Jansen, J.	Amsterdam, 25 Februari 1926	T ₁
Janss, E. R. T.	Maastricht, 11 December 1928	M ₁
Janssen, C. J.	Utrecht, 22 Juli 1929	C ₁
Janssen, P. H. M. G.	Venray, 28 Maart 1926	W ₁
Japin, H. J.	Schiedam, 18 December 1927	E ₁
Jaski, C. J.	Batavia, 29 Juli 1925	T ₁
Jelgersma, J. H. N.	Zaandam, 8 Februari 1929	T ₁
Jellema, P. R.	Bandoeng, 27 Juni 1927	V ₁
Jellema, W. H.	Bandoeng, 2 Augustus 1923	B ₁
Jochems, W. A.	Amsterdam, 31 Augustus 1927	C ₁
Jong, F. de	Gorinchem, 24 Februari 1928	M ₁
Jong, G. J. de	Leiden, 29 October 1928	S ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Jongen, H. J.	Kerkrade, 29 Mei 1928	E ₁
Jongorius, H. A. E.	Jutphaas, 25 December 1924	W ₁
Jongh, S. J. J. de	's-Gravenhage, 25 Maart 1928	E ₁
Jongsma, H.	's-Gravenhage, 23 Mei 1927	C ₁
Jonker, C. M. J.	Westmaas, 16 Maart 1919	E.L.
Joosten, A. G.	Keulen, 25 Juli 1928	E ₁
Joosting Bunk, J.	Schoten, 15 Februari 1926	T ₁
Kager, H. J. M.	Hoogkarspel, 10 Augustus 1928	E ₁
Kam, J. A. van der	Branchville, 13 October 1924	E ₁
Kam, J. C. van der	Paree, 16 Juni 1923	E ₁
Kamm, J. L. F.	Rotterdam, 1 Juni 1923	E ₁
Kan, C. M.	Loemadjang, 24 November 1926	W ₁
Kandelaar, A. H. C.	Mijdrecht, 8 Mei 1926	C ₁
Kanters, A. W.	Hooge en Lage Zwaluwe, 11 Juli 1927	C ₁
Karseboom, J. W. F.	Heemstede, 15 September 1927	E ₁
Karssiens, A. H.	Amsterdam, 30 Maart 1926	S ₁
Karte, W. D.	Delft, 16 November 1927	W ₁
Kat, P. de	Amsterdam, 25 December 1924	W ₁
Katwijk, A. van	Leiden, 7 December 1922	C ₁
Kauffeld, A. J.	Rotterdam, 3 Maart 1927	C ₁
Kayser, R. A. J.	Venlo, 30 Maart 1920	W ₁
Kellenaers, J. L. V.	Kerkrade, 21 Januari 1927	M ₁
Keller, J. C.	Amsterdam, 2 November 1928	C ₁
Kelling, E. G. O.	Bandoeng, 24 Juni 1925	M ₁
Kerkhoff, A.	Haarlem, 14 September 1925	C ₁
Kernebeek, H. J. van	Amsterdam, 25 December 1924	C ₁
Kersber, W.	's-Gravenhage, 8 Januari 1930	T ₁
Kessler, A.	Velsen, 15 Februari 1928	T ₁
Kets, H.	Hummelo en Keppel, 13 December 1925	V ₁
Keulen, J. van	Vlaardingen, 6 Mei 1929	T ₁
Kho Oen Giok F.	Bandoeng, 30 November 1925	T ₁
Kho Yam Goan	Semarang, 27 Februari 1922	V ₁
Kiers, Mej. T. C.	Leiden, 6 Juli 1927	B ₁
Kievits, J. B. M.	Batavia, 20 Juni 1925	C ₁
Kipperman, T.	Amsterdam, 8 October, 1928	W ₁
Klaasen, H. P.	Amsterdam, 8 Februari 1928	C ₁
Klei, J. L.	Bandoeng, 14 April 1924	E ₁
Klein, A. M.	Soerabaja, 20 Februari 1921	E ₁
Klein, G. A.	Poerworedjo, 10 Februari 1923	E ₁
Klein, J. L.	Poerworedjo, 15 Januari 1922	W ₁
Klein, J. W. H.	's-Gravenhage, 11 April 1930	V ₁
Klein-Nibbelink, E. J.	's-Gravenhage, 7 Juli 1929	T ₁
Klein Obbink, H. A.	Utrecht, 6 Juli 1928	E ₁
Kleinegris, J. P.	's-Gravenhage, 25 Augustus 1928	E ₁
Kleijn, C. M.	Waalwijk, 15 Juli 1926	E ₁
Klift, H. A. van der	Nowewe (N. O. I.), 7 October 1923	S ₁
Klinge, L. N.	Rotterdam, 20 Juni 1929	T ₁
Klinkenberg, J. W.	Purmerend, 26 April 1921	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Klok, J.	Kollumerland en Nieuwkruisland, 30 April 1928	W ₁
Klomps, G. J.	Aalten, 17 Maart 1927	W ₁
Kloote, A. P.	Semarang, 10 September 1924	T ₁
Klop, B. J.	Groningen, 26 Maart 1929	C ₁
Kluft, H.	Amsterdam, 7 April 1927	E ₁
Knape, B.	Wassenaar, 8 Augustus 1924	W ₁
Knibbeler, F. J.	Heerlen, 27 November 1921	B ₁
Knobbout, J. A.	Hengelo, 14 September 1926	W ₁
Knols, F. M.	Maastricht, 26 Februari 1927	S ₁
Knuist, M. G.	Nijmegen, 26 Juni 1919	E ₁
Kocken, J. C.	Eindhoven, 14 Augustus 1922	W ₁
Kocken, M. A. H. M.	Ginneken en Bavel, 15 December 1928	W ₁
Kok, L.	Wijdewormer, 19 Januari 1929	T ₁
Kokshoorn, D.	Voorburg, 3 November 1924	C ₁
Kol, J.	Enkhuizen, 14 Maart 1928	W ₁
Kole, M. J.	's-Gravenhage, 13 December 1928	E ₁
Kolthof, W. B.	Hengelo, 12 Juli 1926	L ₁
Komen, G. J.	Amsterdam, 29 September 1928	E ₁
Könings, C. J.	Geleen, 2 Maart 1925	N ₁
Konings, P. P. M. G.	Swalmen, 27 Januari 1922	W ₁
Kool, G.	Wormerveer, 20 Augustus 1927	E ₁
Koolstra, G.	Leeuwarden, 2 October 1929	W ₁
Koomen, W.	Haarlem, 19 Februari 1921	W ₁
Koopmans, Mej. M. T. A. G. F.	Roosendaal en Nispen, 29 October 1926	T ₁
Koopmans, S.	Blokzijl, 29 Juni 1926	C ₁
Koops, H.	Groningen, 9 April 1929	C ₁
Koorn, B.	Koedijk, 13 Augustus 1928	C ₁
Korteweg, L.	Ooltgensplaat, 21 Maart 1928	C ₁
Korthals Altes, J. P.	Amsterdam, 2 Juli 1927	E ₁
Kortlandt, D.	Zeist, 12 October 1928	N ₁
Kortleven, S.	Maassluis, 15 Januari 1929	E ₁
Kostense, G. E.	Kruiningen, 27 Mei 1927	W ₁
Koster, H. J.	Groningen, 3 April 1924	C ₁
Kouwe, J. W. van der	Zwolle, 20 December 1928	M ₁
Kraaijeveld, H.	Cuxhaven, 5 April 1927	C ₁
Kramer, N. G.	Curaçao, 7 Februari 1927	T ₁
Kramers, M. L. M.	Den Helder, 2 Juli 1926	M ₁
Kranenburg, H. van	Rotterdam, 10 April 1929	W ₁
Kranendonk, J.	Rotterdam, 5 Februari 1920	E.L.
Krans, H. J.	Rotterdam, 17 Januari 1928	E ₁
Kreeke, C. M. van de	Vreeswijk, 12 Maart 1930	V ₁
Krekel, N. R. A.	Amsterdam, 9 Juli 1928	C ₁
Krekelberg, M. G. T.	Maasbracht, 13 Juli 1925	B ₁
Kreuger, F. H.	Amsterdam, 14 Mei 1928	E ₁
Kreijger, P. C.	Krommenie, 23 October 1923	C ₁
Kriens, J. C.	Dordrecht, 13 April 1929	N ₁
Krol, H.	Londen, 23 Mei 1928	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Krol, T.	Uithuizermeeden, 17 Januari 1929	C ₁
Krol, C. C. van der	Utrecht, 3 October 1928	W ₁
Krul, L.	's-Gravenhage, 20 April 1928	E ₁
Krul, W. E. M. C.	's-Gravenhage, 31 Juli 1928	T ₁
Krijnen, H.	Amsterdam, 18 Juni 1929	C ₁
Kselik, E. J. A.	Weenen, 6 Mei 1922	W ₁
Kuile, L. F. D. ter	Hengelo, 8 October 1928	C ₁
Kuiper, A.	Rotterdam, 29 December 1925	S ₁
Kuipers, E.	Djocjacarta, 16 November 1921	T ₁
Kuipers, R. H.	Rotterdam, 12 Januari 1928	T ₁
Kuis, J.	Wierden, 9 Februari 1929	T ₁
Kurstjens, J. G. H.	Tegelen, 22 Augustus 1928	E ₁
Kuijk, H. J. L. van	Roosendaal en Nispen, 30 Januari 1924	N ₁
Kuijken, A. W.	Soerabaja, 5 December 1925	E ₁
Kuijken, F. E.	Soerabaja, 15 October 1927	B ₁
Kuijper, A. J.	Terschelling, 7 December 1928	W ₁
Kwestro, J. P.	Leiden, 23 Februari 1929	C ₁
Laan, A. van der	Papendrecht, 19 Mei 1929	C ₁
Laar, G. van	Haarlem, 13 Januari 1929	T ₁
Laddé, E. E.	Amsterdam, 31 December 1927	B ₁
Lamboos, H. J. A.	Semarang, 5 December 1923	E ₁
Lambregts, J.	Zaandam, 14 Juli 1924	W ₁
Land, B.	Boelenslaan, gem. Achtkarspelen, 9 Augustus 1927	T ₁
Lange, H. J. R. de	Kota Radja, 6 October 1925	W ₁
Lange, J. M. F. de	Padang, 1 Maart 1924	S ₁
Lange, L. de	Rotterdam, 27 Juli 1923	S ₁
Lange, Mej. M. J. de	Rotterdam, 19 April 1928	B ₁
Ledder, N.	Wijk aan Zee en Duin, 20 April 1912	W ₁
Leede, P. W. de	Batavia, 24 Juli 1922	E ₁
Leenders, C. A. T.	Groesbeek, 25 Augustus 1927	C ₁
Leenman, C.	Amsterdam, 5 October 1923	C ₁
Leerdam, M. P. W. van	Oldenzaal, 11 November 1922	W ₁
Leest, P. van	Rotterdam, 2 October 1928	V ₁
Leeuw, A. de	Hilversum, 22 October 1924	B ₁
Leeuw, J. H. de	Amsterdam, 4 Januari 1929	W ₁
Leeuw, J. A. N. de	Vianen, 15 Maart 1927	W ₁
Leeuwe, H. C. A. van	Terneuzen, 4 Februari 1928	T ₁
Leeuwen, C. A. J. van	's-Gravenhage, 19 Augustus 1928	S ₁
Leeuwen, C. J. T. van	's-Gravenhage, 5 Mei 1926	E ₁
Leeuwendal, T. C.	Bangil, 15 Juni 1924	W ₁
Leeuwerik, J.	Beerta, 8 September 1925	V ₁
Lelieveldt, H. H. J.	Hillegersberg, 12 Mei 1928	B ₁
Lent, P. van	Bandoeng, 3 December 1926	V ₁
Leupen, C. L.	Arnhem, 19 April 1928	E ₁
Leupen, R. A.	Amsterdam, 18 Februari 1927	E ₁
Leverington, W.	Rotterdam, 23 Januari 1923	C ₁
Levison, M. A.	Leeuwarden, 25 Augustus 1924	N ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Leijdens, H.	Vlaardingen, 2 September 1929	W ₁
Leijds, W. J.	Campina, 1 Maart 1923	W ₁
Lhoest, L. L. X. M. G.	Brugge (België), 8 Juli 1927	T ₁
Li Swan Bie,	Batavia, 15 October 1925	T ₁
Lidt de Jeude, J. L. van	Padang, 1 November 1927	E ₁
Lie Hong Tjoen	Batavia, 15 November 1927	T ₁
Lie Tiam Tjoan	Batavia, 13 Maart 1927	N ₁
Liem Hiang Nio, Mej.	Parakan, 1 September 1928	T ₁
Liem Sian Hong	Semarang, 26 Augustus 1928	E ₁
Liem Tiauw Hien	Malang, 2 September 1920	C ₁
Liem Tjing Tien	Bodjonegoro, 4 Maart 1921	T ₁
Liemt, T. G. J. van	Haarlem, 12 April 1925	W ₁
Lier, P. J. van	's-Gravenhage, 7 October 1928	T ₁
Liesker, N. H. M.	's-Gravenhage, 7 October 1926	B ₁
Lievense, J.	Rotterdam, 9 April 1929	C ₁
Lievense, L. W.	Nieuwerkerk, 11 November 1924	C ₁
Ligtenberg, G.	Rijssen, 11 Februari 1924	E ₁
Lim Soei Tiang	Batavia, 13 September 1921	E ₁
Lim Tek Giau	Tasikmalaja, 4 December 1919	T ₁
Lim Wie Hong	Djatibarang, 11 Augustus 1920	W ₁
Linde, F. H. van der	Tilburg, 20 December 1927	V ₁
Lindeboom, H.	Oldebroek, 25 September 1924	V ₁
Linden Tol, W. van	Amsterdam, 6 Augustus 1927	E ₁
Linden, E. van der	Kornwerderzand, 24 Juni 1929	C ₁
Linden, G. A. C. van der	Eindhoven, 5 November 1923	E ₁
Lint, H. van de	Haarlem, 24 April 1925	C ₁
Lippe, J. C. van der	's-Gravenhage, 13 December 1928	C ₁
Lips, B. M.	Milaan, 10 November 1924	W ₁
Lisser, J.	Soerabaja, 8 Augustus 1925	E ₁
Lobrij van Troostenburg de Bruijn, C. A.	Amsterdam, 14 Juni 1928	N ₁
Loeb, P. E. O. F.	Amsterdam, 6 October 1926	B ₁
Loenen, G. van	Djokjakarta, 1 Juni 1927	C ₁
Lohuizen, H. P. S. van	Rotterdam, 28 Februari 1928	C ₁
Lokhorst, J. van	Woerden, 25 Februari 1923	C ₁
Lommen, F. H.	Batavia, 21 Juli 1925	T ₁
Lont, S.	Batavia, 3 Maart 1923	T ₁
Loo, J. P. van der	's-Gravenhage, 29 December 1927	C ₁
Loo, R. M. van der	Nieuw-Lekkerland, 23 December 1927	C ₁
Loof, H. W.	's-Gravenhage, 19 Augustus 1929	C ₁
Loogman, Mej. H. J.	Venray, 12 April 1925	T ₁
Loon, H. W. van	's-Gravenhage, 15 November 1927	E ₁
Loonen, J. J.	Amsterdam, 10 Januari 1927	T ₁
Loonen, J. W. C.	Soerabaja, 26 Januari 1923	C ₁
Loor, G. P. de	Nuth, 11 Juni 1928	N ₁
Loos, A.	Zwolle, 1 Februari 1928	T ₁
Lootsma, A.	Amboina, 11 November 1924	W ₁
Looyen, L. D.	Tholen, 11 December 1927	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Loozenoord, H. E. F. van	Assen, 20 Juni 1927	E ₁
Lorenz, H. J.	Soerabaja, 21 April 1925	E ₁
Lubeck, A.	Rotterdam, 2 Juni 1929	T ₁
Lucas, J. H. M.	Ubach over Worms, 11 September 1923	E ₁
Lugt, P.	Buitenzorg, 21 September 1923	B ₁
Luik, N. L. van	Salatiga, 30 Mei 1927	W ₁
Lulf, H. H. W.	Vlagtwedde, 7 Augustus 1927	E ₁
Lütgenau, F. J.	Rotterdam, 26 April 1928	T ₁
Luijckx, W. L. L. M.	Amsterdam, 24 Februari 1924	T ₁
Luijk, F. van	Rotterdam, 23 November 1928	E ₁
Luijten, H. C. M.	Wijchen, 14 Mei 1927	C ₁
Maarleveld, A.	Vlaardingen, 3 Juli 1928	N ₁
Maarse, J.	Aalsmeer, 11 Mei 1928	V ₁
Maaskant, W.	Mijnsheerenland, 12 Mei 1926	C ₁
Maassen van den Brink, J.	Hellendoorn, 4 Mei 1927	W ₁
Maat, P. J. van der	Bloemendaal, 14 Juni 1924	W ₁
Mackelenbergh, M. C. W. van	Utrecht, 29 Juli 1927	V ₁
Made, H. van der	Rotterdam, 18 Maart 1927	E ₁
Made, J. W. van der	Rotterdam, 15 September 1928	C ₁
Madlener, H. M. M.	Pangkalan Brandan, 30 April 1928	M ₁
Mak, H. J. P.	's-Gravenhage, 19 Juli 1923	E ₁
Marcuse, H. R.	Keulen, 24 Mei 1928	N ₁
Markestein, T.	Rotterdam, 28 Juli 1929	T ₁
Markus, T. H.	Pati, 20 November 1924	C ₁
Marrelo, C. J. M. van	Voorburg, 7 Juli 1927	E ₁
Marrink, W. J.	Smilde, 19 September 1924	W ₁
Marsman, J. J. M. F.	Nijmegen, 23 September 1922	M ₁
Maseland, H. V. A. M.	Semarang, 13 November 1923	E ₁
Mastricht, M. van	Wassenaar, 17 Januari 1926	W ₁
Mathysen Gerst, K. E.	Puerto Mexico, 9 Maart 1928	M ₁
Matray, E. O.	Soerabaja, 6 Januari 1928	C ₁
Maijer, G. S.	Frankfurt am Main, 18 April 1927	E ₁
Meel, P. J. van	's-Gravenhage, 4 Februari 1923	W ₁
Meer, G. J. van der	Schiedam, 28 Februari 1926	W ₁
Meer, Mej. M. C. van der	Amsterdam, 20 December 1923	B ₁
Meer, S. M. L. van der	's-Gravenhage, 27 November 1928	C ₁
Meeren, H. T. G. A. van der	Eindhoven, 17 Juni 1927	C ₁
Meiborg, H. D.	Scheemda, 5 September 1924	V ₁
Mekel, A. L.	Hoensbroek (L.), 3 Februari 1921	T ₁
Melle, R. J. van	Bandoeng, 12 Januari 1924	C ₁
Melles, G. D.	Groningen, 12 April 1928	V ₁
Mendes de Leon, M. A. E.	Hilversum, 8 Januari 1919	E.L.
Mercx, R. J. M.	Oldenzaal, 13 Mei 1928	W ₁
Merhtens, J.	Hoorn, 13 September 1926	B ₁
Merkx, A. H.	Amsterdam, 3 April 1927	W ₁
Mes, P. B.	Haarlem, 22 Januari 1929	E ₁
Metselaar, R. G.	Cheribon, 18 November 1928	V ₁
Metternich, J. M. C.	Hengelo, 8 April 1927	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Meijer, A.	Utrecht, 3 Mei 1927	V ₁
Meijer, A. W.	Amsterdam, 7 December 1924	N ₁
Meijer, F. A.	Amsterdam, 3 April 1929	T ₁
Meijer, G.	Nijmegen, 27 Juni 1921	T ₁
Meijer, J. B. M. A.	's-Hertogenbosch, 16 April 1922	W ₁
Meijer, J. D. J.	's-Gravenhage, 21 April 1928	E ₁
Meijer, M. C.	Bantaeng, 11 Juni 1925	S ₁
Meijere, B. de	Amsterdam, 7 Augustus 1927	W ₁
Meijerink, H. J.	Zwolle, 28 Januari 1927	C ₁
Meijerman, B. W. A.	Doetinchem, 23 September 1927	E ₁
Meijlink, L. S. J. M.	Nijmegen, 2 April 1923	T ₁
Meijnders, P.	Rotterdam, 8 Februari 1929	N ₁
Meys, W. H.	Brunssum, 7 Augustus 1927	T ₁
Mik, S. van der	Barneveld, 18 Augustus 1927	C ₁
Minck, H. J.	Winterswijk, 3 Juli 1927	B ₁
Mink, W.	Leeuwarden, 27 Juli 1923	C ₁
Moens, C.	Rijswijk, 8 December 1928	N ₁
Moerman, G. M.	Rotterdam, 22 October 1926	N ₁
Mol, J. M.	's-Gravenhage, 14 Januari 1927	B ₁
Moll, W. H.	Leeuwarden, 3 Maart 1929	E ₁
Moné, B.	Tegal, 4 Juli 1925	N ₁
Montfoort, A. G.	Deventer, 13 Maart 1928	T ₁
Moolhuysen, D.	Dabo, 7 Januari 1928	S ₁
Mooring, C. I.	Utrecht, 25 Juli 1929	T ₁
Moorsel, A. J. M. van	's-Gravenhage, 14 September 1926	E ₁
Mourik, D. van	Amsterdam, 10 October 1921	B ₁
Mouthaan, A. C. O.	Magelang, 15 November 1909	E.L.
Mudde, L. E. M.	Rotterdam, 9 Maart 1929	T ₁
Mühlstaff, P. F. B.	Batavaia, 17 Januari 1923	V ₁
Mühlstaff, W. F.	Padang, 14 December 1925	C ₁
Mulder, B.	Brunssum, 1 Maart 1929	W ₁
Mulder, J. L. D.	's-Gravenhage, 11 October 1927	E ₁
Muller, A. J.	Dalfsen, 21 Augustus 1926	C ₁
Muller, G. H.	Oldenzaal, 8 April 1925	T ₁
Muller, W. G.	Almelo, 16 Augustus 1927	C ₁
Munster, F. H. van	Djocjakarta, 2 April 1923	T ₁
Muijnck, I. de	Borssele (Z.), 18 December 1923	W ₁
Muysken, W. C.	Haarlem, 17 September 1928	S ₁
Mijn, A. F. van der	Rotterdam, 15 Mei 1928	N ₁
Nassuth, G. A.	Meester Cornelis, 8 Maart 1927	B ₁
Nederlof, B. K.	Bussum, 5 Maart 1928	V ₁
Nekker, J. de	Oranjewoud gem. Schoterland, 13 Augustus 1928	C ₁
Newsen, C. J.	Amsterdam, 3 November 1928	C ₁
Niekerk, J. W. van	Wassenaar, 28 Januari 1925	C ₁
Niekerk, R. van	's-Gravenhage, 8 Februari 1928	L ₁
Niemeijer, A.	Dordrecht, 30 November 1924	W ₁
Niemöller, J. F.	Modjokerto, 14 Augustus 1929	E ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Nienhuis, W. A.	Delft, 21 Juli 1922	N ₁
Nieuwenhuis, C. A.	Groningen, 15 Februari 1924	E.L.
Nieuwenhuis, W. H. M.	Amsterdam, 10 Juni 1927	T ₁
Nieuwenhuisen, W. S.	Pematang Siantar, 8 Juni 1927	C ₁
Nieuwenhuijzen, J.	Laren (N.H.), 23 October 1927	C ₁
Nieuwkastele, C. P. van	Rotterdam, 2 September 1928	E ₁
Nikkessen, J. P.	Utrecht, 8 Mei 1923	E.L.
Nivard, J. L. J.	Rotterdam, 13 April 1928	T ₁
Nobel, J.	Rotterdam, 5 September 1928	N ₁
Nolte, H.	Kreuznach, 28 April 1923	E ₁
Nolthenius de Man, R.	Rijswijk, 20 December 1928	T ₁
Noordhoek, J. A.	Nijmegen, 4 Juli 1924	E ₁
Noordt, W. van	Boskoop, 1 April 1927	S ₁
Noorduin, D.	Vlissingen, 17 Mei 1921	S ₁
Noordzij, P.	Rotterdam, 15 September 1922	W ₁
Noyon, P. S.	Bandoeng, 15 Juni 1925	C ₁
Nugteren, C.	Enschede, 9 Augustus 1928	C ₁
Nussbaum, R. H.	Fürth (in Bayern), 21 Maart 1922	T ₁
Nije, W.	Paree, 31 Maart 1927	W ₁
Nijhout, H. G.	Zwolle, 2 Augustus 1927	C ₁
Nijs, A. F. A. de	Tasikmalaja, 26 December 1921	L ₁
Oei Han Liong,	Soerabaja, 14 September 1923	T ₁
Oei Hoo Djoen	Semarang, 7 April 1921	T ₁
Oever, H. F. B. ten	Arnhem, 7 April 1928	T ₁
Oey Kim Tjiang	Bandoeng, 26 October 1922	V ₁
Oey Teng Moh	Cheribon, 27 April 1921	T ₁
Ogier, F.	's-Gravenhage, 10 Januari 1929	E ₁
Okkerse, B.	Rotterdam, 30 Maart 1929	T ₁
Okkes, R. F.	's-Gravenhage, 1 Maart 1929	T ₁
Oldhoff, H.	Klaten, 19 Maart 1923	V ₁
Olofsen, H.	Amsterdam, 26 October 1927	C ₁
Olthof, G. C.	Veendam, 11 Juni 1928	E ₁
Ommering, R. C. van	Arnhem, 7 Januari 1927	E ₁
Onderwater, C. J.	's-Gravenhage, 5 Januari 1928	W ₁
Ongkiehong, G. E.	Ternate, 28 Mei 1919	W ₁
Ong Tiong Lian,	Magelang, 20 Augustus 1922	E ₁
Oomen, N. L.	's-Gravenhage, 14 September 1927	E ₁
Oomes, L. A. M.	's-Hertogenbosch, 13 Januari 1927	M ₁
Oomes, P. S. A.	Breda, 5 November 1926	B ₁
Oosting, W. A.	Zwolle, 12 Januari 1929	C ₁
Oostlander, J. M.	Schiedam, 28 Juli 1929	M ₁
Ooijen, J. van	Baarn, 25 October 1919	A.L.
Ooijen, M. van	Veenendaal, 24 Mei 1928	B ₁
Opbroek, H. A.	's-Gravenhage, 14 November 1925	W ₁
Opijnen, L. J. K. van	Haarlem, 29 September 1927	E ₁
Oranje, G.	Paloppo, 14 April 1925	B ₁
Oskamp, C. J.	Rotterdam, 25 April 1928	V ₁
Osnabrugge, J. van	Rotterdam, 25 April 1929	V ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Oss, A. H. A. van	Oss, 15 Maart 1928	W ₁
Ossewaarde, J. M.	Rotterdam, 12 April 1929	E ₁
Oterdoom, K.	Groningen, 16 October 1925	C ₁
Ouden, W. den	Schiedam, 23 Maart 1929	E ₁
Oudkerk, T.	Rotterdam, 29 Juli 1927	V ₁
Oudshoorn, H. M.	Leiden, 26 Februari 1929	C ₁
Ouwersloot, T. C.	Oegstgeest, 26 Januari 1927	E ₁
Overeem, J. van	Amsterdam, 11 November 1926	C ₁
Oyen, H. W. van	Magelang, 8 October 1921	C ₁
Paasse, A. P.	Kruiningen, 22 Februari 1923	C ₁
Paczejka, E. S.	Weenen, 20 Januari 1907	W ₁
Panis, C. J. W.	Tilburg, 19 Juni 1926	E ₁
Pappenheim, P.	Amsterdam, 19 December 1926	W ₁
Pas, A. A. P. te	Heerde, 9 December 1927	C ₁
Pasma, A.	Groningen, 18 Februari 1927	C ₁
Pattipilohy, F. C.	Batavia, 15 April 1924	C ₁
Pechler, R.	Soerabaja, 24 December 1922	E ₁
Peelen, J.	Amsterdam, 20 October 1923	W ₁
Pels Rijcken, P.	Semarang, 28 November 1921	T ₁
Pelt, A. van	Arnhem, 24 Juni 1928	C ₁
Perking, W. H. A.	Kuala Lumpur, 14 Februari 1922	W ₁
Peters, A.	Bemmel, 16 Februari 1927	M ₁
Peters, J. W. P. A. M.	Helmond, 12 Februari 1929	V ₁
Petit, H.	Rijswijk (Z.H.), 25 Maart 1929	V ₁
Pfennigwerth, K. A.	Batavia, 13 Juni 1923	E ₁
Philippi, H. T.	Bogliasco, 13 April 1926	T ₁
Pichel, L. J. W.	Semarang, 12 September 1922	T ₁
Pielage, W. K.	Amsterdam, 20 Juni 1929	B ₁
Piso, H.	Nijmegen, 23 Juli 1923	T ₁
Plank, N. van der	Dordrecht, 31 Maart 1927	C ₁
Plankeel, F. H.	's-Hertogenbosch, 20 Mei 1915	A.L.
P.atte, G. M.	Lemmer, Gem. Lemsterland, 19 September 1923	E ₁
Plettenburg, C. T. W. S.	Arnhem, 8 November 1929	S ₁
Plomp, R.	Zeist, 19 Mei 1929	N ₁
Poel, A. van der	Goch, 31 Juli 1923	W ₁
Poel, A. A. van der	Batavia, 26 December 1924	M ₁
Poelmann, J. M. F.	Bussum, 6 Maart 1928	C ₁
Poels, R.	Salatiga, 16 October 1923	C ₁
Polak, R. L.	Amsterdam, 13 November 1925	N ₁
Poort, J. J.	Leeuwarden, 17 Mei 1928	E ₁
Poorter, T.	Alkmaar, 10 Juni 1926	S ₁
Posthuma, H.	Zuidlaren, 16 April 1928	L ₁
Postma, W. J.	Pladjoe, 13 Maart 1923	W ₁
Pothuis, R. K.	Beerta, 19 April 1922	W ₁
Potting, J. A.	Kerkrade, 18 Maart 1928	T ₁
Prak, A. L.	Eindhoven, 22 Mei 1929	N ₁
Prast, G.	Amsterdam, 13 Juli 1929	N ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Prins, A. G.	Delft, 2 November 1928	T ₁
Prins, G.	Zutphen, 1 Maart 1923	E ₁
Prins, G. C.	Utrecht, 13 Februari 1928	E ₁
Prüst, J. J. G. M.	's-Hertogenbosch, 29 April 1926	T ₁
Pullens, C. A. J.	Waalwijk, 13 Maart 1925	W ₁
Pulskens, N. C. M.	Tilburg, 24 Juli 1927	W ₁
Pijnenburg, J. A. J.	's-Hertogenbosch, 30 Januari 1927	B ₁
Quant, J. T.	Batavia, 10 October 1926	T ₁
Quant, H. de	Bandoeng, 1 Juni 1923	C ₁
Quartero, C. B.	's-Gravenhage, 8 Mei 1924	V ₁
Raad, R. de	Utrecht, 26 Februari 1929	W ₁
Raaff, J. P. de	Breda, 29 Augustus 1925	E ₁
Raaij, P. T. van	's-Gravenhage, 11 November 1924	T ₁
Rademaker, O.	Leiden, 28 Juli 1929	N ₁
Rampen, L. E. E.	Soerabaja, 29 Maart 1928	B ₁
Rasch, Mej. H. W. J.	Utrecht, 10 Februari 1929	B ₁
Raijmakers, F. H. H. M.	Helmond, 11 December 1927	W ₁
Rebers, H. J. L. M.	Rotterdam, 19 Augustus 1928	C ₁
Reddering, H. G.	Amsterdam, 30 September 1927	E ₁
Ree, W. J. van der	Hoedekenskerke, 21 April 1924	C ₁
Reerink, H.	Padang Pancjang, 4 Maart 1920	T ₁
Reiman, K.	Amersfoort, 21 Juli 1924	M ₁
Reimert, J.	Rotterdam, 8 November 1924	C ₁
Reinders, K.	Muntendam, 11 Augustus 1923	E.L.
Reinhold, H. S.	Haarlem, 21 Juli 1928	E ₁
Reith, B. C.	Maarssen, 27 December 1921	E ₁
Remmelts, F.	Amsterdam, 30 Mei 1927	E ₁
Remmelts, J.	Amsterdam, 22 November 1923	N ₁
Remmerswaal, J. L.	's-Gravenhage, 6 Augustus 1927	E ₁
Renssen, J. W. A.	Utrecht, 17 September 1928	E ₁
Ridder, C. H. de	's-Gravenhage, 29 Juli 1925	W ₁
Rietveld, A.	Rotterdam, 6 Augustus 1925	C ₁
Rincker, Mej. J. H.	Haarlem, 13 December 1927	B ₁
Rincker, P.	Heerlen, 26 Februari 1927	C ₁
Ritmeester, M. W.	Dordrecht, 10 Februari 1929	C ₁
Robbertse, W. P.	Transvaal, 11 Nov. 1915	A.L.
Rocchi, P. I.	Bagni di Lucca, 20 Februari 1927	C ₁
Roelvink, A. R.	Hengelo (O.), 14 September 1927	T ₁
Roggeband, J. B.	Eindhoven, 9 April 1927	E ₁
Rolink, J. G. H. M.	Venlo, 4 November 1928	W ₁
Römelingh, L. L. P. H.	Batavia, 15 September 1924	W ₁
Romijn, K. J. O.	Delft, 19 Juli 1928	C ₁
Ronteltap, A.	Batavia, 18 Februari 1928	W ₁
Ronteltap, B. D.	Schiedam, 22 Maart 1924	W ₁
Roodzant, J.	Werkendam, 15 September 1925	V ₁
Rook, R. A.	Delft, 20 Maart 1929	W ₁
Roos, F. A. de	Djokjakarta, 31 Januari 1923	T ₁
Roos, J. W. J. de	's-Gravenhage, 24 December 1924	C ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Rooswinkel, G. N.	Hamburg, 14 October 1923	W ₁
Rooij, H. de	Gorinchem, 27 April 1928	W ₁
Rooij, J. W. de	Numansdorp, 18 Juli 1924	L ₁
Rooy, C. W. van	Palembang, 29 November 1921	C ₁
Rooze, P.	Rotterdam, 27 Maart 1927	W ₁
Rosenberg, A. F.	Frankfort am Main, 8 Maart 1927	T ₁
Rosenboom, E.	Vlaardingen, 26 Mei 1927	V ₁
Roskam, E.	Purmerend, 30 December 1924	C ₁
Rossen, H. van	Rotterdam, 2 Juli 1928	W ₁
Rossum, C. M. F. van	Naarden, 22 Juni 1928	C ₁
Rossum, O. van	Amsterdam, 20 Januari 1927	T ₁
Rot, C.	Westzaan, 8 Januari 1926	S ₁
Roukens, J. J.	Kerkrade, 11 September 1924	T ₁
Rövekamp, A. O. R.	Bondowoso, 16 Juli 1925	V ₁
Rozenbroek, H. W. M. D.	Wormerveer, 3 Augustus 1928	E ₁
Rudenko, W.	Bandoeng, 18 Augustus 1922	N ₁
Ruijs, A. W.	's-Gravenhage, 10 Maart 1929	S ₁
Ruys, G. C.	's-Gravenhage, 24 December 1927	V ₁
Rij, Mej. N. J. W. van	Rotterdam, 17 Juli 1920	A.L.
Rijk, J. de	Middelburg, 28 September 1928	C ₁
Rijnhart Swietert, R.	Amsterdam, 19 April 1929	B ₁
Rijniers, J. N.	Helmond, 8 Mei 1929	V ₁
Rijs, A. H. van	Rotterdam, 15 November 1927	C ₁
Saag, J. van der	Deventer, 11 Januari 1928	T ₁
Saaltink, H. J.	Semarang, 20 April 1923	C ₁
Sant, E. van 't	Batavia, 13 September 1923	W ₁
Sant, W. C. van 't	Djambi, 5 April 1925	N ₁
Santema, P.	Leeuwarden, 14 Juli 1924	E.L.
Satoor de Rootas, A. H.	Soerabaja, 29 Februari 1924	E ₁
Scheafer, G.	Gondangwinangoen, 12 September 1924	T ₁
Schakel, J. H.	Apeldoorn, 23 Maart 1923	W ₁
Schat, P.	Vrouwenparochie gem. het Bildt 27 Mei 1924	E ₁
Schajjk, H. J. C. van	Ravenstein, 12 November 1927	C ₁
Schee, J. P. van der	Portugaal, 27 Augustus 1924	W ₁
Scheer, J. J.	Alphen aan de Rijn, 16 Maart 1929	T ₁
Scheffer, M. M.	's-Gravenhage, 30 Januari 1928	N ₁
Scheinhardt, W.	Voorburg, 24 Augustus 1928	E ₁
Schelt, L. van	Dordrecht, 9 Mei 1922	B ₁
Schepers, E. J.	Amsterdam, 14 Februari 1927	N ₁
Schiermeier, J. M.	Amsterdam, 28 November 1926	E ₁
Schiethart, L.	Apeldoorn, 8 Juni 1919	E ₁
Schilp, J. P.	Oudendijk, 20 Augustus 1927	M ₁
Schippers, F. A.	's-Gravenhage, 20 Maart 1929	M ₁
Schmidt, F. H.	Amsterdam, 24 September 1924	W ₁
Schoewert, L. C.	Vlissingen, 10 April 1929	C ₁
Schoolkate, G. H. H.	Hengelo (O.), 8 Januari 1928	W ₁
Schoonderwoerd, J. A. M.	Breukelen St. Pieters, 16 Mei 1923	W ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Schoonderwoerd, J. W.	Vleuten, 23 Juli 1927	T ₁
Schotel, H. L.	Djocjakarta, 25 Februari 1925	W ₁
Schotte, W.	Burlington, 3 Juli 1927	T ₁
Schouten, D. C.	Cheribon, 26 Februari 1927	E ₁
Schraivogel, R. A.	Kajoe Aro, 28 Februari 1930	E ₁
Schreven, C. van	Zwolle, 21 Februari 1927	T ₁
Schrikk, J. A.	Hoorn, 11 October 1927	V ₁
Schröer, J. H.	Tiel, 18 Juli 1927	W ₁
Schukking, H.	Rotterdam, 21 Maart 1924	T ₁
Schuller, A. D.	Rotterdam, 10 December 1923	W ₁
Schuring, D. B.	Rotterdam, 7 Februari 1929	C ₁
Schutte, O. H.	Utrecht, 19 Mei 1928	E ₁
Schuurman, C. F.	Leeuwarden, 19 October 1928	C ₁
Schwarz, C. L.	Amsterdam, 25 Maart 1927	V ₁
Schweizer, R. F. E.	Soerabaja, 30 Maart 1923	B ₁
Schijff, F. J.	Amsterdam, 4 Mei 1929	E ₁
Selman, J. C.	Medan, 6 Augustus 1929	E ₁
Sengers, J.	Delft, 31 October 1928	W ₁
Setten, G. van	Hilversum, 24 October 1919	B ₁
Siebelink, J.	Amsterdam, 10 Mei 1928	C ₁
Siegers, G. C.	Groningen, 19 Mei 1928	C ₁
Siek Tjin Hiang, H.	Magelang, 29 Maart 1917	B ₁
Sielcken, E. H.	Soerabaja, 24 Mei 1922	T ₁
Siepe, H. J. te	Winterswijk, 24 Mei 1929	C ₁
Sietzema, O.	Slochteren, 6 Januari 1928	C ₁
Siewertsen, W.	Voorburg, 5 Mei 1929	C ₁
Simon Thomas, H. C.	Leiden, 30 Mei 1928	N ₁
Sirks, J. C.	's-Gravenhage, 29 Juni 1929	N ₁
Slabbekoorn, A. C.	Djailolo, 8 October 1923	T ₁
Slabber, C. A.	's-Gravenhage, 4 Augustus 1929	C ₁
Sleven, P. L.	Hilversum, 7 December 1925	T ₁
Sloots, G. J. P.	's-Gravenhage, 27 Maart 1927	V ₁
Sluis, H. van der	Brunssum, 5 Februari 1929	E ₁
Sluiter, J.	Hilversum, 18 October 1928	E ₁
Sluijk, D.	Dordrecht, 1 Maart 1928	M ₁
Sluiter, Mej. W. L.	Rotterdam, 23 Mei 1927	T ₁
Slijkhuis, P.	Dordrecht, 5 Januari 1929	C ₁
Smeets, G. J. I. M.	Maasbracht, 1 Februari 1927	S ₁
Smeijer, J. D.	Eibergen, 10 September 1922	C ₁
Smid, J. E.	Wedde, 27 Juli 1928	C ₁
Smit, J. W. A.	's-Gravenhage, 13 Februari 1903	E.L.
Smits, J. R.	Huizum gem. Leeuwerderadeel, 25 Juli 1927	B ₁
Snellen, H.	Bloemendaal, 29 October 1927	E ₁
Snijdelaar, M.	Amsterdam, 17 November 1927	C ₁
Snijders, G.	Ter Aar, 12 Februari 1928	C ₁
Snijders, G. W. J.	Nieuwenhagen, 21 Februari 1928	W ₁
Soebijakto, Raden	Boekatedja, 14 Juli 1917	S ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Soest, A. J. van	Rotterdam, 27 September 1928	T ₁
Sol, A. E.	Weltevreden, 3 September 1926	T ₁
Somer, T. J.	Soerabaja, 7 November 1927	W ₁
Sonius, K.	Arnhem, 7 Augustus 1926	S ₁
Sonnega, N. J.	's-Gravenhage, 5 October 1928	C ₁
Soutendam, C. J. A.	Semarang, 9 Maart 1926	M ₁
Spaanderman, A.	Zuilen, 18 April 1927	E ₁
Spengler, W. F. van	Dordrecht, 1 Mei 1929	C ₁
Speijer, J.	Hooge en Lage Zwaluwe, 25 December 1928	W ₁
Spigt, C. L.	Westwoud, 20 Januari 1929	V ₁
Spit, B. J.	Vlaardingen, 12 Januari 1924	E.L.
Spoor, P. F.	's-Gravenhage, 23 Mei 1924	W ₁
Sprenger, F. J.	Pernis, 23 Juni 1923	C ₁
Sprenger, T. I.	Rotterdam, 29 Juli 1925	E ₁
Sprong, H. J.	Poerworedjo, 17 April 1927	M ₁
Spijkers, A. A.	Utrecht, 4 April 1928	V ₁
Staas, F. A.	Klaten, 30 Januari 1927	V ₁
Stal, A. K. van der	's-Gravenhage, 2 April 1928	E ₁
Stam, J.	Rotterdam, 3 April 1924	T ₁
Stam, P.	Twisk, 7 Augustus 1909	E.L.
Stamkot, R.	Amsterdam, 17 Mei 1921	W ₁
Stamm, P.	's-Gravenhage, 28 Augustus 1927	B ₁
Stapel, C.	Beemster, 10 Augustus 1929	W ₁
Starreveld, J.	Amsterdam, 5 Augustus 1929	E ₁
Status Muller, H.	Kalabahi, 7 Juli 1923	T ₁
Steenbergen, A. van	Vlaardingen, 26 Februari 1928	N ₁
Steenhoven, W. van den	Dordrecht, 12 September 1927	C ₁
Steenken, C.	Haarlem, 23 September 1928	E ₁
Steenweg, J. A. Q.	Rotterdam, 1 December 1926	E ₁
Steffelaar, A.	Soerakarta, 19 Mei 1928	B ₁
Steffelaar, W. P.	's-Gravenhage, 17 December 1927	T ₁
Steffens, A. B.	Utrecht, 31 Januari 1928	T ₁
Stehouwer, W. L.	Rozenburg, 16 Maart 1929	W ₁
Steinbuch, Mej. M. T.	Buitenzorg, 2 Maart 1928	T ₁
Stelt, T. W. van der	Amsterdam, 13 November 1927	W ₁
Stempels, M.	's-Gravenhage, 25 Mei 1929	C ₁
Stephan, K. M.	Amsterdam, 30 December 1921	T ₁
Stephan, P. J.	Muntok, 18 Juli 1926	N ₁
Sterre, T. van der	Helder, 12 Augustus 1925	N ₁
Sterringa, T.	Nieuweschans, 6 November 1924	T ₁
Steuns, C. H.	Roermond, 1 October 1928	T ₁
Steur, W. de	Vlissingen, 30 Juni 1927	C ₁
Stikker, A.	Noordwijkerhout, 15 April 1928	T ₁
Stikvoort, T. M.	Leiden, 10 December 1923	C ₁
Stoorvogel, P. W. J.	Eindhoven, 27 Juli 1928	N ₁
Straalen, J. W. van	Doetinchem, 27 Juni 1925	W ₁
Straatemeier, J. R.	Amsterdam, 15 Maart 1926	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Straatsma, P.	Heerenveen, 2 October 1923	C ₁
Straus, M. J.	Bergh, 22 Juni 1923	C ₁
Stroeve, J. C.	Amsterdam, 23 December 1929	W ₁
Stroo, A.	Oost en West Souburg 26 Februari 1925	W ₁
Struijcken, W. J.	Tilburg, 29 Juli 1926	B ₁
Struijs, W.	Rotterdam, 15 Januari 1929	C ₁
Sturler, A. A. de	Jogjakarta, 23 December 1925	T ₁
Stijl, E. van der	's-Gravenhage, 1 April 1928	T ₁
Suermondt, H. J.	Makassar, 7 Maart 1925	E ₁
Swaan, W. A.	Poerwakarta, 18 November 1925	S ₁
Sweringa, A. J.	Veendam, 10 Augustus 1923	C ₁
Sijs, J. van der	Rotterdam, 30 September 1926	T ₁
Takens, W.	Veendam, 30 Augustus 1926	N ₁
Tammes, E.	Haarlem, 13 Maart 1929	C ₁
Tan Bing Gie	Batang, 6 Januari 1920	T ₁
Tan Eng Kie	Buitenzorg, 7 Juli 1921	T ₁
Tan Tjong Kie	Soekaboemi, 15 September 1922	C ₁
Tan Wie Goan,	Labuan, 4 April 1927	V ₁
Tas, L. van der	Rotterdam, 16 September 1922	W ₁
Tauber, P. H.	Oudorp, 16 April 1927	B ₁
Temminck Groll, C. L.	Amsterdam, 1 Maart 1925	B ₁
Teng Sian Tin,	Manado, 27 Juli 1924	S ₁
Terlingen, G. H. M.	Amsterdam, 1 April 1927	C ₁
Terlingen, J. A.	Tilburg, 28 Mei 1926	W ₁
Teuwisse, R. M. G.	Sittard, 10 November 1922	M ₁
Theil, C. G.	Amsterdam, 15 Januari 1924	W ₁
Theunissen, F. A. P. M.	Weert, 12 Januari 1927	N ₁
Thiel, E. R.	Meester Cornelis, 15 Juli 1921	C ₁
Thieme, E. W.	Probolinggo, 24 Augustus 1924	W ₁
Thio Seck Tjhiang	Semarang, 15 Juli 1926	C ₁
Thomas, J. B.	Bandoeng, 11 Mei 1907	A.L.
Thijssen, T. L. C.	Tegelen, 27 September 1925	W ₁
Thijssen, W. C.	Den Helder, 1 Juli 1927	S ₁
Tielemans, J.	Den Helder, 12 Januari 1928	E ₁
Tillema, G. J.	Dordrecht, 1 November 1928	W ₁
Tillmanns, C. H. F. L.	Bandoeng, 25 Augustus 1924	B ₁
Timmer, J. A.	Tjimahi, 28 Maart 1925	C ₁
Timmerman, W.	Rotterdam, 27 Juni 1927	E ₁
Timmermans, P. P. A.	Bergen op Zoom, 13 Juli 1929	W ₁
Timmermans Paquy, P.	Hennaarderadeel, 12 Juli 1917	E.L.
Timmers, A. C.	Rotterdam, 15 December 1928	N ₁
Timmers, C. H. J.	Rotterdam, 7 November 1929	E ₁
Tio Liong Hien	Malang, 14 September 1922	T ₁
Tjallema, A. G.	Hengelo (O.), 27 Mei 1928	C ₁
Tjia Tjin Siok	Batavia, 6 October 1919	C ₁
Tjoa Soe Tjoan	Soekaboemi, 8 November 1921	T ₁
Tol, A. van	Wassenaar, 5 November 1928	B ₁
Tollens, H.	Padang, 21 Mei 1922	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Toneman, F. H.	Rotterdam, 26 Augustus 1923	E.L.
Top, H.	Hengelo (O.), 6 April 1927	E ₁
Touber, S.	Hengelo (O.), 9 Februari 1928	E ₁
Touw, C.	Rotterdam, 4 Maart 1926	W ₁
Touw, D. C. M.	Rotterdam, 18 Januari 1923	W ₁
Traast, F. S.	Hengelo, 15 April 1924	E.L.
Trapman, D. N.	Arnhem, 14 Januari 1927	W ₁
Tromp, K. J.	Rijswijk (Z.H.), 15 Juni 1928	T ₁
Tromp, N. W.	Rotterdam, 21 April 1928	C ₁
Tromp, W. A. J.	Hilversum, 4 Maart 1928	C ₁
Tummers, H. J.	Leiden, 8 September 1928	E ₁
Tuijt, E. J.	Koetaradja, 19 Juli 1928	C ₁
Tweel, C. van den	Amsterdam, 23 April 1929	E ₁
Tijssen, S. B.	Velsen, 27 November 1928	T ₁
Ubels, S.	Drachten gem. Smallingerland, 30 Augustus 1927	W ₁
Uleman, J. M. L.	's-Gravenhage, 17 April 1929	W ₁
Upwich, C. H. van der	Leiden, 14 April 1925	E ₁
Utrecht, E.	Soerabaja, 10 April 1924	B ₁
Vaart, D. van der	Delft, 14 November 1927	W ₁
Valk, C.	Sawa Loento, 11 Maart 1924	T ₁
Valk, C. F. M. de	Rotterdam, 3 Februari 1929	B ₁
Valkenhoff, J. H.	Bandoeng, 9 Mei 1924	M ₁
Valster, F.	Rotterdam, 1 Maart 1929	E ₁
Vandenboorn, J. C. A.	Maastricht, 8 April 1926	B ₁
Vasilda, H. G.	Paramaribo, 31 Augustus 1926	W ₁
Veen, S. J.	Ilpendam, 14 Augustus 1909	T ₁
Veen, K. T. van der	Groningen, 30 Mei 1924	W ₁
Veenhof, F.	Maastricht, 17 Maart 1924	T ₁
Veenhoff, W. B. G. R.	's-Gravenhage, 23 December 1927	T ₁
Veenstra, H. J.	Groningen, 2 Juli 1928	C ₁
Veerling, C. W. N.	Amsterdam, 15 Juni 1929	W ₁
Vegt, J. J. M.	's-Gravenhage, 5 Januari 1929	C ₁
Velden, A. M. J. van der	Hillegersberg, 1 December 1928	E ₁
Velden, C. G. J. M. van der	Tilburg, 22 Augustus 1926	E ₁
Velden, M. F. J. A. van der	Tilburg, 23 November 1927	S ₁
Veldhuis, W. K.	Almelo, 10 Juni 1923	W ₁
Veldkamp, F.	's-Gravenhage, 12 December 1927	V ₁
Velds, C. A.	's-Gravenhage, 6 October 1929	C ₁
Vellenga, S. J.	Padang, 6 November 1926	W ₁
Velthoven, J. M. van	Amsterdam, 27 Augustus 1928	W ₁
Veltman, W. J. P.	Bergen (N.H.), 14 October 1927	C ₁
Veltmeijer, A. N.	Heerlen, 18 Mei 1928	C ₁
Ven, J. H. van de	Middelburg, 2 April 1929	N ₁
Venverloo, J. J.	Utrecht, 10 Februari 1927	C ₁
Verberne, P. J.	Den Helder 2 Februari 1928	B ₁
Verbost, G. P.	Anna Paulowna, 8 Augustus 1924	C ₁
Verduijn, W. D.	Ede, 30 Mei 1922	V ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Verduyn Lunel, M. A. P.	Jogjakarta, 13 April 1924	W ₁
Verhagen, R. J. J.	Bandoeng, 31 December 1924	T ₁
Verhees, P. A. M.	Oploo, 8 Juli 1927	E ₁
Verheugen, A. N. J.	Eindhoven, 21 October 1928	W ₁
Verheij van Wijk, J.	Leiden, 24 Mei 1924	T ₁
Verhoef, J. A.	Arkel, 5 September 1925	W ₁
Verhoeven, A. C.	Dordrecht, 25 September 1924	N ₁
Verkerk, R. S.	Vlaardingen, 16 Juni 1928	M ₁
Verkleij, C. J.	Alkemade, 4 Maart 1928	W ₁
Verkruissen, A. F.	's-Gravenhage, 24 December 1925	E ₁
Verlinden, J. P.	Oldenzaal, 29 September 1927	W ₁
Verloop, J. M.	Amersfoort, 24 December 1923	E ₁
Vermas, E. C.	Lund, 22 Juni 1927	E ₁
Vermeer, J.	Medan, 23 December 1926	T ₁
Vermeulen, C. G.	Termunten, 2 December 1927	T ₁
Vermijs, H. C.	Enschede, 31 December 1927	T ₁
Vernac, F. A.	Leiden, 16 October 1923	E ₁
Versluis, J. P.	Rotterdam, 6 Februari 1929	V ₁
Versteeg, W. C.	Hardinxveld, 17 Juni 1924	W ₁
Verster, J.	's-Gravenhage, 29 Juli 1924	B ₁
Verwer, T. H. P.	Sneek, 8 October 1924	W ₁
Verwest, H.	Rotterdam, 2 November 1928	W ₁
Viersma, T. J.	Weststellingwerf, 27 Januari 1926	W ₁
Viets, G. F.	Amsterdam, 8 Mei 1927	W ₁
Visscher, H. H. A.	Poerwakerta, 27 Februari 1925	B ₁
Visser, J.	Utrecht, 10 October 1925	C ₁
Visser, J. W.	Leiden, 21 Mei 1927	C ₁
Visser, L. J.	Rozenburg, 18 October 1921	E.L.
Visser, M. H.	Dordrecht, 5 November 1927	T ₁
Visser, P.	Vlaardingen, 26 April 1928	E ₁
Visser, S.	Oss, 29 Augustus 1929	C ₁
Visser, S. A. D.	's-Gravenhage, 21 Juli 1928	T ₁
Visser, W. K.	Willige Langerak, 21 April 1929	C ₁
Vleeskens, J. M.	Rotterdam, 17 Augustus 1928	T ₁
Vleghert, J. P. K.	's-Gravenhage, 26 Februari 1927	V ₁
Vleghert, T. H. J.	Sibolga, 26 April 1923	C ₁
Vlerk, R. H. van der	Schiedam, 10 Juni 1921	B ₁
Vlieger, C. de	Dordrecht, 15 November 1928	W ₁
Vlies, C. J. van der	Hardinxveld, 6 Juli 1925	S ₁
Vliet, H. H. van	Geldermalsen, 20 September 1924	W ₁
Vliet, W. F. van	's-Gravenhage, 1 December 1928	T ₁
Vliet, D. van der	Amsterdam, 15 Juli 1927	S ₁
Vlig, M.	Rotterdam, 16 Augustus 1929	T ₁
Vlist, A. A. van der	Alphen aan de Rijn, 2 Januari 1929	C ₁
Voerhuis, H.	Almelo, 4 April 1924	W ₁
Vogel, J.	Zwolle, 4 Maart 1927	W ₁
Vogel, M. J. de	Sibolga, 28 Februari 1923	E ₁
Volbeda, J. H.	Rotterdam, 22 Februari 1929	C ₁

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Volders, J. L.	Leiden, 26 Augustus 1928	B ₁
Volkers, B.	Enschede, 16 October 1920	W ₁
Vonck, A. C. W.	Klaten, 16 Februari 1928	W ₁
Voogt, J.	Dordrecht, 30 April 1929	E ₁
Voorthuizen, C. J. van	Almelo, 2 December 1927	C ₁
Voorthuizen, J. A. H. van	Amsterdam, 26 Februari 1929	E ₁
Vos, E.	Haarlem, 20 November 1928	W ₁
Vos, A. de	Leeuwarden, 22 October 1927	V ₁
Voslamber, B. J.	Rotterdam, 17 Januari 1929	W ₁
Vossen, J. G. H.	Maastricht, 17 Januari 1929	W ₁
Vreede, J. P. de	Delft, 13 Juli 1927	E ₁
Vreugdenhil, J.	Amsterdam, 29 Maart 1929	W ₁
Vries, B. de	Batavia, 12 April 1930	W ₁
Vries, C. J. L. de	Amsterdam, 5 December 1926	T ₁
Vries, E. G. M. J. de	Eindhoven, 24 Januari 1927	W ₁
Vries, H. de	Zaandam, 24 Januari 1928	C ₁
Vries, H. J. de	Utrecht, 14 Maart 1924	C ₁
Vries, H. M. de	's-Gravenhage, 2 Juni 1928	T ₁
Vries, J. J. H. de	's-Gravenhage, 18 Maart 1928	N ₁
Vries, J. P. de	Amsterdam, 3 September 1928	W ₁
Vries, P. de	Utrecht, 28 Juli 1918	W ₁
Vries Robles, F. C. de	Amsterdam, 3 Maart 1921	E ₁
Vroegop, E.	Eindhoven, 22 Maart 1929	E ₁
Vuijk, H. K.	Semarang, 10 Juni 1924	T ₁
Waal, W. van der	Dordrecht, 24 Maart 1925	N ₁
Waard, A. de	Cheribon, 5 October 1926	E ₁
Waardhuizen, P. D. D. van	Rotterdam, 14 September 1928	V ₁
Waay, J. R. van der	Amsterdam, 1 October 1926	W ₁
Wadman, S. S.	Hoogeveen, 9 April 1924	W ₁
Wakker, P.	Edam, 8 September 1927	E ₁
Wal, D. H. G. van der	Arnhem, 27 Juli 1928	E ₁
Wal, H. van der	Bierum, 31 December 1915	E.L.
Walraven, A. J. van	Dubbeldam, 24 Februari 1929	B ₁
Walsum, E. van	Krimpen aan den IJssel, 17 Januari 1928	C ₁
Wanders, J. G.	Heerlen, 7 April 1927	W ₁
Wassenaar, K.	Groningen, 14 September 1926	W ₁
Water, M. A. J. van de	Blaricum, 27 Juni 1928	E ₁
Weel, D. van der	Rotterdam, 8 Januari 1929	C ₁
Weele, A. F. van	Delft, 6 Maart 1929	C ₁
Weele, C. van der	Rheden, 11 Juni 1928	W ₁
Weller, H. A. J. M.	Heerenveen, gem. Schoterland, 11 April 1924	C ₁
Welman, G. W.	Velp, gem. Rheden, 28 April 1924	C ₁
Welters, A. G. M.	Sittard, 27 Juli 1928	V ₁
Wentholt, L. R.	Bandoeng, 1 Februari 1929	M ₁
Wentzel, L. C. W.	Amsterdam, 27 Juni 1927	C ₁
Werf, R. P. van der	Hilversum, 8 Juni 1925	S ₁
Wertenbroek, N.	Breda, 19 Februari 1926	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Westerduin, C.	's-Gravenhage, 14 December 1927	B ₁
Westerhout, H.	Utrecht, 26 Juli 1928	C ₁
Westerterp, K. R.	Beilen, 5 Maart 1928	T ₁
Westhoek, W.	Pijnacker, 11 Maart 1927	W ₁
Westra, C.	's-Gravenhage, 7 Januari 1922	C ₁
Weterman, J. C.	Haarlem, 9 Maart 1924	C ₁
Weijden, M. C. J. van der	Noordwijk, 31 Mei 1928	N ₁
Weijl, P. O. L.	Elberfeld, 16 Juli 1922	C ₁
Weijs, J. C. E.	Buitenzorg, 6 September 1927	T ₁
Wiebenga, J. G.	's-Gravenhage, 10 October 1929	C ₁
Wielinga, B. D.	Alkmaar, 10 Januari 1927	C ₁
Wientjes, J. G.	Amsterdam, 16 Augustus 1926	C ₁
Wierda, M.	Amsterdam, 28 Februari 1925	C ₁
Wieringa, H.	Batavia, 27 Februari 1924	N ₁
Wieringa, H.	Veendam, 12 Maart 1924	C ₁
Wiertz, J. H. M.	Kerkrade, 25 October 1923	T ₁
Willems, G. T. J. F.	Maastricht, 10 Mei 1927	M ₁
Willems, W.	Rotterdam, 23 December 1925	W ₁
Wilson, R. R.	's-Gravenhage, 14 December 1920	E ₁
Wilts, M.	Wisch, 21 Augustus 1928	T ₁
Wind, B. J. H.	Mijnsheerenland, 23 December 1927	W ₁
Wind, L.	Tiel, 26 Juni 1924	S ₁
Winkel, J. D.	Zwollerkerspel, 15 Juli 1928	C ₁
Wit, C.	Midwoud, 24 Juli 1928	E ₁
Wit, A. de	Alphen aan den Rijn, 5 Januari 1929	C ₁
Wit, F. de	Amsterdam, 15 Januari 1926	T ₁
Wit, J. F. W. de	's-Gravenhage, 23 Juni 1928	C ₁
Wit, M. de	Amsterdam, 23 December 1924	E ₁
Witt, J. de	Soerabaja, 20 Mei 1924	C ₁
Witte, A. A. C. de	Tilburg, 9 Juli 1926	W ₁
Woerkom, D. van	Rangoon, 24 April 1924	B ₁
Wolf, H.	Enschede, 27 Juni 1923	W ₁
Wolf, P. G. W.	Batavia, 21 Januari 1926	W ₁
Wolf, J. M. de	Odoorn, 16 Augustus 1927	W ₁
Wolff, J. W. P.	Rotterdam, 18 Maart 1928	T ₁
Wolff, H. de	Rijswijk (Z.H.), 18 September 1928	T ₁
Wolfs, R. E. M.	Heerlen, 30 Juli 1926	B ₁
Wolfswinkel, J. P. van	Nijkerk, 22 December 1927	V ₁
Woltman, J. H.	Tilburg, 27 April 1929	C ₁
Wouters, J. P. T.	Veghel, 9 Februari 1924	W ₁
Wubben, L. G.	Delft, 24 October 1927	E ₁
Wulp, P. van der	Vlaardingen, 16 Maart 1930	L ₁
Wijers, L.	Bandoeng, 8 September 1924	B ₁
Wijler, L.	Rotterdam, 4 Juli 1926	C ₁
Wijmans, J.	Amersfoort, 4 Mei 1925	E ₁
Wijnbergen, J.	Naarden, 3 Januari 1928	B ₁
Wijnen, J. R. D. M.	Ubach over Worms, 30 October 1928	M ₁
Wijngaarden, H. E. van	Batavia, 3 November 1926	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Wijngaarden, J. K. van	's-Hertogenbosch, 11 December 1924	N ₁
Wijnman, C. F.	Utrecht, 30 Januari 1923	T ₁
Wijnstok, W.	Batavia, 22 December 1925	E ₁
Yap Kie Jan	Djokjakarta, 8 April 1923	V ₁
Yff, J.	Beemster, 6 April 1929	V ₁
Zaat, L. M. A.	Wateringen, 3 October 1927	C ₁
Zandveld, W. M.	Semarang, 4 Maart 1927	W ₁
Zeeman, J.	Garoet, 18 Juni 1916	B ₁
Zeper, J.	Utrecht, 20 April 1930	C ₁
Zevenbergen, L.	Rotterdam, 12 Januari 1926	C ₁
Ziekman, C.	Rotterdam, 15 Juni 1924	E ₁
Zoeteman, H. J.	Rotterdam, 15 Juli 1928	T ₁
Zoetemeijer, G. P.	Modjokerto, 1 September 1924	C ₁
Zomer, J. F. M. de	's-Gravenhage, 1 Mei 1921	T ₁
Zoonen, D. van	Bussum, 9 September 1923	N ₁
Zuidema, B.	Haarlem, 26 December 1928	W ₁
Zutphen, H. J. van	Maarsseveen, 25 September 1925	T ₁
Zwaag, J. van der	Harlingen, 28 October 1927	W ₁
Zweers, F. C.	Utrecht, 22 Januari 1929	C ₁
Zwet, C. J. van	Bandoeng, 6 October 1927	N ₁
Zwollo, A.	's-Gravenhage, 5 Maart 1928	C ₁
Zijderveld, A. C.	Barneveld, 13 December 1927	E ₁
Zijll, J. van	Groningen, 8 Maart 1929	C ₁
Zijll de Jong, K. van	Jogjakarta, 30 December 1924	C ₁
Zijll Langhout, W. C. van	's-Gravenhage, 26 Juli 1928	T ₁

11. Overzicht van het aantal der in 1945–1946 en in 1946–1947 voor het eerst ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1945–1946			Studiejaar 1946–1947		
	Man- nen	Vrou- wen	Samen	Man- nen	Vrou- wen	Samen
Civil-ingenieur.	545	1	546	304	1	305
Bouwkundig ingenieur	145	11	156	76	6	82
Werktuigkundig ingenieur.	490	—	490	271	—	271
Scheepsbouwkundig ingenieur	82	—	82	46	—	46
Vliegtuigbouwkundig ingenieur	157	—	157	86	—	86
Electrotechnisch ingenieur.	363	—	363	235	—	235
Scheikundig ingenieur	345	17	362	198	8	206
Mijn ingenieur	63	—	63	45	—	45
Natuurkundig ingenieur.	103	3	106	69	1	70
Civil-landmeter	30	—	30	11	—	11
Ijker.	2	—	2	—	—	—
Alle lessen	6	3	9	4	2	6
Enkele lessen.	27	7	34	27	3	30
	2358	42	2400	1372	21	1393

12. Overzicht van het totale aantal der in 1945-1946 en in 1946-1947 ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1945-1946			Studiejaar 1946-1947		
	Man- nen	Vrou- wen	Samen	Man- nen	Vrou- wen	Samen
Civiel-ingenieur.	895	1	896	1213	2	1215
Bouwkundig ingenieur	227	16	243	295	20	315
Werktuigkundig ingenieur.	838	—	838	1085	—	1085
Scheepsbouwkundig ingenieur	175	—	175	200	—	200
Vliegtuigbouwkundig ingenieur	233	—	233	252	—	252
Electrotechnisch ingenieur.	559	—	559	698	—	698
Scheikundig ingenieur	613	31	644	757	39	796
Mijningenieur	145	—	145	161	—	161
Natuurkundig ingenieur.	170	5	175	234	5	239
Civiel-landmeter	68	—	68	56	—	56
Ijker.	4	—	4	3	—	3
Alle lessen.	41	6	47	30	6	36
Enkele lessen.	38	7	45	41	7	48
	4006	66	4072	5025	79	5104

13. Lijst der in 1946-1947 met goed gevolg geëxamineerden.

A. PROPAEDEUTISCHE EXAMENS.

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Ahrens, H. P.	9-1-'47	B	Bertram, S. P.	9-4-'47	T
Ashmann, G. J. M.	24-12-'46	N	Beukema, J. J.	13-12-'46	E
Akker, W. G. van den	1-7-'47	T	Beumer, A. J.	4-7-'47	W
Akkermans, D. L. J.	6-12-'46	W	Beurs, P. H. de	23-4-'47	N
Alberts, J.	1-7-'47	T	Beijer, H. L. de	4-7-'47	W
Allewijn, A.	2-7-'47	B	Bie, P. R. de	13-2-'47	C
Almkerk, L. A. van	23-1-'47	T	Biekart, D. S. P.	4-7-'47	V
Alphen, G. W. van	28-3-'47	W	Biekart, H. J. B.	1-7-'47	T
Annegarn, L. J. M.	25-10-'46	C	Blaauw, G. A.	25-11-'46	E
Apeldoorn, J. C. E. van	3-4-'47	W	Blauw, E.	30-10-'46	S
Ardenne, C. B. van	1-11-'46	E	Bloch, F. R. T.	8-7-'47	M
Arenthals, M. C. W. van	10-3-'47	C	Blocq van Kuffeler, V. G. de	30-6-'47	C
Arkema, P.	7-7-'47	C	Bloemena, A. R.	15-1-'47	M
Armbrust, H. R.	4-7-'47	W	Blom, A. H.	15-10-'46	V
Athmer, J. G.	3-7-'47	B	Blom, J. F.	3-12-'46	E
Baak, P. J.	1-7-'47	T	Bloot, C.	23-1-'47	M
Baas, Mej. C.	2-7-'47	B	Bodewes, W. G.	20-11-'46	S
Baas, H. A.	29-1-'47	B	Boel, J.	14-3-'47	V
Bachofner, C. J. P.	7-7-'47	C	Boer, N. A. de	2-7-'47	B
Backers, F. T.	17-9-'46	N	Boer, S. de	9-7-'47	E
Bähler, A.	2-4-'47	N	Boersma, P. M.	24-7-'47	C
Bähler, W.	2-7-'47	N	Boersma, Azn, R.	7-7-'47	C
Bakker, B. J.	29-3-'47	E	Boersma, Jzn, R.	7-7-'47	C
Bakker, C. J.	24-6-'47	E	Boerstra, P.	4-7-'47	W
Bakker, L. T.	18-9-'46	S	Bogaers, J. J. M.	1-7-'47	T
Balder, T. C.	3-3-'47	W	Bögels, J. T.	15-1-'47	M
Ballast, G. C.	7-7-'47	C	Bogerijen, R. van	24-10-'46	C
Baller, J. F. W.	7-7-'47	C	Bol, W.	20-9-'46	T
Bange, H. J. J.	9-5-'47	C	Bolle, A. P.	9-7-'47	E
Barendsen, P.	23-6-'47	M	Bolt, T. A. J. B. van der	2-7-'47	B
Batist, P. A.	9-1-'47	T	Bongers, B. F.	13-1-'47	W
Bazuin, G.	13-1-'47	W	Boonen, J.	4-7-'47	W
Beek, R. van	17-1-'47	C	Boorsma, R.	4-7-'47	W
Beket, G. H.	7-7-'47	C	Boot, D. G.	4-7-'47	S
Benthem, C. W.	2-7-'47	N	Boot, F.	3-7-'47	E
Berg, M. G. A. van de	29-1-'47	B	Boot, J.	2-7-'47	B
Berg, C. C. T. van den	16-1-'47	T	Borg, P. W. ter	4-7-'47	W
Bergen, A. F. van	19-5-'47	V	Borleffs, H.	13-5-'47	W
Berkemeijer, W. J.	22-11-'46	B			

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Borsten, H.	31-5-'47	T	Cremers, G. G. L. M.	2-7-'47	B
Bos, A. S. van den	8-10-'46	S	Croonen, A. G. M.	2-7-'47	B
Boshuizen, P. W.	7-7-'47	C	Crijns, H. J. L. M.	21-2-'47	M
Bosma, S.	9-7-'47	E	Cuperus, P. H.	19-2-'47	B
Bosman, C. P. M.	4-7-'47	W	Cupéry, T. R.	18-12-'46	M
Bosman, R. H.	30-6-'47	S	Daams, H.	2-7-'47	N
Bosschaart, A. C. A.	9-5-'47	V	Daleboudt, C. H.	27-11-'46	C
Boulan, E. A.	2-7-'47	B	Dam, J. Azn van	2-7-'47	N
Bouman, A.	13-1-'47	W	Deenstra, K.	24-3-'47	C
Boven, C. J. P. van	10-2-'47	C	Dek, W. E. A.	4-10-'46	C
Brabers, A. J. M.	8-7-'47	M	Dekker, G.	24-12-'46	E
Brak, J. F.	10-5-'47	E	Dekker, J.	13-9-'46	W
Brakel, A.	22-12-'46	T	Determan, C. B. W. D.	7-7-'47	C
Brandenburg, J. H.	14-1-'47	C	Deure, P. van der	29-11-'46	W
Breedland, P. W.	7-7-'47	C	Dieperink, F. H. J.	28-4-'47	S
Brekel, A. A. M. van den	4-7-'47	W	Dissel, G. J. van	18-3-'47	S
Brix, H. E.	1-11-'46	W	Does, P. H. A. C. van der	20-1-'47	B
Broek, A.	12-3-'47	W	Dongen, L. van	12-3-'47	W
Broek, H. ten	27-2-'47	W	Dooren, J. J.	20-6-'47	W
Broeyer, J. C.	3-3-'47	C	Doorenbos, B.	4-7-'47	S
Brombacher, W. J.	23-5-'47	W	Doorn, J. G. van	5-5-'47	T
Bronkhorst, A. F.	4-7-'47	W	Dorsser, S. C. van	24-12-'46	B
Brouwer, F.	17-1-'47	N	Douma, A.	17-3-'47	C
Brouwer, J. M.	17-4-'47	E	Drost, J. C. H.	13-2-'47	C
Brugge, J. ter	12-11-'46	C	Duin, J. F.	18-3-'47	C
Bruggeling, A. S. G.	30-10-'46	C	Duinker, S.	26-6-'47	E
Brugman, A. H. M.	7-11-'46	T	Dullemond, C.	27-5-'47	E
Brummel, K. G.	7-1-'47	B	Duncker, P. P. H.	4-10-'46	C
Bruijn, T.	4-7-'47	V	Duyvendak, J. J. L.	24-4-'47	W
Bruijn, R. C. de	3-3-'47	C	Dijken, J. van	30-6-'47	B
Bügel, P.	7-1-'47	B	Dijkshoorn, W.	4-7-'47	V
Burgt, C. van der	7-7-'47	C	Dijksterhuis, R.	12-11-'46	C
Busking, B. E.	21-1-'47	W	Dijkstra, B. F.	7-7-'47	C
Busschers, J. H.	4-7-'47	W	Dijkstra, S.	16-12-'46	M
Buuren, M. P. H. van	19-9-'46	V	Eede, B. W. van	7-7-'47	C
Buurma, H. J.	28-2-'47	C	Ehrhardt, H.	7-7-'47	C
Buijs, P.	27-5-'47	V	Ekeren, W. van	17-9-'46	S
Buysert, N.	10-2-'47	C	Elce, T. A. S.	4-12-'46	W
Bijker, E. W.	18-12-'46	C	Elderenbosch, R. J.	26-6-'47	C
Calon, A. E. M.	12-3-'47	E	Endhoven, D.	4-7-'47	W
Caspers, J.	1-7-'47	T	Engelhard, H. E.	4-9-'46	V
Chevalier, P. W.	4-7-'47	W	Eppenga, J. R.	19-5-'47	W
Clercq, M. J. le	3-3-'47	W	Erpers, Royaards, R. van	10-2-'47	E
Coolen, H. T. E. G.	1-7-'47	T	Escher, R. J.	4-7-'47	W
Coops, J. H.	12-9-'46	W	Esmeijer, J.	4-7-'47	W
Corten, P. J. M.	23-6-'47	M	Eijkman, H. M.	1-7-'47	T
Coster, H.	9-4-'47	V	Faas, A. C.	29-1-'47	B
Cox, B.	8-7-'47	M	Faber, F. C.	29-1-'47	B

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Faber, J. G.	7-7-'47	C	Haase, K. J. F. M.	7-7-'47	C
Faber, S. J.	27-11-'46	C	Haasnoot, K.	29-1-'47	B
Feiter, J. J. G.	10-2-'47	B	Hacquebord, A.	9-4-'47	V
Felius, G. P.	13-2-'47	C	Hafkamp, J. P.	4-8-'47	W
Felius, M.	24-3-'47	C	Hageman, B. P.	31-3-'47	M
Finken, E. M. R.	11-11-'46	B	Haitsma, H. A.	17-1-'47	C
Fontein, H. J.	1-7-'47	T	Hakkesteegt, H. A.	14-3-'47	V
Fortuin, J. P.	1-7-'47	T	Hallie, A. M.	26-6-'47	C
Franx, C.	2-7-'47	N	Hardonk, Mej. G. J.	2-7-'47	B
Freudenburg, J.	18-3-'47	S	Hardonk, L. E.	17-9-'46	M
Frima, J. L.	4-7-'47	W	Harms, C. H.	10-3-'47	W
Galis, A. S.	20-1-'47	B	Hart, W. J. ter	25-10-'46	W
Geerlings, J. J. P.	4-7-'47	W	Harthoorn, E. F.	16-1-'47	T
Geertjes, H.	10-2-'47	W	Havenaar, I.	22-12-'46	T
Gelder, E. B. van	21-5-'47	W	Havinga, K.	24-12-'46	C
Gelder, N. W. van	7-7-'47	C	Heide, G. J. van der	7-7-'47	C
Gendt, T. J. van	18-4-'47	B	Hekker, E. A.	2-7-'47	B
Gerckens, J.	1-7-'47	T	Helsdingen, W. H. L. van	9-7-'47	E
Gerlach, H. G.	2-7-'47	N	Hemmes, R. N.	7-7-'47	C
Gerlach, O. H.	4-7-'47	V	Hendriksz, F. J.	19-9-'46	W
Gerritsen, F.	12-12-'46	C	Henning, Mej. W. E.	4-6-'47	B
Gesink, J.	4-10-'46	C	Hennink, B. J.	24-10-'46	C
Geurts, J. W.	9-7-'47	E	Hensel, H. B.	20-3-'47	C
Gillet, J. P.	17-1-'47	T	Herbschleb, J. F.	7-1-'47	C
Gils, H. V. M. van	6-11-'46	T	Herk, J. van	15-1-'47	C
Gils, J. N. A. M. van	5-11-'46	E	Herweyer, A. G.	13-2-'47	E
Ginneken, A. J. J. van	13-3-'47	T	Heukensfeldt Jansen, H. M. W. G.	27-5-'47	W
Goede, J. C. de	5-9-'46	C	Heus, P. de	14-3-'47	C
Goldhoorn, H.	1-7-'47	T	Hey, M.	18-3-'47	C
Govers, J. B.	22-12-'46	T	Heyning, J. M.	9-7-'47	E
Graaf, J. J. van de	9-7-'47	E	Hibbeln, W. J.	6-5-'47	W
Graaf, J. B. van der	23-1-'47	M	Hiemstra, B.	7-1-'47	S
Graaff, P. J. de	9-4-'47	W	Hoefnagels, J. A. R.	13-1-'47	E
Gribling, J. H.	20-1-'47	B	Hoek, J. W.	2-7-'47	B
Griend, J. C. van de	15-10-'46	T	Hoek, G. A. L. van	9-7-'47	E
Griethuizen, P. T. H. van	6-5-'47	W	Hoek, T. C. van	22-12-'46	T
Griffioen, A.	31-1-'47	W	Hoek, W. van der	31-1-'47	W
Groen, J.	4-7-'47	W	Hoekstra, A. H.	27-9-'46	T
Groeneveld, J. A.	17-2-'47	W	Hofker, G. H. S.	7-7-'47	C
Groenewegen, M. A.	4-7-'47	W	Hofker, W. K.	12-11-'46	E
Gröneveld, E. W.	9-7-'47	E	Hofland, H. J.	1-5-'47	S
Groot, A. de	14-3-'47	E	Hofmans, N. J.	23-1-'47	N
Groot, H. de	13-2-'47	C	Hogehuis, F. W.	20-11-'46	T
Groothuis, A. H.	29-1-'47	B	Hokken, J.	4-7-'47	W
Gruppelaar, J.	4-7-'47	V	Holstege, C. J. M.	31-1-'47	W
Gutteling, J.	4-7-'47	W	Homeijer, J. C. van	24-1-'47	C
Haan, J. A. M. de	29-1-'47	B	Hondius, J. F.	23-6-'47	B
Haas, A. C. de	7-7-'47	C			

NAAM	Datum	Di- plima	NAAM	Datum	Di- ploma
Hoog, P. de	19-2-'47	T	Kasper, R. A.	31-3-'47	E
Hoogenboom, G. H. A.	13-2-'47	C	Katuin, J.	23-6-'47	B
Hoogewoening, Mej. E. J.	6-11-'46	T	Kerk, C. van de	7-7-'47	C
Hooghoudt, B. G.	2-7-'47	N	Kerst, J. J.	22-12-'46	T
Hoogwater, H. W. G.	6-3-'47	C	Kessel, H. F. van	14-6-'47	W
Hooning, W. F.	6-9-'46	C	Kets, P. J. O.	10-2-'47	W
Horch, J.	22-5-'47	W	Keuls, W. F. L.	8-7-'47	M
Horn, N. J. van der	11-11-'46	B	Keijl, H. E. C. van der	1-7-'47	T
Horst, J. H. van der	23-4-'47	C	Kiers, A. G.	26-6-'47	C
Houten, T. van	4-7-'47	W	Kiewiet de Jonge, D. H.	11-11-'46	B
Houtman, G. H.	7-7-'47	C	Klauss, E.	9-7-'47	E
Houtsma, E. O.	24-3-'47	C	Kleemans, C. H.	1-7-'47	T
Hoving, H. T.	7-7-'47	C	Kleiterp, K.	17-3-'47	M
Hubers, C.	4-7-'47	W	Klerk, M.	2-7-'47	N
Hubers, H. J.	4-7-'47	W	Kleveren, W. van	1-7-'47	T
Huberts, L. J. T. J.	4-7-'47	W	Klingenspoor, W. H.	9-7-'47	E
Huizer, E. S.	20-1-'47	B	Kluitenberg, G. A.	2-7-'47	N
Huizing, J. B. S.	7-7-'47	C	Knibbeler, F. J.	2-7-'47	B
Huizinga, J. G.	11-3-'47	S	Knol, C. F. A.	11-11-'46	B
Hulsman, W. H. A.	29-5-'47	W	Kocken, F. J.	23-1-'47	T
Hus, M.	20-11-'46	T	Koeman, A. C.	4-7-'47	V
Immink, T. W.	17-3-'47	M	Koers, J. H.	4-7-'47	W
Inckel, A. E.	13-2-'47	C	Kok, P. C.	8-7-'47	M
Ingen Housz, J. F.	4-7-'47	W	Kolk, R.	12-3-'47	C
Ingen Schenau, S. van	7-7-'47	C	Kolijn, M.	10-2-'47	W
Iperen, A. van	2-7-'47	B	Koning, J.	15-10-'46	T
Itersen, G. van	4-11-'46	C	Koning, J. J. M.	9-7-'47	E
Jager, J. de	9-1-'47	C	Koning, J. de	14-3-'47	C
Jansen, E. J.	15-11-'46	T	Kooistra, M. F.	14-11-'46	T
Jansen, H. E.	20-3-'47	W	Koomen, J.	28-2-'47	W
Jansen, J.	27-9-'46	E	Kooreman, J. H.	24-4-'47	B
Jansen Verplanke, W. F.	24-3-'47	T	Koot, W. J. M.	4-7-'47	W
Janssens, E. F. A. M.	22-12-'46	T	Koot, E. J. van	7-7-'47	C
Jol, A. C.	28-1-'47	T	Korstanje, M. J.	27-11-'46	W
Jong, J. C. W. de	31-1-'47	W	Korzelboom, W. F.	14-4-'47	C
Jong, J. D. de	9-9-'46	N	Kraan, J. F.	26-3-'47	C
Jong, W. T. de	9-7-'47	E	Kraan, P. van der	10-2-'47	B
Jonge, C. de	16-1-'47	T	Kramer, H. J.	9-7-'47	E
Jongh, W. T. H. de	14-4-'47	S	Krekels, A. L. H.	2-4-'47	T
Jonker, T. P.	23-6-'47	M	Kretzers, L. M.	22-12-'46	T
Joustra, K.	14-3-'47	C	Krienen, F.	20-9-'46	E
Kamerling, J. W.	31-1-'47	C	Kroon, J. J.	2-7-'47	B
Kamm, V. M.	4-7-'47	W	Kroon, J. P. A. van der	19-12-'46	C
Kamminga, J.	14-3-'47	C	Kruisbrink, H. A.	28-2-'47	V
Kampen, A. van	20-1-'47	C	Kruyff, Mej. C. D. de	2-4-'47	T
Kampen, C. F. A. van	14-10-'46	W	Kruyt, J. A.	4-7-'47	W
Kampen, S. J. van	19-4-'47	C	Kuile, M. K. J. J. ter	2-7-'47	B
Kaptein, J. J.	15-1-'47	M	Kuiper, R. W.	13-3-'47	C

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Kupers, Mej. P. M. J.	10-2-'47	T	Masthoff, P. J.	17-7-'46	T
Kuijntjes, E. E.	4-7-'47	W	Maurits, A. A.	12-3-'47	V
Kwaasteniet, P. N. de	12-3-'47	T	Meer, E. A. van der	2-7-'47	N
Laag, W. S. van der	17-2-'47	W	Meer, L. van der	9-9-'46	W
Laarakker, M. J.	26-3-'47	E	Meeuse, G. C.	14-4-'47	W
Laarschot, J. M. T. van de	11-6-'47	T	Meewis, L. C.	4-7-'47	W
Land, L. op 't	11-11-'46	B	Melessen, H. K. J.	4-7-'47	W
Landman, J.	28-2-'47	C	Menger, J. H.	28-1-'47	W
Landsberg, S. A. W.	26-3-'47	M	Mertens, H. F.	8-10-'46	B
Lange, P. G. de	23-1-'47	T	Metzlar, O. R.	4-7-'47	S
Langen, J. S. C. van	24-1-'47	M	Meulen, J. van der	24-7-'47	T
Lansu, J. F.	25-3-'47	E	Meulman, J. J. H.	3-7-'47	C
Lap, A. J. W.	25-9-'46	S	Meurkens, N. A. M.	2-7-'47	B
La Rivière, J. W. M.	16-1-'47	T	Meij, Mej. M. G.	20-1-'47	B
Latzko, D. G. H.	10-2-'47	W	Meijden, H. H. van der	4-7-'47	W
Laupman, R. R.	29-4-'47	W	Meijer, C.	7-7-'47	C
Leendertse, J. J.	7-7-'47	C	Meijer, H.	12-3-'47	C
Leeuwen, E. H. van	4-7-'47	W	Meyer, R. W.	27-2-'47	E
Leeuwen, J. J. van	2-7-'47	B	Meyer, T. P. A.	19-2-'47	W
Leeuwen, L. M. van	17-7-'47	W	Meys, J. A.	25-8-'46	T
Leeuwen, P. van	21-11-'46	M	Meijs, J. C.	1-7-'47	T
Legemaate, J. B.	1-4-'47	W	Meijs, J. J. C.	9-7-'47	E
Leguyt, J.	10-2-'47	W	Mez, J. W. du	4-7-'47	W
Lemcke, IJ. H.	4-7-'47	W	Middelhoek, A.	23-6-'47	B
Leufkens, A. J.	26-11-'46	C	Moggré, A.	4-7-'47	W
Lewis, P.	16-5-'47	W	Möhring, F.	9-7-'47	E
Lidth de Jeude, C. P. van	9-7-'47	E	Mol, H. N.	8-10-'46	W
Lier, J. J. C. van	13-3-'47	W	Mol, K. A. C.	26-3-'47	W
Ligny, J. L. C. de	13-3-'47	W	Molenaar, J.	9-4-'47	N
Lindt, W. J. van de	12-5-'47	N	Molenbroek, D. A.	25-2-'47	C
Linge, A. van	2-7-'47	B	Moll, C.	1-7-'47	T
Lippe, M. van der	22-12-'46	T	Momma, Mej. W. A.	10-2-'47	B
Lippens, B. C.	18-11-'46	T	Monhemius, W.	4-7-'47	W
Loeffen, J. A.	3-4-'47	S	Monsjou, W. van	24-4-'47	W
Loosen, J. van	4-7-'47	W	Monte, L. J. H. de	23-4-'47	C
Lottum, S. T. A. van	11-7-'47	E	Montijn, J. A. P.	4-10-'46	C
Lucas, A. G.	2-7-'47	B	Mourik, J. H. C. van	1-7-'47	T
Lucas, J. B.	11-4-'47	M	Mourik, J. J. van	3-4-'47	C
Lunteren, P. J. van	5-6-'47	W	Mourits, T. F.	4-7-'47	W
Maas, F.	15-4-'47	V	Mulder, H. M.	9-7-'47	E
Mac Lean, J.	2-7-'47	N	Mulder, J.	2-7-'47	N
Madlener, C. F.	29-1-'47	T	Mulder, J. W. A. M.	13-5-'47	T
Mak, G.	4-7-'47	W	Mulder, P.	2-7-'47	B
Makkink, J. H.	16-4-'47	N	Muller, J.	3-9-'46	W
Marel, H. van der	4-7-'47	W	Munck, J. C. de	2-7-'47	N
Margrij, J. J.	20-11-'46	B	Muskens, G. J. A. M.	13-1-'47	T
Marken, J. V. van	21-10-'46	W	Muije, J.	4-7-'47	W
Marle, J. van	7-7-'47	W	Nanninga, D. R. P.	26-6-'47	C

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Neef, J. de	4-7-'47	W	Pieck, P. H. M.	28-1-'47	W
Neeff, C. de	24-1-'47	C	Pieroen, A. P.	1-7-'47	T
Neeve, P. F. W. M. de	3-10-'46	V	Plaat, F. J.	9-7-'47	E
Neste, A. J. van	21-3-'47	C	Platteeuw, J. C.	12-11-'46	T
Nienhuis, P.	27-11-'46	S	Pleket, M. J.	1-7-'47	T
Nieuwenhuijzen, J. van	7-7-'47	C	Ploeg, A. van der	27-3-'47	C
Nieuwkoop, G. P. van	7-7-'47	C	Ploum, A. J. W.	4-7-'47	W
Nifterik, P. R. van	2-7-'47	B	Plouvier, L. J. M.	13-5-'47	N
Nip, H.	28-10-'46	C	Pluijmert, N. J.	27-5-'47	W
Noordaa, F. J. van der	27-6-'47	E	Poel, F. H. J. van der	29-1-'47	E
Noorderhaven, L.	1-7-'47	T	Pol, K. van de	4-7-'47	W
Nooyens, J. L. C. M.	22-5-'47	W	Polder, W. J.	17-4-'47	C
Nunes, E. L.	13-1-'47	W	Poldervaart, J. L.	17-10-'46	T
Nijhuis, H. C.	10-10-'46	W	Poley, J. P.	14-3-'47	N
Nijman, J.	13-11-'46	C	Poollen, H. K. van	19-2-'47	M
Nijman, J.	1-7-'47	T	Postel, J. B.	22-5-'47	W
Nijman, J.	10-3-'47	C	Postema, G. B.	9-7-'47	E
Nijzink, E.	11-7-'47	W	Postma, M. J. M.	4-7-'47	V
Oele, J. E.	24-3-'47	C	Pouderoyen, H.	4-7-'47	W
Offringa, H.	7-7-'47	C	Prins, H. O.	7-7-'47	C
Oldenburger, F.	26-6-'47	C	Putten, H. van	27-3-'47	C
Ommen, J. R. van	2-7-'47	B	Putten, W. F. J. van	22-12-'46	T
Oordt, H. K. K. W. van	31-1-'47	T	Pijselman, G. J.	16-6-'47	E
Oost, J. L. van	31-1-'47	C	Raat, P.	29-1-'47	C
Oostdijk, J. C.	11-7-'47	W	Rademaker, K.	23-10-'46	C
Oosten, J. M. van	24-3-'47	C	Ras, A.	19-12-'46	C
Oosterhoff, J.	7-7-'47	C	Ratsma, P.	22-12-'46	T
Opstal, H. van	7-7-'47	C	Raue, J. J.	7-1-'47	B
Os, G. J. van	16-10-'46	N	Ravesteijn, J. van	22-11-'46	E
Oskam, L. R. T.	22-11-'46	B	Ree, W. J.	19-4-'47	C
Palm, J. P.	2-7-'47	N	Ree, E. van der	29-1-'47	B
Pals, B.	18-3-'47	C	Reeper, F. J. M. de	18-3-'47	W
Pars, W. J.	7-10-'46	W	Rest, C. van der	4-7-'47	W
Pas, T. J. M. van der	4-7-'47	W	Reth, W. von	22-11-'46	T
Paul, F.	4-7-'47	W	Reij, W. C.	20-12-'46	C
Pauw, L. J. van der	2-7-'47	N	Reijenga, P.	28-1-'47	B
Peek, T.	11-7-'47	W	Rheineck-Leyssius,		
Pelt, J. J. M. van	17-7-'47	T	Jhr J. M. T. van	7-7-'47	C
Penning, H. M.	25-9-'46	N	Rhoter, W. C. de	10-10-'46	V
Pennink, P. K. A.	2-7-'47	B	Richters, J. J.	4-12-'46	E
Pereboom, J.	4-7-'47	S	Riessen, N. A. J. van	27-5-'47	W
Peters, H. A.	3-7-'47	B	Rietveld, J. J.	19-11-'46	E
Peters, K. G. W.	29-1-'47	C	Rietveld, M.	9-7-'47	E
Petrus Blumberger,			Ridders, R. L. M.	10-1-'47	S
Mej. C. J.	23-1-'47	T	Risseeuw, J. I.	20-1-'47	B
Peuscher, F. G.	23-4-'47	E	Roebbers, H.	14-11-'46	B
Peutz, V. M. A.	29-4-'47	N	Roels, C.	7-7-'47	C
Philips, J. E.	1-11-'46	E.	Roelvink, A. J.	22-5-'47	W

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Romson, J. A.	17-12-'46	W	Simon, A. N.	11-8-'47	W
Roodzant, A. M.	1-7-'47	T	Simons, F. A. G. M.	3-5-'47	W
Roon, J. P. van	1-7-'47	T	Singer, W.	4-7-'47	W
Roose, P. C.	2-7-'47	B	Sjoerdsma, A. C.	8-7-'47	M
Roose, W.	25-11-'46	E	Sjoerdsma, G. W.	18-3-'47	C
Rooij, J. W. M. van	27-11-'46	E	Slebos, D. L. H.	31-10-'46	B
Rosier, G.	9-7-'47	E	Sluijmer, J. H.	2-7-'47	B
Rotteveel, W. J.	25-2-'47	E	Sluijmer, T. J.	7-7-'47	C
Roukema, K.	1-7-'47	T	Smeets, H. P. J.	16-10-'46	V
Ruitenbeek, G. M. J. van	11-3-'47	W	Smit, F.	26-6-'47	S
Ruitenbeek, M. T. van	9-7-'47	E	Smit, F. J.	24-3-'47	W
Ruiter, H. J. de	24-1-'47	M	Smit, J.	24-9-'46	N
Rutgers van der Loeff, M. M.	24-6-'47	W	Smits, H. A. R.	24-9-'46	M
Rijk, A. M. de	9-4-'47	C	Snieder, W. F.	29-1-'47	B
Rijssen, D. C. van	4-7-'47	W	Snoek, J.	25-6-'47	C
Rijswijk, B. P. J. M. van	23-1-'47	W	Soels, G. J.	7-7-'47	C
Salemans, B. H. F. L.	14-3-'47	B	Spaargaren, J. D.	17-4-'47	C
Sanders, M.	7-7-'47	C	Spanje, N. D. van	2-7-'47	B
Sas, J. A.	8-10-'46	W	Spek, H. van der	24-3-'47	E
Schee, B. L. A. van der	11-3-'47	W	Spiegel, J. C. van der	17-9-'46	V
Scheffers, W. A.	1-7-'47	T	Spiele, H.	21-2-'47	E
Schermbeek, G. van	12-9-'46	C	Spoor, P. F.	4-7-'47	W
Schermers, G.	7-7-'47	C	Spronk, N.	23-6-'47	B
Scherpbier, G.	7-7-'47	C	Stadlander, H. C.	2-7-'47	B
Schilt, A. R.	17-12-'46	C	Stam, W.	14-3-'47	C
Schoen, J.	28-2-'47	W	Starke, N.	21-7-'47	B
Schöffer, P.	6-5-'47	V	Starmans, P. H. A.	23-6-'47	B
Scholte, J. W. A.	3-3-'47	N	Steketee, J. A.	11-3-'47	W
Schoor, W. J. A. M. van de	4-7-'47	W	Stellingwerff, J.	10-3-'47	C
Schootemeijer, J.	12-12-'46	E	Sterel, J.	14-3-'47	C
Schotte, Mej. A. M.	27-11-'46	T	Sterrenburg, G. A. C.	19-11-'46	M
Schoute, F.	11-10-'46	S	Stigter, J.	13-3-'46	W
Schram, A. C.	4-7-'47	W	Stoelinga, L.	9-1-'47	C
Schram, A. J. G. L.	18-9-'46	N	Stoep, G. F. van der	1-7-'47	T
Schravendijk, J. F. van	14-1-'47	C	Stolk, H. A.	14-10-'46	M
Schreuders, J. J.	9-7-'47	E	Stolk, J.	9-7-'47	E
Schurink, H. J.	4-7-'47	S	Stoop, G. van der	11-6-'47	E
Schuijtemaker, J.	22-12-'46	E	Streefkerk, G. C.	6-5-'47	C
Schijns, F. A.	4-7-'47	W	Struiksmā, H. W.	7-7-'47	C
Sellenraad, C.	20-6-'47	W	Strumphler, H. G.	18-9-'46	T
Senf, H. G.	29-1-'47	B	Struve, H. W. E.	13-12-'46	C
Sengers, A. A.	14-6-'47	W	Stumpel, L. J. M.	7-7-'47	C
Setten, G. van	2-7-'47	B	Stuijt, F. A. M.	2-7-'47	B
Siedsma, A.	17-2-'47	W	Suylen, C. J. van	6-3-'47	W
Sikkel, L. P.	24-6-'47	C	Suijlen, T. J. van	16-1-'47	M
Sikkens, H.	7-7-'47	C	Swaay, G. A. M. van	26-6-'47	C
			Swinkels, H. F. P.	4-7-'47	W
			Taen, T. F. M.	12-3-'47	C

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Tamsma, K.	7-7-'47	C	Verstoep, J. C.	7-7-'47	C
Teer, K.	16-4-'47	E	Verstraten, J.	15-10-'46	E
Temminck Groll, C. L.	2-7-'47	B	Vink, H. T.	2-7-'47	B
Termaten, H. W.	11-4-'47	C	Vink, J.	1-7-'47	T
Thieme, H. P.	2-7-'47	B	Visser, H.	11-3-'47	W
Tichelaar, G. W.	1-7-'47	T	Visser, J.	1-7-'47	T
Tielens, A. M. A. J.	1-7-'47	T	Visser, R. C.	8-7-'47	M
Tielens, H. C.	25-11-'46	V	Vissinga, H.	9-7-'47	E
Tiemersma, H. G. N.	28-2-'47	W	Vliet, H. van	7-7-'47	C
Timmers, J. L.	17-3-'47	W	Vlugt, A. van der	29-1-'47	W
Tjalma, G.	7-7-'47	C	Vlugt, B. W. van der	4-10-'46	C
Tjan Hok Liang	1-7-'47	T	Voerman, J. W. A.	10-2-'47	T
Toom, J. den	7-7-'47	C	Volbeda, H.	2-7-'47	B
Torbijn, P. J.	31-1-'47	C	Volker, P. A. A.	2-4-'47	C
Torren, K. van der	30-10-'46	C	Vollebregt, J.	9-7-'47	E
Trommelen, C. J. G.	11-3-'47	W	Vonck, W. F.	4-7-'47	W
Troost, W.	2-7-'47	N	Vorm, O. J. van der	21-4-'47	S
Trossel, C. J.	17-3-'47	C	Vos, F.	17-1-'47	M
Trouw, J. J.	9-1-'47	S	Vos, J.	1-10-'46	W
Tulleken, Jhr R. J. B. D.	11-3-'47	W	Vos, W. C.	4-6-'47	C
Tummers, J. M. E. L.	21-3-'47	C	Vos, L. T. de	27-5-'47	W
Tummers, L. J.	2-7-'47	N	Vries, A. J. de	11-3-'47	W
Tuynman, H. T.	18-4-'47	V	Vries, H. de	11-11-'46	B
Tijsze, F. J. N.	7-7-'47	C	Vries, H. de	18-3-'47	C
Ubbink, J. M.	4-7-'47	W	Vries, R. L. de	2-7-'47	B
Uiterwijk, J. H.	31-3-'47	M	Vunderink, A.	1-7-'47	T
Vaissier, P. A. J.	27-11-'46	C	Waale, M. J.	1-7-'47	T
Valkenhoff, J. H.	8-7-'47	M	Waerden, H. van der	27-9-'46	N
Vastenou, W.	27-3-'47	S	Wahlen, J. J. G.	1-7-'47	T
Veder, H. A.	9-1-'47	T	Walraven, J. J.	1-7-'47	T
Veenhuizen, A. D.	12-3-'47	C	Warners, E.	9-7-'47	E
Veenhuizen, J. J.	13-6-'47	B	Wassenaar, A. K.	28-11-'46	E
Veersema, R. W. J.	30-10-'46	B	Weehuizen, F. H. J.	4-7-'47	W
Veldhuyzen, C. J.	1-4-'47	W	Welker, J.	21-7-'47	C
Veldhuyzen, E. J. J.	25-2-'47	W	Wesseling, G. W.	9-4-'47	W
Velthoven, J. C. B. van	7-7-'47	C	Wesseling, M. F. A.	9-7-'47	E
Ven, D. J. M. van de	15-11-'46	W	Wesselo, J. H.	27-5-'47	W
Verbruggen, C. B. H.	7-5-'47	T	Wessels, G. J. A.	16-1-'47	T
Vercrujssse, J. M.	12-12-'46	T	Wessels, J. H.	16-12-'46	E
Vergeer, J.	18-3-'47	T	Wester, K.	7-7-'47	C
Verheijden, J. W.	25-6-'47	E	Westerhout, W. F.	2-7-'47	B
Vermaas, P. J.	9-7-'47	E	Westra, J. G.	12-11-'46	T
Vermet, W. K.	4-7-'47	V	Wever, J.	9-1-'47	C
Vermeulen, J.	9-7-'47	E	Wevers, C. J. H.	16-10-'46	N
Vermeulen, M. W.	7-7-'47	C	Weyer, M. H. A. van de	14-4-'47	W
Verschuur, H. P.	4-7-'47	W	Weijzig, H.	24-10-'46	E
Versfelt, U. J. K.	13-5-'47	E	Wiarda, P.	29-5-'47	W
Versnel, A.	2-7-'47	N	Widt, D. J. de	2-7-'47	B

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Wiel, J. C. van der	12-3-'47	C	Yspeert, J. G.	27-5-'47	W
Wierenga, R. G.	22-10-'46	E	Yspeert, K. A.	18-3-'47	W
Wieringen, D. M. van	1-4-'47	C	Ijsselmuiden, A. J. A.	11-3-'47	W
Wiesebron, R. K.	20-9-'46	M	Ijtsma, A. J.	2-7-'47	N
Wildervanck, W. C.	14-5-'47	C	Ijzerman, Mej. P.	2-7-'47	N
Wilhelm, P.	31-3-'47	C	Zaanen, J. J.	4-7-'47	W
Willems, E.	9-7-'47	E	Zalinge, R. van	17-2-'47	W
Willemse, J. G.	24-6-'47	V	Zantman, P. S.	26-3-'47	N
Winkel, K.	1-11-'46	W	Zee, J. van der	13-2-'47	C
Wit, C. de	29-11-'46	B	Zeeuw, M. A. de	10-2-'47	T
Withoff, J. J. H.	4-7-'47	W	Zeevenhooven,		
Wittenberg, H.	11-11-'46	V	N. H. C. E.	4-7-'47	W
Witters, H. J.	17-3-'47	T	Zeijdner, H.	18-9-'46	C
Witvliet, G.	4-7-'47	W	Zilverschoon, C. J.	18-9-'46	N
Woerden, V. van	2-7-'47	B	Zimmermann, W. B.	7-7-'47	C
Wolf, G. J. de	17-10-'46	C	Zomerdijk, J. C.	2-7-'47	N
Wolfs, A. G. J.	7-10-'46	T	Zonneveld, W.	2-7-'47	B
Wolthuis, J. O.	14-3-'47	E	Zoutendijk, J. W.	13-3-'47	W
Wouden, E. F. H. van	7-7-'47	C	Zuidema, K.	12-11-'46	C
Wijdeveld, H. W. J.	27-3-'47	W	Zwart, J.	26-3-'47	W
Wijlhuizen, H.	26-3-'47	W	Zwetsloot, H. A. M.	27-11-'46	C
Wijngaarden, K. G. van	27-3-'47	S	Zwienen, H. J. van	2-7-'47	B
Ypey, E.	7-7-'47	C			

B. CANDIDAATS-EXAMENS.

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Aberson, A.	7-2-'47	C	Burema, H. J.	31-3-'47	W
Alderlieste, A.	11-3-'47	S	Burg, H. J. van der	19-12-'46	C
Alleyn, D. N.	17-3-'47	E	Burger, P.	17-12-'46	T
Amstel, A. P. van	17-12-'46	T	Bijllaardt, D. van den	14-7-'47	E
Andriesse, A. C.	25-4-'47	S	Ceuninck van Capelle, M. de	13-2-'47	E
Ark, R. J. van	1-7-'47	T	Cornelis, J.	27-5-'47	V
Assen, J. van	9-7-'47	C	Costa, A. F. A. H. da	22-4-'47	T
Backers, F. T.	30-6-'47	N	Crezee, J. J.	17-3-'47	E
Balder, J. J.	30-6-'47	N	Daamen, F. A. A.	4-12-'46	W
Balhan, J.	14-4-'47	S	Dassen, A.	7-5-'47	S
Bardet, J.	28-10-'46	C	Deinse, P. A. van	13-2-'47	E
Batenburg, M. W. van	24-10-'46	E	Dicke, D.	19-12-'46	C
Beekers, G.	20-12-'46	B	Dieren, J. A. van	13-2-'47	E
Belo, A. J.	10-7-'47	W	Diest, H. G. van	14-7-'47	E
Berg, A. van den	21-1-'47	C	Dixhoorn, J. J. van	13-2-'47	E
Berg, J. H. van den	13-2-'47	E	Domburg, J.	14-7-'47	E
Bergsma, H. J.	14-7-'47	E	Douglas, H.	4-3-'47	W
Berkhout, A. J. J.	10-7-'47	W	Douma, A. D.	11-9-'46	E
Beun, M.	30-6-'47	N	Douwes Dekker, E. T.	18-4-'47	E
Beyderwellen, J.	2-12-'46	W	Dreveldt, T. van	14-7-'47	E
Beijl, W. de	9-7-'47	C	Drost, J.	4-2-'47	W
Bierdrager, E. A.	14-11-'46	C	Drupsteen, J.	7-2-'47	C
Bleeker, R. D.	20-12-'46	B	Duin, S. van	8-7-'47	B
Bockmeulen, J. H. A.	29-10-'46	W	Dijck, A. C. H. M. van	28-10-'46	C
Bogerijen, H. van	10-3-'47	W	Dijk, A. A. M. van	13-2-'47	E
Bois, W. F. du	27-9-'46	T	Dijk, K. E. van	24-10-'46	E
Bong Soei Men,	16-4-'47	W	Dijken, W.	10-7-'47	W
Boom, W. B. K.	14-2-'47	W	Dijkerman, R. J.	9-7-'47	C
Boot, J. H.	17-12-'46	E	Ede van der Pals, W. J. van	20-12-'46	E
Booij, H.	1-7-'47	T	Edens, J. W.	13-2-'47	E
Bosch, H.	28-10-'46	C	Egmond, H. van	7-3-'47	B
Bosman, N.	1-7-'47	T	Endert, J. T.	2-6-'47	W
Bottema, M. J.	22-5-'47	W	Eysker, D.	25-3-'47	C
Bouma, A. L.	9-7-'47	C	Franken, J. W.	22-4-'47	T
Bouwman, H. B.	22-1-'47	W	Frings, M. J.	9-11-'46	W
Boxma, Y.	17-12-'46	E	Gelder, C. van	27-9-'46	T
Bretonière, A. B. de la	13-2-'47	E	Geus, A. de	10-7-'47	W
Brinkhorst, H. J.	25-3-'47	C	Giskes, J. H.	25-3-'47	V
Broek, K. A. van den	9-7-'47	C	Godefroy, P. H.	9-7-'47	C
Brouwer, F.	30-6-'47	N	Goud, A. W.	4-12-'46	W
Bruckman, F. W. N.	22-4-'47	T	Govers, J. K.	9-7-'47	C
Bruggeling, A. S. G.	2-5-'47	C	Groeneveld, H.	14-1-'47	W
Bruine, R. F. de	27-6-'47	M	Groenhof, J.	10-7-'47	W
Bruist, H. H.	27-6-'47	M	Gijn, J. van	17-12-'46	T
Bruijn, C. M. A. de	17-12-'46	T			
Bruyn, H. de	22-4-'47	T			

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- gloma
Hageman, J. G.	19-12-'46	C	Kessler, P.	13-6-'47	B
Hak, D. P. A.	21-11-'46	T	Klein de Groot, J. W. A.	27-9-'46	T
Halle, D. A.	13-2-'47	E	Kleij, J. van der	14-11-'46	C
Hamer, F. J. J.	30-6-'47	N	Klok, A.	12-9-'46	W
Hanse, J. F. H.	27-5-'47	V	Kloos, J.	7-5-'47	V
Hartgerink, D. J.	1-7-'47	T	Koning, A. B. J. de	9-7-'47	C
Haspers, J. M. A. R.	22-4-'47	T	Kooreman, A. J.	7-3-'47	C
Heemstra, S. J. A.	10-7-'47	S	Kooreman, L.	17-12-'46	E
Hees, H. M. van	31-3-'47	W	Koot, A. C. J.	19-12-'46	C
Heeteren, F. H. van	17-12-'46	E	Koot, G. E.	19-5-'47	E
Hein, M. P.	20-2-'47	W	Kooy, L. W.	22-4-'47	T
Hendal, W. P.	16-4-'47	W	Korver, J. W. de	27-6-'47	M
Herfkens, B. D.	10-7-'47	V	Kramer, H.	6-6-'47	W
Hertog, J. J. den	28-10-'46	C	Krapels, J. G.	10-7-'47	W
Heijning, H. W. L.	28-10-'46	C	Kraijenhoff van de Leur, D. A.	30-9-'46	C
Hilst Karrewy, J. H. van der	17-3-'47	E	Krienen, F.	19-5-'47	E
Hinse, P.	4-12-'46	W	Kruuk, G.	22-4-'47	T
Hoekema, L. H.	9-7-'47	C	Kuckartz, W. J.	10-3-'47	W
Hoekstra, Mej. E.	22-4-'47	T	Kuiper, H.	9-7-'47	C
Honert, L. van den	24-10-'46	E	Kuijpers, J. L.	14-7-'47	E
Hooft, A. van 't	10-7-'47	S	Laaken, W. H. A. van der	7-7-'47	C
Hoogendijk, A.	4-3-'47	W	Laan, C. J. M. van der	10-7-'47	W
Hoolboom, H. C.	24-10-'46	E	Laan, J. A. W. van der	24-10-'46	E
Hubert van Blijenburgh, J. R.	27-6-'47	M	Lagendijk, K.	20-12-'46	W
Huisman, W.	28-10-'46	C	Lambalgen, H. van	24-10-'46	E
Hupkes, H.	31-3-'47	W	Landstra, J. A.	18-4-'47	V
Huijjer, C.	4-7-'47	W	Langhout, J.	17-12-'46	T
Huijgen, D. G.	17-12-'46	T	Lapré, J. F.	28-10-'46	C
Ingwersen, C.	26-3-'47	V	Lels, J.	10-7-'47	W
Iterson, G. van	9-7-'47	C	Lems, F.	28-10-'46	C
Jacobs, E. J.	27-9-'46	T	Leutscher, H.	22-4-'47	T
Jacobsen, L. H.	19-12-'46	C	Levinson, R.	27-6-'47	M
Jager, A. H.	17-3-'47	E	Lier, R. C. P. van	27-6-'47	M
Jansen, H. A.	19-12-'46	C	Linde van Sprankhuizen, F. H. van der	28-10-'46	C
Janssen, H. J. J.	22-4-'47	T	Lindenbergh, A. J.	14-11-'46	C
Janssen, W.	9-7-'47	C	Lokin, J. W.	10-7-'47	W
Jas, D. H.	22-4-'47	T	Loo, W. K. van de	10-7-'47	W
Jong, S. de	10-12-'46	W	Lorrier, R. H. B.	29-10-'46	W
Jonge, E. de	9-7-'47	C	Losecaat Vermeer, C. C.	21-10-'46	T
Jonker, L. A.	9-7-'47	C	Louwerenburg, M.	17-4-'47	C
Joosten, H. G.	28-10-'46	C	Loweit, J. J.	31-1-'47	W
Jorna, Y.	10-7-'47	W	Lub, T.	9-7-'47	C
Jürgens, B. F.	30-6-'47	N	Lubberhuizen, J. C.	10-7-'47	W
Kapsenberg, H.	1-7-'47	T	Luckens, D.	14-7-'47	E
Kasteleijn, M. L.	5-11-'46	N	Lugtigheid, Mej. A. M. C.	22-4-'47	T
Kempen, W. A. van	17-12-'46	E	Lulofs, W.	14-7-'47	E

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Luteijn, D.	1-7-'47	T	Ramshorst, M. van	26-11-'46	W
Maarleveld, F.	14-7-'47	E	Rees, J. van	20-12-'46	B
Makkinga, H.	16-11-'46	W	Reilingh, W. P.	13-2-'47	E
Man, W. de	22-4-'47	T	Reuselaars, D. J.	22-5-'47	V
Marle, J. C. van	14-7-'47	E	Reijnders, J.	13-3-'47	W
Marrenga, J. W. T.	28-2-'47	W	Reijnvaan, J. F. C.	10-7-'47	W
Mast, A.	7-3-'47	C	Roeterink, B.	11-12-'46	S
Mathol, H.	3-4-'47	W	Roethof, W.	9-7-'47	C
Matthieu, W.	27-6-'47	M	Roorda, W.	9-7-'47	C
Max, P. H.	14-7-'47	E	Rossum, J. van	30-9-'46	C
Meer, L. van der	10-7-'47	W	Rotgans, J.	19-5-'47	E
Metz, C. B.	25-3-'47	C	Roy, A. W. de	26-11-'46	W
Meijers, J. J.	8-11-'46	W	Rijn, R. A. W. van	1-7-'47	T
Middelburg, J.	9-7-'47	C	Rijnbach, J. D. van	4-7-'47	S
Miedema, H.	19-5-'47	E	Rijssel, T. W. van	27-9-'46	T
Minkjan, E. M.	27-5-'47	V	Sassen, B. L. A.	13-2-'47	E
Moleman, P. F.	17-12-'46	E	Schaar, R. V. van der	7-2-'47	C
Molen, N. H.	16-5-'47	W	Schelling, J.	14-3-'47	E
Monhemius, S. F.	25-4-'47	S	Schermerhorn, T. D.	19-12-'46	C
Morrée, G. J. de	27-5-'47	V	Schipper, A. H. W.	5-10-'46	W
Mührling, E. R.	10-7-'47	W	Schneider, J. P. W.	14-7-'47	E
Muller, W.	20-3-'47	W	Schoenmaker, K.	10-7-'47	W
Muijsken, P. J.	27-6-'47	M	Schöpping, L. W. M.	4-12-'46	W
Naber, Z.	7-3-'47	B	Schouw, J.	3-9-'46	W
Nederpelt, P. van	14-7-'47	E	Schultz, E. R.	17-12-'46	E
Nikijuluw, W. S.	8-4-'47	W	Schut, V. F.	30-6-'47	N
Noordwijk, B. C. van	20-1-'47	N	Schwencke, A.	30-5-'47	B
Nugteren, W. A.	26-3-'47	V	Sitsen, A.	14-11-'46	C
Oele, A. P.	27-9-'46	T	Sloten, J. L. van	9-7-'47	C
Oorthuys, C.	20-12-'46	W	Smeets, E. T.	26-11-'46	M
Oud, H. E.	9-7-'47	C	Smidt, J.	5-11-'46	N
Oudeman, M.	22-4-'47	T	Smit, F.	13-11-'46	E
Ouden, N. W. den	9-7-'47	C	Smit, A. de	10-7-'47	V
Oudshoorn, C. J. H.	9-7-'47	C	Smits, A. A.	5-3-'47	W
Outmans, H. L. J. C. D.	14-11-'46	C	Span, H. J. A.	10-7-'47	W
Overdijk, B.	14-7-'47	E	Staats, H. C.	27-9-'46	T
Pannenberg, A. E.	20-1-'47	N	Staveren, J. C. P. van	13-2-'47	E
Pelle, W. J. P.	9-7-'47	C	Stegenga, T.	9-7-'47	C
Peis, B. J. A.	20-1-'47	N	Stoppelenburg, D. C.	20-3-'47	W
Poelman, E. E. P.	5-11-'46	N	Storm, R. F.	13-11-'46	E
Poll, K. P.	23-11-'46	W	Suurmond, W. F.	10-7-'47	W
Pot, F.	15-11-'46	W	Swart, K.	22-4-'47	T
Poulis, N. J.	20-1-'47	N	Tellegen, F.	17-4-'47	C
Prins, A.	19-5-'47	E	Terwen, J. J.	8-7-'47	B
Prins, B.	31-3-'47	W	Thijsse, W. J.	5-11-'46	W
Prins, D. H.	30-6-'47	N	Tiedema, T. J.	17-12-'46	T
Quast, G. J.	11-2-'47	W	Toet, J.	25-4-'47	W
Rademaker, R.	11-11-'46	T	Tol, P. A. van	9-7-'47	C

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Toppinga, M. L.	19-5-'47	E	Vusse, J. G. van de	30-6-'47	N
Tordoir, A. M.	13-12-'46	W	Wagter, S.	10-7-'47	W
Touw, L. M. C.	14-11-'46	C	Wal, H. van der	4-3-'47	W
Tuinzaad, H.	9-7-'47	C	Wal, J. van der	12-3-'47	W
Tutein Nolthenius, R.	7-3-'47	C	Wal, S. van der	9-7-'47	C
Tuynenburg Muijs, G.	27-9-'46	T	Wamelen, B. M. van	9-7-'47	C
Twijnstra, A.	9-7-'47	C	Weites, A. A.	28-10-'46	C
Uildriks, L.	13-6-'47	C	Werkhoven, J. G. van	8-7-'47	B
Uijterlinde, B.	8-7-'47	B	Westenbrugge, C. L. van	9-7-'47	C
Valken, R. F.	25-3-'47	C	Willems, N.	30-9-'46	C
Veen, C. van der	14-11-'46	C	Wissing, W.	8-7-'47	B
Veen, J. van der	22-4-'47	E	Wit, G. de	7-3-'47	C
Verbeek, H. A.	10-7-'47	S	Wit, G. F. de	20-1-'47	N
Verkerk, L. O.	18-10-'46	C	Wittebol, R. L.	14-7-'47	E
Vervloet, C.	1-7-'47	T	Witteveen, J.	10-7-'47	W
Visser, R.	30-5-'47	B	Woerden, J. van	13-11-'46	W
Visser, W.	27-9-'46	T	Wijdema, J.	22-4-'47	T
Vlaming, F. W. de	30-5-'47	B	Wijs, J. W. M. de	9-7-'47	C
Vlug, J. D.	9-7-'47	C	Ypes, N. J.	30-5-'47	B
Vogel, M. P.	1-7-'47	T	Zeegers, J. A.	1-7-'47	T
Volker, F. H.	9-7-'47	C	Zeilinga, E.	1-7-'47	T
Vollers, C.	17-12-'46	T	Zwaan, F.	31-3-'47	W
Vreedenburg, H.	17-1-'47	S	Zwart, K. K.	30-6-'47	N
Vries, B. de	9-7-'47	C			

C. INGENIEURS-EXAMENS.

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Alderlieste, A.	1-4-'47	S	Derks, W. H.	30-9-'46	C
Alleyn, D. N.	22-4-'47	E	Dieren, J. A. van	22-4-'47	E
Bakker, G. J.	17-3-'47	M	Dixhoorn, J. J. van	3-4-'47	E
Balhan, J.	18-7-'47	S	Doel, H. van den	27-9-'46	T
Batenburg, M. W. van	17-12-'46	E	Domburg, J.	14-7-'47	E
Beek, R. H. van	17-3-'47	E	Douglas, H.	4-3-'47	W
Beekes, J. J.	27-9-'46	T	Douma, A. D.	27-9-'46	E
Beesten, C. van	28-10-'46	C	Dijk, A. A. M. van	22-4-'47	E
Bekkum, J. van	17-12-'46	E	Dijk, K. E. van	14-7-'47	E
Bemer, B. T. W.	17-12-'46	E	Dijkema, P.	30-5-'47	B
Berg, F. G. van den	1-7-'47	T	Dijken, W.	10-7-'47	W
Beyderwellen, J.	26-3-'47	W	Dijkerman, R. J.	9-7-'47	C
Bitter, G. H. F.	12-11-'46	W	Ede van der Pals, W. J. van	13-2-'47	E
Blink, Mej. J. C. van den	1-7-'47	T	Edens, J. W.	14-7-'47	E
Bockmeulen, J. H. A.	27-2-'47	W	Eernstman, J. W. T.	6-2-'47	W
Boerboom, A. J. H.	22-4-'47	T	Ehrhardt, J. J.	20-1-'47	N
Bogerijen, H. van	6-5-'47	W	Eikendal, W. L.	13-9-'46	C
Bois, W. F. du	1-7-'47	T	Eisenhardt, K. W.	5-11-'46	N
Bokkel Huinink, G. E. ten	17-12-'46	T	Elzenga, C. H.	17-12-'46	T
		m. lof	Endert, J. T.	7-7-'47	W
Bong Soey Men	5-7-'47	W	Ernst, H. E.	30-6-'47	N
Boot, J. H.	17-12-'46	E	Erzesowsky, R. A.	7-2-'47	C
Boot, W. J.	17-12-'46	E	Feis, N.	20-12-'46	W
Bos, J.	30-1-'47	M	Felperlaan, C. J. A.	30-9-'46	C
Bosch, H.	9-7-'47	C	Fokker, H.	1-7-'47	W
Bouman, P. J.	25-3-'47	C	Frings, M. J.	23-11-'46	W
Bouwman, H. B.	27-6-'47	W	Gardeniers, P. P.	27-9-'46	T
Boxma, Y.	17-12-'46	E	Ghijsen, H. W.	13-2-'47	E
		m. lof	Giskes, J. H.	28-3-'47	V
Brakema, R. J.	7-2-'47	C	Goorbergh,		
Brandes, M. C.	17-3-'47	M	W. M. van den	28-10-'46	C
Brasem, H. L.	22-5-'47	W	Goud, A. W.	23-5-'47	W
Bretonière, A. B. de la	13-2-'47	E	Graaff, A. de	13-5-'47	C
Broertjes, C. G.	25-3-'47	C	Groeneveld, H.	21-4-'47	W
Bruin, P. H. de	27-9-'46	T	Guldemon, L. J.	7-3-'47	C
Bruyn, B. de	4-2-'47	W	Gunst, E. van	11-11-'46	W
Buchta, L. H. O.	20-12-'46	B	Haas, H. van der	22-4-'47	T
Carstens, H. C.	7-2-'47	C	Hack, H. L. J.	9-6-'47	W
Caviet, M.	27-9-'46	T	Hallo, D. A.	17-3-'47	E
Ceuninck van Capelle,			Heem, P. van der	22-4-'47	T
M. de	13-2-'47	E	Heer, J. de	1-7-'47	T
Chevalier, P. W.	10-7-'47	W			m. lof
Crezee, J. J.	14-7-'47	E	Heer, J. J. de	10-10-'46	E
Daamen, F. A. A.	26-2-'47	W	Heeteren, F. H. van	14-7-'47	E
Daas, H. C. den	20-1-'47	N	Hein, M. P.	20-2-'47	W
Dalebout, M. D.	20-12-'46	E	Hekman, E. E.	1-7-'47	T

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Hendal, W. P.	29-7-'47	V	Kooreman, L.	17-12-'46	E
Hermes, J. M.	15-3-'47	W	Kooij, J. N.	17-12-'46	T
Heukensfeldt Jansen, H. V. P.	27-9-'46	T	Koster, G.	9-7-'47	C
Heijning, H. W. L.	9-7-'47	C	Krienen, F.	19-5-'47	E
Hilst Karrewij, S. H. van der	22-4-'47	E	Krijn, A. C.	28-10-'46	C
Hinse, P.	17-6-'47	W	Kuckartz, W. J.	10-3-'47	m. lof W
Hoedt, H. A.	5-11-'46	W	Kuiper, J. H.	22-3-'47	W
Honert, L. van den	13-2-'47	E	Kuijper, E.	30-6-'47	N
Hoogenbosch, J. C. A.	2-4-'47	S	Kuijpers, J. L.	14-7-'47	E
Hoogendijk, A.	7-7-'47	W	Laan, G. J. J. van der	27-9-'46	T
Hoolboom, H. C.	31-10-'46	E	Laan, J. A. W. van der	17-12-'46	E
Hoving, W. R.	7-2-'47	C	Lambalgen, H. van	13-11-'46	E
Hovius, R.	1-7-'47	T	Landheer, W.	20-9-'46	W
Huineman, J. G.	19-12-'46	C	Landstra, J. A.	7-7-'47	V
Husen, J. W. R.	30-1-'47	M	Lapré, J. F.	13-6-'47	C
Immink, T. W.	17-3-'47	M	Leeuwen, J. P. van	13-2-'47	E
Ingwersen, C.	7-7-'47	V	Lely, C. F.	19-12-'46	C
Israël, C. M.	19-12-'46	C	Lems, F.	13-5-'47	C
Jacobs, A. J.	17-4-'47	C	Lindenbergh, A. J.	9-7-'47	C
Jager, A. E.	14-7-'47	E	Lorrier, R. H. B.	14-2-'47	W
Jantzen, F.	8-11-'46	W	Loweij, J. J.	31-1-'47	W
Jiskoot, P. J. N.	17-12-'46	S	Lukas, J. A.	30-5-'47	B
Jonckheer, R.	27-9-'46	T	Lulofs, W.	14-7-'47	E
Jong, K. J. de	24-2-'47	W	Lunslof, H. J.	17-12-'46	T
Jong, S. de	9-7-'47	W	Luteijn, A. C. M.	17-12-'46	S
Jonkers, C. O.	11-11-'47	W	Maarleveld, F.	14-7-'47	E
Joosten, H. G.	9-7-'47	C	Mackor, E. L.	1-7-'47	T
Jorna, Y.	10-7-'47	W	Makkinga, H.	7-2-'47	W
Josso, P.	4-2-'47	W	Masselink, C.	19-12-'46	C
Kaan, G.	30-6-'47	N	May, W.	27-9-'46	T
Kaptijn, J. P.	31-10-'46	E	Meinesz, J. T.	13-6-'47	C
Kempen, W. A. van	22-4-'47	E	Mesritz, E. A.	22-4-'47	T
Kerkhof, P. E. V.	21-2-'47	B	Meijer, R. J.	29-11-'46	W
Klap, J.	9-7-'47	C	Meyers, J. J.	3-4-'47	W
Kleiterp, K.	17-3-'47	M	Miedema, H.	19-5-'47	E
Kleij, J. van der	13-6-'47	C	Moleman, P. F.	17-12-'46	E
Klok, A.	23-5-'47	W	Molen, N. H.	16-5-'47	W
Kloos, A.	7-2-'47	C	Molenaar, C.	7-2-'47	C
Kloos, J.	7-7-'47	V	Mulder, W. L. J.	25-3-'47	C
Knaap, P. D. van der	17-12-'46	E	Müller, M.	7-3-'47	C
Knape, T.	28-2-'47	W	Muller, W.	26-6-'47	W
Koff, D. J. de	27-6-'46	S	Muysken, M.	18-11-'46	W
Kok, A. P.	13-6-'47	C	Nap, L.	28-10-'46	C
Kolff van Oosterwijk, A. R.	22-4-'47	T	Nauta, J. P.	14-10-'46	W
Kooiman, P.	1-7-'47	T	Neut, J. H. van der	22-4-'47	T
			Nierop, J. A. I. M. van	17-4-'47	C
			Nijman, D. G.	21-1-'47	W

NAAM	Datum	Di- ploma	NAAM	Datum	Di- ploma
Oele, H. A.	30-5-'47	N	Stoffel, J.	12-9-'46	W
Oorthuys, C.	24-6-'47	W	Stoppelenburg, D. C.	2-4-'47	W
Oosterom, W. E. A. van	13-6-'47	C	Storm, R. F.	19-5-'47	E
Ouden, L. C. den	30-9-'46	C	Stroucken, A. M. H.	4-12-'46	W
Oudman, J.	29-11-'46	W	Stuyt, P. M. J.	17-4-'47	C
Outmans, H. L. J. C.D.	9-7-'47	C	Suvaal, A.	8-7-'47	S
Paczejka, E. S.	2-7-'47	W	Thijsse, W. J.	21-3-'47	W
Pieterse, G. W.	17-12-'46	S	Ter Tholen, G. J. van	17-12-'46	E
Plaisier, P.	28-10-'46	C	Timmers, G. J.	13-5-'47	C
Ploeg, W.	19-12-'46	C	Toet, J.	28-3-'47	V
Poletiek, J. H.	3-5-'47	W	Toppinga, M. L.	14-7-'47	E
		m. lof	Tops, J. W.	25-3-'47	C
Poll, K. P.	17-6-'47	W	Tordoir, A. M.	4-6-'47	W
Pols, K. van der	10-12-'46	S	Touw, L. M. C.	25-3-'47	C
Pot, F.	24-1-'47	W	Treep, H. G.	20-12-'46	B
Prooye, F. P. van	9-7-'47	C	Trier, A. A. T. M. van	31-10-'46	E
Rademaker, S. C.	22-4-'47	T	Tijen, J. W. van	17-12-'46	T
Ramshorst, M. van	4-7-'47	W	Uchelen, H. van	28-10-'46	C
Reilingh, W. P.	13-2-'47	E	Uchelen, O. van	14-11-'46	C
Rentjes, J. C.	30-5-'47	B	Uildriks, L.	13-6-'47	C
Revallier, L. J.	22-4-'47	T	Velden, E. J. J. M. van der	22-3-'47	W
Reijnders, J.	13-3-'47	W	Vermeer, J.	30-6-'47	N
Ringma, S. H.	30-9-'46	C	Vis, J. C. C.	15-10-'45	N
Roep, M. J. H.	30-6-'47	M	Visser, H.	28-10-'46	C
Roeterink, B.	2-4-'47	S	Vletter, R. de	22-4-'47	T
Roodhuyzen, J. A. P.	17-12-'46	E	Vorster, G. A.	30-9-'46	C
Roos, J. H.	6-9-'46	W	Vos, A.	22-4-'47	T
Rosman, L. A. S.	20-12-'46	E	Vos, F. J. de	19-12-'46	C
Rossum, H. van	17-4-'47	C	Vreedenburg, H.	18-3-'47	S
Roij, A. W. de	26-11-'46	W	Vries, G.	17-12-'46	E
Rijnbach, J. D.	16-7-'47	S	Wäckerlin, J.	30-6-'47	N
Sanders, F. J.	30-1-'47	M	Wal, H. van der	4-3-'47	W
Saris, A. W. K.	30-11-'46	W	Wal, J. van der	3-6-'47	W
Sassen, B. L. A.	14-7-'47	E	Want, G. F. van der	8-11-'47	W
Sauerbier, P.	15-11-'46	W	Weekhout, C. O.	26-6-'47	W
Saijers, P. H. J.	4-6-'47	W	Weites, A. A.	13-6-'47	C
Schelling, J.	22-4-'47	E	Wiesman, J. G. J.	30-9-'46	C
Schipper, A. H. W.	9-10-'46	W	Willems, N.	30-9-'46	C
Schönfeld, C. W.	20-11-'46	W	Wispelweij, J. L.	4-7-'47	W
Schöpping, L. W. M.	18-6-'47	W	Woerden, J. van	2-4-'47	W
Schott, G. J.	28-11-'46	W	Wolbeer, H. J.	28-10-'46	C
Schouw, J.	13-11-'47	W	Ylstra, J.	1-7-'47	T
Schultz, E. R.	17-12-'46	E	Zandvoort, H.	13-6-'47	C
Schutz, F. H. P.	13-6-'47	C	Zeegers, R. N. G.	27-9-'46	T
Schwarz, N. F. I.	30-5-'47	N			m. lof
Simon Thomas, F. A.	14-10-'46	W	Zonneveld, R.	7-2-'47	C
Smits, A. A.	1-4-'47	W	Zwaan, F.	1-7-'47	W
Staveren, J. C. P. van	13-2-'47	E			

14. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1946-1947.

	Civiel- ing.	Bouwk. ing.	Werk. ing.	Scheeps bouwk.-ing.	Vliegt. bouwk.-ing.	Electrotechn. ing.	Scheik. ing.	Mijn- ing.	Natuurk. ing.	Totaal
Propaedeutisch examen										
Mannen	187	88	187	28	30	82	99	34	42	777
Vrouwen	—	5	—	—	—	—	5	—	1	11
Samen	187	93	187	28	30	82	104	34	43	788
Candidaats-examen										
Mannen	81	16	76	10	12	56	46	9	18	324
Vrouwen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Samen	81	16	76	10	12	56	47	9	18	325
Ingenieurs-examen										
Mannen	62	6	80	12	6	53	33	8	11	271
Vrouwen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Samen	62	6	80	12	6	53	34	8	11	272

15. Promotiën gedurende het studiejaar 1946–1947.

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap	Naam	Titel van het proefschrift	Promotor(en)	Opmerkingen
25 Sept. 1946	Ir Th. Morel	„Een nieuwe synthese van furanen”.	Prof. dr ir P. E. Verkade	
9 Oct. 1946	R. Timman	„Beschouwingen over de luchtkrachten op trillende vliegtuigvleugels waarbij in het bijzonder rekening is gehouden met de samen-drukbaarheid van de lucht”.	Prof. dr H. Bremekamp en Prof. dr J. M. Burgers	met lof
27 Nov. 1946	Ir J. J. Verschuur	„Theorie en metingen over de eigen golflengte van enkele soorten electro-magnetische trilhouten”.	Prof. dr C. Zwikker	
27 Nov. 1946	Jhr ir C. Th. F. van der Wyck	„Uitbreiding van electro-magnetische golven in een medium met veranderlijke elektrische eigenschappen bij inachtneming van een magnetisch veld”.	Prof. Jhr dr G. J. Elias	met lof
9 Jan. 1947	S. Broersma	„Magnetic measurements on organic compounds”.	Prof. dr R. Kronig	met lof
28 Jan. 1947	Ir J. H. Edelman	„Over de berekening van grondwaterstromingen”.	Prof. ir J. T. Thijsse en Prof. dr O. Bottema	
28 Jan. 1947	Ir S. F. Bohlken	„Bijdrage tot de bepaling van de bestendigheid van vuurvaste chamottesteenen tegen desintegratie door koolmonoxyde”.	Prof. dr ir C. J. van Nieuwenburg	
26 Maart 1947	C. G. Th. P. Schnellen	„Onderzoekingen over de methaangisting”.	Prof. dr ir A. J. Kluyver	

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap	Naam	Titel van het proefschrift	Promotor(en)	Opmerkingen
23 April 1947	Ir B. Visser	„Toepassing van de kansberekening op den regenval met het oog op polderbemaling”.	Prof. J. M. Tienstra en Prof. dr O. Bottema	
28 Mei 1947	Ir R. M. M. Oberman	„The Bridge Marker Key Automatic Switching System”.	Prof. dr ir W. T. Bähler	met lof
4 Juni 1947	Jhr ir M. Gevers	„The relation between the power factor and the temperature coefficient of the dielectric constant of solid dielectrics”.	Prof. dr C. Zwicker	
4 Juni 1947	Ir B. M. Wepster	„Onderzoekingen over sterische beïnvloeding van mesomerie”.	Prof. dr ir P. E. Verkade	met lof
30 Juni 1947	Ir M. G. Ydo	„Plezier in het werk. Een statistisch vergelijkend onderzoek naar de mate van plezier in het werk bij het personeel van enige middelgrote, particuliere, industriële bedrijven in ons land”.	Prof. dr ir J. Goudriaan	
1 Juli 1947	Ir M. J. Breuning	„Vrachtautovervoer, publiekrechtelijke regeling van het motorisch goederenvervoer langs landwegen”.	Prof. mr A. C. Josephus Jitta	
1 Juli 1947	Tchen Chan Mou	„Mean Value and correlation problems”.	Prof. dr J. M. Burgers	met lof
9 Juli 1947	Ir G. A. M. Diepen	„De oplosbaarheid van vaste stoffen in superkritische gassen”.	Prof. dr F. E. C. Scheffer	met lof

16. Prijsvraag,

te beantwoorden vóór 15 September 1948 door studerende(n) aan een Nederlandse instelling van hoger onderwijs

(Ingevolge art. 37 der hoger-onderwijswet)

De Senaat der Technische Hogeschool maakt bekend, dat in de afdeling der algemene wetenschappen de volgende prijsvragen worden uitgeschreven:

I.

Men heeft twee coaxiale cirkelvormige cilindrische spoelen, A_1 en A_2 . A_i ($i = 1, 2$) bestaat uit een dunne draad, gewikkeld in m_i concentrische cilindrische lagen ieder van n_i windingen (stralen der lagen in cm: $R_i, R_i + d_i, \dots, R_i + (m_i - 1) d_i$). De afstand van twee opeenvolgende windingen in axiale richting bedraagt eveneens d_i cm. $R_2 > R_1 + (m_1 - 1) d_1$.

Z_i is het op de as gelegen middelpunt van de spoel A_i ; $Z_1 Z_2 = k$ cm.

Gevraagd wordt een zo nauwkeurig mogelijke benaderingsformule voor de coëfficiënt van wederkerige inductie, n.l.:

$$\iint_{A_1 A_2} \frac{ds_1 ds_2}{r_{12}}$$

Hierin doorloopt het lijnelement ds_i de gehele spoel A_i ; $r_{12} =$ de afstand der lijnelementen ds_1 en ds_2 .

Bij de integratie mogen de windingen van A_i worden vervangen door n_i groepen van m_i concentrische cirkels loodrecht op de as met stralen $R_i, R_i + d_i, \dots, R_i + (m_i - 1) d_i$.

De draden worden oneindig dun verondersteld.

In het bijzonder wordt gevraagd de reeds bestaande benaderingsformules essentieel te verscherpen.

De waarde van het antwoord kan worden verhoogd door beschouwingen, waaruit blijkt, dat de ontwikkelde methode ook op andere problemen kan worden toegepast.

Litteratuur:

E. B. Rosa and F. W. Grover, Bull. of the Bureau of Standards, Vol. 8, No. 1 (1912), p. 1-237.

F. W. Grover, Scientific Papers of the Bureau of Standards, No. 455 (1922), p. 451-487.

F. Ollendorff, Potentialfelder der Elektrotechnik, (Berlin, Springer, 1932).

II.

Gevraagd wordt een onderzoek in verband met de ontwikkeling der moderne rekentechniek en der moderne rekenmachines, dat zich in hoofdzaak bepaalt tot één of meer der volgende opgaven:

- a) na te gaan, welke behoeften op dit gebied in Nederland bestaan;
- b) het maken van constructieve ontwerpen voor moderne rekenmachines, eventueel mede op grond van de elders verkregen ervaringen en resultaten;
- c) te onderzoeken, welke invloed de bovenbedoelde ontwikkeling zal hebben op de zuivere wiskunde.

III.

De economische ontwikkeling van Nederland in het tijdvak na de bevrijding vertoont naast grote verschillen ook zekere punten van overeenkomst met de ontwikkeling na het eind van de eerste wereldoorlog.

Gevraagd wordt een beschrijving van de voornaamste punten van overeenkomst en verschil, met name ten aanzien van de beweging van geldlonen, prijzen, reële lonen, winstmarges en productiviteitsindices in een aantal belangrijke bedrijfstakken, en een verklaring en critische beoordeling van de verschillen tussen toen en nu.

In de te analyseren bedrijfstakken dienen in elk geval landbouw, mijnbouw, industrie, kleinhandel en transport vertegenwoordigd te zijn.

De antwoorden op de vraag moeten, met een andere hand dan die van de inzender of met een schrijfmachine in de Nederlandse taal zijn geschreven.

De antwoorden moeten vóór of op 14 September 1948 worden toegezonden aan de Secretaris van de Senaat der Technische Hogeschool, met opgave van een correspondentie-adres van de inzender. Zij moeten getekend zijn met een spreuk of een ander kenteken en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje, dat diezelfde spreuk of hetzelfde teken tot opschrift heeft en de naam, het studievak en het eigen adres van de inzender bevat.

Als studerenden aan een Nederlandse instelling van hoger onderwijs en gerechtigd tot het beantwoorden van de prijsvraag worden beschouwd allen, die op de datum van deze bekendmaking het recht hadden het onderwijs aan een Nederlandse hogeschool of universiteit bij te wonen en die op deze datum geen diploma als ingenieur, geen ander eindexamen van een hogeschool of geen doctoraat hebben verkregen.

Op 8 Januari 1949 zal door de Senaat het oordeel der afdeling over de ingekomen antwoorden worden bekend gemaakt en aan de inzender van het meest voldoende antwoord, dat de bekroning waardig gekeurd is, de gouden ere-penning worden uitgereikt.

Een met een gouden ere-penning bekroond antwoord wordt teruggezonden aan de inzender; niet bekroonde antwoorden worden teruggezonden aan het opgegeven correspondentie-adres:

De Senaat der Technische Hogeschool,
J. M. TIENSTRA, Rector Magnificus.
H. I. WATERMAN, Secretaris.

Delft, 1 Juni 1947.

17. Jaarverslag der commissie van uitvoering van het Delfts Hogeschoolfonds over 1946-1947.

Eén der doelstellingen van het Hogeschoolfonds is het vestigen van *bijzondere leerstoelen* aan de Technische Hogeschool. Het aantal bijzondere hoogleraren, dat bij het begin van het boekjaar vijf bedroeg, nam in het afgelopen jaar met één toe, door het totstandkomen van een regeling, die in hoofdzaak in het vorige jaar reeds was voorbereid. De Nederlandse mijnen hebben een aantal technici in dienst, die zich hebben gespecialiseerd in de leer van de mijnschade en van het mijnmeten. Vóór de oorlog geschiedde de opleiding van deze functies aan de Technische Hogeschool te Aken. Na de bevrijding werd op initiatief van de Staatsmijnen overwogen deze opleiding te Delft mogelijk te maken. Er is thans een regeling tot stand gekomen, waardoor in de Afdeling der Mijnbouwkunde de genoemde studierichting kan worden gevolgd. Bij Kon. Besluit van 4 Januari 1947 werd het Delfts Hogeschoolfonds aangewezen als bevoegd om aan de Technische Hogeschool een bijzondere leerstoel te vestigen in de mijnschadeleer en de toegepaste mijnmeetkunde. Het Fonds vond dr ir C. Th. Groothoff, prof. ir C. L. van Nes en ir F. C. M. Wijffels bereid het curatorium van de leerstoel te vormen en het benoemde op 20 Maart 1947 voor de tijd van twee jaren tot bijzonder hoogleraar dr G. J. A. Grond, Chef van de Afdeling Mijnmeten der Staatsmijnen. Op 14 Mei 1947 aanvaardde prof. Grond zijn ambt met het uitspreken van een rede over „Doel en wezen van de mijnschadeleer”. Het door bemiddeling van het Hogeschoolfonds tot stand gekomen instituut belast overigens het budget niet, omdat de aan de leerstoel verbonden kosten door de Nederlandse Staatsmijnen worden gedragen.

Aan een andere belangrijke werkzaamheid van het Fonds in het vorige boekjaar werd de Commissie herhaaldelijk herinnerd. Wij doelen op de vele *studiereizen naar Engeland*, die in 1945/'46 onder de auspiciën van het Fonds hebben plaatsgevonden en waarvan sommige verslagen thans nog binnenkomen. Zo werden op 1 Juni 1946 door een aantal deelnemers aan die reizen, te Delft voordrachten over hun ervaringen gehouden en verder ontving de Commissie in de loop van het jaar een zeer omvangrijk reisverslag van ir J. P. W. Houtman.

Verschillende *nieuwe aangelegenheden* vroegen in het afgelopen jaar de aandacht der Commissie. Bij sommige daarvan was het nodig, dat zij tegenover de betrokkenen moest getuigen van de beginselen, waarop de subsidieverlening van het Fonds berust en tevens moest herinneren aan de door de Commissie steeds gevolgde gedragslijn, die niet alleen naar haar mening

geboden is door de werkelijkheid der omstandigheden, maar tevens door lange ervaring beproefd. Een *belangrijk beginsel*, waardoor de Commissie van Uitvoering, daarin gesteund door de Raad van Bestuur, zich laat leiden, is neergelegd in de passage waarmee het jaarlijks rondschrijven aan de docenten der Technische Hogeschool eindigt, luidende: Principieel wordt niet gesteund, waar het gaat om zaken, die door het Rijk behoren te worden bekostigd.

Wel is het Fonds in bepaalde gevallen genegen tijdelijk hulp te verlenen als het uitzicht bestaat, dat bijstand van het Rijk in afzienbare tijd zal volgen. En wat de werkwijze betreft, staat de volgende leidende gedachte op de voorgrond. Instanties buiten het Fonds, die bepaalde voornemens hebben, welke het Fonds in het belang der Technische Hogeschool nuttig en uitvoerbaar voorkomen, ontvangen geldelijke bijstand; het Fonds is verantwoordelijk voor zijn besluit om een subsidie voor een bepaald doel te verlenen, maar heeft met de uiteindelijke besteding der gelden geen andere bemoeienis dan dat het zich overtuigt in hoeverre de subsidie voor het doel is gebruikt. Research-assistenten zijn dan ook niet in dienst van het Fonds, maar van de hoogleraren, die subsidies verkrijgen. Leergangen en voordrachten worden niet door het Fonds georganiseerd, maar door de Afdelingen of Verenigingen, die daarvoor een toelage ontvangen. Zijn beginselen en de door het Fonds als goed ervaren, en daarom te handhaven gedragslijn hebben ten slotte zijn houding bepaald ten opzichte van de plannen om aan de Technische Hogeschool een *excursie-fonds* tot stand te doen komen. Het daartoe in de Afdeling der Bouwkunde ontstane en door de Centrale Commissie voor Studiebelangen overgenomen initiatief heeft van het begin af de belangstelling van onze Commissie gehad en in het afgelopen jaar zijn vele besprekingen aan de voornemens gewijd. Op grond van de bovengeschetste principes en van andere overwegingen kon de Commissie echter de ontworpen plannen niet steunen en de Gecommitteerden sloten zich geheel bij deze zienswijze aan. Dat uit deze houding geenszins mag worden afgeleid, dat de Commissie onverschillig zou staan tegenover het streven om het ondernemen van excursies te zien als een belangrijk onderdeel der opleiding van de ingenieur, moge ten duidelijkste blijken uit haar beslissing om voor het boekjaar 1947/1948 een bedrag van f 10.000,— uit het „Oude Fonds” voor het houden van excursies beschikbaar te stellen. Consequent haar beproefde werkmethode handhavend, heeft zij gezocht naar een instantie, waaraan de distributie der betrokken gelden zou kunnen worden toevertrouwd en, geschraagd door haar opvatting, dat het organiseren van wetenschappelijke excursies in beginsel een aangelegenheid is van de Afdelingen der Technische Hogeschool, besloot zij het College van Rector Magnificus en Assessoren te verzoeken de beschikking over het bedrag te aanvaarden met de bedoeling dat dit College, op door hem zelf te bepalen wijze, daaruit subsidies aan de Afdelingen zou

toestaan, die dienen om onder de auspiciën der Afdelingen te organiseren excursies geldelijk te steunen. Dat bij de voorbereiding der reizen een belangrijke taak zal zijn weggelegd voor de studentenverenigingen, wordt door de Commissie niet alleen verwacht, maar ook zeer toegejuicht. Bij haar besluit heeft de Commissie uitdrukkelijk moeten opmerken, dat haar beslissing slechts voor éénmaal zal kunnen gelden. Het College van Rector Magnificus en Assessoren heeft inmiddels bericht, dat hij het subsidie met grote erkentelijkheid aanvaardt en zich zal beijveren de gift zo goed mogelijk aan haar bestemming te doen beantwoorden.

De beginselen van het Fonds en overigens ook de stand der middelen lieten niet toe, dat steun werd verleend aan de plannen van de Vereniging der Vliegtuigbouwkundige studenten met betrekking tot het verkrijgen van praktische bekwaamheid in het vliegen.

Wat het gebruik der voor 1946/1947 toegestane bedragen betreft, kan het volgende worden medegedeeld.

Uit het *Oude Fonds* worden allereerst bestreden de onkosten verbonden aan het instellen der *bijzondere leerstoelen*.

Theoretische Natuurkunde: prof. dr H. A. Kramers moest ons berichten, dat hij wegens langdurige afwezigheid buitenslands niet in staat is geweest colleges te geven. Hij stelt zich voor in het komende jaar zijn werkzaamheden als bijzonder hoogleraar te hervatten.

Physische Technologie: Door prof. dr W. J. D. van Dijk werden in het afgelopen jaar 6 tentamens afgenomen. Door langdurig verblijf buitenslands, werden dit jaar geen colleges gegeven. In overleg met de Bataafse Petroleum Maatschappij kwam het ontwerp voor het nieuwe gebouw voor Physische Technologie volgens de schenking van de B. P. M. gereed.

Papierfabricage: Daar er in het begin van het leerjaar weinig belangstelling was, gaf prof. ir E. L. Selleger eerst in het voorjaar enige colleges, en wel ter voorbereiding van een excursie naar de papierfabrieken van de firma Van Gelder & Zonen te Velsen en van de Gebr. De Jong te Westzaan. Door geregelde bezoeken aan Delft onderhield prof Selleger de band met de T. H. Met het onderwerp „De invloed van de stofsamenstelling van het papier op de plukvastheid” beëindigde de heer H. V. P. Heukensfeldt Jansen zijn werkzaamheid als research-assistent onder leiding van deze bijzondere hoogleraar. Zijn werk werd gepubliceerd in het vaktijdschrift „De Papierwereld”.

Speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer:

prof. dr B. van der Pol was wegens herhaald langdurig verblijf buitenslands niet in staat in het afgelopen jaar college te geven. Van de toegezegde tegenmoetkoming werd door hem afgezien.

Rubbertechnologie: In het cursusjaar 1946/1947 werden door prof. dr ir

A. van Rossem 12 colleges gegeven. Dit aantal was geringer dan andere jaren, aangezien tengevolge van de strenge winter tussen 28 Januari en 13 Maart de colleges werden gestaakt. Het aantal toehoorders bedroeg 6 personen. Gedurende dit cursusjaar werden geen excursies gehouden.

Op 10 Juli 1946 promoveerde drs C. G. H. Hamm tot doctor in de technische wetenschap op een proefschrift getiteld: „Onderzoekingen over het rheologisch gedrag van ongevulcaniseerde rubber met de rotatieplastometer”, waarbij prof. van Rossem als promotor optrad.

Mijnschadeleer en toegepaste mijnmeetkunde: prof. dr G. J. A. Grond heeft op 14 Mei 1947 zijn ambt van bijzonder hoogleraar aanvaard.

Uit het „Oude Fonds” werden in het afgelopen jaar ook weer verschillende subsidies toegekend voor het houden van *cursussen* en *lezingen*.

De cursus in *gezondheidstechniek*, die sinds 1937 wordt gehouden, ten-einde enigermate te voorzien in de lacune in het onderwijs, ontstaan door het onbezet blijven van de leerstoel voor Technische Hygiëne, werd dit jaar georganiseerd door het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden, de Afdeling Gezondheidstechniek van het Kon. Instituut van Ingenieurs en de Centrale Commissie voor Studiebelangen. In de maanden October – December 1946 werd in zes voordrachten een overzicht gegeven van de „Hygiëne van de arbeid”.

Subsidie werd verstrekt voor de door de Afdeling der Bouwkunde georganiseerde *Studiedagen over de vormgeving bij de herbouw van de verwoeste steden*, die van 23–25 September 1946 werden gehouden. Het programma vermeldde een openingswoord van ir R. Verloren van Themaat, een rede van prof. ir M. J. Granpré Molière, inleidingen door verschillende architecten over de herbouw van resp. Den Haag en Scheveningen, Zandvoort, Velsen-IJmuiden, Den Helder, Arnhem, Eindhoven, Enschede, Venlo, Nijmegen, Middelburg en Groningen, alsmede besprekingen van in het gebouw voor Bouwkunde geëxposeerde plannen en plaquettes.

In de loop van het jaar bereikte onze Commissie een verzoek van het *Centraal Comité voor Voordracht en Publicatie* om steun te verlenen ten behoeve van aan de Technische Hogeschool te organiseren cursussen, die ten doel zouden hebben de studenten bij te brengen op welke wijze zij hun voordracht kunnen verbeteren. Onze Commissie toonde haar belangstelling voor dit streven door het toekennen van een subsidie, waardoor een proefneming, zij het op bescheidener schaal dan het Comité aanvankelijk bedoelde, mogelijk werd.

Door de sluiting van de T. H. wegens de brandstoffenschaarste kon de aangekondigde propaganda-avond geen doorgang hebben, waarna het besluit moest vallen de gehele aangelegenheid tot de volgende cursus uit te stellen.

Het Fonds verleende een subsidie ten behoeve van enige lezingen door

prof. R. V. Southwell (Londen) gehouden, met de gewaardeerde bemiddeling van prof. Biezeno. Zij hadden op 27 en 28 Maart plaats voor een relatief groot gehoor, bestaande uit belangstellenden uit Delft en van elders. Het onderwerp betrof de door Southwell ontwikkelde „relaxatie-methode”, een rekenprocédé om randwaardeproblemen van zeer uiteenlopende aard numeriek tot oplossing te brengen. Werd de eerste avond besteed aan de beschrijving van de verschillende problemen, waarop de relaxatie-methode kan worden toegepast, de tweede voordracht bracht de hoorders in kennis met de elementen der methode zelf.

Veel nut werd getrokken uit een derde, informele bespreking, op 31 Maart gehouden binnen het kader van het mechanica-colloquium.

Het *Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers* organiseerde met financiële steun van het Fonds een op 22 October door *mr J. G. Crowther* gehouden voordracht over het onderwerp „Organization of Science in England”.

Uit het „Oude Fonds” werden ook *subsidies voor andere doeleinden* bestreden.

Prof. R. Roelofs werd in de gelegenheid gesteld het in het vorig boekjaar begonnen *astronomisch-geodetisch* werk voort te zetten. De door middel van een mechanische selectiemethode samengestelde sterrenlijsten voor tijdbepaling bij alle geografische breedten tussen -60° en $+60^\circ$ met intervallen van 2° , werden onderworpen aan een na-selectie en numerieke controle. Dit werk werd vrijwel voltooid.

In het laboratorium van *prof. ir J. A. Grutterink* werden onder de leiding van *dr W. F. de Jong* onderzoekingen verricht door *E. A. Mesritz* met betrekking tot de *retigraaf* en door *P. Muye* naar de samenstelling van bepaalde mineralen uit de Belgische Congo. Om de gehele reciproke tralie van een kristal met behulp van röntgenstralen onvervormd te kunnen fotograferen, werd tot nu toe gebruik gemaakt van twee verschillende toestellen (*retigrafen*), welke berusten op een in Delft ontwikkeld procédé (Zt. f. Krist. 98,456, 1938). Nadere bestudering heeft doen zien, dat de beide toestellen gecombineerd kunnen worden, maar dat de bouw dan vrij belangrijk afwijkt van de gebruikelijke uitvoering. Wat het tweede onderzoek betreft wordt vermeld, dat in een vijftal handstukken erts, begin 1946 van de in de Belgische Congo werkzame Nederlandse mijnningenieur *ir J. F. Vaes* ontvangen, de aanwezigheid werd vermoed van twee tot dusver onbekende mineralen; deze waren alleen als kunstproducten bekend en onderzocht. Mineragrafisch onderzoek wees uit, dat de mineralen tamelijk fijn vergroeid waren, maar het gelukte een voldoende hoeveelheid vrij zuiver materiaal te verzamelen. Röntgenologisch werd de identiteit met de kunstproducten vastgesteld. Publicatie van de uitkomsten kan achterwege blijven, omdat naderhand bleek dat tijdens de oorlog in de Amerikaanse literatuur reeds een beschrijving der mineralen verschenen was.

Aan de *Delftse Studenten Aeroclub* werd voor éénmaal een subsidie toegekend, teneinde deze vereniging in staat te stellen haar werkzaamheden te hervatten.

In de bezettingsjaren en na de bevrijding heeft het Fonds enkele malen gelden ter beschikking gesteld ten behoeve van de Hogeschoolgemeenschap voor doeleinden, welke strikt genomen niet geheel strookten met de opzet van het Fonds. Nog eens in het afgelopen jaar en met de stellige bedoeling dat dit de laatste maal zou zijn, dat zij een door de bijzondere omstandigheden gerechtvaardigde, uitzonderlijke beslissing zou nemen, is de Commissie tot een dergelijk besluit overgegaan: zij verleende een subsidie aan de *Delftse Studentenraad*, teneinde de uitgave van een *gedenkboek* van de in de bezettingsjaren gevallen docenten en studenten der Technische Hogeschool mogelijk te maken.

Wat de werkzaamheden van het *Nieuwe Fonds* betreft, moet de Commissie allereerst opmerken, dat de reeds in het vorige jaarverslag uitgesproken verwachting, dat het niet gemakkelijk zou blijken voldoende afgestudeerden bereid te vinden een betrekking als speurassistent te vervullen, helaas verwerkelijk is geworden.

Het aantal afgestudeerde ingenieurs en ouderejaars-studenten is nog betrekkelijk klein; bovendien is het bij de tegenwoordige conjunctuur voor de afgestudeerden niet moeilijk een plaats in de industrie te verwerven. Niet-tegenstaande de in het vorige jaar tot stand gekomen salarisverhogingen der speurwerkassistenten betekent het ontegenzeggelijk een niet geringe materiële opoffering om zich na het beëindigen der studie nog enige tijd aan het wetenschappelijk werk aan de T. H. te wijden. Daarnaast wordt het speurwerk belemmerd door de nog steeds bestaande moeilijkheden bij het verkrijgen van apparaten en materiaal. De Commissie heeft tot haar leedwezen van verschillende docenten moeten vernemen, dat zij de toegestane subsidies niet, of slechts ten dele, hebben kunnen benutten. Ook de aanvragen voor 1947/1948 staan ontegenzeggelijk onder de invloed van deze omstandigheden. Een aantal docenten is gedwongen geweest af te zien van het inzenden van een subsidie-aanvraag, hoewel hun belangstelling voor speurwerk onverminderd is.

Hoezeer de Commissie deze toestand betreurt, zij is niet genegen daaraan pessimistische gevolgtrekkingen te verbinden. Enerzijds is zij van oordeel, dat de moeilijkheid met de bezetting der assistentsplaatsen van tijdelijke aard zal zijn, mede gezien de waarlijk overstelpende aanwas van het aantal studenten in de lagere jaren. Bovendien is zij meer dan ooit overtuigd van de enorme betekenis van het research-werk voor ons land in de komende tijd. Zij heeft dan ook met grote voldoening vastgesteld, dat voor het komende

jaar subsidie-aanvragen zijn binnengekomen van docenten die nog niet eerder een beroep op het Fonds hebben gedaan en zij heeft de stellige verwachting, dat de behoefte aan speurwerk nog meer dan vroeger en in alle Afdelingen zal worden ondervonden. De Commissie is overtuigd, dat reeds in de naaste toekomst de kring van werkers, die mede door de steun van het Fonds tot het verrichten van wetenschappelijk werk wens in staat te worden gesteld, zich sterk zal uitbreiden en dat in verband daarmee *versterking van het Fonds* een onafwijsbare eis betekent.

Met grote voldoening vermeldt de Commissie een in de loop van het jaar ontvangen mededeling van *prof. Huydts*, waaruit bleek, dat hij een bedrag van f 1416,— aan het Fonds had overgemaakt uit de opbrengst van een aantal *verplaatsingsmeters*, vervaardigd naar onder zijn leiding tot stand gekomen modellen. De betrokken apparatuur was ontwikkeld door de samenwerking van het Radiolaboratorium en het Laboratorium voor Toegepaste Mechanica en met steun van het Fonds. De Commissie is verheugd, dat het door haar gesteunde initiatief tot zo gunstige wetenschappelijke en technische resultaten heeft geleid en niet minder over de bijzonder sympathieke wijze, waarop de betrokkenen van hun erkentelijkheid voor het Fonds hebben willen getuigen.

Hieronder volgt een korte omschrijving van het gebruik der voor 1946/1947 toegestane speurwerksubsidies, afdelingsgewijze gerangschikt.

Afdeling der Algemene Wetenschappen.

Onder leiding van *prof. dr H. B. Dorgelo* werden door de heer *M. Sangster* werkzaamheden verricht voor het ontwerp en de voorbereidingen voor de bouw van een nieuwe röntgenstralengenerator (15 K.W.) met draaianode.

Door de heer *Sangster* is een gewijzigde anode-constructie bedacht en getekend, waardoor een veel minder hoge mechanische belasting van de anode verkregen kan worden en waardoor een nog hogere omtreksnelheid (tot 50 m/sec) mogelijk wordt. De voorbereidende werkzaamheden en het tekenwerk zijn thans zover gevorderd, dat met de constructie een begin kan worden gemaakt. Het werk geschiedde in nauw overleg met *ir J. S. Woldringh* en *ir H. G. de Winter*.

In vervolg op het gedurende het vorige jaar verrichte werk werd door de assistent *F. Brouwer* in de optische afdeling van het Laboratorium voor Technische Physica onder leiding van *prof. dr A. C. S. van Heel* een definitieve centreerkijker uitgevoerd. Met het apparaat zijn metingen verricht, die vergeleken werden met de door *ir Stephan* ontwikkelde formules, die in diens binnenkort verschijnend proefschrift zullen worden gepubliceerd. Aangezien deze formules weliswaar een snelle schatting van de afbeeldingsfouten

toelaten, doch slechts een benadering geven, was het met het oog op de praktijk van de lenzenfabricage van belang na te gaan in hoeverre de werkelijkheid erdoor wordt weergegeven.

Door het werk van de heer *Brouwer* blijkt dit in afdoende mate het geval te zijn, zodat thans de toleranties voor het centreren vooraf kunnen worden berekend. Het ontworpen toestel biedt een meer universele toepassingsmogelijkheid dan de meeste thans gebruikte apparaten. Het betrokken onderzoek is voorlopig als geëindigd te beschouwen.

Een tweede onder leiding van *prof. Van Heel* verricht onderzoek, door de assistent *H. W. Schneider*, kon eerst met Mei 1947 worden begonnen en bevindt zich nog in het voorbereidingsstadium.

Afdeling der Werktuigbouwkunde, Scheepsbouwkunde en Vliegtuigbouwkunde.

In verband met de betekenis, welke dit materiaal heeft bij het dempen van trillingen, werd onder leiding van *prof. dr ir C. B. Biezeno* een onderzoek verricht naar het *elastisch gedrag van rubber* in het vervormingsgebied van 25% compressie tot 50% rek. Bij het theoretisch onderzoek werd gestoten op het feit, dat een op torsie belaste rubberstaaf bij vervorming langer moet worden. Vergelijking met de proef deed de noodzakelijkheid uitkomen eerst nauwkeurig de elasticiteitswetten van rubber vast te stellen. Hiertoe werd een rubberbelastingstoestel ontworpen, waarmee een rubberplaat in een twee-dimensionale spanningstoestand gebracht kan worden. Dit apparaat is gereed. Voorts werd een ontwerp gemaakt van een *perforatiemachine voor lichtgevoelig papier*. Het zelf aanbrenge van deze perforatie was noodzakelijk geworden sinds geen papier, zoals dit gebruikt wordt in de Siemens-lus-oscillograaf, uit de handel betrokken kon worden, terwijl er directe noodzaak bestond de oscillograaf in gebruik te houden. Tenslotte werd een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid *hoekverdraaiingen aan draaiende assen* te meten; dit onderzoek is in volle gang en zal in de volgende cursus worden voortgezet.

Wat de aan *prof. dr J. M. Burgers* toegestane subsidies betreft, kan het volgende worden vermeld. Van de toegestane gelden voor het *stromingsonderzoek langs optische weg* werd geen gebruik gemaakt. In het onderwerp is wel voortgang gekomen, maar het onderzoek kon uit de laboratorium-credieten worden bekostigd.

Uit het subsidie toegestaan voor het theoretisch onderzoek der *turbulente stromingen*, is gedurende twee maanden het salaris van *dr J. K. Lubinski* bekostigd, die daarna tot hoofdassistent in het laboratorium werd aangesteld. In deze functie heeft hij zijn werkzaamheid op het genoemde terrein voortgezet tot zijn droevig overlijden op 8 December 1946. Het onderzoek

naar de *prestaties van windmolens* door *ir A. Havinga* werd voortgezet. De voorbereiding der proefnemingen met een model van een watervijzel, waarvan in het vorige jaarverslag melding is gemaakt, moest geruime tijd blijven rusten, mede als gevolg van gebrek aan materialen.

In een windtunnel van het Laboratorium voor Aero- en Hydrodynamica werden metingen verricht ten aanzien van de hoedanigheden van molenwieken naar het ontwerp van *ir P. L. Fauel*. In samenwerking met de Cultureel-technische Dienst te Utrecht werden voorbereidingen getroffen tot het beproeven van een kleine polderwindmolen te Westzaan, welke van Fauelwieken is voorzien; de beproeving kan binnenkort beginnen. Een verhandeling van *ir Havinga*, waar de uitkomsten van proefnemingen met een schep-radmodel in verwerkt zijn, werd ter publicatie aanvaard door het Bataafs Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam. Zij werd persklaar bewerkt, zodat haar verschijnen nog dit jaar tegemoet kan worden gezien.

De onder leiding van *prof. dr ir H. J. van der Maas* door de heer *J. H. Giskes* verrichte studie over de berekening van het verloop van *start en landing* en van de stabiliteit van de rolbeweging van een landvliegtuig gedurende aan- en uitloop werd afgesloten.

De heer Giskes heeft in de loop van het jaar zijn werkzaamheid als *speurwerkassistent* beëindigd. Het opgestelde rapport wordt thans *critisch* bezien.

Prof. dr ir A. van der Neut heeft van het hem toegestane subsidie voor *speurwerk, sterktemetingen* aan vliegtuigconstructies betreffende, geen gebruik gemaakt, daar hij geen geschikte assistent heeft kunnen vinden.

Afdeling der Electrotechniek.

Onder leiding van *prof. dr ir W. Th. Bähler* voltooide *ir J. J. van Dixhoorn* in de loop van het jaar de plannen voor een model van districts-automatisering volgens het 7D systeem van de Int. Standard Cy. De uitvoering zal binnenkort gereed zijn. Daarna heeft hij een studie voortgezet over spraak-analyse, waarvoor de nodige filters door hem ontworpen en uitgevoerd zijn. Het ligt in de bedoeling het onderzoek voort te zetten.

Aan *prof. ir L. H. M. Huydts* werden voor het afgelopen boekjaar een tweetal subsidies toegekend, bestemd voor radio-onderzoek.

Afdeling der Scheikundige Technologie.

Aan *prof. dr W. G. Burgers* werden in het afgelopen jaar voor twee onderzoeken subsidies verleend. *Eigenschappen van zoutoplossingen* in niet-waterig oplosmiddel werden van 1 Januari af door de assistent *E. L.*

Mackor onderzocht, die zich enerzijds in de hierbij betrokken thermodynamische problemen inwerkte en anderzijds een apparatuur (calorimeter) opstelde om verschillende grootheden (oplos- en verdunningswarmtes) te meten. De bedoeling is in het bijzonder de solvatatie-warmtes van een aantal ionen in aceton te bepalen. Het tweede onderzoek betreft het speurwerk *fotografie* waarvoor opvolgend de heren *J. N. Kooy* en *E. A. Mesritz* werkzaam waren. Van de door de eerste (gedeeltelijk reeds in het vorige jaar) verkregen resultaten kunnen worden vermeld: *a.* bij het rijpen van fotografische emulsies treedt vergroting der zilverbromide kristallen op; *b.* mengkristalvorming van zilverhalogenide met halogeniden van lood en cadmium geeft verminderde verkleuringsgevoeligheid ten opzichte van ultra-violetbestraling; *c.* intensieve ultravioletbestraling doet de zilver-halogenide-kristallen uiteen vallen in kleinere brokstukken. De heer *Mesritz* kwam tot de conclusie dat, in tegenstelling tot een in de literatuur gepubliceerd onderzoek, bij belichting van fotografische emulsies geen uitzetting van het kristalrooster van het zilverbromide optreedt. In een viertal publicaties zullen de resultaten van *prof. Burgers* en zijn medewerkers worden neergelegd.

Onder leiding van *prof. dr F. E. C. Scheffer* heeft de heer *R. Backer Dirks* de oplosbaarheidsbepalingen van naphhtaleen in superkritisch aetheen voortgezet en zijn de oplosbaarheidsbepalingen van water in superkritisch aetheen tot een bevredigend eind gebracht. Een groot deel van het werk, in de laatste jaren op dit gebied verricht, is beschreven in de dissertatie van *ir G. A. M. Diepen* „De oplosbaarheid van vaste stoffen in superkritische gassen”, waarop deze op 9 Juli 1947 tot doctor in de technische wetenschap promoveerde. In dit werk wordt met erkentelijkheid gewag gemaakt van de door het Hogeschoolfonds verleende steun.

Een tweede aan *prof. Scheffer* toegestane subsidie was bestemd voor een onderzoek van het gedrag van *vloeibare binaire mengsels*. Onder leiding van *Mej. dr A. E. Korvezee* werd het uitgevoerd door de heer *C. A. van Gunst*. Voor het nauwkeurig bepalen van de grootte van zeer kleine mengwarmten als functie van de mengverhouding werd een opstelling geconstrueerd, waarmee de temperatuurvariatie tot op $0,0005^\circ$ nauwkeurig gemeten kan worden. Aan het stelsel aether-benzeen zijn bij 20° een aantal metingen verricht. Het ligt in de bedoeling het onderzoek voort te zetten.

Over de onder leiding van *prof. dr ir G. van Iterson Jr.* verrichtte onderzoekingen kan het volgende worden medegedeeld.

In het afgelopen jaar kon het *droogapparaat*, werkend volgens het *verstuvingsprincipe* in zodanige vorm worden afgewerkt, dat het zeer goede resultaten oplevert. Er is een groot aantal materialen met het apparaat gedroogd en op verzoek van verschillende takken van industrie zijn herhaaldelijk proeven daarmee genomen, die op enkele uitzonderingen na zeer bevredigende resultaten opleverden. Intussen maakten de waarnemingen be-

treffende weerstanden in de luchtstroom het waarschijnlijk, dat belangrijke vereenvoudigingen kunnen worden aangebracht, waardoor het apparaat in goedkopere uitvoering voor de industrie beschikbaar zou kunnen komen. Het is de bedoeling de hier bedoelde wijzigingen in het komende jaar te beproeven. Daarna zal dan ook een publicatie over het apparaat kunnen verschijnen.

Een subsidie was verleend voor de aanschaffing van een *oliewringer*. De aflevering geschiedde op de laatste dag van het boekjaar, zodat nog geen verdere bijzonderheden vermeld kunnen worden.

Het *onderzoek van celwanden* betrof de vaststelling der specifieke dubbele breking der wanden van cilindrische en bolvormige plantaardige cellen. Daarbij werd als uitgangspunt gekozen een studie van *A. Frey-Wijsling*, waarbij een soortgelijk vraagstuk voor zetmeelkorrels was behandeld. Tegen deze behandelingswijze waren echter bezwaren aan te voeren. In samenwerking met *ir J. F. Schuh*, die reeds in vorige jaren het probleem in studie had genomen, werd door de heer *H. R. van der Vaart* de optica der bedoelde structuren nader theoretisch bestudeerd. De theoretische uitkomsten zijn dan verder door laatstgenoemde research-assistent aan praktische waarnemingen getoetst. Een uitstekend object voor deze toetsing bleken myelinefiguren te zijn, zodat een afzonderlijk onderzoek aan deze vormingen werd gewijd. Het onderzoek is vrij ver gevorderd en een publicatie kan in het komende jaar worden tegemoet gezien.

De bedoeling van de onderzoekingen over een nieuwe methode ter *winning van bestanddelen uit levende plantenproducten* was: een nadere studie te maken van de door *prof. Waterman* geopperde mogelijkheid om in het celsap van levende planten besloten plantenproducten te winnen door de protoplasten te doden met verdunde oplossing van zwavelig zuur en de bedoelde producten naar buiten te doen treden. In het afgelopen jaar is een studie gemaakt van de toxische werking, die het zuur op het protoplasma uitoefent. Uit de verkregen resultaten konden reeds enige belangrijke conclusies voor de praktische toepassing van het proces worden getrokken.

Aan *prof. dr ir A. van Rossem* werden in het afgelopen jaar voor drie takken van onderzoek subsidies ter beschikking gesteld.

Aangezien het niet mocht gelukken voor het onderzoek naar het *gedrag van rubber* en verwante hoogpolymeren *op lage temperatuur* een geschikte speurwerkassistent te vinden, werd gedurende de verslagperiode niet aan dit onderwerp voortgewerkt.

De beide andere onderzoekingen hadden plaats mede onder leiding van *prof. Dorgelo*. Het *röntgenografisch onderzoek van rubber* werd voortgezet door *ir J. J. Arlman*. De kwantitatieve bepaling van de hoeveelheid gekristalliseerde rubber, zoals die was uitgewerkt door *dr ir J. M. Goppel*, werd verscherpt. Voorts werd een dynamometer ontworpen en vervaardigd, die in

staat stelt de mechanische eigenschappen van rubber te bestuderen en wel in het bijzonder de hysteresislus, terwijl tegelijkertijd röntgenografische opnamen kunnen plaats vinden. Dit toestel is thans nagenoeg gereed.

Met ingang van 15 November 1946 werd de heer *F. J. J. Hamer* tot speurwerk-assistent benoemd om het *electronenmicroscopisch onderzoek van rubber* aan te vatten. Na een periode van inwerken werd besloten, dat vooral het gedrag van vulstoffen in rubber zou worden bestudeerd en in het bijzonder de vraag, of het z.g. *Schippel-effect* ook bij zeer fijne vulstoffen in het electronen-microscop valt waar te nemen. Aan het einde van het jaar beschikte men over een paar preparaten van lithopoon in rubber, waaruit de indruk werd verkregen dat deze vulstof een Schippel-effect vertoont.

Als speurwerk-assistent van *prof. ir E. L. Selleger* traden in het afgelopen jaar achtereenvolgens op *ir van Blommenstein* en de heer *J. Langhout*. De laatste heeft een vergelijkend onderzoek verricht naar de *physische eigenschappen van papier*, vervaardigd uit 100% strocellulose en resp. bereid volgens het Pomilioproces, het sulfaatproces en het monosulfietproces. Verder onderzocht hij de mogelijkheid van de bereiding van gebleekte celstof uit *Agathis Borneensis* volgens het natronprocédé. Tenslotte maakte hij een studie van de toepassing van enige *kunstharsen* ter verbetering van de sterkte in natte toestand van papier. Over dit laatste zal een publicatie plaats vinden.

Prof. dr ir A. J. Kluyver heeft geen gebruik kunnen maken van het hem toegestane subsidie ten dienste van een *onderzoek naar moderne methoden van sterilisatie*, daar de als speurwerk-assistent bedoelde ingenieur een andere bestemming volgde.

Het onderzoek aan de *filmverdamer*, dat onder leiding van *prof. dr ir P. M. Heertjes* werd verricht door de heer *M. P. Vogel*, heeft in het afgelopen jaar niet veel voortgang kunnen hebben, daar een deel van de tijd geen stoom beschikbaar was. Het onderzoek heeft zich voornamelijk bewogen op het gebied van het stoomrendement en de vloeistofverdeling. De resultaten hiervan waren van die aard, dat binnenkort het gehele toestel continu in bedrijf zal kunnen zijn.

Aan het onderzoek van de *oxydatie van transformatorolie*, dat ook onder leiding van *prof. Heertjes* stond, is het gehele jaar hard gewerkt.

Door het ontbreken van geschikte medewerkers was het *prof. dr ir P. E. Verkade* niet mogelijk om het werk, waarvoor subsidie was verleend, met kracht aan te vatten. Door de heer *M. van Leeuwen* werd enig voorbereidend werk verricht op het gebied van de synthese van phosphatiden.

Gekomen tot het einde van haar verslag meent de Commissie te mogen vaststellen, dat met steun van het Hogeschoolfonds in het afgelopen jaar, niettegenstaande de in sommige opzichten nog ongunstige omstandigheden, veel en goed werk is verricht.

Zij wil hier nog eens de bovenvermelde verwachting herhalen, dat de bemoeiingen van het Fonds zich in de toekomst nog sterk zullen uitbreiden. De thans ongetwijfeld gunstige financiële positie is grotendeels aan de, door de bijzondere omstandigheden gedwongen, beperking van de werkingssfeer te danken en mag niet uit het oog doen verliezen, dat versterking van het fonds dringend noodzakelijk is. In verband daarmee heeft de Commissie zich afgevraagd of het Hogeschoolfonds wel genoegzame bekendheid geniet in de kring der afgestudeerde ingenieurs. In het afgelopen jaar heeft het Fonds meermalen het tegendeel menen te moeten vaststellen. Op bescheiden wijze is getracht de aandacht op het Fonds te vestigen. *Prof. Klop- per*, lid van het College van Gecommitteerden van het Hogeschoolfonds, wekte in een bijdrage voor „De Ingenieur” op tot aanmelding voor het lidmaatschap; in de Delftse Studentenalmanak werden op gewaardeerd verzoek van de redactie de beginselen van het Fonds in het kort vermeld; het vorige jaarverslag werd zoveel mogelijk verspreid.

De belangstelling der studenten is ongetwijfeld verheugend: aan de opwekking, ter gelegenheid van de inschrijving, om tot het Fonds toe te treden, gaven 2351 studenten gehoor. De Commissie is echter van mening, dat met name onder de ingenieurs, die in het maatschappelijk leven een positie hebben verworven, het aantal leden nog veel te gering is. Moge het spoedig een exceptie zijn, dat een Delfts ingenieur, die goede herinneringen heeft aan veel, dat de Hogeschool hem heeft geschonken, door onbekendheid met het Fonds er niet toe overgaat zijn belangstelling en zijn erkentelijkheid tot uiting te brengen voor zijn Hogeschool door steun te verlenen aan het instituut, dat deze school en de wetenschappelijke techniek in het algemeen tracht te dienen naar zijn beste inzichten.

De Voorzitter: G. VAN ITERSON Jr.
De Secretaris: O. BOTTEMA.

Tabel I.

GEWONE REKENING 1946-1947 (OUDE FONDS).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
1002.	Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	f 2.500,—	f —,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage	„ 1.000,—	„ 1.000,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	„ 1.000,—	„ —,—
1001.	Natuurkundig colloquium	„ 100,—	„ —,—
1007.	Cursus Gezondheidstechniek	„ 250,—	„ 250,—
1014.	Prof. Roelofs v. tabellen t.b.v. astron.-geod. waarnem.	„ 1.200,—	„ 1.200,—
1024.	Voordr. Prof. Southwell te Londen (aanv. v. Prof. Biezeno)	„ 200,—	„ 200,—
1025.	Prof. Biezeno voor hulp ter bevord. wetensch. onderz.	„ 1.000,—	„ —,—
1026.	Colloquium scheikunde	„ 100,—	„ —,—
1027.	Leergang wederopbouwplan (afdeling Bouwkunde) . .	„ 651,37	„ 651,37
1019.	Prof. Grutterink voor ontwikkeling retigraaf	„ 790,—	„ —,—
1028.	Verbond v. Wetensch. Onderz. voordr. J. G. Crowther	„ 70,—	„ 70,—
1029.	Centraal Comité voor Voordracht en Publicatie . .	„ 500,—	„ —,—
1030.	Delftse Studenten Aeroclub	„ 500,—	„ 500,—
1031.	Delftse Studenten Raad voor gedenkboek	„ 1.000,—	„ —,—
—	Prof. Umbgrove voor studiereis Kopenhagen	„ 400,—	„ 400,—
		<u>f 11.261,37</u>	<u>f 4.271,37</u>
	Restitutie lening Vliegtuigbouwkundige Studiekring.		„ 250,—
			<u>f 4.021,37</u>

Tabel II.

SPEURREKENING 1946-1947 (NIEUW FONDS).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
8.	Prof. dr ir C. B. Biezeno, speurwerkass. trillingsonderz.	f 2.400,—	f 787,79
10.	Prof. dr ir C. B. Biezeno, materialen idem	„ 1.000,—	„ —,—
12.	Prof. dr J. M. Burgers, speurwerkass. turbul. stromingen	„ 2.850,—	„ 475,—
13.	Prof. dr J. M. Burgers materialen windmolens	„ 1.600,—	„ 379,29
14.	Prof. dr J. M. Burgers, speurwerkass. windmolens	„ 1.800,—	„ 1.050,—
15.	Prof. dr ir H. J. v. d. Maas, 2 speurwerkass. vliegtuigb.	„ 3.800,—	„ 938,60
16.	Prof. dr ir H. J. v. d. Maas, materialen idem	„ 600,—	„ —,—
24.	Prof. ir L. H. M. Huydts, 2 speurwerkass. radio onderz.	„ 4.800,—	„ 2.300,—
26.	Prof. dr ir G. v. Iterson Jr, verstuiwingsapparaat	„ 2.200,—	„ 2.192,91
27.	Prof. dr ir G. v. Iterson Jr, speurwerkass. onderz. celw.	„ 2.500,—	„ 2.020,—
29.	Prof. dr F. E. C. Scheffer, 2 speurwerkass. onderzoek oplosbaarheid vaste stoffen	„ 3.600,—	„ 3.600,—
31.	Prof. dr ir A. v. Rossem, speurwerkass. röntgenografisch onderzoek rubber	„ 3.250,—	„ 3.249,96
32.	Prof. ir E. L. Selleger, speurwerkass. papierfabricage	„ 2.400,—	„ 891,83
33.	Prof. ir E. L. Selleger, materialen idem	„ 3.000,—	„ 2.792,91
34.	Prof. dr P. M. Heertjes, speurwerkass. onderz. filmverdampers	„ 1.080,—	„ 270,—
47.	Prof. dr ir A. v. Rossem, material. röntg. onderz. rubb.	„ 500,—	„ —,—
48.	Prof. dr ir A. v. Rossem, speurwerkass. rubberonderzoek	„ 2.400,—	„ —,—
62.	Prof. dr P. M. Heertjes, speurwerkass. transformatorolie	„ 2.400,—	„ 1.800,—
75.	Prof. dr ir G. v. Iterson Jr, voor oliewringer	„ 650,—	„ 650,—
80.	Prof. dr ir A. v. Rossem, speurwerkass. electronenmicroscopie rubber.	„ 2.400,—	„ 937,50
84.	Prof. dr W. G. Burgers, speurwerkass. fotografie.	„ 2.400,—	„ 1.050,—
93.	Prof. J. M. Burgers, speurwerkass. stromingen langs optische weg	„ 1.800,—	„ —,—
94.	Prof. J. M. Burgers, materialen idem	„ 1.000,—	„ —,—
95.	Prof. v. d. Neut, speurwerkass. vliegtuigconstr.	„ 2.400,—	„ —,—
96.	Prof. v. d. Neut, materialen idem	„ 200,—	„ —,—
97.	Prof. dr ir W. Th. Bähler, speurw.ass. autom. telefoonsystemen	„ 2.400,—	„ 2.075,—
98.	Prof. dr ir W. Th. Bähler, materialen idem	„ 500,—	„ 363,08
99.	Prof. dr ir G. v. Iterson Jr, voor materialen onderz. celw.	„ 500,—	„ —,—
100.	Prof. dr ir G. v. Iterson Jr en Prof. Waterman, speurwerkass. plantaardige grondstoffen	„ 2.600,—	„ 2.600,—
101.	Prof. dr ir A. J. Kluyver, speurwerkass. sterilisatie	„ 2.400,—	„ —,—
102.	Prof. dr F. E. C. Scheffer, speurwerkass. binaire meng.	„ 1.500,—	„ 1.250,—
103.	Prof. dr ir P. E. Verkade, speurwerkass. synth. v. phosph.	„ 2.400,—	„ 420,—
104.	Prof. dr ir P. E. Verkade, speurwerkass. onderz. sympathicomimetica	„ 2.400,—	„ —,—
105.	Prof. dr ir P. E. Verkade, onderzoek mesomerie	„ 2.400,—	„ —,—
106.	Prof. dr W. G. Burgers, speurwerkass. zoutoplossingen	„ 2.400,—	„ 970,—
107.	Prof. dr A. C. S. van Heel, speurwerkass. refract. onderz.	„ 700,—	„ 700,—
108.	Prof. dr H. B. Dorgelo, speurwerkass. röntgenografie	„ 1.125,—	„ 1.125,—
109.	Prof. dr A. C. S. v. Heel, speurwerkass. decentrat. lenzen.	„ 1.200,—	„ 1.200,—
		<u>f 75.555,—</u>	<u>f 36.088,87</u>

LIJST VAN TOEGESTANE SUBSIDIES BOEKJAAR 1947-1948.

Oude Fonds.

No.		
1002.	Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	f 2.500,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage.	„ 1.000,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	„ 1.000,—
1001.	Natuurkundig colloquium	„ 150,—
1007.	Cursus Gezondheidstechniek.	„ 250,—
1019.	Prof. Grutterink voor ontwikkeling retigraaf	„ 380,—
1026.	Colloquium Scheikunde	„ 100,—
1029.	Centraal Comité voor Voordracht en Publicatie	„ 500,—
1014.	Prof. Roelofs voor astron. geodetische berekeningen	„ 1.000,—
*)	Rector Magn. en Asses. voor excursies der Afdelingen	„ 10.000,—
*)	Studiereizen van speurwerkassistenten	„ 1.500,—
Oude Fonds totaal		<u>f 18.380,—</u>

Nieuwe Fonds.

Afdeling der Algemene Wetenschappen.

*)	Prof. Dorgelo speurwerkass. electrostatische lenzen	f 2.400,—
108.	Prof. Dorgelo speurwerkass. röntgenografie	„ 1.800,—
107.	Prof. van Heel speurwerkass. refractometrisch ond.	„ 2.400,—
*)	Prof. de Bruyn speurwerkass. electronische rekenapp.	„ 2.400,—
Tezamen		<u>f 9.000,—</u>

Afdeling der Weg- en Waterbouwkunde.

3.	Prof. Nanninga speurwerkass. grondmechan. onderzoek	f 2.850,—
36.	Prof. Nanninga materialen idem.	„ 1.500,—
Tezamen		<u>f 4.350,—</u>

Afdeling der Werktuig-, Scheeps- en Vliegtuigbouwkunde.

8.	Prof. Biezeno speurwerkass. trillingsonderzoek	f 3.600,—
*)	Prof. Biezeno speurwerkass. relaxatie-methode	„ 2.400,—
10.	Prof. Biezeno materialen trillingsonderzoek	„ 1.000,—
12.	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. turbulentie	„ 3.600,—
93.	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. strom. langs opt. weg	„ 2.400,—
94.	Prof. J. M. Burgers materialen idem	„ 1.000,—
14.	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. windmolens	„ 1.200,—
13.	Prof. J. M. Burgers materialen idem	„ 1.600,—
*)	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. mod. luchtschroeven	„ 2.400,—
*)	Prof. J. M. Burgers materialen idem	„ 5.000,—
*)	Prof. Kroon speurwerkass. verbrandingsmotoren	„ 2.400,—
*)	Prof. Kroon speurwerkass. cavitatie lagermetalen	„ 2.400,—
*)	Prof. Kroon beproevingsmachine krukassen.	„ 5.000,—
Tezamen		<u>f 34.000,—</u>

*) Nieuwe aanvraag.

Afdeling der Electrotechniek.

No.		
97.	Prof. Bähler speurwerkass. automatisch telefoonsyst.	f 2.700,—
98.	Prof. Bähler materialen idem	„ 500,—
*)	Prof. Bähler speurwerkass. telefoonapparatuur.	„ 2.400,—
*)	Prof. Bähler materialen idem.	„ 1.500,—
24.	Prof. Huydts 2 speurwerkass. radio-onderzoek	„ 5.000,—
	Tezamen	<u>f 12.100,—</u>

Afdeling der Scheikundige Technologie.

30.	Prof. W. G. Burgers speurwerkass. zoutoplossingen	f 2.600,—
*)	Prof. W. G. Burgers speurwerkass. metalen (of fotografie).	„ 2.400,—
29.	Prof. Scheffer 2 speurwerkass. onderzoek oplosbaarheid van vaste stoffen	„ 3.600,—
102.	Prof. Scheffer speurwerkass. binaire mengsels	„ 2.400,—
31.	Prof. v. Rossem speurwerkass. röntgen. onderz. rubber	„ 3.250,—
47.	Prof. v. Rossem materialen idem	„ 500,—
48.	Prof. v. Rossem speurwerkass. rubberonderzoek	„ 2.400,—
80.	Prof. v. Rossem speurwerkass. electronenmicr. rubber	„ 2.400,—
103.	Prof. Verkade speurwerkass. synthese phosphatiden	„ 2.400,—
104.	Prof. Verkade speurwerkass. indoolderivaten	„ 2.400,—
105.	Prof. Verkade speurwerkass. onderz. sterische beïnvloeding van mesomerie	„ 2.400,—
*)	Prof. Waterman speurwerkass. sapzuivering.	„ 2.400,—
*)	Prof. van Itersen speurwerkass. verstuivingsapp.	„ 1.800,—
26.	Prof. van Itersen materialen idem.	„ 2.000,—
27.	Prof. van Itersen speurwerkass. onderz. celwanden	„ 1.800,—
*)	Prof. van Itersen materialen idem	„ 500,—
100.	Prof. van Itersen en Waterman speurwerkass. plantaardige grondstoffen	„ 3.600,—
32.	Prof. Selleger speurwerkass. papierfabricage	„ 2.400,—
33.	Prof. Selleger materialen idem	„ 3.000,—
	Tezamen	<u>f 44.250,—</u>

*) Nieuwe aanvraag.

BIJZONDERE LEERSTOELN GESTICHT DOOR HET DELFTS HOGESCHOOLFONDS

Bijzondere leerstoel voor *theoretische natuurkunde*.

Prof. dr H. A. Kramers: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: prof. ir I. P. de Vooy, prof. dr M. de Haas en prof. dr A. D. Fokker.

Bijzondere leerstoel voor *physische technologie*.

Prof. dr W. J. D. van Dijk: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. ir I. P. de Vooy, ir J. F. van Diermen en prof. dr M. de Haas.

Bijzondere leerstoel voor *papierfabricage*.

Prof. ir E. L. Selleger: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: prof. dr ir G. van Iterson Jr, prof. ir I. P. de Vooy en H. Smidt van Gelder.

Bijzondere leerstoel voor *speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer*.

Prof. dr B. van der Pol: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: prof. dr ir C. B. Biezeno, prof. dr ir H. G. Nolen en prof. dr G. Holst.

Bijzondere leerstoel voor *rubbertechnologie*.

Prof. dr ir A. van Rossem: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: prof. dr H. B. Dorgelo, prof. dr ir G. van Iterson Jr en jhr mr W. J. de Jonge.

Bijzondere leerstoel voor *mijnschadeleer en toegepaste mijnmeetkunde*.

Prof. dr G. J. A. Grond: benoemd 1947.

Curatoren: dr ir C. Th. Groothoff, prof. ir C. L. van Nes en ir F. C. M. Wijffels.

LIJST VAN STICHTERS, BESCHERMERS, DONATEURS EN BEGUNSTIGERS,
EIND CURSUS 1946-1947.

N.V. Algemene Kunstzijde Unie		Prof. ir D. Dresden	begunstiger
	beschermer	Ir P. L. Dubourcq	donateur
Ir Th. A. Ameschoot	begunstiger	Ir J. B. Dumont	begunstiger
Ir J. C. Arkenhout Schokker	begunstiger	Ir J. J. M. van Dijk	begunstiger
Ir A. Aronsohn	begunstiger	Ir H. J. F. Eckenhuijsen Smit	begunstiger
Ir W. Badon Ghijben	begunstiger	Electromotorenfabriek „Dordt“	beschermer
A. L. Bakker	begunstiger	Electrotechnische Industrie v.h.	
Ir H. Th. Bakker	begunstiger	Willem Smit & Co	stichter
Ir W. Bakker	begunstiger	Prof. jhr dr G. J. Elias	begunstiger
Ir W. Barends	begunstiger	Fabriek van Chemische Produc-	
Ir J. L. Barkey	begunstiger	ten, Vondelingenplaat	beschermer
Bataafsche Petroleum Mij.		Fabriek van Mach. Breeuwwerk	
	stichter en beschermer	v.h. Joh. Smit	begunstiger
Firma Becht & Dyserinck	beschermer	Ir J. W. Filz	begunstiger
Prof. ir S. H. A. Begemann	begunstiger	Ir A. Fokker	stichter
Ir H. J. M. Bekkers	begunstiger	Prof. dr A. D. Fokker	
Ir J. P. van den Berg	begunstiger		stichter en beschermer
S. van den Bergh Jr	begunstiger	Ir H. N. François	begunstiger
Beton Aannemersbond	beschermer	Gas-Stichting	donateur
Ir F. W. H. van Beuningen	begunstiger	Dr ir J. K. van Gelder	begunstiger
Prof. ir C. L. van der Bilt		H. P. Gelderman & Zonen N.V.	begunstiger
	stichter en donateur	Prof. dr ir H. C. J. H. Gelissen	begunstiger
W. B. A. Bodlaender	begunstiger	Gemeensch. Mijnbouw Mij.	
Ir J. Th. Boer	begunstiger	Billiton	beschermer
Kon. Fabriek F. W. Braat N.V.	beschermer	Ir A. A. Gnirrep	begunstiger
Ir G. J. Braat	begunstiger	Ir A. H. J. van Goch	begunstiger
Ir P. J. C. Brauns	begunstiger	N.V. Groeneveld van der Poll & Co	
Prof. dr H. Bremekamp	begunstiger		beschermer
Ir R. van den Broek d'Obrenan	begunstiger	Prof. ir H. F. Grondijs	begunstiger
Prof. ir J. J. Broeze	donateur	Prof. ir J. A. Grutterink	begunstiger
Prof. dr ir H. A. Brouwer		N.V. Haagsche Buurtspoorwegen	stichter
	stichter en begunstiger	Ir Geurt de Haas	begunstiger
Centraal Brouwerijkantoor	beschermer	Dr ir L. Hamburger	stichter
H. de Bruin	begunstiger	K. W. C. van Harten	begunstiger
Prof. ir M. H. Caron	begunstiger	N.V. Hazemeijer & Co	beschermer
Ir G. J. L. Caviët	begunstiger	Hengelosche Electr. en Mechanische	
Ir W. H. G. Claasz	begunstiger	Apparatenfabriek	stichter en beschermer
N.V. C. O. Q.	beschermer	N.V. Hollandsche Draad- en	
Ir M. A. Cornelissen	begunstiger	Kabelfabriek	beschermer
Curaçaosche Petroleum Industrie		N.V. Houth. v.h. Willem Pont	donateur
Maatschappij	beschermer	Dr ir R. Houwink	begunstiger
Ir M. H. Damme	begunstiger	Prof. ir L. H. M. Huydts	begunstiger
Dr ir M. H. Damme	begunstiger	Ir E. Hijmans	begunstiger
Van Doorne's Aanhangwagen-		Ingenieursbureau v.h. J. van	
fabriek	beschermer	Hasselt & de Koning	donateur
Dordtsche Petroleum Maatschappij		N.V. Instrumentenfabriek & Handel	
	beschermer	v.h. P. J. Kipp & Zonen	beschermer
Ir B. A. M. van Dorp	begunstiger	Prof. dr ir F. K. Th. van Iterson	begunstiger
J. J. Doyer	begunstiger	Ir H. Janssen van Raay	begunstiger

Ir G. A. Kessler	begunstiger	Nederlandsche Staalfabrieken	beschermer
Ir J. B. Aug. Kessler	begunstiger	Prof. ir C. L. van Nes	begunstiger
Ir H. I. Keus	begunstiger	Ir J. Niemeyer	begunstiger
Prof. ir J. Klopper	begunstiger	Prof. dr ir C. J. v. Nieuwenburg	begunstiger
Prof. dr ir A. J. Kluyver	begunstiger	Prof. dr ir H. G. Nolen	begunstiger
Kon. Instituut van Ingenieurs	donateur	Ir P. F. S. Otten	beschermer
N.V. Kon. Maatschappij „De Schelde”	stichter	Ir J. Overweg	begunstiger
N.V. Kon. Nederl. Hoogovens en Staalfabrieken	beschermer	Ir M. C. Pannevis	begunstiger
Kon. Ned. Zoutindustrie	beschermer	N.V. Papierfabriek Gelderland	stichter
Ir J. Kortlandt	begunstiger	Ir J. S. Pel	begunstiger
Ir J. L. van Krimpen	begunstiger	Petroleum Assurantie Maat- schappij	beschermer
H. P. Kuypers	begunstiger	Dr A. F. Philips	stichter en beschermer
Ir W. H. van Leeuwen	stichter en beschermer	Ir F. J. Philips	beschermer
Ir D. Kramer	begunstiger	N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken	stichter en beschermer
H. B. de Leeuw	begunstiger	N.V. Philips' Radio	beschermer
Lever Brothers & Unilever N.V.	beschermer	Prof. dr B. van der Pol	begunstiger
Prof. ir A. J. ter Linden	begunstiger	N.V. Pope's Metaal draadlampen- fabriek	beschermer
Ir W. Maas Geesteranus	begunstiger	Ir W. S. G. T. Post	begunstiger
N.V. Maatschappij tot Exploi- tatie der Oliefabrieken Calvé- Delft	donateur	Prof. ir E. C. von Pritzelwitz van der Horst	begunstiger
Dok- en Werf Maatschappij Wil- ton-Feyenoord N. V.	stichter en besch.	Ir C. F. Proos	begunstiger
N.V. Maatschappij voor Zwa- velzuurbereiding v.h. G. T.	donateur	Prof. ir J. W. F. C. Proper	begunstiger
Ketjen & Co	donateur	A. Reilingh	begunstiger
N.V. Machinefabriek Jaffa	beschermer	Prof. dr W. Reinders	stichter en begunstiger
N.V. Machinefabriek Reineveld	beschermer	F. J. Reynders	begunstiger
Machinefabriek Gebr. Stork	stichter en beschermer	Ir J. J. van Rietschoten	begunstiger
Ir P. M. Matthijsen	begunstiger	Dr ir J. A. Ringers	begunstiger
N.V. Metaal draadlampenfabriek „Volt”	beschermer	Ir G. Rooseboom	begunstiger
Prof. dr ir G. H. van Mourik	begunstiger	Ir J. Roosenschoon	begunstiger
Broekman	begunstiger	Prof. dr ir A. van Rossem	begunstiger
Ir F. Muller	begunstiger	Rotterdamsche Droogdok Maat- schappij	beschermer
N.V. Nederl. Gist- en Spiritus- fabriek	beschermer	Rubber-Stichting	beschermer
Ned. Ind. Gas Maatschappij	beschermer	Prof. dr J. G. Rutgers	begunstiger
Ned. Ind. Escompto Maatschappij	donateur	Ir J. Rutten	begunstiger
Ned. Ind. Handelsbank	donateur	B. E. Ruys	stichter en donateur
Ned. Ind. Spoorw. Maatschappij	begunstiger	Saccharinefabriek „Hollandia”	beschermer
Nederl. Handel Maatschappij	beschermer	Scheepsbouwkundig Gezelschap „William Froude”	begunstiger
Nederl. Industrie en Handel- maatschappij	beschermer	Prof. dr F. E. C. Scheffer	begunstiger
N.V. Ned. Instrumenten en Elec. Apparatenfabriek N.I.E.A.F.	donateur	Ir E. L. C. Schiff	stichter
Nederl. Seintoestellenfabriek	beschermer	Prof. dr ir J. A. Schouten	stichter en begunstiger
Nederlandsche Spoorwegen	beschermer	Ir J. E. Schröder	begunstiger
		Ir E. W. Schultz	begunstiger
		Ir R. Smid	begunstiger
		N.V. Wm Smit & Co's Trans- formatorenfabriek	begunstiger

Dr ir J. Smittenberg	begunstiger	N.V. Vereenigde Stearine Kaar-	
Ir A. Spakler	begunstiger	senfabrieken „Gouda-Apollo”	donateur
Staatsbedrijf der P. T. T.	beschermer	Vereniging van assistenten aan	
Staatsmijnen	beschermer	de T. H.	begunstiger
Ir F. Stapff	begunstiger	Vereniging van Delftse Inge-	
Stichting Wetenschappelijk Ra-		nieurs	stichter
diofonds Veder	beschermer	B. M. W. van der Vegt	begunstiger
Ir E. A. Stockmann	begunstiger	Ir P. Verhagen	begunstiger
J. van Stolk	begunstiger	G. J. Verheul	begunstiger
N.V. Stoomvaart Mij „Neder-		Ir B. A. Verhey	begunstiger
land”	stichter	Prof. ir Chr. K. Visser	begunstiger
Stoomvaart Mij „Rotterdam-		R. Visser	begunstiger
sche Lloyd”	stichter	Ir A. M. de Visser	begunstiger
Jhr ir A. S. C. Stoop	donateur	Ir J. F. de Vogel	stichter en beschermer
Ir H. G. J. A. van Swaay	begunstiger	Prof. E. J. Vossnack	stichter
Ir J. Tak	donateur	D. de Vries	begunstiger
Technologisch Gezelschap	begunstiger	N.V. de Vries Robbé & Co	beschermer
Ir J. H. Telders	begunstiger	Ir. J. van der Waerden	begunstiger
Ir H. P. G. den Tex	begunstiger	Ir F. G. Waller	beschermer
Prof. ir E. J. F. Thierens	begunstiger	H. F. Waller	begunstiger
Prof. ir J. W. Thierry	begunstiger	Werkspoor N. V.	beschermer
Ir Jac. P. Thijsse	begunstiger	Ir H. C. Wesseling	donateur
Prof. ir J. Th. Thijsse	begunstiger	Prof. ir F. Westendorp	begunstiger
Prof. J. M. Tienstra	begunstiger	Ir S. W. van Wettum	begunstiger
Ir C. J. Tönjes	begunstiger	Ir J. S. Woldringh	begunstiger
Ir J. P. Vader	begunstiger	Ir A. C. van Wijk	begunstiger
Vakgroep Waterleidingbedrijven	donateur	Ir E. J. IJzerman	begunstiger
Prof. dr ir F. A. Vening Meinesz	stichter		

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES VAN HET DELFTS
HOGESCHOOLFONDS, EIND CURSUS 1946-1947.

DE HOGESCHOOLRAAD.

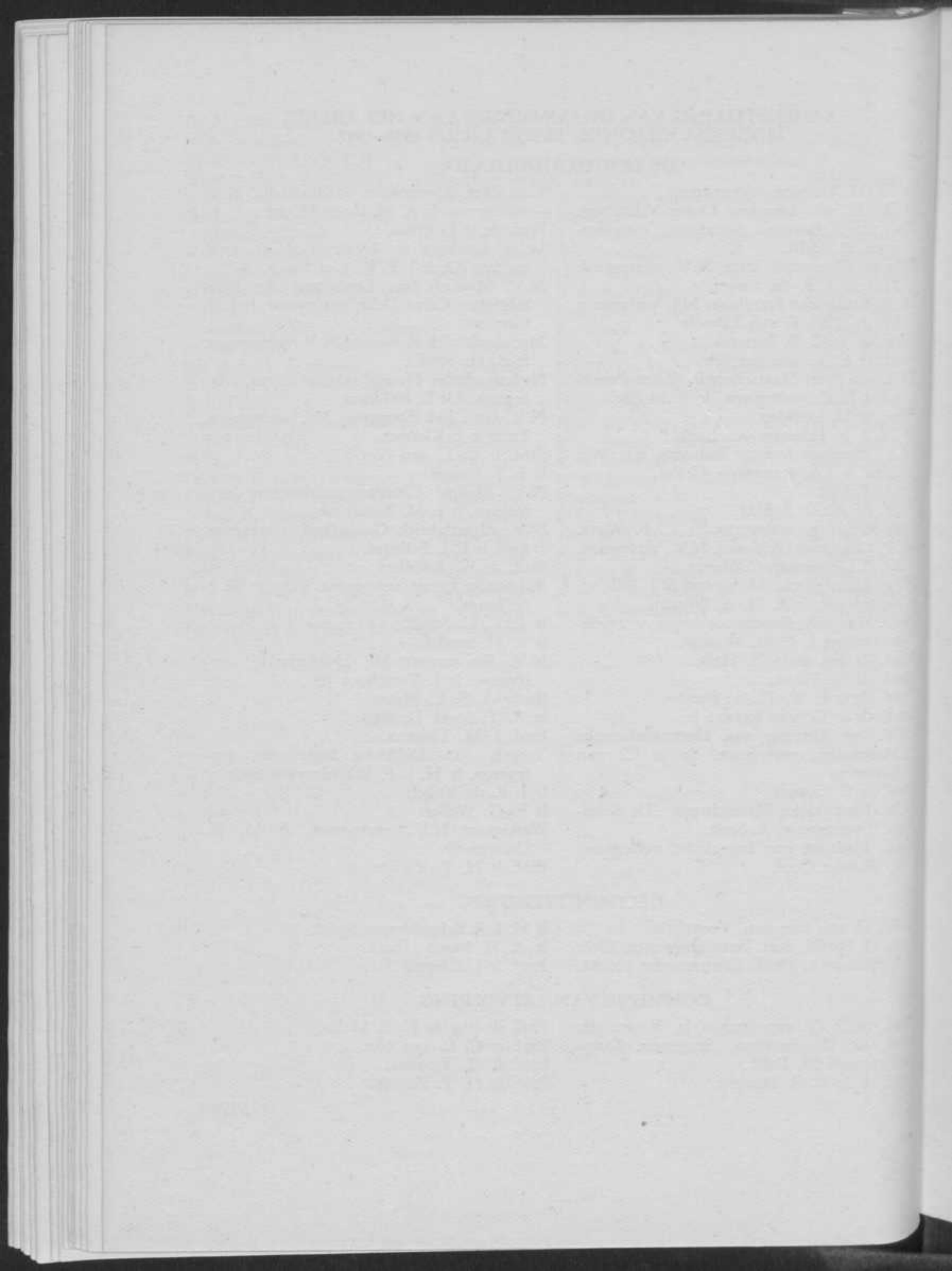
- Ir M. H. Damme, Voorzitter.
Ir W. H. van Leeuwen, Onder-Voorzitter.
Prof. dr O. Bottema, Secretaris, Oostplantsoen 25, Delft.
Algem. Kunstzijde Unie N.V., vertegenw.
Prof. ir I. P. de Vooyo.
N.V. Bataafsche Petroleum Mij, vertegenw.
Mr B. Th. W. van Hasselt.
Prof. dr ir C. B. Biezeno.
Prof. ir C. L. van der Bilt.
Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Feyenoord N.V., vertegenw. Ir F. Muller.
Prof. ir D. Dresden.
Ir H. J. F. Eckenhuysen Smit
N.V. Electrotechnische Industrie v.h. Wm Smit & Co, vertegenw. C Pot.
Ir A. Fokker.
Prof. dr A. D. Fokker.
Gas-Stichting, vertegenw. Ir C. F. Wirtz.
H. P. Gelderman & Zonen N.V., vertegenw.
H. P. Gelderman C. Mzn.
N.V. Gemeensch. Mijnbouw Mij Billiton, vertegenw. Ir A. M. A. Wijnans.
N.V. Haagsche Buurtspoorwegen, vertegenwoordiger Ir P. M. Montijn.
Prof. dr ing. ir H. S. Hallo.
Prof. dr G. Holst.
Prof. dr ir F. K. Th. v. Iterson.
Prof. dr ir G. van Iterson Jr.
N.V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen, vertegenw. Ir J. C. van Staveren.
Prof. ir J. Klopper.
N.V. Koninklijke Maatschappij „De Schelde”, vertegenw. A. Smit.
Kon. Instituut van Ingenieurs, vertegenw. Ir Wouter Cool.
Kon. Ned. Hoogovens en Staalfabr. N.V. vertegenw. Ir A. H. Ingen Housz.
Prof. dr ir J. Kraus.
Lever Brothers & Unilever N.V., vertegenw. Dr ir J. P. K. v. d. Steur.
N.V. Maatsch. tot Exploitatie der Oliefabrieken Calvé Delft, vertegenw. Ir J. F. Carrière.
Machinefabriek Reineveld N.V., vertegenw. Ir S. H. Stoffel.
Nederlandsche Handel Maatschappij, vertegenw. Dr E. Heldring.
N.V. Ned. Ind. Spoorweg Mij, vertegenw. Prof. ir J. Klopper.
Prof. ir C. L. van Nes.
Ir F. J. Philips.
N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, vertegenw. Ir F. M. Roeterink.
N.V. Papierfabriek Gelderland, vertegenw. Prof. ir E. L. Selleger.
Prof. dr W. Reinders.
Rubber-Stichting, vertegenw. Jhr mr W. J. de Jonge.
Ir E. L. C. Schiff.
Ir S. H. Stoffel.
N.V. Stoomvaart Mij „Nederland”, vertegenw. Ir J. Verschoor Jr.
Jhr ir A. S. C. Stoop.
Ir C. T. Stork D. Wzn.
Prof. J. M. Tienstra.
Vereen. van Delftsche Ingenieurs, vertegenw. Ir H. J. F. Eckenhuysen Smit.
Ir J. F. de Vogel.
Ir F. G. Waller.
Werkspoor N.V., vertegenw. Ir M. H. Damme Sr.
Prof. ir H. T. Zwiers.

GECOMMITTEERDEN.

- Ir W. H. van Leeuwen, Voorzitter.
Ir S. H. Stoffel, Secr.-Penningmeester, Klein Vrijenban 1, Delft, Gironummer 101051.
Ir H. J. F. Eckenhuysen Smit.
Ir A. H. Ingen Housz.
Prof. ir J. Klopper.

COMMISSIE VAN UITVOERING.

- Prof. dr ir G. van Iterson Jr, Voorzitter.
Prof. dr O. Bottema, Secretaris, Oostplantsoen 25, Delft.
Prof. dr ir C. B. Biezeno.
Prof. dr ing. ir H. S. Hallo.
Prof. ir C. L. van Nes.
Prof. J. M. Tienstra.
Prof. ir H. T. Zwiers.

II. Staat van de Technische Hogeschool bij de aanvang
van het studiejaar 1947-1948.

COLLEGE VAN CURATOREN.

	Jaar van aanvaarding
Dr G. HOLST, Voorzitter.	1946
Aalst (N. Br.), Valkenswaardse weg 66.	
Ir R. VERLOREN VAN THEMAAT Sr.	1946
Nijmegen, Eversweg 2. Tel. 21061.	
Ir F. C. M. WIJFFELS.	1946
Brunssum (L.), Akerstraat 12a. Tel. 261.	
Ir F. Q. DEN HOLLANDER.	1946
Hollandse Rading (U.), Oost 50.	
Dr C. H. VAN DER LEEUW	1946
Wassenaar, Bloemcamplaan 61.	

SECRETARIS VAN CURATOREN.

Ir C. L. DE VOOGT	1947
Voorburg, Oosterloostraat 9.	

RECTOR MAGNIFICUS.

Dr ir H. I. WATERMAN.	1947
Spreekuur: Maandag n.m. 2-3 uur.	
Oude Delft 95 (Tel. 584).	

SECRETARIS VAN DE SENAAT.

Dr ir A. J. KLUYVER	1947
-------------------------------	------

COLLEGE VAN RECTOR MAGNIFICUS EN ASSESSOREN.

	Jaar van aanvaarding
Dr ir H. I. WATERMAN, Rector magnificus	1947
Ir D. DRESDEN, Rotterdamseweg 107 (afd. D)	1946
Dr ir P. E. VERKADE, 's-Gravenhage, Waalsdorperweg 88 (afd. F)	1946
Dr ir W. T. BÄHLER, Julianalaan 155 (afd. E)	1947
Ir C. G. J. VREEDENBURGH, 's-Gravenhage, Kranenburgweg 35 (afd. B)	1946
Ir H. T. ZWIERS, Haarlem, Spaarnelaan 44, (afd. C)	1947
Dr J. H. F. UMBGROVE, Wassenaar, Bremhorstlaan 19, (afd. G)	1947
Dr R. KRONIG, Oostsingel 204 (afd. A)	1947
Dr ir A. J. KLUYVER, Nieuwelaan 3, Secretaris van de Senaat, Secretaris.	1947

SECRETARISSEN DER AFDELINGEN.

- A. Afdeling der algemene wetenschappen.
Dr M. J. DRUYVESTYEN, Julianalaan 151.
- B. Afdeling der weg- en waterbouwkunde.
Ir P. P. JANSEN, Scheveningen, Leuvensestraat 100.
- C. Afdeling der bouwkunde.
Ir B. H. H. ZWEERS, Wassenaar, Perzijlanaan 13.
- D. Afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuig-
bouwkunde.
Dr ir A. VAN DER NEUT, Heemstede, Zomerlaan 22.
- E. Afdeling der electrotechniek.
Ir L. H. M. HUYDTS, Rijswijk (Z.-H.), Geestbrugweg 105.
- F. Afdeling der scheikundige technologie.
Dr G. MEYER, Wassenaar, Wittenburgerweg 14.
- G. Afdeling der mijnbouwkunde.
Ir M. H. CARON, Rijswijk (Z.-H.), Molenlaan 6.

COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN HET JAARBOEK VERSCHIJNENDE IN SEPTEMBER 1948.

- De Rector Magnificus.
De Secretaris van de Senaat.
J. M. TIENSTRA.

COMMISSIE VAN OVERLEG MET DE STUDENTEN.

- Dr ir H. I. WATERMAN, Rector Magnificus.
Dr ir A. J. KLUYVER.
Ir B. C. KROON.
Dr ir H. J. VAN DER MAAS.
Ir N. NANNINGA.
J. M. TIENSTRA.

COMMISSIE VOOR DE BIBLIOTHEEK.

- Dr ir H. I. WATERMAN, Rector Magnificus.
Dr R. KRONIG.
Ir C. G. J. VREEDENBURGH.
Dr E. H. TER KUILE.
Ir L. H. DE LANGEN.
Jhr dr G. J. ELIAS.
Dr P. KARSTEN.
Ir C. L. VAN NES.
Dr ir A. KOREVAAR, Secretaris.

S E N A A T.

A. Afdeling der algemene wetenschappen.

Jaar van
aanvaarding
te Delft

A. HOOGLERAREN IN DE WISKUNDE:

H. J. VAN VEEN.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Dr H. BREMEKAMP.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Dr J. G. RUTGERS.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1914
Dr C. H. VAN OS.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Dr S. C. VAN VEEN.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1946
Dr O. BOTTEMA.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1941
Dr C. VISSER.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1946
Dr N. G. DE BRUIJN.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1946

B. HOOGLERAREN IN DE NATUURKUNDE:

Dr H. B. DORGELO.	De theoretische en toegepaste natuurkunde (Algem. natuurkunde, structuuronderzoek met röntgenstralen en met electronenstralen, gasontladingen).	1927
Dr M. J. DRUYVESTYEN.	De theoretische en toegepaste natuurkunde (Algem. natuurkunde, physica van materialen).	1946
Dr J. A. PRINS.	De theoretische en toegepaste natuurkunde (Algem. natuurkunde, warmteleer).	1946
Dr A. C. S. VAN HEEL.	De theoretische en toegepaste natuurkunde (Algemene natuurkunde, optica).	1947
.	De fysische technologie.	
Dr R. KRONIG.	De theoretische natuurkunde	1939
Dr H. A. KRAMERS.	(Bijzonder hoogleraar). De theoretische natuurkunde.	1931

Dr W. J. D. VAN DIJCK. (Bijzonder hoogleraar). 1936
De physische technologie.

C. HOOGLERAREN IN DE JURIDISCHE EN ECONOMISCHE VAKKEN:

Dr J. A. VERAART. Het handelsrecht, de staathuishoudkunde, de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht 1919
Dr J. GOUDRIAAN. (Buitengewoon hoogleraar). De bedrijfsleer 1936
Mr A. C. JOSEPHUS JITTA. (Buitengewoon hoogleraar). Het staatsrecht, het administratief recht (met uitzondering van de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht) en het handelsrecht 1932
Dr mr dr ir A. R. VELDMAN. (Buitengewoon hoogleraar). Het recht van de industriële eigendom 1947

B. Afdeling der weg- en waterbouwkunde.

Ir J. W. THIERRY. De waterbouwkunde 1930
Ir S. H. A. BEGEMANN. De waterbouwkunde 1938
Ir E. R. HONDELINK. De aanleg en de exploitatie van wegen 1936
Ir J. T. THIJSSE. De theoretische en experimentele hydraulica (1938) 1947
J. M. TIENSTRA. Het landmeten, het waterpassen en de geodesie (1935) 1939
Ir C. G. J. VREEDENBURGH. De toegepaste mechanica (1939) 1946
Ir A. ROGGEVEEN. De leer der ijzerconstructies 1947
Ir P. P. BIJLAARD JZN. De plasticiteitsleer en bijz. bouwconstructies. 1947
Ir B. H. H. ZWEERS. De architectuur 1946
Ir P. P. JANSEN. De algemene waterbouwkunde 1946
Ir A. DE HEER. De bouwconstructies. 1947
R. ROELOFS. Het landmeten, het waterpassen en de geodesie. 1946
Ir N. NANINNGA. De algemene en toegepaste grondmechanica 1947
Ir J. A. BAKKER. (Buitengewoon hoogleraar). De leer van het gewapend beton en de toepassing in de burgerlijke bouwkunde, de waterbouwk. en de brugbouw. 1918

Dr ir F. A. VENING MEINESZ.	(Buitengewoon hoogleraar). De geodesie	1939
W. F. J. M. KRUL.	(Buitengewoon hoogleraar). De waternvoorziening.	1947
Dr C. A. LOBRY VAN TROOSTENBURG DE BRUYN.	(Buitengewoon hoogleraar). De kennis en het onderzoek van bouwstoffen	1947

C. Afdeling der bouwkunde.

Ir M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE.	De architectuur (ontwerpen en aethetica).	1924
N. LANSDORP.	De architectuur (ontwerpen van grotere gebouwen)	1932
H. ROSSE.	De decoratieve kunst en het ornamenttekenen.	1933
Ir H. T. ZWIERS.	De architectuur (ontwerpen en constructie van gebouwen)	1938
Ir B. H. H. ZWEERS.	De architectuur (de utiliteitsbouw) .	1946
Ir J. F. BERGHOEF.	De architectuur (ontwerpen en architectonische vormleer)	1947
Ir J. H. FROGER.	De stede bouw (ontwerpen).	1947
L. O. WENCKEBACH.	(Buitengewoon hoogleraar). Het boetseren en de beeldhouwkunst	1935
W. A. E. VAN DER PLUYM.	(Buitengewoon hoogleraar). Het handtekenen en de geschiedenis der schilder- en beeldhouwkunst	1943
Ir T. K. VAN LOHUIZEN.	(Buitengewoon hoogleraar). De stede bouw (onderzoek)	1947
Dr E. H. TER KUILE.	(Buitengewoon hoogleraar). De geschiedenis der architectuur	1947

D. Afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde.

Ir F. WESTENDORP.	De werktuigbouwkunde (spoorwagemateriaal, hefwerktuigen en transportinrichtingen)	1916
Ir E. C. VON PRITZELWITZ VAN DER HORST.	De werktuigbouwkunde (werktuigonderdelen en apparaten voor scheikundige bedrijven) (1922).	1937
Ir D. DRESDEN.	De werktuigbouwkunde (pompen en turbines) (1920)	1946

Dr ir C. B. BIEZENO.	De toegepaste mechanica.	1914
Ir A. J. TER LINDEN.	De werktuigbouwkunde (stoomketels, warmtetechniek)	1927
Ir P. LANDBERG.	De mechanische technologie (metaalbewerking en constructie van gereedschapswerktuigen)	1929
Ir C. M. VAN WIJNGAARDEN.	De werktuigbouwkunde (zuigerstoomwerktuigen, hulpwerktuigen aan boord van schepen, baggerwerktuigen)	1922
Dr ir W. F. BRANDSMA.	De mechanische technologie en de metallografie, (bereiding, eigenschappen, structuur en warmtebehandeling der metalen)	1934
Ir J. W. BONEBAKKER.	De scheepsbouwkunde (constructie, stabiliteit, werfbedrijf)	1946
Dr J. M. BURGERS.	De aërodynamica, hydrodynamica en haar toepassingen	1918
Ir B. C. KROON.	De werktuigbouwkunde (constructie van verbrandingsmotoren)	1941
Dr ir H. J. VAN DER MAAS.	De vliegtuigbouwkunde (vliegeigenschappen en ontwerpen van vliegtuigen)	1940
Ir L. H. DE LANGEN.	De werktuigbouwkunde (compressoren, koeltechniek, werktuigonderdelen, mechanische vraagstukken van zuigermachines)	1945
Ir H. E. JAEGER.	De scheepsbouwkunde (theorie en ontwerpen van schepen)	1946
Dr ir A. VAN DER NEUT.	De vliegtuigbouwkunde (constructie van het vliegtuig)	1945
Dr ir J. W. H. UYTENBOGAART.	(Buitengewoon hoogleraar). De mechanische technologie (vezeltechniek)	1941
Ir J. J. BROEZE.	(Buitengewoon hoogleraar). De werktuigbouwkunde (verbranding en smering in verbrandingsmotoren)	1946
Ir L. TROOST.	(Buitengewoon hoogleraar). De scheepsbouwkunde (weerstand en voortstuwing van schepen)	1946
Dr ir J. GOUDRIAAN.	(Buitengewoon hoogleraar). De bedrijfsleer	1936
		149

E. Afdeling der electrotechniek.

Dr ing. ir H. S. HALLO.	Electrische metingen en hoogspanningstechniek	1915
Jhr dr G. J. ELIAS.	Wisselstroomtheorie, theoretische electriciteitsleer	1916
Ir L. H. M. HUYDTS.	Electronica	1946
Dr ir W. T. BÄHLER.	Wisselstroomtheorie, telefonie.	1930
Ir M. DE LANGE.	Constructie sterkstroommachines	1946
.	Electrotechnische toepassingen (sterkstroom).	
.	Theoretische electriciteitsleer	
Jhr ir J. L. W. C. VON WEILER.	(Buitengewoon hoogleraar). Radio	1946
.	(Buitengewoon hoogleraar). Telegrafie	
.	(Buitengewoon hoogleraar). Vierpooltheorie, regeltheorie	
Dr B. VAN DER POL.	(Bijzonder hoogleraar). Speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer	1938

F. Afdeling der scheikundige technologie.

Dr ir G. VAN ITERSON JR.	De microscopische anatomie	1907
Dr F. E. C. SCHEFFER.	De anorganische en de physische scheikunde	1917
Dr ir A. J. KLUYVER.	De algemene en toegepaste microbiologie	1921
Dr ir H. I. WATERMAN.	De scheikundige technologie	1919
Dr ir C. J. VAN NIEUWENBURG.	De analytische scheikunde en de scheikunde der bouwstoffen.	1920
Dr ir P. E. VERKADE.	De organische scheikunde en haar toepassingen	1938
Dr ir W. F. BRANDSMA.	De mechanische technologie en de metallografie	1934
Dr G. MEYER.	De anorganische scheikunde	1947
Dr W. G. BURGERS.	De physische scheikunde.	1940
Dr P. KARSTEN.	De analytische scheikunde	1937
Dr ir P. M. HEERTJES.	De scheikundige technologie	1947
Ir G. A. BRENDER A BRANDIS.	(Buitengewoon hoogleraar). De technologie der brandstoffen	1920
Dr ir J. W. H. UYTENBOGAART.	(Buitengewoon hoogleraar). De mechanische technologie	1941

Dr J. H. DE BOER.	(Buitengewoon hoogleraar). Bijzondere onderwerpen der scheikundige technologie	1946
Ir J. G. HOOGLAND.	(Buitengewoon hoogleraar). De scheikundige technologie	1947
Ir E. L. SELLEGER.	(Bijzonder hoogleraar). De papierfabricage	1937
Dr ir A. VAN ROSSEM.	(Bijzonder hoogleraar). De rubbertechnologie	1939

G. Afdeling der mijnbouwkunde.

Ir C. L. VAN NES.	De mijnkunde.	1925
Ir J. A. GRUTTERINK.	De delfstof- en aardkunde	1906
Ir H. F. GRONDIJS.	De ertskunde	1926
Ir M. H. CARON.	De metallurgie en de docimasie.	1928
Dr J. H. F. UMBGROVE.	De historische geologie	1930
Dr ir F. J. FABER.	De algemene geologie en geologische kaarteren	1946
Dr G. J. A. GROND.	(Bijzonder hoogleraar). De mijnschadeleer en toegepaste mijnmeetkunde	1947

Oud-hoogleraren.

Dr ir J. KRAUS, Nassauplein 33, 's-Gravenhage.	1905
Dr H. DE VRIES	1907
Dr A. SMITS, Koninginneweg 9, Doorn	1908
Mr dr C. A. VERRIJN STUART, Prof. Lorentzlaan 70, Zeist	1909
Dr ir F. K. TH. VAN ITERSON, Waalsdorperweg 108, 's-Gravenhage.	1913
Dr J. A. BARRAU, Mauritsstraat 92, Utrecht	1913
M. CLÉMENT.	1913
Mr P. J. M. AALBERSE, Kruisbessenstraat 12, 's-Gravenhage	1918
Ir J. KLOPPER, Lyceumplein 60, 's-Gravenhage	1919
Dr W. J. DE HAAS, Rijnsburgerweg 20, Leiden	1922
Ir H. J. HEUVELINK, Sweerts de Landasstraat 44, Arnhem.	1926
Dr A. D. FOKKER, Damstraat 21, Haarlem.	1927
Dr ir H. A. BROUWER, Nieuwe Prinsengracht 130, Amsterdam (C.)	1929
Ir I. P. DE VOOYS, Huygenslaan 55, Arnhem.	1933
Dr J. G. SLEESWIJK, Frankenstraat 32, 's-Gravenhage	1933
Ir C. L. VAN DER BILT, Wassenaarseweg 124, 's-Gravenhage	1933
A. W. M. ODÉ, Ruysdaellaan 23, Bilthoven	1935
Dr M. DE HAAS, Storm van 's-Gravesandeweg 15, Wassenaar	1936
Ir G. H. DE VRIES BROEKMAN, Schelmseweg 1, Arnhem.	1936

Dr ir J. BÖESEKEN, Phoenixstraat 27	1938
Dr W. REINDERS, Rotterdamseweg 121.	1939
Ir G. BROUWER, Borgesiumlaan 44, Amersfoort	1942
Dr ir J. A. SCHOUTEN, Wissel A 126 IX, Epe (Gld.)	1943
Dr A. M. A. A. STEGER, Lanckhorstlaan 36, Haarlem	1944
Dr F. SCHUH, Van Boetselaerlaan 28, 's-Gravenhage	1945
Dr C. ZWIKKER, Jan Smitzlaan 12, Eindhoven	1945
Dr ir H. G. NOLEN, Sint Annastraat 355, Nijmegen	1946
Dr ir G. H. VAN MOURIK BROEKMAN, Prins Albertlaan 22, Voorburg	1946
Dr ir W. SCHERMERHORN	1946
Ir CHR. K. VISSER, Huize Kerkwijck Kaag, (Abbenes).	1946
Dr D. VAN DANTZIG, Niersstraat 17, Amsterdam	1946
Ir E. J. F. THIERENS, Jonkerlaan 50, Wassenaar	1947

OVERIGE DOCENTEN.

A. Afdeling der algemene wetenschappen.

A. SUB-AFDELING DER WISKUNDE.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.

J. M. POOL.	De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica
Dr H. J. E. BETH.	idem.
Dr W. BOOMSTRA.	idem.

B. SUB-AFDELING DER NATUURKUNDE.

Lectoren.

Dr ir C. W. KOSTEN.	De theoretische en toegepaste natuur- kunde (alg. natuurkunde, acoustiek)
J. B. WESTERDIJK.	De theoretische en toegepaste natuur- kunde

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.

Dr ir C. J. D. M. VERHAGEN.	Docent practicum
-----------------------------	----------------------------

C. IJK.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.

H. B. MOES.	De ijk
-------------	------------------

B. Afdeling der weg- en waterbouwkunde.

Lectoren.

Mr J. H. JONAS.	Het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie
-----------------	---

J. W. GONGGRIJP.	De aardrijkskunde
Ir D. KRAMER.	De waterbouwkunde
Ir E. A. J. M. VAN DER VELDEN.	De toegepaste mechanica
N. D. HAASBROEK.	Het landmeten, het waterpassen en de geodesie.
W. BAARDA.	idem.
Ir J. A. PLAIZIER.	De kennis en het onderzoek van bouwstoffen
Ir P. P. BIJLAARD WZN.	De leer van rioleringen
<i>Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.</i>	
Ir C. H. C. W. VAN DER VEEN.	De aanleg en exploitatie van wegen .
Ir T. H. VAN WISSELINGH.	idem.
Ir E. C. W. A. GEUZE.	De grondmechanica

C. Afdeling der bouwkunde.

Lectoren.

J. W. VAN WINKOOP.	Het handtekenen
Ir H. J. KIST.	De toegepaste mechanica.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.

ir H. KAMMER.	De architectuur
---------------	---------------------------

D. Afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuig-
bouwkunde.

Lectoren.

Ir C. THOMS.	Laboratoriumoefeningen stoomketels
Ir A. J. MOLLINGER.	Automobieltechniek
Dr ir J. J. KOCH.	Toegepaste mechanica
Ir L. A. VAN DE PUTTE.	Aëro- en hydrodynamica.
Ir J. C. ARKENBOUT SCHOKKER.	Binnenschepen en sterkteberekening.
Ir J. VAN BUUREN.	Constructie

Belast met het geven van onderwijs.

Ir W. H. A. VAN ALPHEN DE VEER.	Metallogie
---------------------------------	----------------------

F. Afdeling der scheikundige technologie.

Lector.

Ir H. GRAVESTEN.	De microchemie
------------------	--------------------------

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs.

Ir W. L. BROCADES ZAALBERG.	De analytische scheikunde
-----------------------------	-------------------------------------

G. Afdeling der mijnbouwkunde.

Lectoren.

Dr ir W. F. DE JONG.

De kristallografie

Dr ir C. SCHOUTEN.

De ertskunde

G E B O U W E N .

1. Hoofdgebouw. Oude Delft 95.

Bureau van de Secretaris van Curatoren. Tel. 137.

..... *Administrateur.*

Bureau van de Senaat. Tel. 584.

T. J. ZIJP, administratief ambtenaar eerste klasse.

Kabinet van de Rector Magnificus. Tel. 584.

Mej. A. VAN DER LINDEN, Secretaresse.

Sub-afdeling handtekenen en kunstgeschiedenis. Tel. 951.

Prof. W. A. E. VAN DER PLUYM, beheerder.

Sub-afdeling boetseren (ingang Oude Delft 91). Tel. 1351.

Prof. L. O. WENCKEBACH, beheerder.

2. Vergaderzaal van de Senaat. Oude Delft 118. Tel. 1126.

T. J. ZIJP, belast met het toezicht.

3. Gebouwen voor wiskunde. Jaffalaan 162. Tel. 2514.

Prof. dr O. BOTTEMA, beheerder.

A. KEERN, conciërge.

4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde. Oostplantsoen 25. Tel. 1399.

Prof. ir P. P. JANSEN, beheerder.

G. RIGHARTS, conciërge.

Laboratorium voor grondmechanica. Tel. 1399.

Ir T. K. HUIZINGA, directeur.

Waterloopkundig laboratorium. Tel. 1398.

Prof. ir J. T. THIJSSSE, directeur.

5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen. Kanaalweg 4. Tel. 1980.

Prof. J. M. TIENSTRA, beheerder.

Ir J. H. VAN DER MEULEN, conservator.

M. J. MOEN, conciërge.

6. Gebouw voor mechanische technologie (afd. Textiel). Mijnbouw-
straat 16B. Tel. 934.
Prof. dr ir J. W. H. UYTENBOGAART, beheerder.
Mej. dr J. E. LEENE, conservatrice.
*Laboratorium voor mechanisch, chemisch en microscopisch onderzoek van
vezelstoffen, garens, weefsels en papier.*
Prof. dr J. W. H. UYTENBOGAART, beheerder.
Mej. dr J. E. LEENE, conservatrice.
Vezelinstituut T. N. O. Tel. 934.
Ir J. R. H. VAN NOUHIJS, directeur.
7. Gebouw voor bouwkunde. Oude Delft 39. Tel. 58.
Prof. ir H. T. ZWIERS, beheerder.
A. BREEMANS, conciërge.
8. Gebouw voor decoratieve kunst. Oude Delft 75. Tel. 673.
Prof. H. ROSSE, beheerder.
9. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde. Nieuwelaan 76.
Tel. 1310.
Prof. ir B. C. KROON, beheerder.
G. PHAFF, bedrijfsingenieur-conservator.
H. DIEMEL, conciërge.
Laboratorium voor werktuigkunde.
Prof. ir A. J. TER LINDEN, beheerder.
Laboratorium voor warmtetechniek en stoftechniek.
Prof. ir A. J. TER LINDEN, beheerder.
*Laboratorium voor compressoren, koeltechniek, werktuigonderdelen en
regeltechniek.*
Prof. ir L. H. DE LANGEN, beheerder.
Laboratorium voor verbrandingsmotoren.
Prof. ir B. C. KROON, beheerder.
Ir E. J. DIEHL, conservator.
Laboratorium en werkplaats voor de bewerking van metalen en hout.
Prof. ir P. LANDBERG, beheerder.
Laboratorium voor metallografie. Tel. 352.
Prof. dr ir W. F. BRANDSMA, beheerder.
Ir A. F. E. JANSEN, conservator.

Laboratorium voor scheepsbouwkunde.

Prof. ir L. TROOST, beheerder.

Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica.

Prof. dr J. M. BURGERS, beheerder.

Laboratorium voor toegepaste mechanica.

Prof. dr ir C. B. BIEZENO, beheerder.

Laboratorium voor vliegtuigbouwkunde.

Prof. dr ir H. J. VAN DER MAAS, beheerder.

G. C. WANSBEEK, conservator.

10. *Laboratorium voor electrotechniek.* Kanaalweg 2B. Tel. 1981.

Prof. dr ir W. T. BÄHLER, beheerder.

dr ir R. H. BORKENT, bedrijfsingenieur-conservator.

Ir C. VAN GEEL, conservator.

M. VAN WOERDEN, conciërge.

11. *Gebouw voor scheikunde.* Julianalaan 136. Tel. 2917.

Prof. dr F. E. C. SCHEFFER, beheerder.

Ir J. J. BENEDICTUS, bedrijfsingenieur-conservator.

Laboratorium voor fysische scheikunde. Tel. 2919.

Prof. dr W. G. BURGERS, beheerder.

F. J. LEBBINK, conservator.

Laboratorium voor anorganische scheikunde.

Prof. dr F. E. C. SCHEFFER, beheerder.

Mej. dr ir A. E. KORVEZEE, conservatrice.

Laboratorium voor organische scheikunde.

Prof. dr ir P. E. VERKADE, beheerder.

Dr C. P. VAN DIJK, conservator.

Laboratorium voor chemische technologie. Tel. 2917.

Prof. dr ir H. I. WATERMAN, beheerder.

Ir W. J. HESSELS, bedrijfsingenieur-conservator.

12. *Laboratorium voor analytische scheikunde.* De Vries van Heyst-
plein 2. Tel. 477.

Prof. dr ir C. J. VAN NIEUWENBURG, beheerder

Ir F. H. C. BARKHUYSEN, bedrijfsingenieur-conservator.

W. J. C. VAN DER VELDEN, conciërge.

Laboratorium voor microchemie.

Ir H. GRAVESTIJN, lector, beheerder.

13. Laboratorium voor microbiologie. Nieuwelaan 5. Tel. 121.
 Prof. dr ir A. J. KLUYVER, beheerder.
 E. VAN OLDEN, conservator.
14. Laboratorium voor technische botanie. Julianalaan 67. Tel. 341.
 Prof. dr ir G. VAN ITERSON JR, beheerder.
 Mej. dr A. KLEINHOONTE, conservatrice.
Cultuurtuin voor technische gewassen.
 Prof. dr ir G. VAN ITERSON JR, beheerder.
 J. P. ROMEIN, hortulanus.
Rubberinstituut T. N. O. Tel. 533.
 Prof. dr ir A. VAN ROSSEM, beheerder.
15. Werkplaats van het laboratorium voor metallografie. Oude Delft 71.
 Tel. 1929.
 Prof. dr ir W. F. BRANDSMA, beheerder.
16. Gebouw voor mijnbouwkunde. Mijnbouwstraat 20. Tel. 1982.
 Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.
 Ir H. A. D. GRAVENDEEL, bedrijfsingenieur-conservator.
 P. C. ALBERS, concierge.
Laboratorium voor delfstofkunde.
 Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.
Laboratorium voor aardkunde.
 Prof. dr ir F. J. FABER, beheerder.
Laboratorium voor historische geologie en palaeontologie.
 Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.
Laboratorium voor ertskunde.
 Prof. ir H. F. GRONDIJS, beheerder.
Laboratorium voor mijnkunde.
 Prof. ir C. L. VAN NES, beheerder.
Laboratorium voor docimasie en metallurgie.
 Prof. ir M. H. CARON, beheerder.
Mineralogisch-geologisch museum.
 Dr P. KRUIZINGA, conservator.

17. Laboratorium voor technische physica. Mijnbouwplein 11. Tel. 1983.

Prof. dr H. B. DORGELO, beheerder.

Ir W. KOK, bedrijfsingenieur-conservator.

Ir H. ALTING, idem.

Ir E. W. VAN HEUVEN, idem.

Dr W. C. MANDERSLOOT, conservator.

Dr ir A. NAWIJN, idem.

Ir H. G. DE WINTER, idem.

S. F. COOLSMA, idem.

G. J. N. WENSVEEN, conciërge.

Technisch-fysische dienst T. N. O. – T. H. Tel. 1983.

Ir H. ALTING, directeur.

18. Bibliotheek. Doelenstraat 101. Tel. 1397.

Dr ir A. KOREVAAR, bibliothecaris.

Ir F. VOOGD, conservator.

B. C. J. WEIDEMA, conciërge.

De bibliotheek is geopend:

alle werkdagen van 9–12.30 en van 2–5 uur; gedurende de zomervacantie elke werkdag van 2–4 uur en in de Kerst- en Paasvacantie iedere werkdag van 9–12.30 en van 2–4 uur.

De bibliotheek zal zijn gesloten:

op de Gedenkdag der Technische Hogeschool (8 Januari),

op de Goede Vrijdag,

op de Zaterdag tussen Goede Vrijdag en Pasen,

van 1 tot en met 10 Juli.

INHOUD

Gedenkdagen	2
I. Geschiedenis der Technische Hogeschool	3
1. Rede, uitgesproken op de gedenkdag der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947, door prof. dr ir C. J. van Nieuwenburg	5
2. Rede, uitgesproken 15 September 1947 door prof. J. M. Tienstra bij de overdracht van de waardigheid van Rector Magnificus aan prof. dr ir H. I. Waterman.	14
3. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir W. J. H. Harmsen, gehouden door prof. ir J. W. Thierry in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947	33
4. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir W. Hupkes, gehouden door prof. ir F. Westendorp in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947.	38
5. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan A. Plesman, gehouden door prof. dr ir H. J. van der Maas in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947	43
6. Toespraak bij de verlening van het doctoraat in de technische wetenschap, honoris causa, aan ir D. P. Ross van Lennep, gehouden door prof. dr ir H. I. Waterman in de openbare vergadering van de Senaat der Technische Hogeschool, 8 Januari 1947	48
7. Ambtsaanvaarding van hoogleraren	52
8. Lijst van rectores magnifici en secretarissen van de Senaat sedert de oprichting der Technische Hogeschool.	62
9. Ere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hogeschool	64
10. Lijst van de in 1946-1947 voor het eerst ingeschreven studenten	66
11. Overzicht van het aantal der in 1945-1946 en 1946-1947 voor het eerst ingeschreven studenten	96
12. Overzicht van het totale aantal der in 1945-1946 en 1946-1947 ingeschreven studenten	97

13.	Lijst der in 1946–1947 met goed gevolg geëxamineerden	98
14.	Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1946–1947	114
15.	Promotiën gedurende het studiejaar 1946–1947.	115
16.	Prijsvragen	117
17.	Jaarverslag der commissie van uitvoering van het Delfts Hogeschoolfonds over 1946–1947	120
II.	Staat van de Technische Hogeschool bij de aanvang van het studiejaar 1947–1948	143